

Міністерство освіти і науки України

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

*Навчально-науковий інститут
бізнесу і менеджменту*

Кафедра обліку та аудиту

**«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ
ТА ФІНАНСІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

**II Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція**

30 жовтня 2020 року

Україна, м. Харків

Міністерство освіти і науки України

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

**Навчально-науковий інститут
бізнесу і менеджменту**

Кафедра обліку та аудиту

**«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ
ТА ФІНАНСІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

**Матеріали II Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

*присвяченої 90-річчю з дня заснування
Харківського національного технічного університету
сільського господарства імені Петра Василенка*

30 жовтня 2020 року

м. Харків – 2020

УДК 657.1 (477)

Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 30 жовтня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; ХНТУСГ. – Х.: «Стильна типографія», 2020. – 266 с.

Редакційна колегія:

Т.Г. Маренич	– доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка;
Р.Ф. Бруханський	– доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу Тернопільського національного економічного університету;
Ю.О. Зайцев	– доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка;
І.О. Крюкова	– доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Одеського державного аграрного університету;
О.В. Назаренко	– доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Сумського національного аграрного університету;
Н.І. Рижикова	– доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка;
Н.О. Бірченко	– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка;
О.Г. Малій	– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка;
Н.М. Позняковська	– кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування;
С.В. Руденко	– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Тези доповідей розміщені в авторській редакції.

У Збірнику представлено результати наукових досліджень, які оприлюднено на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів» та спрямовано на пошук нових наукових ідей щодо удосконалення бухгалтерського обліку, контролю та фінансів в контексті інтеграційних і глобалізаційних процесів та підвищення ефективності та конкурентоспроможності діяльності суб'єктів господарювання.

© ХНТУСГ, 2020

Секція 1

***Сучасні принципи,
методи і процедури
бухгалтерського
обліку в умовах
інтеграційних і
глобалізаційних
процесів***

ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Вербицька В. І., к.е.н., доцент,

Дєвочко О. А., студентка,

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Сучасне господарювання вимагає оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища, і управлінські рішення стали повсякденною роботою. Вибором, оцінкою і обґрунтування управлінських рішень постійно займається не лише менеджмент, а й економічні та фінансові служби підприємств. Показники, моделі і методи, якими оперують ці служби, стають мовою бізнесу, засобом не тільки оцінки рішень, але й їх обґрунтування і аналізу.

Метою роботи було дослідження чинників, від яких залежить міра управлінського завантаження бухгалтерського обліку. Результатом роботи став висновок про те, що головними чинниками слід вважати стабільність зовнішнього середовища, особливості технологічних процесів, організаційна структура бухгалтерії.

Економіко-математичні методи і моделі залишаються обов'язковим засобом прийняття рішень, та в повсякденній практиці, особливо невеликих підприємств, не визначальним [1]. Головним стає професійний вибір методів обліку і розподілу витрат, калькуляції собівартості і аналізу і моделювання фінансових результатів.

Бухгалтер (фінансовий працівник) повинен апробувати різні моделі управлінського і фінансового обліку для порівняння результатів їх роботи і надати керівництву не тільки початкові дані для прийняття управлінських рішень, але і самі проекти рішень.

На сьогодні на кожному окремо узятому підприємстві ступінь управлінського завантаження бухгалтерського обліку залежить від конкретних умов роботи підприємства. Дослідження різноманітних факторів впливу показало, що насамперед ситуація залежить від таких чинників:

- стабільність зовнішнього середовища;
- особливості технологічних процесів;
- організаційна структура бухгалтерії [2].

Коли зміни зовнішнього середовища закономірні і передбачувані система управління не піддається збурюючим діям, і з трьох основних функцій управління – планування, контроль і регулювання лишаються дві перші. Функція регулювання в умовах стабільного середовища зводиться до мінімуму. Залишаються планування і контроль, які реалізуються в основному через стандартні і рутинні рішення. Роль бухгалтерського обліку у разі стабільного середовища полягає здебільшого в тому, аби бути надійним джерелом інформації, чітко забезпечуючи інформаційні потреби управління. В цьому випадку від бухгалтерського обліку вимагається регулярно представляти звіти, забезпечуючи систему управління інформацією зворотного зв'язку; нормативні дані для контролю; оцінні показники для планування.

Якщо середовище нестабільне, то акцент переноситься на функцію регулювання, оскільки присутні збурюючі дії. До них відносяться скачки цін, коливання попиту, високі фінансові і господарські ризики, не стійка кон'юнктура ринку, зміни в законодавчій базі господарської діяльності. Нестабільне середовище підвищує інтерес до підприємства з боку ринку і розширює коло осіб, які приймають рішення стосовно підприємства на основі бухгалтерської інформації, переслідуючи власні цілі. Сюди входять, крім державних контролюючих органів, всілякі інші контрагенти: кредитори підприємства, акціонери, актуальні і потенційні інвестори, власники банків, представники фінансових органів. Круг агентів теж розширюється – це власники підприємств, його менеджери і адміністратори різних рівнів. Вони мають різні, часто суперечливі інтереси й, як правило, не співпадаючі цілі.

Тому підприємство стикається з проблемою вибору з великої множини методик і прийомів оцінки результатів господарської діяльності. Ці методики задає управлінський облік і, зокрема, облік витрат. Він стає інструментом прийняття рішень, від яких залежить виживання і розвиток підприємства.

Міру значущості бухгалтерського обліку визначають також особливості технологічного процесу: масштаби діяльності, тривалість технологічного циклу, сезонний характер робіт, використання унікального устаткування і коштовних матеріалів і багато що інше. Коректність оцінки ефективності кожного рішення на великому підприємстві визначається правильним вибором і коректним використанням методу обліку витрат. Чи буде це попередільний, позаказний, попроцесний, нормативний, багатоступінчастий, функціональний або якийсь другий метод обліку, – залежить від особливостей виробничих процесів. Вибір методу і його використання відноситься до завдань бухгалтерського обліку [3-4].

Участь бухгалтерського обліку в управлінні, зрештою, реалізується через роботу бухгалтерії. Тому значущість бухгалтерського обліку залежить від того, наскільки діяльність бухгалтера пов'язана з управлінськими завданнями, які вимагають для свого вирішення розвиненого математичного апарату і сучасної обчислювальної техніки.

Література.

1. Єгорова Н. О., Ковальова Т. В. Оптимізаційні моделі в обліку і аудиті. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*, Вип. 218, том II. Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. С. 593-599.
2. Сопко В. В., Завгородній В. П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К.: КНЕУ, 2014. 412 с.
3. Вербицкая В. И. Принятие управленческих решений с помощью моделей и методов бухгалтерского учета. *Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком: Матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, присв. 95-річчю ХНАМГ імені О. М. Бекетова*. С. 34-37. URL: http://mmgh.kname.edu.ua/images/zbirnik_tez_konf_stal_rozv_2018.pdf.
4. Палий В. Ф., Палий В. В. Управленческий учет – новое прочтение внутрихозяйственного расчета. *Бухгалтерский учет*. 2013. № 17. С. 58-62.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Вербицька В. І., к.е.н., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Обліковій політиці підприємства належить важлива функція визначення його ідеології економіки протягом тривалого проміжку часу, сприяння темпів зростання обліково-аналітичної роботи в менеджменті підприємств, наданні можливості швидкого та оперативного реагування на динаміку показників виробничого процесу та в кінцевому результаті посилення конкурентоздатності всього виробництва. На жаль, в теперішній час доводиться констатувати прояви формального та вузькоспрямованого підходу до формування облікової політики. Найчастіш на підприємстві облікова робота зведена до того, щоб оформити (скласти) фінансову звітність у відповідності загальним вимогам П(С)БО та інформаційним потребам зовнішнім користувачам.

Оскільки набуті знання застарівають в умовах реформування бухгалтерського обліку та розвитку бізнесу [1], все більшого значення для ефективної діяльності та отримання позитивних кінцевих результатів набувають засоби удосконалення вибору та оцінки у обліковій політиці підприємств, поглиблення масиву теоретичних досліджень по раціональному використанню всіх видів ресурсів, які має в своєму розпорядженні підприємство щоб здійснювати свою фінансово-господарську діяльність.

Розглядом даного питання займалися як провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, яких немає сенсу перелічувати в межах тез, так і сучасні, серед яких : Т. О. Бундур, Л. В. Івченко, О. М. Костенко, Т. Кучуренко, Т. І. Лозова та ін. І, якщо в роботах відомих вчених розкриті концептуальні засади формування облікової політики, то проблемам її складання, пристосування до сучасних умов специфіки діяльності виробничих підприємств та багато інших питань не отримали значного поширення та не мають чітко визначених рішень або рекомендацій.

Отже, облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Головна мета облікової політики – забезпечення та одержання достовірної та правдивої інформації про стан підприємства [2].

При визначенні особливостей облікової політики конкретного підприємства рекомендовані використання основних та проектних матеріалів бухгалтерського обліку, графіків документообігу, посадових інструкцій, проектів автоматизованого обліку, планів стосовно того, як буде виглядати організація бухгалтерського обліку на даному виробництві. При цьому важливого сенсу набуло застосування документів установчого характеру, які присвячені основним засадам та структурі господарської та організаційної діяльності.

Відповідні методики і облікові процедури (до речі, які містять безліч альтернативних варіантів) все ж таки обмежують свободу підприємств відносно формування власної облікової політики внаслідок державної регламентації цього виду діяльності. Вказані обмеження не стосуються лише можливостей обрати конкретний спосіб оцінки, калькулювання, різновидів субрахунків тощо. Формування облікової політики сприяє зменшенню або повному уникненню помилок при складенні звітності, це дає змогу краще працювати підприємству та отримувати прибуток. Але при веденні фінансової облікової політики важливо керуватися всіма існуючими нормативно – законодавчими документами. Таким чином, облікова політика підприємства – це не просто сукупність способів введення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибір методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку [3].

Важливою умовою є стеження за змінами в законодавстві та інформування усіх працівників підприємства про зміни в обліковій політиці. Як бачимо, облікова політика є важливою складовою успішної діяльності підприємства, але багато підприємств не приділяють їй належної уваги, виправдовуючись складністю складання та значним використанням часу.

На формування облікової політики підприємства мають важливий вплив наступні моменти: форма власності та організаційно-правова структура підприємства; вид економічної діяльності, який обумовлює специфіку особливостей та умов обліково-аналітичної роботи; обсяги виробництва та номенклатура продукції, чисельність працюючих тощо; регулювання діяльності з боку податкової системи, наявні пільги та умови, щоб їх отримувати; специфіка умов, що забезпечують підприємство всіма видами ресурсів та збутові умови; матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи підприємства та рівень забезпеченості кваліфікованими бухгалтерськими робітниками; мотиваційні моменти здійснюваної роботи, стимулюючі заходи та т. ін. [4]

Отже, для дослідження обґрунтованості облікової політики необхідно врахувати специфіку ведення господарської діяльності, бухгалтерського обліку, забезпеченість висококваліфікованими фахівцями. Формування облікової політики з наданням рекомендацій по використанню стандартів МСФЗ потребують підвищення кваліфікації бухгалтерських фахівців, які могли б рекомендувати оптимальні шляхи здійснення економічної діяльності підприємства.

Література.

1. Вербицька В. І. Бухгалтерська освіта в контексті інноваційного освітнього процесу. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Випуск 2 (39). С. 52-55. URL: <http://libuzhnu.brinkster.net/cat4.aspx?seria=6>.
2. Івченко Л. В. Концептуальні засади облікової політики *Фінанси, облік і аудит*. 2009. № 14. С. 246-256.
3. Лозова Т.І. Облікова політика: проблеми формування. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2009. № 1 (17). С. 59-70.
4. Костенко О. М. Облікова політика як внутрішньогосподарський інструмент впливу на формування прибутковості підприємства. *Економіка та держава*. 2009. № 6. С. 71-72.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

*Докуніна К. І., к.е.н.,
Крайник О. В., студентка,
Харківський національний університет
будівництва та архітектури*

В управлінні господарською діяльністю підприємств важливу роль відіграє ефективна організація управлінського обліку. Формування достатньої інформаційної бази щодо виробленої продукції на ринку, калькулювання витрат на її виробництво, аналіз поточних та планування майбутніх доходів тощо забезпечить своєчасне реагування на зміни в усіх сферах діяльності підприємства та сприятиме прийняттю певних управлінських рішень. Проте на ефективність прийняття таких рішень впливає низка проблем, дослідження яких є основним завданням даного дослідження.

Управлінський облік – це багатогранний процес, який несе цінність, вдосконалює планування, проектування, вимірювання і функціонування систем будь-якої інформації, який направляє дії апарату управління, мотивує поведінку, підтримує діяльність всіх ланок підприємства, необхідних для досягнення стратегічних, тактичних і оперативних цілей організації [1].

Поглиблене вивчення економічної літератури дозволило дійти висновку, що основними проблемами впровадження управлінського обліку на вітчизняних підприємствах є: відсутність можливості одержувати дані про стратегічно важливі процеси зовнішнього та внутрішнього середовища, систематизовані в спеціальних облікових реєстрах [2]; проблема відбору та перегруповання інформації про виробничі запаси для окремих цілей; відсутність комп'ютерних програм з урахуванням номенклатури виробничих запасів [3]; обмежені можливості в аспекті інформаційної підтримки управлінських рішень [4]; відсутність продуманої організаційної структури підприємства; вибір варіанту побудови системи; невизначеність

кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які відповідають за постановку та ведення управлінського обліку [5] та інші.

Ефективність системи управлінського обліку на підприємстві багато в чому залежить від поетапності його впровадження та досконалого ведення витратної частини підприємства. Погоджуємось з думкою Карпушенко М.Ю.[6], яка вважає, що одним із найбільш результативних аналітичних засобів, необхідних для прийняття управлінських рішень є система збалансованих показників (з англ. – The Balanced Scorecard, BSC). Ця система дозволяє співвіднести між собою фінансові та нефінансові показники й перевести стратегію діяльності компанії в конкретному напрямку, якій більш за все відповідає цілям керівництва.

Основним принципом BSC є те, що управляти можна тільки тим, що можна виміряти, тому для кожного з показників ефективності встановлюється певний еталон – планове значення, до якого слід прагнути. BSC є основним інструментом виконання стратегії в таких корпораціях, як: Coca-Cola, General Electric, McDonalds, L'Oreal, BMW, Samsung Electronics.

Отже, в результаті проведеного дослідження визначено, що на сьогодні впровадження в практичну діяльність вітчизняних підприємств управлінського обліку має певні проблеми. Ведення управлінського обліку на підприємстві дозволяє вирішувати стратегічні завдання управління. З'ясовано, що одним із найбільш результативних аналітичних засобів, необхідних для прийняття управлінських рішень є система збалансованих показників.

Література.

1. Чуприна Л. В. Управлінський облік у сучасному менеджменті підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2014. № 34 (1077). С. 154-158.

2. Чернікова І. Б., Кваша О. О. Управлінський облік в єдиній бухгалтерській системі прийняття рішень. *Бізнес Інформ*. 2018. № 6. С. 323-328.

3. Безкоровайна Л. В. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів та напрямки його удосконалення. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?

C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/eui_2016_4_3.pdf.

4. Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Себестянович І. С. Управлінський облік у структурі облікової діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 265-270.

5. Аскольська О. В., Білоцерківський О. В. Управлінський облік та проблеми його функціонування в сучасних умовах управління підприємством. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/eupmg_2009_3_8.pdf.

6. Карпушенко М. Ю. Особливості оцінки бізнес-процесів, персоналу, фінансових та маркетингових компонентів із застосуванням збалансованої системи показників. *Комунальне господарство міст*. 2019. Т.2. Вип. 148. С. 89-93.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

***Глазкова Д. С., Стренадко В. Р., Юрченко Т. М., студенти,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка***

Сьогодні в умовах відкритості української економіки і бухгалтерського обліку, як її складеної частини до світової економічної системи питання організації бухгалтерського обліку набувають все більшої уваги і потребують удосконалення.

Питання окремих аспектів організації бухгалтерського обліку та перспектив його розвитку розглядалися у працях таких вітчизняних вчених як: М. Г. Чумаченко, Т. Г. Маренич, В. В. Сопко, Ф. Ф. Бутинець, М. С. Пушкар, але через постійні зміни в економіці країни, через зміни законодавчо-нормативної бази, через зміни в інформаційному просторі дана проблема не втрачає своєї актуальності і потребує подальших досліджень.

Варто зазначити, що починаючи з 1999р. і по т.ч в Україні відбуваються зміни у системі бухгалтерського обліку.

**Науковий керівник – Луценко О. А., к.е.н., доцент*

Одним із актуальних питань сьогодення є вирішення організаційних проблем, які включають вибір варіантів державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні, визначення суб'єкта відповідальності за впровадження нормативно-законодавчих актів у повсякденну практику бухгалтера. В правовому полі ці обмеження закладено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], але даним законом чітко не визначено відповідальність за стан даної сфери економічної діяльності в державі. Так, збирає та обробляє фінансову звітність Державний комітет статистики України [2], а методологію бухгалтерського обліку і звітності здійснює Міністерство фінансів України [3], що не лише ставить під сумнів достовірність звітних даних Держкомстату, але і є першою причиною вимушеного запровадження додаткового обліку та звітності від Державної податкової адміністрації України та інших державних органів регулювання.

Недостатня увага приділяється і нормативно-правовій складовій бухгалтерського обліку. Через недосконалість вітчизняного законодавчого регулювання залишаються невирішеними питання щодо застосування стандартів (національних чи міжнародних) за якими має вестися облік на вітчизняних підприємствах. У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1] визначено перелік суб'єктів господарювання, які за тим або іншим критерієм мають вести облік за МСФЗ, які за своїм змістом і структурою подібні до П(С)БО та НП(С)БО, але мають значні певні розбіжності. Таким чином, виникає потреба у створенні нової системи бухгалтерського обліку, яка б була здатна забезпечити потреби як внутрішніх так і зовнішніх користувачів обліку, що потребує узгодження інформаційних потреб різних користувачів і в першу чергу гармонізації податкового законодавства щодо формування звітних показників.

Якщо бухгалтерський облік має на меті надання достовірної інформації про діяльність підприємства користувачам, то податковий облік, в свою чергу, виконує фіскальні і регуляторні функції, тобто метою його ведення є надання даних про здійснення господарських операції платника

податків протягом звітного періоду з метою оподаткування. Таким чином, податковий облік створений для поглиблення інформативності фінансового обліку, оскільки на основі інформації тільки бухгалтерського та управлінського обліку неможливо досягти повного та достовірного забезпечення податкової звітності. Тому стає зрозумілим, що існування двох паралельних систем обліку, які мають різні цілі, не може не супроводжуватися виникненням відмінностей та розбіжностей між ними [5].

Ще одним проблемним питанням є ведення обліку і звітності середніх і малих підприємств, які враховуючи специфіку своєї діяльності не мають змоги і потреби вести звітність у обсягах, які ведуть великі підприємства. Тому, доцільно було б ввести для них окремий стандарт фінансової звітності.

Не важко помітити, що в Україні залишається відкритим питання підготовки бухгалтерських кадрів. Загальноосвітні тенденції розвитку освіти бухгалтерів свідчать про те, що процес постійного підвищення кваліфікації бухгалтерів-практиків та їх післядипломна підготовка – це задачі професійних бухгалтерських організацій. Таким чином, в Україні, враховуючи закордонний досвід доцільно створити таку систему постійного підвищення кваліфікації бухгалтерських кадрів, яка б відповідала стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів [4]. Слід зауважити, що бухгалтерський облік надзвичайно важливий для управління господарством. Адже, без його використання неможливо отримати інформацію про показники діяльності підприємства, його майно та охарактеризувати фінансовий стан. Тому приведення національних систем обліку і звітності до вимог міжнародних стандартів – це шлях до інтернаціоналізації обліку, його гармонізації, підвищення якості облікової інформації та довіри до неї з боку різних користувачів.

Для подолання наявних недоліків, на нашу думку, доцільно вжити таких заходів: варто внести зміни в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо системи регулювання обліку в країні; створити новий орган регулювання, який би ніс повну відповідальність за сферу обліку в Україні, або наділити певними повноваженнями Міністерства

фінансів та Державного комітету статистики; здійснити одноразовий перехід на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку; призначити суб'єкт влади відповідальний за впровадження міжнародних стандартів та організувати заходи по підготовці кадрів.

Література.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999р. № 996 – XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Про Державну службу статистики України: Указ Президента України, Положення від 6 квітня 2011 року № 396/2011 (Редакція станом на 21.06.2012).

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:<https://www.mof.gov.ua/uk>.

4. Лоя М. І. Проблемні аспекти розвитку бухгалтерського обліку в сучасних умовах нестабільності економічного середовища. *Молодий вчений*. № 3(18) березень 2015р. С. 16-19. URL:<http://molodyvcheny.in.ua./files/journal/2015/3/45.pdf>.

5. Гармонізація податкового та бухгалтерського обліку в контексті оподаткування прибутку підприємств в Україні: монографія / [Огороднікова І. І., Серебрянський Д. М., Смірнова О. М., Стадник М. В., Турянський Ю. І.]; за заг. ред. Д. М. Серебрянського. К.: Алерта, 2013. 366 с.

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Ендрес В.С., студент,*

Миколаївський національний аграрний університет

Установи державного сектору функціонують за рахунок коштів державного бюджету, у зв'язку з цим їх діяльність обмежена та більш регламентована ніж діяльність підприємств, які діють на правах приватної власності. Крім основної діяльності, бюджетні установи надають послуги та виконують

* Науковий керівник – Ксьонжик І. В., д.е.н., професор

роботи для громадян від імені держави. Все це значно ускладнює процес формування ними власної облікової політики, яка є базисом ведення бухгалтерського обліку, і його ефективна організація залежить саме від правильності її складання.

Серед особливостей функціонування установ державного сектору слід виділити те, що при провадженні своєї діяльності вони мають дотримуватись одночасно і загального законодавства, і бюджетного, яке є пріоритетним для них [1].

Облікову політику установи державного сектору визначають у розпорядчому документі, що містить інформацію про обрані методи оцінювання, ведення обліку та провадження процедур. Процес формування облікової політики бюджетної установи регламентується національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі (далі – НП(С)БОДС) 125 та Методичними рекомендаціями щодо облікової політики суб'єкта державного сектору (далі – Методрекомендації) [2, 3].

Виходячи з принципу послідовності, установи державного сектору мають із року в рік дотримуватись обраної облікової політики. Зміни в ній допускаються лише у випадках передбачених НП(С)БОДС 125 та Методрекомендаціями. Внесення змін в поточну версію облікової політики за ініціативою бюджетної установи можливе лише за умови обґрунтування того, що заплановані зміни допоможуть більш правдиво відображати господарські операції у бухгалтерському обліку, фінансовій і бюджетній звітності.

Внесення змін до облікової політики бюджетної установи можливе у будь-який момент за потреби такої організації та у разі існування на те підстав, зазначених у п. 3 розділу III Методрекомендацій. Найзручнішим моментом для початку використання оновленої облікової політики вважається 1 січня нового бюджетного року. Усі зміни в обліковій політиці бюджетної установи необхідно попередньо узгодити з головним розпорядником бюджетних коштів [3].

Отже, процес формування облікової доцільно розглядати як один з напрямів підвищення її ефективності. Цей процес є поєднанням організації бухгалтерського обліку та його методичних засад.

Облікова політика є одним з елементів управління бюджетною установою, а отже допомагає головному розпоряднику бюджетних коштів приймати більш ефективні управлінські рішення, проводити аналіз роботи установи, здійснювати контроль цільового використання коштів відповідно до затвердженого кошторису.

Література.

1. Черкашина, Т. В. (2017). Формування облікової політики у бюджетних установах: проблеми та їх вирішення. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4017>.

2. Зміни облікових оцінок та виправлення помилок: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11>.

3. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 11.

ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВИМОГИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

***Жураковська Г., студентка,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»***

Нині прослідковується ситуація, коли інформація, яка відображається у бухгалтерському обліку, не відповідає даним фінансової звітності, що пояснюється спробами управлінського персоналу маніпулювати показниками діяльності підприємства з метою підвищення його інвестиційної привабливості та кредитоспроможності для різних користувачів. Все частіше виявляються факти фальсифікації фінансової звітності. Питання фальсифікації бухгалтерського обліку та звітності розглядали в своїх працях Брадул О. М., Бутинец Ф. Ф., Волохата В. Є.

Важливою вимогою для забезпечення достатнього рівня якості звітності є можливість перевіряти дані, наведені у звітності, за кількома джерелами [1].

** Науковий керівник – Козлова В.Я., к.е.н., доцент*

Варто відзначити, що якщо фінансова звітність містить суттєві або несуттєві помилки, здійснені з метою поліпшення подання фінансових результатів компанії, то вважається, що така фінансова звітність не відповідає МСФЗ (п. 41 МСФЗ (IAS) 8 «Операційні сегменти») [2], які вказують на вразливі сфери, де найчастіше відбуваються навмисні і ненавмисні помилки. Найбільш ретельно слід перевірити наступні сфери обліку:

- визнання елементів фінансової звітності;
- оцінка елементів фінансової звітності;
- розкриття інформації у фінансовій звітності.

Перші дві позиції докладно розглядає Концептуальна основа МСФЗ [3]. При пошуку можливих помилок, насамперед, необхідно перевірити, чи відповідають елементи фінансової звітності визначенню та критеріям визнання.

Наступним кроком визначення достовірності фінансової звітності буде перевірка обліку на відповідність обліковій політиці та наявність помилок. У МСФЗ (IAS) 8 «Облікова політика» міститься важлива інформація в частині формування облікової політики компанії, зміни в облікових оцінках, а також про те, які помилки може містити звітність. Потрібно перевірити, чи всі заявлені методи і способи ведення обліку відповідають дійсності.

МСФЗ (IAS) 8 містить два підходи до складання облікової політики – перспективний і ретроспективний. Перспективний підхід передбачає застосування облікової політики на майбутні періоди часу. Ретроспективний підхід означає коригування, визнання, оцінку та розкриття сум елементів фінансової звітності так, якщо б помилка попереднього періоду не мала місця ніколи. МСФЗ (IAS) 8 вводить також поняття суттєвості, у зв'язку з яким всі можливі помилки діляться на дві групи – суттєві і несуттєві. Цінність стандарту також у тому, що він пропонує рекомендації для виявлення помилок, а також їх виправлення.

Для забезпечення відповідного рівня надійності фінансової звітності доцільним буде створити власну службу внутрішнього контролю на підприємстві, діяльність якої буде спрямована на підвищення ефективності та прозорості обліку [9]. Якщо у компанії немає можливості створити службу внутрішнього контролю, необхідно розробити власні методи перевірки звітності за МСФЗ на надійність [3].

Пропонуємо деякі методи та важливі аспекти підвищення надійності фінансової звітності за МСФЗ: 1. Розробити список можливих помилок і ризиків та призначити відповідальних серед фахівців з МСФЗ, які відповідатимуть за перевірку тієї чи іншої помилки. Причому краще за допомогою графіка документообігу прописати терміни, в які має бути здійснена перевірка. 2. Вносити для схвалення великі суми коригувань. Окремі коригування для підготовки звітності за МСФЗ у порівнянні з вітчизняною звітністю передбачають великі суми. 3. Проводити інвентаризацію елементів фінансової звітності за МСФЗ. 4. Контроль за обґрунтованістю застосовуваного професійного судження за допомогою контролю з боку керівництва, а також аудиторів, консультантів. 5. Контроль за правильністю функціонування програмного продукту за МСФЗ, а також за правильністю введених формул, методів обліку. 6. Перевірка керівництвом компанії використовуваних методів ведення обліку, вихідних даних для здійснення цих методів, а також повноти та достовірності відображених даних. 7. Контроль за повнотою розкриття інформації у звітності з боку керівництва і (або) залучених консультантів компанії. 8. Контроль за правильністю визначення справедливої вартості елементів фінансової звітності. 9. Забезпечення фахівцям доступу до отримання консультацій сторонніх (або, за наявності, – власних) експертів. 10. Контроль за відповідністю Плану рахунків синтетичному і аналітичному обліку компанії. План рахунків за МСФЗ – дуже важливий документ, який повинен бути розроблений з урахуванням специфіки діяльності компанії.

Таким чином, забезпечення надійності фінансової звітності за МСФЗ є досить непростим, але цілком вирішуваним завданням. Для цього необхідно визначити методи і способи його вирішення та діяти залежно від наявності фінансових ресурсів компанії на дані цілі.

Література.

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=40_8095&cat_id=408093&ctime=1423500775962.

2. Професійна діяльність бухгалтера: аутсорсинг, ризики, захист інформації [монографія] / Л. В. Чижевська, І. М. Вигівська, А. П. Дикий, Л. С. Скакун. Житомир: Рута, 2011. 404 с.

3. Nobes C., Parker R. Comparative international accounting, 10th ed. Pearson Education Limited, Harlow, 2008. 632 p.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

*Зюкова М. М. к.е.н., доцент,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Ю. Кондратюка»
Вороніна В. Л. к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія*

Для прийняття рішень користувачі постійно мають потребу у обліково-аналітичній інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства в цілому та щодо власного капіталу та його складових зокрема.

Інформація про склад, структуру та динаміку власного капіталу використовується для визначення показників, що характеризують фінансовий стан підприємства. Ця інформація формується у системі бухгалтерського обліку та знаходить своє відображення у фінансовій звітності.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» трактує власний капітал як частину в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [1].

На законодавчому рівні регулювання обліку власного капіталу здійснюється низкою нормативних документів. Серед них Господарський кодекс України [2], Цивільний кодекс України [3], Податковий кодекс України [4], Законами: Про бухгалтерський облік та фінансову звітність [5], Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю [6], Про акціонерні товариства [7], Про інвестиційну діяльність [8], Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9], Планом рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [10] та іншими документами.

Крім законодавчого регулювання, питання обліку власного капіталу визначаються внутрішніми регламентами підприємства, до яких відносяться Статут підприємства, засновницький договір, Наказ (положення) про облікову політику ті іншими документами.

Безпосередній вплив на повноту та достовірність обліку та фінансової звітності має облікова політика підприємства, яка є важливим елементом організації обліку будь-якого підприємства.

Основними аспектами щодо обліку власного капіталу, що знаходять своє відображення в обліковій політиці, як правило, є: перелік нормативних документів, що стосуються організаційно-методичних аспектів обліку власного капіталу які застосовує підприємство, перелік аналітичних рахунків, які відкриваються до рахунків з обліку власного капіталу, методика оцінки внесків засновників до статутного капіталу, порядок збільшення та зменшення статутного капіталу, порядок утворення та використання резервного капіталу, порядок визначення розміру частки статутного капіталу, яка належить засновнику при його вибутті зі складу засновників, порядок дооцінки необоротних активів, порядок розподілу прибутку, порядок покриття збитків, порядок нарахування та виплати дивідендів тощо.

В системі обліку для узагальнення інформації про стан і рух компонентів власного капіталу (статутного, пайового, у дооцінках, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого, а також нерозподілених прибутків (непокритих збитків), цільових надходжень, забезпечень майбутніх витрат і платежів, страхових резервів) призначено рахунки четвертого класу «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [10].

Проведене дослідження дозволяє підтвердити необхідність чіткого та прозорого регламентування організаційно-методичних аспектів обліку власного капіталу у внутрішніх положеннях підприємства на основі нормативно-правових документів, що сприятиме повноті, достовірності та зрозумілості даних обліку та звітності з метою задоволення інформаційних потреб користувачів для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Література.

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.13 р. № 73. / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

2. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. № 436-IV. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

3. Цивільний кодекс України від 19.06.03р. № 980-IV. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

4. Податковий кодекс України від 2.12.10р. №2755-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 11.05.00 р. №1707-III. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

6. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 №2275-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

7. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.08 №514-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

8. Про інвестиційну діяльність: Закон України, від 18.09.91 №1560-XII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

9. План рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерством фінансів від 30.11.99р. №291. / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 14.09.2020).

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

Ільяшенко К. М. студент,
Одеський державний аграрний університет*

Безперервний рух грошових коштів є основою економічної діяльності підприємства. Правильна побудова обліку грошових коштів та їх еквівалентів дозволяє забезпечити інформацію про їх наявність, цілеспрямоване використання та контроль за збереженням.

Предметом обліку грошових коштів є система облікового відображення та документального оформлення їх руху за об'єктами як базису інформаційного забезпечення системи управління підприємства [1]. Враховуючи склад грошових коштів об'єктами бухгалтерського обліку виступають: готівка в касі, кошти на рахунках в банківських установах, еквіваленти грошових коштів, депозити, грошові кошти в дорозі, грошові документи, електронні гроші.

Більшість агроформувань Одеської області для обліку грошових коштів використовують два основних рахунки: 301 «Готівка у національній валюті» та 311 «Поточні рахунки у національній валюті». Основними банківськими установами, які обслуговують розрахункові операції бізнес-суб'єктів аграрного сектору області, є АТ КБ «Приватбанк», Акціонерний банк «Південний», АТ «УкрСиббанк».

Критичний аналіз облікової політики аграрних формувань Одеської області та відповідної внутрішньої нормативно-правової документації, яка регламентує облік грошових коштів, показав, що в сучасних умовах характерними ознаками організації обліку цих активів є:

1) досить часто – відсутність каси як відділу (спеціально обладнаного приміщення), іноді – внаслідок відсутності бухгалтерії у складі організаційної структури бізнес-суб'єкта в цілому;

* Науковий керівник – Крюкова І.О., д.е.н., професор

2) в багатьох випадках – відсутність інформації про ліміт готівки в касі;

3) у первинних документах з обліку готівкових коштів (зокрема, у картці рахунку 30 «Готівка», який складається за допомогою програми «1С:Бухгалтерія») часто має місце помилкова стара назва рахунку («Каса»);

4) для значної частини периферійних районів області притаманна проблема нестачі інфраструктурних засобів підтримки фінансово-банківського обслуговування фізичних та юридичних осіб, що ускладнює роботу з грошовими коштами.

У частині обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими коштами в більшості бізнес-суб'єктів аграрного сектору не проводиться робота з виявлення та оцінки тенденцій щодо поточного рівня платоспроможності і ліквідності підприємства, відсутнє планування обсягів грошових потоків [2].

Важливе значення для управління грошовими коштами має підвищення рівня оперативності контролю на підприємстві. З цих позицій доцільним для сучасних аграрних формувань є запровадження та використання, у практиці облікової роботи, відповідних форм внутрішньої звітності, наприклад, форми внутрішнього управлінського реєстру про рух грошових потоків, яка містить дані про залишок коштів на початок періоду, бюджет коштів, планові та фактичні показники розміру грошових потоків, розмір відхилень, залишку та суму накопиченого надлишку або дефіциту грошових коштів за звітний період (тиждень, місяць, квартал тощо).

Література.

1. Григоревська О. О., Каленченко Т. С. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. №. 4. С. 359-364.

2. Свірідова М. С. Крюкова І. О. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 32. С. 48-54.

МІСЦЕ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

***Карпенко Є. А., к.е.н, доцент,
Водоп'ян М. М., студент,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»***

Жорстка конкуренція, ринкові умови господарювання обумовлюють необхідність впровадження ефективних методів управління підприємствами. При цьому облікова інформація стає основною передумовою результативного господарювання та засобом управління процесами відтворення.

Дані фінансового обліку забезпечують в основному потреби зовнішніх користувачів. Управлінський облік, в свою чергу, поглиблює, деталізує та доповнює дані фінансового обліку в частині витрат і доходів діяльності підприємства і надає інформацію з періодичністю та рівнем деталізації, який необхідний для менеджменту. Управлінський облік – це інтегруюча галузь економічних знань [1].

Система управлінського обліку у виробництві покликана шляхом реалізації інформаційної функції забезпечувати зворотній зв'язок між суб'єктом і об'єктами управління, тим самим максимально розвивати інші підсистеми, функції та механізми управління [2].

Для визначення місця, яке посідає управлінський облік в системі управління підприємством нами було опитано менеджерів різного рівня 25 підприємств м. Новомосковськ.

За результатами проведеного опитування ми дійшли висновку, що інформаційні потреби вищого рівня, середнього рівня та нижчого рівня управління суттєво відрізняються між собою. Але при цьому інформаційні потреби менеджерів кожного рівня управління були практично однаковим на всіх досліджених підприємствах.

Так, зокрема, стратегічне управління є прерогативою лише вищої ланки менеджменту. Управлінці вищого рівня зазначали, що управлінський облік повинен активно впливати на: вибір стратегії, постановку стратегічних завдань та шляхів їх досягнення;

проектування нових ринків збуту (в тому числі часу виходу на нові ринки); посилення конкурентоспроможності; маркетингову тактику підприємства; прогнозування ринкового середовища; прогнозування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з урахуванням факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; перспективне планування, пов'язане з необхідністю забезпечення прогнозованих результатів.

Цінність системи управлінського обліку полягає в тому, що вона активно впливає на зменшення ризику роботи вищого керівництва, який виникає внаслідок постійних змін як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Таким чином, для вищої ланки керівництва в системі управлінського обліку постійно та послідовно формується необхідна для управління діяльністю інформація на основі докладного вивчення та аналізу найвагоміших показників зовнішнього та внутрішнього середовищ. Це дає можливість управлінському апарату не тільки обґрунтовано підійти до вибору власної стратегії та прогнозування фінансово-господарського життя підприємства на досить віддалені відрізки часу, а й оперативно проводити контроль за виконанням поставлених завдань.

За результатами опитування встановлено, що для менеджерів середньої ланки управління у системі управлінського обліку повинна формуватися така рекомендаційна і розрахункова інформація, яка б відповідала їхнім запитам щодо ефективного вирішення функціональних завдань, а саме:

а) для відділу постачання і виробництва: пріоритетність сировини окремого найменування або групи на даний момент та на найближчу перспективу; оптимальний розмір запасів сировини; максимально допустимі закупівельні ціни на окремі види сировини; оптимальний розмір витрат при виробництві; доцільність доставки партій сировини власним транспортом чи транспортом сторонніх організацій.

б) для відділу збуту: оптимальний обсяг продаж; оптимальний обсяг бюджетування рекламної кампанії та його розподіл (за видами продукції, за ринками збуту тощо); ефективність реклами минулих періодів; кількість працівників відділу та доцільність їх утримання; найбільш прибуткові канали збуту; найбільш рентабельні регіони збуту.

Для керівників найнижчої сходинки ієрархічної піраміди

управлінський облік необхідний як джерело оперативної інформації, інформації контрольного характеру. Наприклад відомості про виконання планів, виявлені відхилення та наслідки, до яких вони спричинили .

За результатами проведених нами досліджень виявлено, що на підприємствах замовлення часто виконуються з помилками, запити клієнтів задовольняються невчасно, рівень запасів перевищує попит на них, логістика організована неефективно.

Вважаємо, що ця ситуація зумовлена насамперед нескоординованістю дій різних підрозділів, браком належної інформаційної підтримки менеджменту при прийнятті рішень, що, в свою чергу, призводить до серйозних наслідків.

Непередбачуваність, неможливість охопити всю діяльність на підприємстві, яка зумовлюється ще й постійним зростанням розмірів підприємств, ускладнює процес прийняття рішень. Це можна подолати, впровадивши ефективну систему управлінського обліку як джерело надійної релевантної інформації.

Література.

1. Карпенко О. В., Карпенко Д. В. Управлінський облік: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
2. Белова І. М. Суть управлінського обліку та його місце в системі управління підприємством. *Інноваційна економіка*. 2015. №2 (57). С. 240-245.

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ

Карпенко Є. А., к.е.н., доцент,

Скидан В. В., студентка,

Вищий навчальний заклад Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансові результати підприємства можуть бути у вигляді прибутку або збитку. Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати. Збиток – це перевищення

суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Збільшення фінансового результату підприємства може відбуватися за рахунок зарахування до нерозподіленого прибутку перевищення сум попередніх дооцінок (індексацій) об'єктів основних засобів та нематеріальних активів. Періодичність визначення фінансового результату на підприємстві визначається у розпорядчому документі про облікову політику підприємства [1]

Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачено можливість самостійного вибору підприємством періодичності визначення фінансового результату: щомісячно або щорічно. Елементом облікової політики також є періодичність сум зарахування прибутку до нерозподіленого прибутку: щомісяця, щокварталу, раз на рік.

При цьому розпорядчим документом підприємства має бути визначено застосування порядку виплат, які здійснюються за рахунок прибутку (у тому числі визначається їх вичерпний склад). Усі інші виплати працівникам, які не визначені установчими і розпорядчими документами підприємства як такі, що виплачуються за рахунок прибутку, обліковуються відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [2].

Облік розподілу прибутку (доходу) підприємствами державного, комунального секторів економіки відповідно до фінансового плану, відображається у порядку, наведеному у розділі IV Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності.

Зокрема, спрямування підприємствами державного, комунального секторів економіки частини чистого прибутку на квартальну і річну дату балансу відображається:

1. На розвиток виробництва – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом

субрахунку 426 «Фонди спеціального призначення» (субрахунок 4261 «Фонд розвитку виробництва»). Здійснені за рахунок цього фонду капітальні інвестиції (придбання, створення, модернізація, модифікація, реконструкція, добудова, дообладнання тощо необоротних активів) відображаються за дебетом субрахунку 4261 «Фонд розвитку виробництва» і кредитом субрахунку 4262 «Використання фонду розвитку виробництва».

2. На матеріальне заохочення – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» наводиться сума нарахованої працівникам винагороди, допомоги, премії тощо, яка обчислена відповідно до законодавства, установчих і розпорядчих документів та фінансового плану з прибутку попереднього звітного кварталу (року).

3. На створення інших фондів – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом субрахунку 426 «Фонди спеціального призначення» (субрахунок 4263 «Інші фонди»). Використання інших фондів відображається за дебетом субрахунку 426 «Фонди спеціального призначення» (субрахунок 4263 «Інші фонди») і кредитом субрахунку 4264 «Використання інших фондів».

4. На належну до бюджету суму прибутку відповідно до законодавства – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом рахунку 67 «Розрахунки з учасниками».

5. Відрахування у централізований фонд (за рахунок чистого прибутку) відповідно до законодавства та установчих документів – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом субрахунку 682 «Внутрішні розрахунки».

Варто відзначити, що бухгалтерський облік в Україні, відповідно до чинного законодавства, має задовольняти потреби як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів. Тому, облікова інформація щодо фінансових результатів діяльності підприємства повинна бути релевантною для прийняття рішень [3].

Для прийняття рішень може використовуватися інформація управлінського обліку як інформаційної бази,

призначеної для задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів облікової інформації у процесі управління підприємством. Оскільки, саме інтереси внутрішніх користувачів облікової інформації підприємств є пріоритетними.

Література.

1. Плаксієнко В. Я., Верига Ю. А., Кулик В. А., Карпенко Є. А. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 509 с.

2. Кулик В. А., Левченко З. М. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 358 с.

3. Кулик В. А. Якісні характеристики облікової інформації в умовах використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Науковий вісник ПУЕТ*. 2017. № 5. С. 57-62.

МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ORACLE E-BUSINESS SUITE ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

***Карпенко Є. А., к.е.н., доцент,
Циганок К., студентка,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»***

Складання фінансової звітності є завершальним етапом бухгалтерського обліку. Значна частина підприємств в Україні використовує програмні продукти для ведення обліку та складання звітності. На підприємствах, де рівень автоматизації процесів знаходиться на високому рівні використовується електронний документообіг за усіма ланками управління.

Електронний документообіг (обіг електронних документів) - сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів. Використання електронного документообігу на передбачає застосування спеціальних програмних продуктів.

Спеціальні програмні продукти забезпечують: швидкий пошук документів; легкість відстеження руху документів на всіх етапах їх «життєвого циклу»; скорочення строків підготовки та погодження документів; спрощення організації документообігу, якщо з тими самими документами одночасно працює кілька користувачів; можливість швидкого одержання зведених звітів і журналів; оперативність передавання документів необхідному адресатові тощо.

Директива Європейського Союзу 2006/112/ЄС заохочує використання електронних документів у бізнес-середовищі завдяки їхній унікальній можливості швидко виконувати постійний моніторинг бізнес-процесів і забезпечувати високий рівень безпеки у бізнес-просторі. Використання електронного документообігу дозволяє оптимізувати витрати підприємства, а також витрати урядових установ із якими воно контактує, сприяючи таким чином втіленню в життя концепції електронного уряду.

На сучасному етапі розвитку економіки багато підприємств використовують інформаційні системи управління для планування діяльності, управління процесами виробництва та реалізації, управління трудовими ресурсами тощо. Робота інформаційних систем побудована таким чином, що вони використовують для аналізу інформації дані первинних документів, створених у конкретній інформаційній системі. Тому використання електронних документів є об'єктивною необхідністю для ефективної роботи інформаційної системи управління, оскільки вони є інформаційним джерелом для накопичення та узагальнення інформації, що використовується для обґрунтування рішень усередині підприємства. Найбільш поширені та використовувані блоки, такі як система управління ресурсами підприємства (ERP).

Прикладом такого програмного продукту є Oracle E-Business Suite – це комплекс прикладного програмного забезпечення для підприємств е-бізнесу, що призначений для автоматизації основних напрямів діяльності підприємства, у тому числі: фінансів, виробництва, управління персоналом, логістики, маркетингу, збуту та продажу, обслуговування замовників, взаємовідносин із постачальниками та клієнтами, тощо.

До модулів і підсистем Oracle E-Business Suite належать: управління ефективністю бізнесу (CPM), управління матеріальними потоками, управління взаємовідносинами із клієнтами, фінанси, управління активами підприємства (EAM), управління технічним обслуговуванням та ремонтами, система управління персоналом (HR), управління виробництвом, управління проектами організації, фінансовий сервіс, управління життєвим циклом; управління логістикою.

Можливості звітування підприємств за міжнародними стандартами також враховано у Oracle E-Business Suite, починаючи із версії 10.7, крім того, користувачі зазначеного програмного продукту можуть використовувати спеціальні функції Oracle E-Business Suite для полегшення переходу на міжнародні стандарти.

Зокрема, існує перелік сфер застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності, щодо яких розроблено спеціальні функції програмного продукту. Наприклад:

- 1) порядок відображення знецінення активів: передбачено повний перелік можливих методів амортизації як для нематеріальних, так і матеріальних необоротних активів;
- 2) компонентизація активів: відображення господарських операцій, пов'язаних із переходом активів від материнської до дочірньої компанії, і навпаки.

Залежно від господарських операцій, що будуть відображатись у системі бухгалтерського обліку, для різних клієнтів передбачений різний рівень відмінностей між операціями, що відображені на підставі IFRS та GAAP:

- 1) низький рівень відмінностей передбачає використання однієї Головної книги для відображення усіх господарських операцій і подальше їх коригування за вимогами IFRS та GAAP;
- 2) середній рівень відмінностей передбачає наявність суттєвих відмінностей даних бухгалтерського обліку за окремими сферами; у такому разі слід застосовувати паралельні регістри обліку та спеціальні таблиці, у яких будуть наводитися різниці за вказаними сферами;
- 3) високий рівень відмінностей передбачає паралельне ведення усіх регістрів за IFRS і GAAP.

Після закінчення перехідного періоду подвійного застосування IFRS та GAAP користувачі програмного продукту

матимуть усі необхідні програмні можливості для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS).

Література.

1. Плаксієнко В. Я., Верига Ю. А., Кулик В. А., Карпенко Є. А. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 509 с.

2. Кулик В. А. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2017. 410 с.

3. Кулик В. А. Облік акредитивів із врахуванням вимог міжнародних стандартів. *Науковий вісник ПУЕТ*. 2018. № 2. С. 18-24.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

*Кисіль К. О., студентка,**

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасна облікова система повинна відповідати стратегічним цілям підприємства. Тому при її побудові до уваги слід брати не тільки внутрішні фактори мікросередовища, але й враховувати вплив зовнішніх факторів макросередовища. Такий підхід можна реалізувати на базі концепції стратегічного обліку.

Користувачами інформації стратегічного обліку є керівництво підприємства як на вищому, так і на нижчих рівнях управління. Керівникам вищого рівня інформація стратегічного обліку потрібна для прийняття стратегічних рішень та їх моніторингу, керівникам нижчих рівнів – для реалізації прийнятої стратегії [1, с. 304-307].

Стратегічний облік, як складова системи управління підприємством і обліково-аналітичного забезпечення процесу прийняття стратегічних управлінських рішень, призначений для планування майбутньої стратегії й тактики функціонування

* Науковий керівник – Ксьонжик І. В., д.е.н., професор

підприємства загалом та окремих стратегічних господарських центрів відповідальності; вимірювання й оцінки ефективності господарювання загалом та за окремими стратегічними господарськими центрами відповідальності на різних фазах життєвого циклу; коригування керуючих впливів на хід реалізації вибраної стратегії [2, с. 241-245].

Стратегічний облік враховує зовнішні фактори макросередовища, орієнтований на облік невизначеності, базується на стратегіях, які розробляє підприємство. Найважливішою інформацією, яку необхідно використовувати в стратегічному обліку, є інформація, сформована у результаті моніторингу зовнішнього середовища підприємства. Водночас у стратегічному обліку формується інформація для здійснення моніторингу внутрішнього середовища.

Стратегічний облік варто розглядати як складову системи стратегічного управління підприємством. Сам по собі облік не є самоціллю та існує насамперед для того, щоб сприяти розробці і впровадженню ділової стратегії, слугує засобом досягнення успіху у бізнесі. Основні завдання стратегічного обліку:

- 1) стратегічне планування;
- 2) визначення критичних показників стратегічних планів;
- 3) визначення вузьких і пошук слабких місць управлінських рішень;
- 4) визначення основних підконтрольних показників відповідно до стратегічних цілей;
- 5) порівняння планових і фактичних значень підконтрольних показників з метою виявлення причин і наслідків цих відхилень;
- 6) аналіз впливу відхилень на виконання стратегічних планів [2, 241-245].

Управління діяльністю підприємства є складним і комплексним процесом. Система обліку, що відповідає вимогам управління, також складна і складається з множини процедур. До того ж склад елементів системи стратегічного обліку може змінюватись залежно від цілей управління. Мета управління досягається стратегічним обліком, що виконує такі функції:

- 1) забезпечення інформацією, яка необхідна для стратегічного планування, контролю і прийняття стратегічних управлінських рішень;

2) контроль і оцінка результатів діяльності підприємства в досягненні цілі;

3) аналіз прогностичних результатів [3].

Стратегічний облік пов'язує на практиці процес стратегічного управління з обліковим процесом, тому що має ті самі об'єкти: фінансові та виробничі ресурси, фінансово-господарські процеси і результати діяльності, що у сукупності становлять фінансово-виробничу діяльність [4]. Сукупність об'єктів стратегічного обліку, що виступає в процесі усього циклу стратегічного управління, називається його предметом. Система стратегічного обліку пов'язана з цілями стратегічного управління [2].

Отже, в наростаючих умовах сучасності роль стратегічного обліку є значною, оскільки управління підприємством неможливе без планування та прогнозування господарської діяльності на всіх рівнях: стратегічному, тактичному й оперативному [1]. Сьогодні основним завданням вчених є розробка методів та прийомів стратегічного обліку, які будуть виконувати поставлені на нього завдання, для створення якісно нової системи стратегічного обліку.

Література.

1. Довбуш, А. В. (2014). Стратегічний облік: сутність та поняття. *Інноваційна економіка*. 6, 304-307.

2. Фатенок-Ткачук, А. О., Замойська, К. П. (2012). Стратегічний облік у системі управління підприємством. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12721/1/45_236-245_Vis721menegment.pdf.

3. Плікус, І. Й. (2002). Стратегічний облік як інструмент стратегічного управління підприємством. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54883/5/Plikus_Stratehichniy_oblik.pdf;jsessionid=01C421D7B8EFCA1296A9ACBA0CB4659A.

4. Ксьонжик, І. В., Василькова, М. В. (2012). Особливості обліку фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. Випуск, (4), 149-151.

ЛІМІТ КАСИ: КОРОТКО ПРО ГОЛОВНЕ

*Кізіченко В. О., Юрченко Т. С., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Теоретичними та методологічними аспектами стосовно проблеми розрахунку ліміту залишку готівки в касі займалися такі вчені: Мельник Ю., Толстой А., Щербакова О., Копилов В., Первухін А., Леснікова О. Однак, постійні зміни в законодавчій базі та її недосконалість вимагають ретельного дослідження даного питання.

Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні №148 від 29.12.2017р. визначено, що ліміт залишку готівки в касі (далі – ліміт каси) – це граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі в позаробочий час та забезпечити роботу на початку наступного робочого дня (далі Положення №148) [1]. Цим Положенням зазначено, що підприємства мають право у позаробочий час тримати у своїх касах готівкову виручку (готівку) у межах, які не перевищують ліміту каси, що вони встановили на свій розсуд. Готівкову виручку (готівку) понад встановлений ними ліміт каси здають до банків для її зарахування на їхні банківські рахунки.

Отже, ліміт каси і строки здавання готівки до банку встановлюють підприємства, які проводять операції з готівкою. Починаючи від 05.01.2018р. ці вимоги поширюються і на небанківські фінансові установи. Слід відмітити, що ліміт каси та строки здавання готівкової виручки (готівки) не встановлюють тільки банки та фізособи-підприємці [1].

Для легкого та зрозумілого визначення ліміту каси, поділимо цю процедуру на такі етапи:

І етап. Визначення порядку розрахунку ліміту каси. На цьому етапі підприємство мусить розробити і затвердити внутрішній документ (наказ) про порядок розрахунку ліміту каси підприємства і своїх відокремлених підрозділів. Ліміт каси потрібно встановити на підставі розрахунку середньоденного

** Науковий керівник – Поливана Л.А., к.е.н., доцент*

надходження готівки до каси або її середньоденної видачі з каси. Рішення про показник (середньоденне надходження готівки або її видача), на підставі якого буде розраховано ліміт каси, прийме керівник підприємства. Положення №148 не містить жодних застережень щодо сум надходжень/видачі готівки, які беруть участь у розрахунку ліміту каси. Тому, можна взяти для розрахунку ліміту каси всі суми надходжень/видачі готівки. Період для визначення середньоденного надходження готівки до каси (її середньоденної видачі з каси) потрібно визначити на свій розсуд, тому що Положення №148 не містить вказівок про це. Розраховувати ліміт каси потрібно з огляду на строк, у який здається готівкова виручка (готівка) для її зарахування на рахунки в банках. Такий строк визначають у відповідному договорі банківського рахунку [1]. Треба зауважити, що як саме строк здавання готівки до банку впливає на ліміт каси, норми Положення №148 не пояснюють. На наш погляд, потрібно було б Національному банку України пояснити, як застосовувати цю норму. А, доти, доки відсутні такі пояснення, вважаємо, що безпечніше визначати ліміт каси у межах показника середньоденного надходження/видачі готівки. Отже, в наказі про ліміт каси потрібно прописати: на підставі якого показника розраховується ліміт каси (середньоденного надходження готівки чи її видачі); які суми надходжень/видачі готівки беруть участь у розрахунку ліміту каси; період, на підставі показників якого визначатиметься ліміт каси.

II етап. Розрахунок ліміту каси. Відповідно до затвердженого порядку і підстав розрахунку потрібно визначити ліміт каси. А саме, середньоденний показник треба обчислити так: поділити суму надходження/видачі за розрахунковий період на кількість робочих днів протягом такого періоду. Визначений ліміт каси потрібно затвердити теж наказом по підприємству. Розрахунок ліміту каси потрібно зробити додатком для цього документа. Для відокремлених підрозділів підприємства треба встановити окремі ліміти каси й довести їх до відомо підрозділів відповідним внутрішнім документом. Ми наголошуємо на тому, що потрібно бути уважними, тому що Положення №148 не передбачає ліміту каси у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (нмдг) – 170 грн для підприємств, у яких

відповідний середньоденний показник, обчислений на підставі касових оборотів, дорівнює нулю або не є меншим за 10 нмдг. Зауважимо, що підприємства, які розпочинають свою діяльність, та підприємства, діяльність яких була пов'язана винятково із безготівковими розрахунками і які розпочинають діяльність, що передбачає готівкові розрахунки, на перші три місяці роботи повинні встановити ліміт каси за прогнозними розрахунками. Такий ліміт каси потрібно застосовувати із дня першого готівкового розрахунку. Але, знову ж таки, потрібно бути уважними, ліміт каси, встановлений на підставі прогнозних розрахунків, треба переглядати упродовж двох тижнів після перших трьох місяців їх роботи за фактичними показниками діяльності [1]. Якщо підприємство не встановило ліміту каси (незалежно від причин), його вважають нульовим. Тоді вся готівка, що перебуває в касі на кінець робочого дня і яку підприємство не здало до банку, буде понадлімітною [1].

Але і тут є деякі важливі моменти. Так, за певних обставин підприємства можуть зберігати у своїх касах готівку понад встановлений ліміт. Зокрема, це стосується готівки, одержаної в банку для виплат, що належать до фонду оплати праці, а також пенсій, стипендій, дивідендів (доходу). Таку готівку можна зберігати понад встановлений ліміт каси протягом п'яти робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку. Підприємство також має право зберігати у касі готівку з виручки для виплат, що належать до фонду оплати праці. У такому разі кошти понад встановлений ліміт каси зберігають протягом трьох робочих днів із дня настання строків цих виплат у сумі, яку зазначено у переданих до каси відомостях на виплату грошей [1]. Окрім того, готівку не вважають понадлімітною в день її надходження, якщо її в сумі понад встановлений ліміт каси здали до обслуговуючих банків не пізніше ніж наступного робочого дня банку, або видали наступного дня для використання на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства. При цьому здавати її спочатку до банку й одночасно отримувати назад із каси банку не потрібно. Готівку не вважають понадлімітною в день її надходження, якщо вона надійшла до каси підприємства у вихідні й святкові дні і її в сумі понад встановлений ліміт каси здали до обслуговуючих банків наступного робочого дня банку і підприємства або видали

наступного робочого дня для використання на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства. При цьому також не потрібно здавати її спочатку до банку й потім отримувати назад із каси банку. Тобто касир має чітко дотримуватися строків здавання готівки до банку, аби не мати клопоту.

Таким чином, після розгляду важливих моментів щодо розрахунку ліміту каси, нами запропоновано у п. 50 Положення №148 чітко пояснити як саме строк здавання готівки до банку впливає на ліміт каси.

Література.

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017р. №148 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17/page>.

ОБЛКОВІ АСПЕКТИ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

*Ковальова Т. В., к.е.н, доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Факторинг, в умовах кризової економіки може стати альтернативою банківського кредиту. Ця операція дає можливість підприємствам, які із-за проблем, пов'язаних з нестачею грошових коштів через несвоєчасне надходження платежів від дебіторів, карантинні обмеження, наявності надлишкових запасів, ефективно здійснювати господарську діяльність. У основу факторингу покладено договір, за яким, згідно з Цивільним кодексом України, фактор (найчастіше банк) передає грошові кошти в розпорядження іншої сторони (підприємства-клієнта) за плату, а підприємство-клієнт, в свою чергу, відступає факторові своє право грошової вимоги до третьої сторони (дебітора) [1]. У останні роки роль і кількість факторів (банків та фінансових установ) в Україні збільшилась, що є позитивною тенденцією і підтверджує перспективність цього фінансового інструменту. І хоча, значна кількість науковців обговорювали питання пов'язані з різними складовими

факторингових операцій, в тому числі і облікову, вважаємо за потрібне ще раз нагадати основні моменти методики обліку факторингових операцій

Оснoву взаємовідносин при факторингових операціях складає договір. Сторонами договору є фактор і клієнт. Клієнтом може бути фізична або юридична особа, яка є суб'єктом підприємницької діяльності. Договір факторингу, з одного боку, звільняє клієнта від збору грошей зі своїх боржників, а з іншого – вирішує поточні проблеми його виробничої діяльності [2].

Проаналізувавши нормативні акти та провівши консультації з бухгалтерами-практиками, ми дійшли до висновку, що відображення в обліку факторингових операцій, буде особливим тільки у фактора, у інших суб'єктів – ця операція буде відноситись до стандартних розрахункових операцій. Оподаткування факторингових операцій має декілька особливостей. Факторинг з метою оподаткування є різновидом договору про відступлення права вимоги боргу. Вони попадають під об'єкт оподаткування ПДВ, у випадку, коли предметом факторингу є активи, відмінні від валютних цінностей або цінних паперів. У випадку, коли клієнт – платник ПДВ продає за гроші боргові вимоги (предметом яких є грошовий борг), укладаючи договір факторингу, то така операція не є об'єктом оподаткування ПДВ. При оподаткуванні податку на прибуток платник податку повинен вести облік фінансових результатів від проведення операцій з продажу (передачі) або придбання права вимоги зобов'язань у грошовій формі: за поставлені товари, виконані роботи чи надані послуги третьої особи; за фінансовими кредитами; за іншими цивільно-правовими договорами. Загалом, оподаткування факторингових операцій є складним та неоднозначним, оскільки, податковий кодекс не містить визначення терміна «факторинг» або «факторингова операція»

У зв'язку з відсутністю методичних рекомендацій щодо обліку факторингу, на наш погляд, слід на підприємствах в наказі про облікову політику виділити окремий розділ під назвою: «Облік факторингових операцій», у якому слід обумовити організацію бухгалтерського обліку факторингу. У цьому розділі слід відображати, як моменти взяття на облік факторингу, так і кореспонденцію рахунків, яку слід використовувати при обліку факторингових операцій [3].

Література.

1. Цивільний кодекс: Закон України від від 16.01.2003 р. № 435- IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.

2. Макарович В.К. Факторингові операції: податковий аспект / В.К. Макарович // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу // 2012. – №2. – С.163-170.

3. Ковальова Т.В. Про облік електронних грошей / Т.В. Ковальова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – № 4. – 2017. – С.20-30.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Колісник А.І., Пулавська О.А., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Розвиток стратегічного управління потребує від сучасних підприємств комплексної оцінки ефективності менеджменту персоналу та постійного пошуку шляхів її підвищення. Високий рівень конкуренції, спроби керівництва забезпечити резерви зниження собівартості на основні послуги та товари підприємства з метою зростання рентабельності виробництва вимагають наявності своєчасної та достовірної інформації не тільки про реальний рівень витрат, але й про раціональність використання ресурсів, що знаходяться у його власності. У зв'язку з цим все більш актуальним стає питання виявлення резервів підвищення ефективності менеджменту персоналу на підприємствах.

Серед науковців, які внесли вагомий вклад в розробку питання інформаційного забезпечення менеджменту персоналу на вітчизняних підприємствах необхідно виділити О. О. Болотову, Т. А. Власенко, Н. Л. Гавкалову, А. В. Крамаренко, Л. А. Майстер, Т. В. Марусей, В.С. Пономаренка та інші.

* Науковий керівник – Руденко С. В., к.е.н., доцент

Динаміка показників оцінки процесів ефективності менеджменту персоналу не є стабільною, у зв'язку з чим постає необхідність пошуку новітніх шляхів забезпечення ефективності менеджменту персоналу та прийняття адаптованих управлінських рішень в області її контролю.

Інформаційне забезпечення щодо виявлення резервів підвищення ефективності менеджменту персоналу базується на статистичних результатах господарської діяльності підприємств та даних щодо їх соціального, людського та інтелектуального капіталу.

З метою виявлення резервів підвищення ефективності менеджменту персоналу на підприємствах удосконалено відповідне інформаційно забезпечення, яке включає такі положення:

1) виявлення резервів підвищення ефективності менеджменту персоналу слід проводити з урахуванням комплексного характеру дослідження всіх аспектів діяльності підприємств та визначенням ключової ролі соціального, людського та інтелектуального капіталу;

2) джерелами інформаційного забезпечення моніторингу процесів формування, використання та капіталізації синтезованого капіталу в контексті проведення кореляційно-регресійного аналізу є фінансова, управлінська та статистична звітність;

3) для формування початкової вибірки показників, що характеризують соціально-економічний стан підприємства, ми пропонуємо ті, що найбільш часто згадуються у науковій літературі при вирішенні завдань з оцінки, діагностики та аналізу інтелектуального, людського та соціального капіталу, економічного стану підприємства [6, 7];

4) вхідними показниками є ті показники, які використовуються для управління, вихідними показники є цільові показники, які використовуються для оцінки капіталізації синтезованого капіталу;

5) результати статистичного аналізу визначають основні закономірності, які існують на підприємствах України;

6) проведення періодичних вимірювань об'єктів моніторингу з використанням запропонованих регресійних

моделей дозволить визначити рівень формування та використання синтезованого капіталу, проаналізувати слабкі місця та виявити сильні сторони підприємств, які необхідно врахувати при наступному етапі [1, 2].

Також нами пропонується поетапність процесу моніторингу формування, використання та капіталізації синтезованого капіталу:

- підготовчий – формулювання мети моніторингу, визначення об'єктів моніторингу, формування експертної групи, визначення термінів моніторингу та розробки інструментарію моніторингових процедур;

- основний – проведення періодичних вимірювань об'єктів моніторингу, здійснення корекційних заходів;

- заключний – аналіз та висвітлення результатів моніторингу за обраними показниками; прогнозування використання та капіталізації синтезованого капіталу.

Запропоновані заходи можуть бути реалізовані аналітичним відділом підприємства у складі бухгалтерської служби, за умови що на підприємстві налагоджена раціональна система внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Література:

1. Болотова О. О. Науково-теоретичні засади організаційно-економічного забезпечення ефективності менеджменту персоналу. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2017. № 2 (38). С. 25-30.

2. Болотова О. О. Виявлення резервів підвищення ефективності менеджменту персоналу на підприємствах. Бізнес Інформ. 2018. № 8. С. 236-240.

3. Кицак Т. Г. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання і вдосконалення процесу соціально-трудових відносин на підприємстві. Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки. 2004. № 6. С. 229-232.

4. Крамаренко А. В. Діагностика ефективності управління персоналом на основі інтегрального показника. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2014. № 1. С. 157-162.

5. Крамаренко А. В. Оцінка ефективності управління персоналом на промисловому підприємстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та упр. підприємствами (за видами екон. діяльності)». Держ. вищий навч. закл. «Нац. гірн. ун-т». Д.: НГУ, 2014. 20 с.

6. Майстер Л. А. Моніторинг результатів діяльності персоналу в механізмі підвищення його конкурентоспроможності. Інноваційна економіка. 2014. № 4. С. 225-229.

7. Пономаренко В. С., Журавльова І. В., Латишева І. Л. Інформаційні системи в управлінні персоналом: навч. посібник. Харків: ХНЕУ, 2008. 336 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

***Колодяжна Н. С., Полуктова Л. В., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

В сучасних економічних умовах однією з передумов ефективного функціонування підприємства є здійснення виваженої облікової політики, що дає можливість підприємству найбільш раціонально використовувати фінансові, матеріальні та трудові ресурси. В структурі витрат підприємства важливе місце посідають адміністративні витрати. Удосконалення організації та методики ведення бухгалтерського обліку адміністративних витрат нерозривно пов'язано з вирішенням таких питань: визначенням складу адміністративних витрат; обґрунтуванням раціональних методик їх обліку та контролю, адаптованих до потреб керівництва та інших користувачів економічної інформації; створенням відповідних передумов покращення організації обліку адміністративних витрат.

Система управління адміністративними витратами на підприємствах має функціональний та організаційний аспекти, складовими цієї системи є: нормування, планування і прогнозування адміністративних витрат за видами продукції та

** Науковий керівник – Рижикова Н.І., д.е.н., професор*

структурними підрозділами підприємства; управлінський та фінансовий облік; аналіз і оцінка ефективності формування витрат; поточний контроль за адміністративними витратами і відповідальність за неефективне управління ними; стимулювання працівників за зниження рівня цих витрат і підвищення рівня їх використання тощо [1].

Найважливішою функцією управління витратами є їх облік, який здійснюється централізованою бухгалтерською службою, як правило, тільки в цілому по підприємству без деталізації за підрозділами, що знижує ефективність роботи з економії цих витрат, виявлення резервів.

Ще однією проблемою обліку адміністративних витрат є той факт, що дані про фактичні витрати за рахунками витрат можна одержати лише в середині наступного за поточним місяця. Така ситуація не дає змоги керівництву активно впливати на їх рівень. Важливо своєчасно встановлювати величину адміністративних витрат; причини, винуватців надмірних витрат і притягати їх до відповідальності. Тільки за умови чіткої організації обліку може бути забезпечений щоденний контроль і виявлені при цьому внутрішні резерви, які має в своєму розпорядженні підприємство [2].

Таким чином, виходячи з особливостей обліку адміністративних витрат, можна виділити такі проблеми: неправильне визначення і недостовірною оцінка витрат діяльності, неправильне документальне оформлення і невчасне відображення в реєстрах обліку витрат діяльності, а також надання неповної і недостовірної інформації про витрати діяльності для потреб управління [3].

Для удосконалення аналітичного обліку адміністративних витрат ми пропонуємо:

1. Запровадити обліковий реєстр – Відомість обліку адміністративних витрат за їх видами, групами, елементами, підрозділами підприємств, де вони виникають.

2. Ввести систему нормування (планування) адміністративних витрат, засновану на встановленні максимально можливої відносної величини адміністративних витрат у загальних витратах на виробництво товарної продукції або її вартості. При цьому окремо на календарний рік слід

встановлювати нормативи адміністративних витрат у відсотках до обсягу виробництва товарної продукції в цілому по підприємству, а загальновиробничі, в тому числі й витрати на утримання і експлуатацію машин і устаткування, у відсотках до собівартості товарної продукції.

3. Важливою і ефективною передумовою досягнення економії адміністративних витрат на аграрних підприємствах є організація постійного контролю за їх структурою та обсягом. Досягти успіху завдяки лише оперативному контролю, який забезпечують працівники та керівництво під час оформлення (підписання) первинних документів, неможливо. Отже, має бути впроваджено попередній і наступний контроль адміністративних витрат та забезпечено постійну взаємодію всіх зазначених видів контролю.

Таким чином, ведення бухгалтерського обліку адміністративних витрат за групами і субрахунками, відображення їх у зведеному документі – Відомості адміністративних витрат, впровадження системи нормування (планування) адміністративних витрат дозволить вдосконалити ефективність внутрішнього контролю у господарствах і здійснювати його у певній послідовності: визначення законності господарської операції; забезпечення наявності первинних облікових документів; забезпечення синтетичного і аналітичного обліку адміністративних витрат; забезпечення правильності, обґрунтованості і повноти віднесення (списання) адміністративних витрат на рахунок фінансових результатів; здійснення аналізу адміністративних витрат; прийняття управлінських рішень.

Література.

1. Фаріон В. Я. Формування та облік адміністративних витрат підприємств. *Економічні науки*. 2011. Вип. 8 (29), ч. 4. URL: <http://library.tneu.edu.ua>.
2. Головацька С.І., Сашко О.П. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. № 5(32). С. 36-40.
3. Череп А. В. Проблеми обліку і аналізу адміністративних витрат. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2005. № 9(52). С. 68-73.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В ПОДАЛЬШІЙ ПЕРСПЕКТИВІ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*Кривич Н. В., студентка,**

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

З розвитком управлінського обліку у світі на його третьому етапі, що почався у 70-х роках ХХ століття, з нього почав відокремлюватися стратегічний управлінський облік. Причиною такого виокремлення стало збільшення ролі стратегії в управлінні підприємством.

З формуванням ринкових відносин в Україні починається і розвиток стратегічного менеджменту, що також і призводить до необхідності відокремлення стратегічного управлінського обліку.

У сучасній економічній науці в Україні ще немає нормативно затвердженого значення терміну «стратегічний управлінський облік» (СУО), що не дає змогу дати повне йому визначення, що відповідало б теперішньому стану обліку і законодавчій базі. Тому, використовують таке тлумачення терміну, що надане СІМА: «Стратегічний управлінський облік як форма управлінського обліку, в якій акцент робиться на інформації, що відноситься до зовнішніх факторів по відношенню до підприємства, а також на нефінансову та внутрішньостворену інформацію» [1]. СУО вважається частиною управлінського обліку. Управлінський облік, як термін з'явився в Україні у 1999 році у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996–XIV [2], як синонім до внутрішньогосподарського обліку.

Стратегічний облік, як окремий напрям досліджень, в Україні існує близько 25 років і є причиною значної кількості дискусій. Серед вітчизняних науковців вивченням даних тем займалися так вчені, як Л. В. Нападовська [3], В. Є. Труш [4], В. Р. Шевчук [5].

* Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент

На початку ХХІ ст. в умовах невизначеного економічного середовища починається формування нового етапу в розвитку стратегічного управлінського обліку, якому стали притаманні три особливості: на його функціонування мають значний вплив чинники макросередовища; він орієнтований на облік невизначеності, стратегію управління ризиком; є базою для прийняття виважених управлінських рішень [6].

Сьогодні, основні методологічні засади та концепції, що використовуються на території України для впровадження стратегічного обліку запозичені з закордону, з таких країн як США та низки європейських країн. Не зважаючи на те, що підприємства користуються уже набутими знаннями з інших країн, вони підлаштовують їх під свої умови функціонування.

Основною метою стратегічного управлінського обліку є достатнє та своєчасне забезпечення всіх рівнів управління плановою фактичною та прогнозною інформацією з метою прийняття виважених управлінських рішень за допомогою її оперативного та деталізованого збору, систематизації й аналізу [7].

Багато вітчизняних авторів і досі займаються вивченням стратегічного управлінського обліку, розробляють етапи його впровадження та їх доцільність, а підприємства починають займатися ним на практиці і вдосконалювати його.

Стратегічний облік сьогодні розвивається в таких двох напрямках:

- 1) інтегрований кошторисний облік у складі фінансового або управлінського обліку;
- 2) самостійний стратегічний облік, побудований на інформації управлінського обліку.

Наразі, впровадження стратегічного управлінського обліку в процес функціонування українських підприємств зазнає значну кількість перешкод.

По-перше, проблемою є недостатня кількість кадрів, що мають знання та навички для ведення СґО. Українські університети лише нещодавно почали викладати таку дисципліну як «Стратегічний облік», хоч він і є частиною управлінського, але має значну кількість власних особливостей. Чим більш актуальним стає необхідність ведення стратегічного обліку в

сучасних умовах, тим необхіднішими є професіонали даної сфери. Варіантом вирішення даної проблеми, крім викладання дисципліни в університетах, є можливість створення спеціалізованих курсів, вести які можуть люди, що у своїй практиці вже мали досвід роботи зі стратегічним управлінським обліком.

Але водночас з попередньою проблемою виникає і інша: мала кількість підприємств, що веде стратегічний управлінський облік, адже він лише почав розповсюджуватися. Зазвичай, прикладом є практика іноземних компаній. Для впровадження даного виду обліку в більш широке коло українських підприємств, можна здійснювати обмін досвідом з зарубіжними компаніями, що вже мають певну практику ведення.

В Україні немає нормативно-правової та методологічної бази ведення та впровадження стратегічного управлінського обліку. Що стосується регулювання СУО на сільськогосподарському підприємстві, то тут повинні існувати конкретні рекомендації, виконання яких є обов'язковим і повинно контролюватися (інакше система обліку не буде ефективною). Коли підприємство приймає рішення про впровадження обліку, необхідним кроком є розробка пакету документів, що визначатиме методологію і методику ведення управлінського обліку та процес його організації [8]. Також немає затверджених методів звітності з СУО, тому підприємства мають займатися і їх розробкою.

Ті методи обліку, планування, контролю та аналізу витрат, що використовувалися раніше, перестали задовольняти потреби менеджерів, керівників, спеціалістів сільськогосподарських підприємств, тому у зв'язку з цим необхідно створити нові системи обробки інформації, що використовуються СУО. Нові системи можуть дати актуальну та необхідну інформацію, щоб підприємство мало змогу коригувати та створювати стратегію свого розвитку.

Працівникам, що займаються веденням СУО може бути недостатньо інформації, що надається фінансовим та управлінським обліком на підприємстві, тому необхідно визначити їх інструментарій та методи діяльності.

Отже, впровадження стратегічного управлінського обліку в діяльність українських підприємств зазнає значних перепон на своєму шляху. Серед основних проблем, що виникають у підприємств на шляху запровадження СУО: відсутність достатньої кількості кваліфікованих кадрів; мала кількість підприємств, що вже займаються веденням даного виду обліку під час своєї діяльності; відсутність нормативно-правової бази та затверджених форм його ведення, самого визначення СУО; немає розробленої методики його ведення та відсутність програмного забезпечення; вузьке коло вчених, що займаються його дослідженням. На даний момент, основним джерелом знань про стратегічний управлінський облік є досвід закордонних компаній та їх напрацювання.

Для вирішення вище описаних проблем в Україні доцільно закріпити дисципліну «Стратегічний управлінський облік» у всіх вищих навчальних закладах, де існує спеціальність 071 «Облік і оподаткування»; також необхідно розробити нормативно-правові акти регулювання стратегічного управлінського обліку, офіційно затвердити форми документації, не лише на рівні держави, а й на рівні підприємства; проводити навчання не лише молоді в університетах, а й проводити курси чи лекції для тих спеціалістів, що планують ведення даного виду обліку у себе на підприємстві; необхідність у інформуванні підприємств про переваги стратегічного управлінського обліку для розробки стратегії подальшої діяльності; переймання досвіду закордонних бухгалтерів та підприємств з допомогою обміну та стажування, як студентів, так і вже працюючих; розробити методику та інструменти для ведення СУО, надати визначення терміну СУО з допомогою вчених, що займаються його вивченням. Отже, подальша перспектива розвитку стратегічного управлінського обліку пов'язана з вирішення проблем, що пов'язані з його впровадженням в Україні.

Література.

1. CIMA Official terminology. 2005 Edition. London: CIMA Publishing, 2005. 114 p.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (із змінами та

доповненнями) // База даних «Законодавство України»/ ВР України.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 10.10.2020).

3. Нападівська Л. В. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку доходів. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія: Економічна. 2014. Вип. 44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_13 (дата звернення 10.10.2020).

4. Труш В. Є. Чебан Т. М., Яценко В. Ф. Сучасна парадигма стратегічного обліку. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*, 2007. № 5.

5. Шевчук В. Р. Стратегічний управлінський облік: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ; за ред. О. М. Ковалюка. К.: Алерта, 2009. 176 с.

6. Мошковська О. А., Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку, 2012. Актуальні проблеми економіки №12 (138).

7. Вахрушина М. А., Сидорова М. И., Борисова Л. И. Стратегический управленческий учет: Полный курс МБА. М.: Рид Групп, 2011. 192 с.

8. Скрипник Г. О., Нормативно-правове регулювання управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/normativno-pravove-regulyuvannya-upravlinskogo-obliku-v-silskogospodarskih-pidpriemstvah.html> (дата звернення 10.10.2020).

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ ЗАКУПІВЛІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

***Кривич Н. В., студентка,^{*}
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

В умовах формування ринкової економіки в Україні основоположним аспектом у сільському господарстві для виробництва і реалізації продукції є наявність на підприємстві

^{*} Науковий керівник – Маренич Т. Г., д.е.н., професор

виробничих запасів. Виробничі запаси необхідні для успішного функціонування будь-якого підприємства, вони є невід'ємною частиною циклу створення продукту. Але, перш ніж запаси почнуть використовуватися у процесі виробництва, вони проходять процес закупівлі.

Процес постачання є невід'ємною складовою кругообігу капіталу підприємства і полягає в забезпеченні підприємства необхідними для його діяльності засобами — сировиною та матеріалами, паливом і запасними частинами, іншими матеріальними цінностями відповідно до укладених угод і договорів щодо матеріально-технічного забезпечення підприємства. Підприємство купує матеріальні цінності й сплачує їхню вартість. Крім того, воно сплачує вартість витрат за доставку матеріальних цінностей на підприємство, витрати зі страхування, транспортування, розвантаження тощо. Таким чином, фактична вартість придбаних матеріальних цінностей складається з купівельної вартості та транспортно-заготівельних витрат [1].

Однією з перших проблем, що виникають під час закупівлі виробничих запасів, є складна процедура її проведення. Часто цим процесом займаються саме бухгалтери. Процес закупівлі складається з кількох етапів, таких як:

- усвідомлення потреби;
- розробка специфікації продукту;
- розробка заявок для потенційних постачальників;
- складання рейтингу постачальників;
- прийняття рішення про закупівлю;
- проведення переговорів та розробка контракту;
- перевірка продуктів на якість;
- оцінка ефективності роботи з постачальниками [2].

Всі етапи процесу достатньо трудомісткі і потребують значну кількість затраченого часу та роботи. Необхідне проведення оперативного контролю за наявністю запасів, щоб знати, що саме і в якій кількості необхідно замовляти для унеможливлення простою виробництва, що може призвести до збитків. Тому для вирішення проблеми можна створювати спеціальні закупівельні центри, що будуть приймати участь в

даному процесі закупівлі. Залежно від специфіки виробництва ці відділи можуть бути підпорядковані виробничим підрозділам, в інших випадках – безпосередньо вищим керівним органам підприємства чи фірми [2].

Також проблемою є правильне визначення первісної вартості запасів, що надійшли, особливо це пов'язано з включенням транспортно-заготівельних витрат. Також при надходженні первісна вартість формується в залежності від самого способу надходження, тому можуть виникнути питання, якщо він комбінований.

Для правильного визначення первісної вартості придбаних запасів необхідно враховувати, що не всі витрати можуть включатися до первісної вартості. На основі методів оцінки виробничих запасів при їх надходженні на підприємство перш за все необхідно пам'ятати про принцип «об'єктивності»; встановлювати порядок визначення вартості виробничих запасів залежно від шляхів надходження їх на підприємство; правильно включати до первісної вартості транспортно-заготівельні витрати, що залежить від діяльності самого підприємства та закріплюється в Наказі про облікову політику.

Ще однією з проблем під час закупівлі може бути недобросовісність постачальників, тобто необхідні запаси не доставлять вчасно або не належної якості.

Також, можуть виникнути ситуації, якщо запаси, що необхідні для закупівлі є сезонними, що особливо характерно для сільського господарства, або сталося погіршення кліматичних умов чи надзвичайна ситуація, що ускладнює процес вибору постачальників або поставки, і подальшої діяльності виробничого процесу.

Перш за все, слід систематизувати всі минулі помилки і розробити систему заходів, що допомагають уникнути їх повторення. Якщо потрібний товар регулярно закінчується раніше, ніж надходить нова партія, то при плануванні закупівель слід додати до необхідної кількості товару 10-15%. Також доцільно розробити інструкцію з оформлення документів і відправляти її кожному новому постачальнику. Можна вести статистичний облік авральних закупівель: коли, який товар, в

якій кількості, на яку суму і з якої причини довелося позапланово купити. Наявність реєстру «надзвичайних» постачальників товарів і послуг дозволить оперативніше відреагувати на ускладнення, що виникли в процесі [3].

Отже, з наведеного можна дійти висновку, що процес закупівлі досить складний та може містити у собі низку питань та проблем. По-перше – це складність проведення процесу закупівлі, що складається з декількох етапів. Для вирішення цієї проблеми можна створити спеціальний комітет, що буде займатися закупівлями. По-друге, складність у визначенні первісної вартості при надходженні товару. Тому необхідно знати спосіб надходження товару та заздалегіть прописати в обліковій політиці метод визначення первісної вартості. По-третє – це не сумлінне ставлення деяких постачальників до своїх обов'язків, тому краще працювати з вже перевіреними або прописувати необхідні пункти в угоді про поставку, наприклад, накладення штрафу у разі невиконання своїх обов'язків. Іншою проблемою виступає невчасне вичерпання запасів, їх нестача або залежність від зовнішніх умов, щоб цього недопустити необхідно слідкувати за їх наявністю, вести оперативний та статистичний облік і, в разі чого, мати список постачальників, що можуть їх доставити.

Література.

1. Облік процесу постачання. URL: <https://library.if.ua/book/46/3188.html>.
2. Яворська Т. П. Організація і методика обліку та аналізу процесу постачання на підприємстві: магістерська робота: Тернопіль, 2018. 119 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/32871/1/Yavorska%20T.P.pdf>.
3. Турчак В. В., Дякова Д. В. Проблеми в організації процесу закупівлі товарів та напрямки їх вирішення. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2014/Economics/10_158509.doc.htm.

ВИЗНАЧЕННЯ НАЙКРАЩОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХ НЕДОЛІКІВ І ПЕРЕВАГ

***Кривошей М. О., Стренадко В. Р., студентки,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенко***

Під системою виробничого обліку розуміють сукупність процедур щодо документування, групування, узагальнення й обробки економічної інформації про виробничі витрати [1, с.460].

Різноманітні системи управлінського обліку можна згрупувати за двома ознаками: за ступенем нормування витрат та за повнотою включення витрат до собівартості продукції. За ступенем нормування витрат системи управлінського обліку поділяють на дві групи: системи обліку фактичних витрат; системи обліку нормативних (стандартних) витрат. За повнотою витрат, що включаються в собівартість, виділяють системи обліку повних і неповних (часткових) витрат [1, с. 462].

Нижче наведемо переваги та недоліки систем обліку витрат:

1. Фактичні витрати – формування собівартості продукції – на основі фактичних витрат підприємства, які послідовно накопичуються, без відображення в обліку даних про величину витрат за нормами [1, с. 464]. До переваг відносимо: повне і документальне відображення витрат; реєстрація витрат в момент їх виникнення; локалізація витрат за певною ознакою; віднесення фактичних витрат на об'єкти їх обліку; порівняння фактичних витрат з плановими [2, с. 280]. До недоліків: накопичується інформація тільки про фактичну собівартість; відсутні оперативні дані про витрати; немає норм [2, с. 280].

2. Стандарт-кост – відображенні в обліку того, що має бути, а не того, що відбулося [3, с. 128]. До переваг відносимо: попередній розрахунок очікуваних витрат на виробництво та реалізацію; визначення ціни на основі заздалегідь встановленої собівартості одиниці продукції; складання звітів про доходи та витрати з виділенням відхилень від нормативів та обов'язковим встановленням причин їх виникнення [4, с.55]. До недоліків:

**Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент*

постійна зміна цін, викликана інфляцією та конкурентною боротьбою значно ускладнює розрахунок стандартно собівартості; не на всі види виробничих витрат можна встановити стандарти; значні труднощі під час визначення в практичній діяльності ступеня напруженості стандартів (норм) [5, с. 49].

3. Повних витрат – в собівартість продукції включаються усі витрати на її виробництво і реалізацію [1, с. 475]. До переваг відносимо: надає інформацію про повні витрати підприємства, яка необхідна для прийняття рішень; дозволяє уникнути відображення у звітності фіктивних збитків, оскільки постійні виробничі витрати розподіляються між собівартістю продукції і залишками запасів [5, с.48]. До недоліків: визначена собівартість не дає можливості розрахувати створений і одержаний чистий прибуток в розрізі об'єктів калькуляції; для розподілу витрат на змінні та постійні часто необхідні складні додаткові розрахунки, які не забезпечують точний результат; для прийняття рішень та оцінки ефективності інвестицій необхідна інформація про повні витрати щодо собівартості об'єктів діяльності [6, с.104].

Директ-костинг – залишки готової продукції обліковуються за прямими виробничими витратами, які залежать від обсягу виробництва, тобто за змінними витратами. До переваг відносимо: можливість повного концентрування уваги на зміні маржинального доходу як по підприємству в цілому, так і по окремих виробах, виявляти види виробів з більшою рентабельністю, щоб перейти в основному на їх випуск; спрощення та точність обчислення собівартості послуг (продукції, робіт); відсутність складних розрахунків при розподілі постійних витрат; визначення собівартості продукції на основі змінних витрат дозволяє спростити нормування, планування, облік і контроль; система забезпечує можливість швидко переорієнтувати виробництво у відповідь на зміну умов ринку [7, с. 636]. До недоліків: труднощі при класифікації витрат на постійні і змінні; не рекомендується для складання фінансової звітності та оподаткування; при переході від системи повного розподілу витрат до системи директ-костинг виникають серйозні проблеми у визначенні суми податку на прибуток [7, с. 636].

Проаналізувавши системи обліку витрат, можна сказати, що кожна система має як переваги, так і недоліки. Будь-яке

підприємство, організація самостійно обирають систему обліку витрат в залежності від своєї діяльності, а також, яку саме вони хочуть отримати інформацію про витрати. Деякі підприємства використовують не одну, а декілька систем, для більш достовірної інформації.

На нашу думку, найкраща система обліку витрат – це директ-костинг. Вона включає в себе аналіз за всіма видами витрат, носіями продажів, зміни ціни продукції, видатків на будівництво підприємства, цін на сировину і т.і. Інформація, отримана завдяки системі директ-костинг, дозволяє проводити ефективну політику цін, вказуючи найбільш вигідні ціни та обсяг виробництва. Система забезпечує можливість швидкого реагування виробництва на мінливі умови ринку. В рамках системи директ-костинг розраховується точка беззбитковості. Аналіз беззбитковості дозволяє виявити залежність розміру прибутку від визначальних факторів: обсягу продажів, зміни ціни продукції, видатків на будівництво підприємства, цін на сировину і т.і. Система директ-костингу може функціонувати як у межах автономної системи управлінського обліку, так і в інтегрованій системі обліку.

Література:

1. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2013. 688 с.
2. Чаю В. Т., Чупахіна Н. І. Управлінський облік: підручник і практикум для академічного бакалаврату. 2017. 420с.
3. Давидович І. Є. Контролінг: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 2008. 552 с.
4. Шевцов Л. Ю. «Управлінський облік»: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2014. 92 с.
5. Портна О. В. Контролінг: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2006. 240 с.
6. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2006. 440 с.
7. Воронко, Р. М. Облік у зарубіжних країнах: навч. посібник. Львів: Магнолія. 2009. 744 с.

ВНУТРІШНЯ УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ ТА ЇЇ ВІДПОВІДНІСТЬ ПОТРЕБАМ СУЧАСНОГО АГРОМЕНЕДЖМЕНТУ

*Крюкова І. О., д.е.н., професор,
Одеський державний аграрний університет*

Ефективне управління діяльністю компаній неможливе без якісного, повного та своєчасного інформаційного забезпечення. Бухгалтерський облік формує та систематизує інформацію, яка відображається у річній фінансовій звітності. Проте, для ефективного оперативного управління необхідною також є внутрішня управлінська звітність, яка постає інформаційно-аналітичним базисом для прийняття результативних управлінських рішень в процесі реалізації поточних та короткострокових цілей розвитку фірми.

Дослідження управлінської звітності європейських компаній показали, що сучасні звіти зосереджені, в основному, на фінансових показниках, які становлять близько 45% її змісту [1]. Разом з тим, менеджери прагнуть бачити у звітності не тільки ключові індикатори діяльності, але й ідеї та пропозиції, інформацію про стан та тенденції змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які сьогодні є необхідними для успішного розвитку фірми у стратегічній перспективі. Істотним недоліком складання внутрішньої управлінської звітності постає значні витрати часу на складання та підготовку звітів. У зв'язку з цим важливим постає завдання оптимізації факторів «витрати часу» – «ефективність звітності» на всіх рівнях управління компанією.

У практиці більшості вітчизняних агроформувань внутрішня управлінська звітність обмежується стандартами формами квартальних та річних звітів структурних підрозділів. Часто така звітність не враховує комплексу факторів бізнес-середовища (внутрішнього та зовнішнього) та не сприяє ефективному оперативному управлінню. Часто внутрішні звіти складаються формально та виконують, переважно, контрольну функцію. Значною проблемою внутрішньої управлінської звітності більшості аграрних формувань є порівняння фактичних показників роботи із плановими внаслідок масштабного

звуження планово-економічних функцій менеджменту сьогодення. Внаслідок цього внутрішні звіти також втрачають рівень якості та змістовності.

При цьому, внутрішня управлінська звітність має виконувати й інші важливі завдання: 1) підвищення ступеня відповідальності керівників структурних одиниць компанії; 2) містить нові цілі розвитку підрозділу та шляхи їх досягнення; 3) демонструвати продуктивність роботи підрозділу; 4) містить інформацію про основні результати роботи та дієвість стимулів і мотивів персоналу для досягнення поставлених цілей; 5) містити реальну інформацію про невиконані завдання та недоліки діяльності, що є необхідним для корегування роботи підрозділів та компанії в цілому [2].

Основними принципами, які можуть підвищити ефективність внутрішньої управлінської звітності сучасних українських агрокомпаній, можуть стати:

1. Чіткість та гнучкість складання і подання звітності. Принцип чіткості передбачає стандартизацію форм внутрішньої управлінської звітності та чіткі графіки її надання. Принцип гнучкості передбачає складання за необхідності не стандартизованих форм управлінських звітів, які містять оперативну інформацію про зміну чинників бізнес-середовища компанії та складаються на конкретні запити агроменеджменту.

2. Ефективність внутрішньої управлінської звітності передбачає виключення дублювання індикаторів, які містять звіти та оптимальний баланс між витраченим на її підготовку часом та її якісним контентом.

3. Використання сучасних інформаційних систем при складанні та поданні внутрішньої управлінської звітності в межах єдиної інформаційної системи менеджменту компанії.

Література.

1. Callewaert E., Van Houtryve N. How to meet top management reporting expectations? URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/ReportingSurvey>.

2. Jokinen J. Internal management reporting and internal cost estimation of product trainings for a case company. Satakunta University of Applied Sciences. 2016. 95 p.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

*Ксьонжик І. В., д.е.н., професор,
Дубініна М. В., д.е.н., професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

Розвиток і вдосконалення механізму управління державними і місцевими фінансовими ресурсами є основою реформування системи державного управління фінансами України. Цей складний процес вимагає своєчасного і точного інформування про результати виконання бюджетів для забезпечення середньо- та довгострокового бюджетного планування, а також постійного ефективного контролю над цільовим використанням бюджетних коштів.

На сьогодні в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору (далі – МСБОДС) шляхом запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі – НП(С)БОДС), розроблених на основі міжнародних стандартів [1].

Метою реформування є підвищення якості, повноти та достовірності даних фінансової звітності, на основі яких приймаються управлінські рішення у сфері державних фінансів, а також створення до 2025 року єдиного інформаційного простору в бухгалтерському обліку, який ґрунтується на застосуванні національних положень (стандартів) і використанні плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі всіма суб'єктами державного сектору та удосконаленні моделі бухгалтерської служби. Реформування відбувається через реалізацію таких завдань Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, як:

1. Удосконалення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
2. Удосконалення системи бухгалтерського обліку.

3. Підвищення прозорості та якості фінансової звітності.
4. Удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації працівників бухгалтерських служб.
5. Створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами державного сектору [2].

Відповідно до Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [3] (далі – Стратегія реформування), показником, за яким вимірюється досягнення результату реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі, є отримання оцінки «А» за показником РІ-29.3 «Стандарти звітності» Звіту про ефективність управління державними фінансами (РЕФА).

У результаті реалізації Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки [4], і Стратегії розвитку системи управління державними фінансами [5], здійснено ряд заходів з удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема затверджено:

- 20 національних положень (стандартів), які розроблені на основі міжнародних стандартів, та методичні рекомендації щодо їх застосування;

- план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблений з урахуванням бюджетної класифікації, який містить субрахунки для відображення в бухгалтерському обліку інформації про операції з виконання бюджетів, розпорядників бюджетних коштів та фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, та порядок його застосування;

- форми фінансової звітності та порядок їх заповнення;

- типові положення про бухгалтерську службу бюджетної установи.

Разом з тим, невирішеними залишаються питання консолідації звітності про виконання бюджетів, яка на сьогодні консолідується Державною казначейською службою України і головними розпорядниками бюджетних коштів паралельно, що призводить до збільшення витрат бюджету для обробки інформації. Недостатньо зроблено у вивченні передового

європейського досвіду щодо формування інформації про надходження та використання коштів бюджетів за методом нарахування та визначенні ризиків та загроз формування достовірності інформації, яка розкривається у фінансовій звітності про результати виконання бюджету, та об'єктивності управлінських рішень, прийнятих на основі такої інформації [6].

Зміни, які відбуваються останніми роками у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі, супроводжуються наступними ризиками:

- відсутність належної ІТ-інфраструктури та програмного забезпечення у суб'єктів державного сектору та обмеженість фінансових ресурсів для їх модернізації;

- недостатність фінансових ресурсів для здійснення заходів, передбачених Стратегією реформування;

- відсутність (обмеженість) кадрового потенціалу, недостатній рівень професійної кваліфікації працівників бухгалтерських служб;

- недостатній рівень координації між заходами з реформування бухгалтерського обліку у державному секторі, державного фінансового контролю та зовнішнього аудиту.

Реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі України дозволить: підвищити рівень відкритості, достовірності та прозорості фінансової звітності забезпечити прийняття ефективних управлінських рішень у сфері державних фінансів; впровадити високоякісну систему контролю за процесом виконання бюджету; здійснювати складення та виконання бюджету на основі програмно-цільового методу в бюджетному процесі; запровадити якісно нову систему підготовки та перепідготовки кадрів бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору. Крім того, реалізація основних завдань Стратегії дасть змогу продовжити модернізацію системи бухгалтерського обліку та підвищити рівень якості та порівнянності фінансової інформації.

Література.

1. Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 437-р.

2. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року.

3. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text>.

4. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2007 р. № 34.

5. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 774.

6. Проект модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018-2025 роки. URL: <https://buhgalter.com.ua/news/buhgalterskiy-oblik/proekt-modernizatsiyi-sistemi-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu/>.

ВИМОГИ ДО ФАХІВЦЯ З ДИДЖИТАЛ-ОБЛІКУ

*Кулик В. А., д.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія*

Суспільство перебуває на початковій стадії Четвертої промислової революції. Четверта промислова революція є наслідком третьої промислової («цифрової») революції. Визначними ознаками Четвертої промислової революції є злиття технологій та «стирання кордонів» між фізичними, цифровими та біологічними сферами.

Четверта промислова революція стосуватиметься більше ніж 35% наявних сьогодні робочих навичок та компетенцій. До 2020 року актуальними сферами промисловості будуть робототехніка та автономний транспорт, штучний інтелект та навчання за допомогою машин, з'являться нові матеріали, біотехнології та геноміка. Через це деякі професії зникнуть, інші будуть розвиватися. А ті, яких зараз не існує, стануть звичайним явищем. У найближчому майбутньому, щоб бути кваліфікованим на ринку праці, необхідно буде вміти підлаштовуватися до зміни ситуації і розвивати свої навички відповідно до прогресу. Через 20

років 47 % робочих місць сучасності будуть повністю автоматизовані, а мільйони працюючих залишаться без роботи [2].

Наведені цифри мотивують вчених на пошук причин, що сповільнюють розвиток людства як ефективної робочої сили з метою їх усунення або зменшення їх впливу.

Відповідно до прогнозу «Майбутнє працевлаштування», представленого на Всесвітньому Економічному форумі (Давос, 2016 р.) найбільш корисними навиками у майбутньому працевлаштуванні є: 1) вміння вирішувати комплексні завдання; 2) критичне мислення; 3) творчі здібності; 4) управлінські таланти; 5) вміння координувати свою діяльність із іншими людьми; 6) емоційний інтелект; 7) здатність міркувати і приймати рішення; 8) орієнтація трудової діяльності на обслуговування; 9) навички ведення переговорів; 10) когнітивна гнучкість.

Розглядаючи бухгалтерський облік як професійну діяльність у трьох аспектах (бухгалтер-практик, бухгалтер-науковець, бухгалтер-викладач) вважаємо за необхідне звернути увагу на нові вимоги до бухгалтерської професії, зумовлені переходом до інформаційного суспільства.

У інформаційному суспільстві бухгалтер перестає бути фіксатором здійснених подій, а стає активним учасником системи менеджменту на підприємстві: аналітиком, дослідником, прогнозистом, контролером, управлінцем тощо. Бухгалтер стає не лише фінансовим радником, а й бере участь у формуванні управлінської політики, значну частину робочого часу приділяє прогнозуванню, плануванню, прийняттю рішень, контролю в забезпеченні системи управління необхідною інформацією.

Сучасний бухгалтер-практик займається не тільки веденням рахунків, але й здійснює широку діяльність, яка включає планування і прийняття управлінських рішень, контроль і привернення уваги керівництва до порушень, оцінку, аналіз діяльності та аудит [1].

Поняття «професійний бухгалтер», закріплене Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг», застосовується до осіб, які працюють у сферах, пов'язаних з бухгалтерським обліком, аудитом, фінансами та оподаткуванням, та мають відповідну підтверджену кваліфікацію.

У Вступі до Міжнародних стандартів освіти зазначено, що професійні бухгалтери дедалі частіше повинні бути технічними експортерами, які мають блискучі комунікативні навички і здатні відповідати вимогам щодо інформації та складання звітності, які висуває нова економіка, що ґрунтується на знаннях.

Виходячи з того, що інформаційні технології дозволяють автоматизувати більшу частину облікових робіт, функціональні обов'язки бухгалтера розширюються. Обов'язковими вимогами до бухгалтера стають знання бухгалтерського обліку, податкового законодавства, вміння працювати зі спеціалізованими програмними продуктами.

Додатково роботодавці звертають увагу на вміння бухгалтера вести кадровий облік, проводити аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції. Залежно від направленості бізнесу додатковими вимогами до бухгалтера можуть бути: знання міжнародних стандартів обліку та звітності; іноземних мов (із врахуванням специфіки діяльності підприємства); митного законодавства.

Література.

1. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / В. Я. Плаксієнко, Ю. А. Верига, В. А. Кулик. С.А. Карпенко. Київ: ЦУЛ, 2019. 509 с.

2. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу: [монографія] / В. А. Кулик. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2017. 410 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ Й АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

***Кулик О. В., студент,
Васильєва В. Г., к.е.н., доцент,
Університет митної справи та фінансів***

Організація обліку основних засобів на підприємстві є досить актуальним питанням, адже від якості обліку залежить і якість управлінських рішень, які будуть впливати на життєдіяльність підприємства.

Інтеграція України в світову економіку відбувається в умовах стрімкої інфляції, економічної кризи, мінливого законодавства, боротьби з корупцією, неоголошеної війни та ще й COVID-19 вніс свої корективи в економіку всього світу. Зараз більшість підприємств України потребують оновлення морально та фізично застарілих основних засобів і це найдорожча стаття витрат яку можуть без зупинки виробництва покрити тільки інвестиції. Капітальні інвестиції в підприємства України можливі при умові надання зацікавленому користувачеві прозорої та вичерпної інформації про фінансовий стан підприємства та стратегію його розвитку.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми обліку й аналізу основних засобів зробили провідні вчені-економісти такі, як: Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Грінько А. П., Кірейцев Г. Г., Кужельний М. В., Кузьмінський А. М., Лінник В. Г., Моссаковський В. Б., Огійчук Н. Ф., Пушкар М. С., Сопко В. В., Сук Л. К., Янчева Л. М., Палій В. Ф., Соколов Я. В., Шермет А. Д. та інші [1].

Думки вчених різняться щодо визначення «основні засоби», але вони всі вважають, що основні засоби складають основу господарської діяльності підприємства і є ключовим елементом процесу виробництва продукції.

Отже, основні засоби є одним із найважливіших об'єктів обліку та фінансової звітності, що характеризують загальний майновий стан підприємства та його економічний потенціал.

Принципи та методи ведення бухгалтерського обліку основних засобів визначаються та регулюються нормативно-правовими актами, які представлені в таблиці 1 [2].

Типові форми з обліку та списання основних засобів можуть застосовуватися юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну. Проблему ефективності використання основних засобів досліджували ряд вчених, такі як: Бондар Н. М., Бондар Т. П.,

Зайцева О. Б., Ковальов А. І., Кругляк Б. С., Подольська В. О., Скиба Г. В., Яріш О. В. та інші [3].

Таблиця 1

Нормативно-правові документи обліку основних засобів

Повна назва документа	Скорочена назва документа	Ким і коли затверджено
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»	П(С)БО 7	Наказ Мінінфін № 92 від 27.04.2000 р.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»	П(С)БО 14	Наказ Мінінфін № 181 від 28.07.2000 р.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»	П(С)БО 27	Наказ Мінінфін № 617 від 07.11.2003 р.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»	П(С)БО 28	Наказ Мінінфін № 817 від 24.12.2004 р.
Податковий кодекс України (розділ 3, стаття 138)	ПКУ	Верховна Рада України наказ № 2755-VI від 02.12.2010 р.,
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів	Методрекоме- ндації № 561	Наказ Мінінфін № 561 від 30.09.2003 р.
Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору*	Порядок № 818	Наказ Мінінфін № 818 від 13.09.2016 р.
Про затвердження типових форм первинного обліку	Наказ № 352	Наказ Мінінстату № 352 від 29.12.95 р.
Для підприємств, що застосовують МСФЗ		
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»	МСБО 16	IASB; Стандарт, Міжнародний документ 929_014 від 01.01.2012 р.
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда»	МСБО 17	IASB; Стандарт, Міжнародний документ 929_018. від 01.01.2012 р.
Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	МСФЗ 5	IASB; Стандарт, Міжнародний документ 929_023 від 01.01.2012 р.

Аналіз ефективності використання основних засобів дає можливість прийняти ефективну політику управління та своєчасно вжити заходи щодо покращення операцій з основними засобами.

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: фондівдача, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів. Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність використання основних засобів, є фондівдача.

Головна причина зниження фондівдачі—неефективне використання основних засобів (простої обладнання, недовикористання виробничих потужностей, низький коефіцієнт змінності, наявність невстановленого обладнання і таке інше).

До показників ефективності використання основних засобів можна також віднести показник питомої ваги активної частини основних засобів у їх загальній сумі.

Отже, будь-яке зростання основних засобів розглядається як фактор, який знижує фондівдачу, проте в умовах технічного прогресу ріст основних засобів, особливо їх активної частини є закономірним явищем, тому керівництво повинно прагнути до ефективного його використання.

Також, при оцінці ефективності використання основних засобів необхідно враховувати особливості господарської діяльності, форму власності та стратегічну мету підприємства.

Література.

1. Барбой І. А. Методичні підходи до сутності та класифікації основних засобів. Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал, 2019. №11. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2019/11/metodichni-pidhodi-do-sutnosti-ta-klasifikatsiyi-osnovnih-zasobiv> (дата звернення: 28.09.2020).

2. Онищенко В. Облік основних засобів 2020. МСFR Головбух. URL: <https://www.golovbuh.ua/article/7090-oblk-osnovnih-zasobiv#anc1> (дата звернення: 19.09.2020).

3. Юрчишена Л. В., Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=668#:~:text=> (дата звернення: 27.09.2020).

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

*Ліба Н. С., д.е.н., доцент,
Максименко Д. В., к.е.н., доцент,
Головачко В. М., к.е.н., доцент,
Мукачівський державний університет*

Головною метою функціонування промислового підприємства є забезпечення його стійкого розвитку. Цього можливо досягти за умови постійного пошуку та реалізації заходів щодо підвищення рівня економічної ефективності господарювання. Собівартість є одним із показників, який впливає на ефективність економічної діяльності підприємства та його структурних підрозділів. Саме в ній сконцентровані основні показники господарської і виробничої діяльності, а саме: ефективність використання фінансових, матеріальних, трудових і інших ресурсів, а отже, якість функціонування працівників і підприємства в цілому, їх переваги, досягнення і втрати та недоліки. Собівартість безпосередньо впливає на рентабельність, прибуток та фінансовий результат економічної діяльності.

Собівартість тривалий час розглядали як поняття, яке практично використовують здебільшого в плануванні, обліку та аналізі. Такий факт знайшов своє відображення у визначенні собівартості як витрат підприємств, з чим пов'язано розуміння сутності і характерних ознак собівартості, її місця і ролі в системі економічних показників.

Маниліч М. І. та Миронюк О.В. вказують на те, що собівартість – це виражені в грошовій формі затрати на витрачені засоби виробництва, оплату праці та соціальні заходи. Іншими словами, собівартість вважають сумою всіх витрат на створення продукції, вираженою у грошовій формі, одночасно зазначаючи, що собівартість продукції – це об'єктивна економічна категорія, а її існування зумовлене насамперед тим, що кожне підприємство мусить у межах собівартості відшкодовувати витрачені ним ресурси, щоб безперервно продовжувати виробництво. Отже, собівартість – це відтворення процесу виробництва, що охоплює витрати підприємства які мають відношення до цього процесу [4].

Болюх М. А. та Бурчевський В.З пояснюють собівартість продукції як основний якісний показник роботи підприємства. Її рівень відбиває досягнення та недоліки роботи як підприємства в цілому, так і кожного структурного підрозділу. Систематичне зниження собівартості продукції має важливе народногосподарське значення, бо дає змогу за стабільних ринкових цін збільшувати прибуток на кожну гривню витрат, підвищує конкурентоспроможність продукції [1].

На думку Мацкевічюс Й. С. «...собівартість продукції – це частина вартості, що дорівнює вартості витрачених засобів виробництва частини вартості необхідного продукту і частини вартості додаткового продукту, що виступає в грошовій формі і представляє частину ціни продукту, за рахунок якої відшкодовуються витрати на освоєння, виробництво й реалізацію і виражає певні виробничі відносини» [3].

Управління собівартістю на промисловому підприємстві вимагає своєчасного виявлення наявних резервів і наступного дієвого координування різних сторін господарської діяльності підприємства. Собівартість як економічний показник використовують для:

- оцінки рівня господарювання підприємства та його структурних підрозділів;
- контролю за ефективністю витрачених ресурсів;
- визначення економічної ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності, впровадження заходів щодо забезпечення більш ефективного процесу господарювання;
- розробки і встановлення цін на продукцію (роботи, товари і послуги);
- визначення економічної доцільності та вигідності здійснення підприємницької діяльності за різними об'єктами господарювання [2].

Отже, розглядаючи собівартість необхідно брати до уваги підпорядкованість конкретним цілям: визначення витрат, пов'язаних з виробництвом продукції, формування ціни, прогнозування та визначення кінцевого результату діяльності.

Література.

1. Болюх, М. А. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток та ін.; За ред. акад.

НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с.

2. Бондаренко, Н. М. Собівартість продукції: економічна сутність та її види / Н. М. Бондаренко, А. К. Устименко // Вісник Херсонського державного університету. Херсон. – 2015. – № 11 (2). – С. 51-54.

3. Домбровська, Н. Р. Сутність витрат підприємства як обліково-економічної категорії / Н. Р. Домбровська // Бізнес-навігатор. Науково-виробничий журнал. – Випуск 3-2 (46). – 2018. – С. 133-137.

4. Маниліч, М. І. Собівартість продукції: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / М. І. Маниліч, О. В. Миронюк. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ляшенко А. Р., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Господарська діяльність суб'єктів господарювання ґрунтується на використанні грошових коштів, матеріальних і нематеріальних цінностей. Тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, які можуть призводити до утворення зобов'язань, процес постачання (заготівлі, придбання), як перша фаза кругообігу капіталу підприємства. Через різницю у часі між моментами постачання та сплати за рахунками у підприємства виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Даний вид зобов'язань є тимчасово вільними обіговими коштами та здійснює суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. Тому їх розмір потрібно ретельно аналізувати та контролювати.

По суті, єдиним засобом для погашення всіх видів кредиторської заборгованості є виручка від продажу готової

* Науковий керівник – Маренич Т. Г., д.е.н., професор

продукції (робіт, послуг). Надходження грошових коштів від продажу визначає можливості підприємства щодо погашення боргів кредиторам. Тому треба одночасно контролювати і розмір дебіторської заборгованості для своєчасних розрахунків з постачальниками та підрядниками та іншими кредиторами.

Вважаємо, що управління заборгованостями має бути перш за все націлено на недопущення їх зростання та прикладення зусиль на їх зниження. Система управління дебіторською заборгованістю та зобов'язаннями повинна включати: аналіз дебіторів та кредиторів підприємства; аналіз реальної вартості дебіторської заборгованості та зобов'язань; контроль за реальним співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості; розробку політики авансових розрахунків з клієнтами підприємства, надання комерційних кредитів; оцінку і реалізацію факторингу. Проте для забезпечення дієвого аналізу стану заборгованостей необхідно розробити та налагодити раціональний обліковий процес. Своєчасні та об'єктивні релевантні дані про дебіторську та кредиторську заборгованості будуть сприяти ефективному управлінню боргами та зобов'язаннями. Важлива роль при цьому належить обліковій політиці.

Як свідчить практика, в наказах про облікову політику підприємств обліку кредиторської заборгованості майже зовсім не приділяється уваги. Елементи облікової політики щодо дебіторської заборгованості стосуються переважно нарахування/ненарахування резерву сумнівних боргів. В Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635, де висвітлюються принципи, методи та процедури, належні до включення в облікову політику підприємства, згадано лише метод обчислення резерву сумнівних боргів (у разі потреби – спосіб визначення коефіцієнта сумнівності) та перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів [1]. Тому підприємства повинні самостійно розробити елементи облікової політики щодо оцінки, обліку та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості.

Одночасно завдання облікової політики не обмежуються межами тільки фінансового обліку для складання фінансової

звітності. Кожному підприємству властиві особливості, тому при формуванні облікової політики необхідно врахувати характеристики його діяльності, динаміку розвитку підприємства, дії конкурентів, сезонність виробництва, потреби внутрішніх користувачів для прийняття управлінських рішень. Особливу увагу при організації та веденні обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги необхідно приділити класифікації постачальників та підрядників для здійснення контролю за розрахунковими операціями з ними. Належна побудова облікової політики з метою контролю за кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, що виникає в результаті операцій з пов'язаними особами, особливо важлива в контексті податкового законодавства. Операції купівлі-продажу між пов'язаними особами мають бути ретельно перевірені на предмет встановлення звичайної ціни з метою запобігання ухиляння від оподаткування.

Актуальним також є питання про співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. У фінансовому аналізі цей показник використовується для аналізу платоспроможності підприємства, нормативне значення якого рекомендується на рівні 1 [2, с. 142]. Значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості і змушує підприємства залучати додаткові джерела фінансування не завжди на вигідних умовах. Тому суб'єкти господарювання повинні контролювати ще і співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості.

Кручак Л. В. стверджує, що деяке перевищення кредиторської заборгованості проти дебіторської позитивно впливатиме на фінансовий стан підприємства [3]. Водночас підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості. На думку аналітиків, якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, то підприємство раціонально використовує засоби, тобто тимчасово залучає в оборот засобів більше, ніж відволікає з обороту. Бухгалтери-практики вважають, що кредиторську заборгованість підприємство зобов'язане погашати незалежно від стану дебіторської заборгованості. Отже, з метою контролю за станом дебіторської і кредиторської заборгованості необхідно вивчити

причини виникнення кожного виду заборгованості, враховуючи конкретні виробничі умови на підприємстві та стан ринкового середовища.

При аналізі можливі такі варіанти: зменшення чи збільшення дебіторської заборгованості; зменшення чи збільшення кредиторської заборгованості. Зменшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може бути через погіршення умов діяльності (зменшення обсягу виробництва, зниження якості продукції) та стосунків з клієнтами, а саме – через зменшення кількості покупців продукції. Збільшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може бути наслідком неплатоспроможності покупців. Як зазначає Кручак Л. В., у процесі господарської діяльності частіше кредиторська заборгованість перевищує дебіторську [3].

Отже, аналізуючи стан дебіторської та кредиторської заборгованості, необхідно вивчити причини виникнення кожного виду заборгованості, враховуючи особливості діяльності підприємства та різні ситуації на ринку. Слід зважати на те, що на практиці є випадки конфліктних ситуацій, коли залучають відповідні установи, які стягують за наявності документальних підтверджень борги. Краще для підприємств своєчасно володіти актуальною інформацією про стан розрахунків, що забезпечує якісно розроблена облікова політика. Це дозволить приймати виважені управлінські рішення щодо діяльності підприємства і не допускати заборгованостей.

Література.

1. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru#Text>.

2. Малій О. Г. Фінансовий аналіз. Курс лекцій. Харків: ХНТУСГ, 2018. 163 с.

3. Кручак Л. В. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання. *Економічний аналіз*. 2016. Том 25. № 2. С. 93-98.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Маренич Т. Г., д.е.н., професор,

Зайцев Ю. О., д.е.н., професор,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Побудова ефективної та раціональної системи бухгалтерського обліку на підприємстві, як правило, починається з розробки його якісної облікової політики, що передбачає вибір методичних прийомів, які використовуються ним для ведення поточного обліку, уточнення моментів визнання витрат і доходів, подання достовірної інформації у фінансовій звітності. Принципи, методи та процедури, які застосовує суб'єкт господарювання для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено декілька варіантів, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами повинні бути зафіксовані в наказі про облікову політику.

В контексті імплементації вітчизняного законодавства у сфері бухгалтерського обліку до вимог ЄС та МСФЗ, важливість облікової політики тільки зростає. Особливо її практичне значення посилилося з 2015 року, коли підприємства почали розраховувати фінансовий результат до оподаткування за даними бухгалтерського обліку згідно з національними П(С)БО або МСФЗ. Тому до формування облікової політики слід підходити відповідально. Грамотно розроблена облікова політика також дозволить захистити позиції платника податків, забезпечити доказову базу для підтвердження правомірності облікових підходів та коректності ведення бухгалтерського обліку під час податкових перевірок.

Головне призначення облікової політики – обрати найоптимальніший варіант методики ведення бухгалтерського обліку на підприємстві з урахуванням особливостей його діяльності, потреб ключових користувачів фінансової інформації.

Якісна облікова політика допомагає знизити витрати підприємства на організацію бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, зробити облік відкритим, прозорим, зменшити кількість можливих помилок та штрафних санкцій.

Всі елементи облікової політики, на наш погляд, можна поділити на дві групи: ті, які забезпечують відображення господарських явищ і подій у фінансовій звітності; і ті, які стосуються безпосередньо фінансової звітності. Як свідчить практика, в наказах про облікову політику підприємств фінансовій звітності майже не приділяється уваги. Елементи облікової політики щодо фінансової звітності стосуються переважно кількісних критеріїв суттєвості для статей фінансової звітності. При цьому поріг суттєвості часто зазначається в конкретних сумах. Визначення рівня суттєвості в абсолютній сумі, на відміну від відносного показника, не дає змоги об'єктивно оцінити суттєвість господарської операції, події та статті фінансової звітності, щонайменше, наприклад, через зміни обсягів тих чи інших операцій.

Слід зазначити, що питання положень облікової політики щодо фінансової звітності неоднозначне і носить дискусійний характер. Так, Лень В.С. та Гливенко В.В. до них включають: політику щодо консолідації; політику щодо податків; політику щодо довгострокових контрактів; політику щодо привілеїв; політику щодо подій після балансу [1, с. 493]. Не заперечуючи важливості зазначених елементів, вважаємо, що вони не в повному обсязі характеризують облікову політику саме стосовно фінансової звітності підприємств.

В Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства, що затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635, де висвітлюються принципи, методи та процедури, належні до включення в розпорядчий документ про облікову політику підприємства, можна віднести лише такі елементи, які забезпечують формування безпосередньо звітних форм: кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності; складання окремого балансу філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими

підрозділами підприємства; спосіб складання звіту про рух грошових коштів; сегменти діяльності, пріоритетний вид сегмента [2]. Цей перелік є не вичерпним, тому підприємства повинні самостійно розробити елементи облікової політики і включити ті норми, які вважають за доцільне застосовувати щодо саме фінансової звітності.

У національній та міжнародній обліковій системі широко використовується поняття «суттєвість». Її критерії важливі не тільки при відображенні господарських операцій, веденні бухгалтерського обліку, але й під час складання фінансової звітності. Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності визначаються керівництвом підприємства, якщо такі критерії не встановлені положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, МСФЗ, іншими нормативно-правовими актами, виходячи з потреб користувачів такої інформації. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» суттєва інформація – це інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Встановлені кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції та статті фінансової звітності мають забезпечити надання користувачам всієї інформації з достатньою деталізацією про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Кількісні критерії суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансових звітів згідно з Методичними рекомендаціями № 635 встановлюються відповідно до обраної бази. Що стосується форм фінансової звітності, то передбачено наступні прийнятні величини. Для кожного із звітів фінансової звітності обирається окрема база визначення кількісних критеріїв і якісних ознак суттєвості статей фінансової звітності і діапазон кількісних критеріїв, зокрема:

- для статей балансу – базою може бути обрано суму підсумку балансу, у такому разі кількісний критерій суттєвості може бути визначений у діапазоні до 5 відсотків бази, або підсумок класу активів, власного капіталу, класу зобов'язань у діапазоні до 15 відсотків обраної бази;

- для статей звіту про фінансові результати – базою рекомендується обрати суму чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) із визначенням кількісного критерію суттєвості у діапазоні до 5 відсотків бази або фінансового результату від операційної діяльності у діапазоні до 25 відсотків;

- для статей звіту про рух грошових коштів – базою може бути обрано суму чистого рух грошових коштів від операційної діяльності із визначенням кількісного критерію суттєвості у діапазоні до 5 відсотків такої бази;

- для статей звіту про зміни у власному капіталі – базою рекомендується обрати розмір власного капіталу підприємства із визначенням кількісного критерію суттєвості у діапазоні до 5 відсотків.

Для розкриття інформації про сегменти при визначенні звітного сегмента кількісний критерій суттєвості доцільно визначати у діапазоні до 10 відсотків відповідно чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або фінансових результатів сегмента, або активів усіх сегментів підприємства.

Відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку підприємства можуть не наводити статті у фінансовій звітності, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку статей, наведених у таких національних положеннях (стандартах), у разі якщо стаття відповідає таким критеріям: інформація є суттєвою; оцінка статті може бути достовірно визначена.

Кожну статтю, яка відповідає кількісним критеріям і якісним ознакам суттєвості, слід наводити у фінансовій звітності окремо. Інформація за статтями, які не відповідають критеріям і ознакам суттєвості, наводиться у статтях, призначених для розкриття інших складових класифікаційної групи активів, зобов'язань, доходів та витрат, інших показників, які виділяються у фінансовій звітності. Слід враховувати, що стаття, яка може бути визнана не суттєвою для окремого подання її у фінансовому звіті, може бути достатньо суттєвою для окремого розкриття її в примітках до фінансової звітності.

Наведені межі суттєвості, які представлено в Методичних рекомендаціях № 635, мають рекомендаційний характер. Тому підприємства можуть брати їх до уваги при визначенні власних порогів суттєвості в наказі про облікову політику.

При цьому в національних П(С)БО відсутнє застереження про те, що стандарти не застосовуються до несуттєвих статей. В свою чергу МСФЗ не застосовуються до несуттєвих статей. Тобто підприємство не зобов'язане розкривати інформацію, що вимагається міжнародними стандартами, якщо стаття несуттєва.

У вітчизняній системі стандартизації обліку регламентовано типові форми фінансової звітності, які затверджені Міністерством фінансів України. Крім того виділено додаткові статті. За міжнародним підходом немає затверджених форм звітів. Водночас є перелік статей, суми за якими мають бути обов'язково наведені у фінансовій звітності. Тому в наказі про облікову політику за МСФЗ слід навести шаблони всіх форм фінансової звітності, які підприємство буде використовувати.

Одночасно з цим суб'єкти, які застосовують НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», можуть самостійно визначати доцільність складання фінансової звітності за повними формами, наведеними в НП(С)БО 1. Тому в наказі про облікову політику малі підприємства повинні прописати, яким стандартом керуватися (НП(С)БО 25 чи НП(С)БО 1) і за якою формою фінансової звітності (скороченою або повною) вони звітують.

Проміжну звітність вітчизняні підприємства надають у складі балансу (звіту про фінансовий стан) та звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід). МСФЗ не вимагають складати проміжної звітності в обов'язковому порядку. Така звітність може складатися в повному обсязі (звіти про фінансовий стан, про сукупні прибутки та збитки, про зміни у власному капіталі, про рух грошових коштів, примітки) або в стислій формі. Вибір обсягу звітування за вимогами МСФЗ також слід зафіксувати в наказі про облікову політику підприємства.

Важливим елементом облікової політики, на нашу думку, є «Коригування у фінансовій звітності». Цей розділ повинен розкривати інформацію про те, яким чином підприємство вноситиме зміни до облікової політики, а також виправляти

помилки. Як основний метод коригування облікової інформації у разі виправлення помилок у фінансових звітах і зміни облікової політики використовується ретроспективний метод. Він означає, що коригування проводять через сальдо нерозподіленого прибутку за правилом: для облікової політики – змінена облікова політика існувала завжди; для помилок – помилки не було ніколи.

Якщо в процесі складання фінансової звітності задіяно кілька підрозділів компанії, доцільно розробити внутрішній документ «Регламент складання фінансової звітності», в якому прописати графік (строки) надання тієї чи іншої інформації підрозділами, що відповідають за процедуру передачі інформації тощо [3, с.74].

Отже, якісно розроблена облікова політика щодо фінансової звітності забезпечить формування звітних форм з дотриманням послідовності, чітке розуміння обраного підходу до визнання та подальшого обліку елементів фінансової звітності.

Література:

1. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: [Навч. посіб.]. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 576 с.

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru#Text>.

3. Камінська Ю. Наказ про облікову політику: МСФЗ-трансформація. *Бухгалтерія*. 2012. № 11 (998). С. 70-74.

4. Поливана Л., Губар А. Організація облікової політики підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 5. С. 45-53.

5. Шпак В. А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. С. 203-205.

6. Яцишин С. Р. (2011). Облікова політика: формування та контроль за її дотриманням. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2011. Вип. 36. С. 462-465.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

***Обжа Т. В., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Організація обліку дебіторської заборгованості має вагоме значення для управління підприємствами будь-якої галузі та форми власності. Результати правильної організації обліку дебіторської заборгованості безпосередньо впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування підприємства, виконання плану доходів і витрат і, як наслідок, на досягнення стратегічних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості господарської діяльності.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [1].

З початку формування ринкових відносин і до сьогодні існує багато актуальних проблем, які пов'язані з обліком дебіторської заборгованості:

1. Проблема організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її місце в обліковій політиці;
2. Проблема формування та обліку резерву сумнівних боргів;
3. Проблема відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку тощо.

Для забезпечення ефективного використання ресурсів та системи управління підприємством важливе значення має раціональна організація бухгалтерського обліку. Це стає можливим за допомогою використання такого інструмента, як облікова політика підприємства.

** Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент*

Для підприємства важливе значення має актуальність інформації про стан розрахунків з його дебіторами, яка необхідна для прийняття рішення та дій щодо політики управління та антикризового регулювання. Через це, внаслідок відсутності потрібного обсягу інформації щодо розрахунків з дебіторами не завжди буде доцільно використовувати традиційні закордонним країнам методики аналізу дебіторської заборгованості. Вітчизняні методики не дають змогу конкретно оцінити стан дебіторської заборгованості та ступінь її впливу на фінансово-господарський стан підприємства. Тому існує потреба в пошуку нових специфічних засобів аналізу дебіторської заборгованості [2, с. 359].

Однією з актуальних проблем є також необхідність удосконалення форм облікових регістрів. В існуючих регістрах не передбачено накопичення та деталізації інформації щодо розрахунків з дебіторами різного рівня.

Також треба зазначити, що гостро постала проблема недостатнього вивчення обліку сумнівних боргів, а саме резерву сумнівної дебіторської заборгованості з метою зближення бухгалтерського та податкового обліку. На нашу думку, для удосконалення методів формування резерву сумнівних боргів необхідно встановити перелік документів, які б підтверджували визнання заборгованості безнадійною [3, с. 248].

Кожне підприємство повинно створювати та нараховувати резерв сумнівних боргів для достовірного відображення суми дебіторської заборгованості, що буде погашена в майбутньому. Якщо цієї умови не дотримуватися, відповідно, буде порушено принцип обачності в бухгалтерському обліку.

Після проведеного дослідження обліку дебіторської заборгованості було визначено, що необхідно вдосконалити деякі аспекти, а зокрема політику управління дебіторською заборгованістю.

Як відомо, основним джерелом регулювання облікової політики на підприємстві є Наказ про облікову політику. Запропоновано також передбачати в Наказі про облікову політику наступні елементи облікової політики: розмежування видів діяльності; віднесення заборгованості до сумнівної; порядок створення резерву сумнівних боргів; порядок віднесення

отриманих векселів до фінансових або товарних; порядок списання дебіторської заборгованості [4, с. 41].

З метою удосконалення обліку дебіторської заборгованості необхідно реалізувати наступні заходи [5, с. 3]:

1. Проводити взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості;

2. Вводити штрафні санкції за прострочення платежу;

3. Удосконалити облікові регістри шляхом накопичення достатньої інформації по розрахунках з дебіторами;

4. Розробити комплекс заходів щодо: пошуку можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства з тим, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів; постійного моніторингу потенційних дебіторів;

5. Створити резерв сумнівних боргів та розробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства;

6. Своєчасно здійснювати контроль співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Адже, значне перевищення фактичної дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;

7. Організувати управління при лімітуванні дебіторської заборгованості як у загальних обсягах, так і в розрахунку на одного дебітора і періодично переглядати граничні суми.

На нашу думку, оскільки розрахункові операції з покупцями реєструються або в спеціальній книзі розрахунків, або в Журналах – ордерах та реєстрах до них, то для більш точного стану розрахунків за кожним партнером було б доцільніше застосувати реєстри по розрахунках з кожним покупцем окремо.

Отже, організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних щодо розрахунків з дебіторами. Вирішення всіх зазначених вище проблем обліку дебіторської заборгованості та впровадження нових ланок дозволить оцінювати ситуацію, здійснювати ефективний контроль за її структурою та обсягами, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами та вчасно і вірно приймати рішення.

Література.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р № 237 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 жовтня №725.
2. Скоробогатова В. В. Методика бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості як складової змішаних активів. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 7. С. 270-276.
3. Хрущ Н. Д., Білик І. К. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємства в сучасних інтеграційних процесах України. *Економічний аналіз*. 2013. № 3. С. 247-250.
4. Береза С. Л. Побудова облікової політики відображення грошових активів та дебіторської заборгованості. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2013. № 1. С. 35-44.
5. Ценклер Н. І., Кватирка П. Б. Вдосконалення класифікаційних ознак дебіторської заборгованості та їх значення в підвищенні контрольно-аналітичної функції обліку. 2010. С. 1-3.

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ольховська Т., студентка,*

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Відповідно до Бухгалтерського словника за редакцією лідера Житомирської наукової бухгалтерської школи професора Ф. Бутинця принципи бухгалтерського обліку – правила, якими слід керуватися при вимірюванні, оцінюванні і реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Під принципом бухгалтерського обліку слід розуміти фундаментальну основу організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Ентоні Р. і Ріс Дж. визначають три критерії, яким повинні відповідати принципи: доречності, об'єктивності і здійсненності.

* Науковий керівник – Козлова В. Я., к.е.н., доцент

Принцип доречний, якщо інформація змістовна і принесе користь тим, кому необхідно дещо знати про певну організацію. Принцип об'єктивний, якщо на інформацію не впливають особисті думки і оцінки тих, хто її формує. Принцип здійснений, якщо він може бути виконаний без надмірних складностей або витрат.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV сучасна система бухгалтерського обліку та фінансової звітності ґрунтується на принципах обачності, повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника, періодичності.

Законодавчо встановлені в Україні принципи бухгалтерського обліку вважаються найбільш вдало розробленими.

Принцип обачності (консерватизму) передбачає застосування в бухгалтерському обліку методів оцінювання, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства.

В економічній літературі принцип обачності показують як обережність або консерватизм, що означає, якщо можна зробити вибір між різними оцінками, то потрібно зупинитися на тій, яка забезпечує найменший прибуток чи вартість.

Принцип повного висвітлення передбачає, що фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Принцип повного висвітлення обумовлений існуванням конфлікту інтересів: а) споживачі інформації бажають мати її більш детальну; б) особи, які готують інформацію, обмежують її обсяг. Досягнення балансу між потребою в інформації і доцільністю її підготовки забезпечує суттєвість.

Принцип автономності означає, що кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Принцип послідовності передбачає постійне (з року в рік застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна її має бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності. Облікова інформація використовується тривалий час, а тому вона має бути зіставна за різні звітні періоди діяльності підприємства.

Принцип безперервності полягає в тому, що оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється на основі припущення, що його діяльність буде продовжуватись далі.

Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат передбачає, що для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. Доходи і витрати відображають у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення.

Принцип превалювання сутності над формою означає, що операції обліковують відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми. В умовах глобалізації світової економіки цей принцип є базовим.

Принцип історичної (фактичної) собівартості визначає, що пріоритетною є оцінка активів підприємства на основі витрат на їх виробництво та придбання.

Принцип єдиного грошового вимірника передбачає, що вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці.

Принцип періодичності передбачає можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності.

В економічній літературі наводиться різна кількість принципів, які використовуються в зарубіжних країнах. Принципи зарубіжних країн мають досить багато відмінностей із вітчизняними.

Визнання Україною міжнародних стандартів бухгалтерського обліку виведе економіку держави на міжнародний рівень. Одним із перших кроків має бути проведення аналізу основних особливостей і відмінностей української та міжнародної систем обліку, введення нових

принципів, які використовуються у міжнародному досвіді, зміна методологічних та організаційних аспектів організації обліку.

Принципи бухгалтерського обліку взаємопов'язані, що підтверджує функціонування його єдиної цілісної системи.

Література.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV (зі змінами і доповненнями).

2. Безверхий Костянтин. Принципи бухгалтерського обліку та їх вплив на обліково-звітну інформацію підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 6. С. 76-92.

3. Нидлз Б. И. др. Принципы бухгалтерского учета (Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэл: Пер. с англ.) / Под ред. Я. В. Соколова. 2-е изд. М.: Финансы и статистика, 1994. 496 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІСЛЯУРОЖАЙНУ ОБРОБКУ ЗЕМЛІ

***Онiщенко В. В., Юрко І. В., студентки,
Полтавська державна аграрна академія***

Облік витрат рослинництва є актуальним напрямом у галузі бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств. Про це свідчать дослідження, пов'язані зі специфікою витрат на виготовлення кормів у сільськогосподарському виробництві [2, с. 549], важливістю оприбуткування побічної продукції рослинництва, зокрема, технічних культур [3, с. 100], своєчасним відображенням витрат виробничого циклу сільськогосподарських культур, в тому числі й післяурожайної обробки землі.

Післяурожайна діяльність сільськогосподарських виробників як правило, включає наступні види робіт: підготовку сільськогосподарських культур до первинної реалізації, тобто очищення, підрізування, сортування, дезінфікування, сушіння,

**Науковий керівник – Плаксієнко В. Я., д.е.н., професор*

покриття воском; діяльність з поліпшення якості насіння; маркетингову діяльність та оптову торгівлю сільськогосподарською продукцією чи сировиною. Проте, в умовах виробництва сільськогосподарської продукції у рослинництві можуть виникати ситуації, коли після збирання урожаю на відповідних площах залишаються багаторічні бур'яни, знищення яких за рішенням керівництва підприємства передбачається у період осінньо-польових робіт безпосередньо після збору врожаю.

Зауважимо, що витрати, пов'язані з обробкою посівів сільськогосподарських культур засобами захисту рослин відповідно до Методичних рекомендацій №132 слід відносити на відповідні культури (або групи культур) [4].

Тому метою даного дослідження є уточнення особливостей післяурожайної обробки земельних ділянок сільськогосподарського призначення для правильного відображення відповідних витрат у обліковій системі підприємства. Під обліковою системою в даному дослідженні розуміється «сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують вимірювання об'єктів (явищ або процесів) та генерування інформації щодо них відповідно до потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів [5, с. 86].

Якщо після збирання урожаю на фактично зібраних площах залишаються багаторічні бур'яни, то внесення гербіцидів на вже обробленій площі неправомірно відносити на зібрану культуру. Такі витрати слід відносити до незавершеного виробництва рослинництва. У випадку, якщо на дату понесення витрат вже відомо, яка культура буде вирощуватися в наступному виробничому циклі, то внесення гербіцидів доцільно відображувати на спеціально відкритому під цю культуру аналітичному рахунку. На цьому ж субрахунку акумулюються витрати й витрати палива, пов'язані з післяурожайною обробкою. Водночас, підприємство понесе витрати на оплату праці та амортизаційні витрати відповідної сільськогосподарської техніки. Проте, на думку фахівців-практиків, оскільки післяурожайне внесення гербіцидів є нетривалим процесом (1-2 дні), то відокремлювати амортизаційні витрати та витрати на оплату праці немає потреби, оскільки в кінцевому підсумку вони все одно потраплять на аналітичні

рахунки відповідної культури [1, с. 19].

Таким чином, витрати на післяурожайну обробку землі від агресивних рослин є об'єктом незавершеного виробництва рослинництва. В бухгалтерському обліку вони відображаються у розрізі лише двох статей:

1) списання вартості гербіцидів (з кредиту 201 «Сировина і матеріали»/Гербіциди в дебет 231 «Рослинництво»/Культура);

2) списання вартості палива (з кредиту 203 «Паливо» в дебет 231 «Рослинництво»/Культура).

У наступному виробничому циклі, що передбачатиме вирощування конкретної культури на вже відкритому субрахунку акумулюватимуться усі інші витрати у розрізі відповідних статей.

Література.

1. Бобрик Н. Боротьба з бур'янами після збору врожаю: облік витрат. *Все про бухгалтерський облік*. 2020. №83. С. 19.

2. Канцедал Н. А., Дєдова Р. О., Ковалевич В. О. Облік витрат на виготовлення кормів у сільськогосподарському виробництві. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-пр. конф., м. Херсон, 25-26 квітня 2019 р.* Херсон: видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2019. С. 549-551. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/5341>.

3. Канцедал Н. А., Самбурська К. С., Годзенко В. В., Кравчина І. В. Економіко-екологічна сутність побічної продукції соняшнику як об'єкта обліку. *Сучасний менеджмент: проблеми та перспективи розвитку: матеріали 4-ої Всеукраїнської наук.-практ. конф. / упоряд. Боліла С. Ю., Шепель Т.С.* Херсон, ДВНЗ «ХДАУ». 21.05.2019: тези доповідей. 2019. С. 99-102. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/5340>.

4. Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств №132 від 18 трав. 2001 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01/ed20051031/find?text>.

5. Плаксієнко В. Я., Канцедал Н. А. Інформаційна роль облікових систем у глобальному економічному середовищі. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в*

Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р. Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С 84-86. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8125>.

ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ ТА ЇХ ІНФОРМАЦІЙНА РОЛЬ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

*Павловська Т. С., студентка,
Полтавська державна аграрна академія*

З кінця XVIII століття у розвитку людства поєдналися процеси індустріалізації, урбанізації та значні зміни демографічної поведінки. Збільшення чисельності населення планети на фоні стрімкого технічного прогресу призвело до стрімкого посилення впливу людської діяльності на навколишнє середовище. А отже, з часом виникла необхідність його регулювання.

Дана необхідність з часом виділилася у поняття екологічної відповідальності бізнесу, що передбачає необхідність підприємству враховувати у діяльності свій вплив на природу. А саме, забезпечувати сприятливий вплив на екологію, чи хоча б мінімізувати негативний.

Тип управління підприємством, який орієнтовано на організацію природоохоронної діяльності для вирішення проблем екологічної діяльності називається екологічним менеджментом. Відповідно, інформаційні потреби екологічного менеджменту повинні враховуватися у облікових системах. Власне цим пояснюється інституційна природа виникнення нових об'єктів обліку, зокрема, об'єктів природно-ресурсного потенціалу, об'єктів синтетичної біології та інших [1, с. 55].

Задля ефективного управління важливо розуміти відмінності окремих видів та форм екологічної відповідальності. Мінімізація негативного впливу може відбуватися як превентивне запобігання нанесенню шкоди навколишньому середовищу, або відшкодування нанесених природі збитків.

* Науковий керівник – Канцедал Н. А., к.е.н., доцент

Окремо виділяють юридичну та економічну форми екологічної відповідальності. Юридична форма представляє собою юридичну відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища. Саме вона ілюструє державне регулювання впливу підприємств на екологію.

Економічна ж форма є способом відшкодування завданих збитків. Вона передбачає різні форми обов'язкових платежів за викиди забруднюючих речовин в атмосферу, гідросферу, зберігання чи поховання шкідливих відходів, використання води з природних джерел або продукції лісового господарства.

Проте вищеописані форми демонструють лише несення підприємством відповідальності за вже вчинену шкоду. Для відображення превентивного зменшення можливої шкоди, необхідним є виділення також соціальної та моральної форми екологічної відповідальності.

Враховуючи тісні взаємозв'язки у біосфері планети навіть незначний вплив певного підприємства може відобразитися на будь-якому жителю Землі, його сім'ї, майні. Соціальна форма відображає зворотній до цього процес. Так, суспільство має вплив на підприємство через фактичних і потенційних інвесторів, партнерів, споживачів продукції чи послуг.

Моральна форма в даному випадку представляє екологічну діяльність керівництва та працівників підприємства спричинену їх особистими установками, що базуються на совісті та свободі волі і не залежать від таких зовнішніх факторів, як закон чи вплив суспільства. Крім того ефективність керівництва підприємством прямо залежить від доступної відповідальним особам інформації щодо попереднього, поточного та майбутнього стану справ. Відповідно, для екологічного менеджменту основоположним є екологічний облік.

Загалом поняття облікової системи слід розуміти, як сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують вимірювання об'єктів (явищ або процесів) та генерування інформації щодо них відповідно до потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів [3, с. 86]. Система екологічного обліку зосереджується на зборі, обробці та підготовці інформації щодо природокористування.

В умовах необхідності підвищення екологічної відповідальності суб'єктів господарювання наявні системи обліку потребують новітніх теоретико-методологічних рішень [2, с. 58]. Так, розвиток екологічного обліку і, власне, екологічної звітності може відбуватися у двох напрямках. Це або розширення сучасної системи обліку із введенням до неї нових екобалансів. Або виокремлення екологічної звітності шляхом диференціювання інформації по природокористуванню у бухгалтерському балансі підприємства.

Основними елементами екологічного обліку є екологічні витрати та зобов'язання. Екологічні доходи є більш специфічними. Екологічні витрати формуються унаслідок природоохоронної діяльності, відтворення відновлювальних ресурсів чи відшкодування непоправних збитків навколишньому середовищу. Екологічні зобов'язання виникають, як плата за застосування природних ресурсів у вигляді податків, добровільне відшкодування підприємством негативного впливу на довкілля або компенсації завданої, внаслідок недотримання норм законодавства, шкоди.

Екологічні витрати знаходять своє відображення у четвертому та дев'ятому класах рахунків через фінансування природоохоронних заходів та інші відповідні витрати. Зобов'язання розташовуються у п'ятому та шостому класах. Вони включають довгострокові екологічні зобов'язання та розрахунки за екологічними податками і страхуванням. Можливі доходи від реалізації екологічної продукції та послуг відображаються у сьомому класі. Перший та другий класи рахунків можуть містити інформацію про основні засоби природоохоронного призначення та природні ресурси.

Отже, вплив проблем необдуманого природокористування на підприємництво в усьому світі стрімко зростає. І, відповідно, підвищується актуальність поняття екологічної відповідальності, що сприяє розвитку екологічного обліку. Він є необхідною ланкою для ефективного управління підприємством та його взаємодії із зацікавленими сторонами: державою, інвесторами, партнерами та споживачами продукції.

Література.

1. Канцедал Н. А. Інституційна природа виникнення нових об'єктів обліку. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 червня 2020 р).* / відп. ред. В. В. Чудовець. Вип. 12. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 54-57. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8552>.

2. Корпоративна соціально-екологічна відповідальність та партнерство стейкхолдерів задля сталого розвитку : монографія / за заг. ред. І. О. Макаренко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 260 с.

3. Плаксієнко В. Я., Канцедал Н. А. Інформаційна роль облікових систем у глобальному економічному середовищі. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р.* Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С 84-86. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8125>.

ВЕКТОРИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Палаш А. В., аспірант,
Західноукраїнський національний університет*

Нормативний зміст поняття «стратегічний управлінський облік» в Україні відсутній, однак існує визначення цього терміну професійними організаціями, зокрема Інститут сертифікованих управлінських бухгалтерів (CIMA) трактує стратегічний управлінський облік як «форму управлінського обліку, в якій акцент робиться на інформації, що відноситься до зовнішніх факторів по відношенню до підприємства, а також на нефінансову та внутрішньостворену інформацію» [1, с. 54].

Вказане визначення є досить загальним, оскільки визначає лише параметри облікової інформації, яка формується інструментами стратегічного управлінського обліку на виході, не

* Науковий керівник – Бруханський Р. Ф., д.е.н., професор

вказуючи при цьому види цих інструментів і не розкриваючи загальної технології обробки і представлення інформації стратегічного характеру.

Існування ситуації, що управлінський облік, як правило, не забезпечує за допомогою наявних в його арсеналі методів підтримку процесу прийняття стратегічних управлінських рішень підтверджують:

1) Барчі Ю., Грошне М. та Земан З., відмічають, що такі інструменти управлінського обліку – як CVP аналіз, економічне планування, аналіз відхилень – не були розроблені для довгострокових цілей і рішень [2, с. 12];

2) Рамляк Б. та Рогошч А. вказує, що традиційна система управлінського обліку не прагне адаптуватись до довгострокової, орієнтованої на майбутнє позиції, і не характеризує маркетингові або конкурентні позиції підприємства [3, с. 95];

3) Бруханський Р. Ф., констатує, що застосування методів управлінського обліку, призначених для тактичного управління, не відповідає потребам стратегічного менеджменту, а в окремих випадках, навіть перешкоджає формуванню необхідних аналітичних розрізів, інформація за якими необхідна для процесу формулювання та реалізації стратегії підприємства [4, с. 30].

Найбільш коректним при трактуванні сутності стратегічного управлінського обліку вважаємо врахування ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, затрати та результати діяльності підприємства [5, с. 312] з врахуванням типових потреб стратегічного менеджменту та базових параметрів його обліково-аналітичного забезпечення [6].

Моніторинг визначень поняття “стратегічний управлінський облік”, сформульованих вітчизняними та зарубіжними вченими, довів, що існуючі підходи дослідників висвітлюють різні аспекти стратегічного управлінського обліку як засобу інформаційного супроводу розробки і реалізації стратегій підприємства і системи інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень: 1) розглядаючи стратегічний управлінський облік в якості певної системи; 2) виділення стратегічного управлінського обліку в складі інформаційної

системи вищого порядку; 3) трактування сутності стратегічного управлінського обліку через призму цілей його побудови та функціонального призначення.

Література.

1. CIMA Official terminology. 2005 Edition. London: CIMA Publishing, 2005. 114 p.
2. Barczy J., Szentirmai M., Zeman Z. The (information-) connection between the strategic management-accounting and the company valuation. url: <http://ssrn.com/abstract=1928034>.
3. Ramljak Br., Rogošić A. Strategic management accounting practices in Croatia. The Journal of International Management Studies. 2012. Volume 7. Number 2. P. 93-100.
4. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 9. С. 27-36.
5. Бруханський Р. Ф. Поняття стратегічного управлінського обліку. Інноваційна економіка. 2014. № 4. С. 310-313.
6. Ward K. Strategic management accounting. Routledge. 2012. 307p.

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Пашинний А. В., студент,
Пристемський О. С., д.е.н, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

Агропромисловий комплекс України в сучасних ринкових умовах є важливою складовою національної економіки, тому створення якісної сільськогосподарської продукції, яка буде на рівних конкурувати з міжнародними аналогами, повинно бути пріоритетним напрямом економічного розвитку країни.

Кожне підприємство зацікавлене у створенні конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішньому та зовнішньому ринках, отримання прибутку і забезпечення стабільного фінансового становища. У досягненні

цієї мети беруть участь виробничі запаси. Вони забезпечують безперервність, постійність та ритмічність діяльності підприємства, а також гарантують його економічну безпеку.

Для підтримки сільськогосподарського виробництва на належному рівні існує постійна необхідність в наявній частині оборотних засобів, що виражена у матеріальній формі. Тобто, здійснюючи процес виробництва, господарство повинно мати необхідні запаси посівного матеріалу, палива, кормів для тварин, мінеральних добрив, запасних частин та інших виробничих запасів.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» запаси – активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

У бухгалтерському обліку виробничі запаси оцінюють за кожним етапом їх надходження, використання чи зберігання. Оцінка має бути реальною та відображати дійсну величину об'єктів обліку.

Облік виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах є досить трудомістким і складним процесом. Тому на підприємствах аграрного типу необхідно впроваджувати автоматизовану форму обліку, що дасть змогу спростити роботу персоналу та підвищити ефективність діяльності підприємства.

Оскільки виробники зацікавлені в ефективному виробництві сільськогосподарської продукції, що полягає в зменшенні витрат на виробництво, зокрема виробничих запасів та збільшенні прибутку, необхідними передумовами правильної організації обліку запасів є: раціональна організація складського господарства; наявність інструкції з обліку виробничих запасів; розробка номенклатури запасів; правильне групування (класифікація) запасів; розробка норм витрачання запасів [2].

Отже, основними шляхами вдосконалення обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах в

умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів повинно бути: запровадження інформаційних технологій з метою підвищення ефективності управління виробництвом; автоматизація облікових робіт в управлінні запасами; покращення організації руху запасів у внутрішньо- та зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Література.

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів від 20.10.99. № 246. *Верховна Рада України*. 1999 р.

2. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф. Ф. Бутинець. – [8-ме вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

***Петров П. П., студент*,
Миколаївський національний аграрний університет***

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується надзвичайно швидкими змінами зовнішнього середовища, що є основним викликом для систем управління, які мають забезпечити менеджмент підприємства належними способами, методами і моделями прийняття рішень. Саме система стратегічного менеджменту є інструментом, який дозволяє вітчизняним підприємствам виживати в умовах динамічного розвитку зовнішнього бізнес-середовища, своєчасно та адекватно реагувати на ці зміни, прогнозувати їх та здійснювати активний вплив на розвиток середовища [1, с. 163-169].

З метою забезпечення ефективного функціонування системи стратегічного менеджменту вітчизняних підприємств необхідним є удосконалення його обліково-аналітичного

* Науковий керівник – Ксьонжик І. В., д.е.н., професор

забезпечення на основі ідентифікації й аналізу її основних вимог, формування напрямів адаптації та трансформації облікової системи як інструменту інформаційного забезпечення системи стратегічного менеджменту підприємства.

Стратегічний менеджмент є раціональним підходом до управління підприємством, який слід розглядати як постійний процес оцінки й управління діяльністю компанії, оцінки галузі, в якій вона працює, оцінки цілей і стратегії існуючих та потенційних конкурентів, що передбачає необхідність здійснення регулярного перегляду обраних стратегій та аналіз їх реалізації [2].

У цілях масштабнішого акумулювання інформації про тенденції розвитку зовнішнього соціально-економічного середовища необхідно формувати підсистеми стратегічного обліку та стратегічного аналізу в традиційних системах обліку й аналізу фінансово-господарської діяльності. Зважаючи на це, обліково-аналітична система—це складна система, яка поєднує в собі всі облікові процедури задоволення інформаційних потреб процесу стратегічного управління.

Деталізація інформаційної моделі стратегічного управління залежатиме від обраної стратегії розвитку, рівня невизначеності зовнішнього соціально-економічного середовища, джерел отримання стратегічної інформації, адаптованості системи бухгалтерського обліку до можливостей задоволення інформаційних потреб стратегічного управління, комунікаційних можливостей системи стратегічного управління, комунікаційних можливостей системи бухгалтерського обліку тощо [3].

Інформаційним забезпеченням стратегічного управління діяльністю підприємства повинна стати належно побудована обліково-аналітична система стратегічного типу, яка відповідає рівням управління і у якій враховано параметри та вимоги зовнішнього середовища. Обліково-аналітична система стратегічного типу визначається як інтегрована система обліку, планування, контролю й аналізу, що забезпечує систематизацію інформації для оперативних управлінських рішень і координацію майбутнього розвитку підприємства. Важливою частиною цієї системи є стратегічний облік [4].

Управлінський облік, який традиційно був спрямований лише на внутрішньогосподарське управління, в сучасних умовах

все більшою мірою передбачає аналіз діяльності з урахуванням довгострокових цілей, використовує методи отримання інформації про вирішальні чинники успіху: якість, інновації, час тощо, що має надзвичайно важливе значення для оптимізації стратегії розвитку підприємства.

Стратегічний управлінський облік, як інформаційна підтримка управління, має на меті забезпечити менеджерів підприємства всією інформацією, необхідною для управління і контролю розвитку компанії в інтересах її власників та інших зацікавлених сторін – стейкхолдерів. Під останніми розуміють людей, групи людей чи установи, які визначають успіх організації чи впливають на здатність організації досягати своїх цілей. Стейкхолдерами організації, як правило, є її клієнти (споживачі, замовники), працівники, партнери, власники чи вищий управлінський персонал і громадськість. Інакше кажучи, стратегічний управлінський облік – це система інформаційної підтримки стратегічного менеджменту організації [5].

Отже, стратегічне управління в умовах глобалізації економіки репрезентує новий етап розвитку управлінського обліку. Стратегічний управлінський облік, використовуючи зовнішню і внутрішню інформацію, покликаний забезпечити керівництво підприємства необхідною інформацією для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Література.

1. Бруханський, Р. Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві: теоретико-методологічні основи. *Вісник ЖДТУ*, 2013. 2(64). С. 163-169.
2. Шайкан, А. В. Бухгалтерський облік у прийнятті управлінських стратегічних рішень. [Монографія]. К., 2009. С. 303.
3. Кузь, В. І. Побудова інформаційної системи в контексті реалізації функцій стратегічного управління / Буковинський державний фінансово-економічний університет. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2016_21_5/42.pdf.
4. Шевчук, В. Р. Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії

підприємства.2012. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12559/1/55_281-285_Vis_722_menegment.pdf.

5. Рубан, Л. О., Чуприна Л. В. Роль та функції стратегічного управлінського обліку в системі стратегічного управління підприємством. 2016. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/25778/1/vestnik_KhPI_2016_27_Ruban_Rol.pdf.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Плиска О. Л., студентка,
Сумський національний аграрний університет*

Первинний облік господарських операцій виступає невід'ємною частиною та першоосовною облікового процесу. З метою задовольняти потреби користувачів у різноманітній економічній інформації для прийняття відповідних управлінських рішень, в умовах сьогодення, до обліку висунуто досить жорсткі умови, оскільки одержана облікова інформація повинна бути достовірною, повною та оперативною. Відповідно, первинні документи, як носії такої інформації, мають бути представленими на високому рівні. Саме якість первинної документації вимагає дотримання всіх вимог щодо складання подібних документів.

Останнім часом, виробництво продукції зернових культур є одним з найбільш прибуткових напрямків діяльності вітчизняних товаровиробників аграрного сектору. Відповідно, збільшення обсягів виробництва зернової продукції та покращення її якості є актуальним питанням.

Дослідженням питань організації документування процесу вирощування зернових культур на підприємствах аграрної сфери займалися такі вчені, як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, В.Б. Моссаковський, М.Ф. Огійчук, Л.К. Сук, та інші.

** Науковий керівник – Гаркуша С. А., к.е.н., доцент*

Згідно чинного законодавства, первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує факт її здійснення.

За результатами дослідження встановлено, що на вітчизняних підприємствах аграрної сфери, використовують значну кількість первинних документів. Серед них ми можемо ідентифікувати не лише типові та галузеві, але й самостійно розроблені форми. Основні форми первинних документів для обліку продукції зернових культур представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні форми первинних документів для обліку продукції зернових культур

№	Первинний документ	Назва документа	Коли складається
1	Відправлення продукції з поля на тік та інші місця зберігання	Талон комбайнера (форма № 77в), талон шофера (форма № 77б)	Під час відправлення зерна з поля
2		Путівка на вивезення продукції з поля (форма № 77а)	
3		Реєстр відправлення зерна та іншої продукції з поля (форма № 77)	
4	Зважування в господарстві	Реєстр приймання зерна вагарем (форма № 78а)	Після зважування машини (трактора) з вантажем
5		Реєстр приймання зерна від шофера (форма № 71а)	
6	Приймання зерна і насіння на тік	Відомість руху зерна та іншої продукції (форма № 80)	Щодня (у кінці робочого дня)
7	Сортування і сушіння зерна	Акт на сортування і сушіння продукції рослинництва (форма № 82)	Після закінчення процесу доробки
8	Приймання зерна і насіння на склад	Книга складського обліку (форма № ВЗСГ-10)	Щодня (у кінці робочого дня)
9	Переміщення зерна	Накладна (внутрігосподарського призначення) (форма № ВЗСГ-8)	У міру переміщення зерна
10	Оприбуткування соломи	Акт приймання грубих і соковитих кормів (форма № 92)	Відразу після обмірів і розрахунків

Збір урожаю зернових культур, зазвичай, поділяють на технологічні етапи: молотьба зернових комбайнерами; транспортування водіями продукції з поля до місця постійного або тимчасового зберігання; приймання зерна вагарями (завідувачем току, завідувачем складу). Своєчасність та достовірність здійснення виробничого процесу у розрізі означених технологічних етапів забезпечує первинний облік.

Збір урожаю із насінневих ділянок проводиться окремо і оприбутковується на основі акту на зберігання сортового зерна з насінневих ділянок. Даний акт складається у двох примірниках, серед яких один залишається у комірника, а інший надається в бухгалтерію. Сортове посвідчення, підписане керівником і комірником та завірене печаткою підприємства надається під час відвантаження сортового зерна та додається до відповідної накладної.

Ефективність організації первинного обліку вимагає щоб документи, що відображають відповідні господарські операції склались на місцях формування витрат – центрах відповідальності. Керівник відповідного структурного підрозділу має здійснювати контроль за правильністю заповнення документів із залученням до процесу перевірки працівника, який фактично створив даний документ. Далі такий документ надходить до бухгалтерії, де знаходить відображення в регістрах бухгалтерського обліку.

Удосконалення первинного обліку виходу готової продукції зернових культур та необхідна деталізація інформації щодо цього процесу в синтетичному та аналітичному обліку, на нашу думку, сприятиме забезпеченню управлінського персоналу господарюючих суб'єктів аграрного сектору достатньою інформацією у процесі управління як процесом виробництва, так і підприємством загалом.

Безумовна актуальність означеного питання зумовлює необхідність подальших досліджень. В майбутньому, на нашу думку, слід сформувати альбом удосконалених форм первинних документів із виходу готової продукції, розробити рекомендації щодо формування бухгалтерських проведення відповідно до кожного первинного документа з урахуванням запропонованої деталізації.

СУТНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Полтавська В. В., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

В умовах створення та впровадження ефективних методів управління, що регулюються ринковими відносинами, облікова інформація на підприємстві стає основною передумовою результативного господарювання та засобом управління процесами відтворення. Управлінський облік, у свою чергу, поглиблює, деталізує та доповнює дані фінансового обліку в частині витрат і доходів діяльності підприємства, тому в утворенні системи інформаційного господарювання суб'єктів він відіграє важливу роль.

Система управлінського обліку у виробництві покликана шляхом реалізації інформаційної функції забезпечувати зворотний зв'язок між суб'єктом і об'єктами управління, тим самим максимально розвивати інші підсистеми, функції та механізми управління.

Відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, управлінський облік – це процес ідентифікації, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, яка використовується управлінським персоналом для планування, оцінки та контролю роботи організації, для впевненого використання звітності по ресурсах [1, с. 72].

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999р. внутрішньогосподарський (управлінський) облік – це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [2].

Більшість західних дослідників так чи інакше підтримують твердження про те, що управлінський облік являє собою процес підготовки інформації, необхідної керівництву для управління.

* Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент

Так, Американська асоціація бухгалтерів наводить визначення управлінського обліку, як процесу ідентифікації інформації, обчислення й оцінки показників та надання даних користувачам для вироблення, обґрунтування та прийняття рішень [3, с. 30].

На думку Друрі К., управлінський облік готує інформацію для внутрішніх менеджерів з метою допомоги в процесі прийняття вірних управлінських рішень [4, с. 10].

Автори Хорнгрена Ч.Т. і Фостера Дж. стверджують, що управлінський облік – це ідентифікація, вимірювання, збір, систематизація, аналіз, розкладання, інтерпретація та передача інформації, необхідної для управління будь-якими об'єктами [5, с. 8].

Основою управління є ефективне використання ресурсів інформаційної системи підприємства, насамперед, внутрішніми користувачами - менеджерами підприємства.

Організація управлінського обліку дозволяє керівництву передусім розв'язати проблеми операційної діяльності. За своєю сутністю, ця система є сукупністю форм управлінських звітів, які надають можливість менеджерам аналізувати процес формування витрат; розподілити витрати за видами продукції, відділами (підрозділами) підприємства та напрямками діяльності; здійснити необхідні аналітичні розрахунки (точки безбитковості, рентабельності, оборотності активів, вартості одного робочого місця, ринкової вартості бізнесу компанії, структури витрат тощо); прослідкувати за ефективністю попередніх управлінських рішень.

Управлінський облік має на меті надання допомоги спеціалістам та керівникам фірм і, особливо, об'єднань при прийнятті управлінських рішень. З метою стабільності функціонування підприємства, покращання його фінансового стану та зростання прибутку від операційної та інших видів діяльності необхідно здійснити низку заходів, а саме:

а) формування належного масиву інформації, що характеризує наслідки роботи підприємства та його підрозділів;

б) аналіз наслідків діяльності та розробка практичних та стратегічних рішень на альтернативній основі щодо перспектив діяльності підприємства;

в) систематичний контроль за дотриманням окремими виконавцями, в першу чергу, керівниками підрозділів (центрів витрат та центрів прибутку) завдань, передбачених керівництвом фірми щодо витрат та випуску продукції та її реалізації, якщо це доручено підрозділу;

г) підбивання підсумків за результатами контролю щодо наслідків діяльності підрозділів та розробка завдань на перспективу [6, с. 8].

Суттєвими проблемами на шляху формування та забезпечення ефективного функціонування управлінського обліку для вітчизняних підприємств є:

1) більша частина оперативної інформації, що використовується менеджерами для контролю та оцінювання господарської діяльності, формується поза офіційною системою бухгалтерського обліку в цілому, і тому ведення управлінського обліку не зможе поліпшити ситуацію;

2) набуває особливого змісту проблема того, що дані управлінського обліку будуть використовуватися не стільки для управління, скільки для погодження з даними фінансового (бухгалтерського) обліку та подальшого їх уточнення та виправлення;

3) на сьогодні, в більшості підприємств, бухгалтерський облік не є основним джерелом інформації для задоволення потреб системи управління. Бухгалтери вітчизняних підприємств завантажені роботою з реєстрації поточних фактів господарської діяльності, тому позбавлені можливості надавати будь-яку практичну допомогу адміністрації підприємства. Працівники бухгалтерії основну увагу зосереджують на розв'язанні питань обліку з метою оподаткування підприємства;

4) необхідно будувати систему управлінського обліку з обов'язковим урахуванням її ефективності. Адже недостача звітної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, так само небезпечна, як і наявність надлишкової управлінської інформації, яка розсіває увагу адміністрації та перешкоджає вивченню фактів і зосередженню на вирішенні головних завдань [7, с. 11].

Організація управлінського обліку на підприємстві складається з трьох етапів: методологічного; технічного; організаційного.

На першому етапі обирається модель управлінського обліку в залежності від його мети, визначаються об'єкти та методи обліку витрат, а також елементи бухгалтерського обліку, які можуть служити для формування інформації необхідної для прийняття управлінських рішень. Це план рахунків управлінського обліку, складання калькуляційних статей та інше.

На другому – технічному етапі – обирається склад регістрів аналітичного обліку, форми внутрішньої звітності та визначається напрям руху інформації в середині підприємства.

Третій етап передбачає розподіл обов'язків між працівниками в системі управлінського обліку.

Аналіз практики застосування управлінського обліку на вітчизняних підприємствах свідчить про те, що: управлінський облік розглядають переважно як підсистему обліку для поточного управління; недостатньо уваги приділяється питанням мотивації співробітників і контролю якості продукції; зберігається жорстка централізація інформації та прийняття рішень; немає адекватного програмного забезпечення.

Що стосується впровадження системи управлінського обліку, то для успішного здійснення цього процесу необхідні три невід'ємні складові:

- спеціальні ресурси для реалізації цього завдання: якщо підприємство зважилось на виконання поставленого завдання, йому знадобиться багато як грошових витрат, так і витрат часу;

- фахівці: керівництву слід усвідомлювати, що для постановки управлінського обліку йому слід наймати не бухгалтерів, а саме спеціалістів, в яких є такий досвід;

- участь у процесі постановки: часто керівництво вважає, що слід втручатися у ту сферу, де є власні спеціалісти. Проте на це можна поглянути з іншого боку: як консультант чи фахівець будуть знати без активної участі керівництва про те, яку інформацію вони хотіли б бачити у себе на столі, щоб мати змогу приймати правильні управлінські рішення.

Управлінський облік є ефективним інструментом управління, тому що створює конкурентні переваги в ринковому середовищі, а саме, забезпечує підприємство ключовою інформацією. Практичне застосування управлінського обліку, на жаль, ще не набуло належного поширення, в зв'язку з не вирішеним колом проблем.

На сьогоднішній день, впровадження системи управлінського обліку передбачає три ключові моменти: 1) опанування теоретичної основи - розуміння сучасної концепції управлінського обліку; 2) розробка методичної основи (моделі), необхідної для підприємства системи управлінського обліку витрат; 3) технічне рішення.

Основними факторами, що будуть визначати тенденції подальшого розвитку управлінського обліку в Україні, слід вважати: поглиблення ринкових процесів, посилення конкуренції, інформатизацію та глобалізацію суспільства, розвиток новітніх технологій, підвищення ролі бухгалтерів-аналітиків у процесі управління підприємством.

Отже, ми дійшли розуміння, що управлінський облік є ефективним інструментом управління, тому що створює конкурентні переваги в ринковому середовищі, а саме, забезпечує підприємство ключовою інформацією. Практичне застосування управлінського обліку, на жаль, ще не набуло належного поширення, у зв'язку з невирішеним колом проблем. На сьогодні, впровадження системи управлінського обліку передбачає три ключові моменти: 1) опанування теоретичної основи – розуміння сучасної концепції управлінського обліку; 2) розробка методичної основи (моделі), необхідної для підприємства системи управлінського обліку витрат; 3) технічне рішення. Основними факторами, що будуть визначати тенденції подальшого розвитку управлінського обліку в Україні, слід вважати: поглиблення ринкових процесів, посилення конкуренції, інформатизація та глобалізація суспільства, розвиток новітніх технологій, підвищення ролі бухгалтерів-аналітиків в процесі управління підприємством.

Література.

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2004. Упорядкув С. Ф. Голов. ч. 1., перекл. з англ. К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України. 2015. 1304 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р., № 996-XIV Дата оновлення: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

3. Нападівська Л. В. Управлінський облік: монографія. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2012. 450 с.
4. Друри К. Управленческий и производственный учет: підручник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. 1071 с.
5. Хорнгрен Ч. Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект. Перевод с англ. под ред. Я. В. Соколова. М.: Финансы и статистика, 2008. 416 с.
6. Колпаков В. М. Теория и практика принятия управленческих решений: учеб. пособие, 2-е изд., перераб. и доп. К.: МАУП, 2014. 504 с.
7. Скрипник Г. О. Нормативно-правове регулювання управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Облік і фінанси АПК*. 2014. № 1. С. 9-14.

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ ТА ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЇХ ОБЛІКУ

***Попова Л. М., к.с.-г.н., доцент,
Одеський державний аграрний університет***

Структурна трансформація національної економіки за останні роки призвела до зростання ролі і значення вітчизняного аграрного сектору. У структурі валової доданої вартості питома вага галузі сільського господарства зросла до 11,6% (третє місце після переробної промисловості, оптової та роздрібної торгівлі) [1]. При цьому, незважаючи на наявність специфіки основних процесів, агробізнес сьогодні характеризується тенденціями найбільш сталого економічного розвитку та покращення фінансових результатів діяльності.

За сучасних умов сільське господарство є єдиним видом економічної діяльності економіки України, який демонструє стабільну тенденцію зростання рівня ефективності бізнесу. Розмір чистого прибутку, отриманого сільськогосподарськими підприємствами, за останні вісім років збільшився в 4,5 рази в і склав у 2018р. 17170,5 млн. грн. або 1,4 млн. грн. в середньому в розрахунку на одне аграрне підприємство. Частка прибуткових сільськогосподарських підприємств становить 86,2%, при

середньому показнику по економіці – 73,9%. Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств аграрного сектору за підсумками 2018р. склав 13,7% у порівнянні з 4,5% прибутковості в середньому за всіма видами економічної діяльності по країні в цілому [1].

Облік фінансових результатів є найвідповідальнішою ділянкою обліково-аналітичного забезпечення управлінського процесу, оскільки саме ці дані визначають рівень інвестиційної привабливості агробізнесу, можливість налагодження контактів зі стейкхолдерами, виходу на світові товарні та фондові ринки. Проте, сьогодні облік фінансових результатів супроводжується певними дискусійними аспектами, серед яких слід визначити: 1) спірною для національних умов залишається методика визначення фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів, а також зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи»; 2) застосування довідки довільної форми при визначенні фінансового результату [2]; 3) відсутність у річній фінансовій звітності, складеній за національними стандартами, показників (статей Звіту про фінансовий стан), які мають вирішальне значення для зарубіжної практики управління прибутком та компанією в цілому, зокрема: EBIT, EBITDA, Basic Shares Outstanding (середньозважена кількість акцій в обігу, яка впливає на формування та розподіл прибутків на акціонерний капітал); 4) обмеженість фінансової звітності в частині інформації про напрями розподілу та використання кінцевого фінансового результату аграрних формувань. Слабкою ділянкою агроменеджменту сьогодні виступає стратегічне та вартісно-орієнтоване управління, що значно звужує запити і можливості формування облікової звітності з урахуванням стратегічних індикаторів діяльності. Все це вимагає подальшого удосконалення обліку фінансових результатів агроформувань у контексті продовження процесів уніфікації та гармонізації національних і зарубіжних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Література.

1. Діяльність суб'єктів господарювання. 2018: стат. зб. / Держ. служба статистики України. Київ 2018. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Тредіт В. Є., Ковальова О. В. Особливості обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств. *Вісник Мукачівського державного університету*. 2016. Вип. 7. С. 984-990.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

Пужанський І. М., студент,
Одеський державний аграрний університет*

Дохід – один з ключових фінансових індикаторів успішності діяльності бізнес-структури. Процес управління доходами завжди постає у призмі уваги менеджерів компаній та потребує належної системи обліково-аналітичного забезпечення, яка формує інформаційний базис для прийняття ефективних управлінських рішень.

Згідно П(С)БО 15 «Дохід» дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком капіталу за рахунок внесків засновників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [2]

Відповідно до МСБО 18 «Дохід» дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає у процесі діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу [1].

Для обліку доходів Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських підприємств і організацій призначений сьомий клас рахунків «Доходи і результати діяльності».

** Науковий керівник – Крюкова І. О., д.е.н., професор*

П(С)БО 15 та МСБО 18 мають спільну нормативну базу оцінки та визнання доходу. Ключовими критеріями визнання доходу є: передача права власності на товар, передача ризиків і подальших вигод, достовірність визначення величини доходу, очікуване збільшення майбутніх економічних вигод [1, 2].

Національна і зарубіжна практика оцінки доходів передбачає використання справедливої вартості як основного критерію такої оцінки. Разом з тим, порядок оцінки доходів досить часто не в повній мірі відображається у обліковій політиці аграрних формувань. Зокрема, критичний аналіз наказів про облікову політику агропідприємств Одеської області показав, що справедлива вартість й досі постає проблемною ділянкою обліку, зокрема, доходів, більшості бізнес-суб'єктів та досить стисло описується у відповідних внутрішніх нормативно-правових актах.

Невирішеною в більшості випадків залишається така частина обліково-аналітичного забезпечення управління доходами, як формування інформації для комплексного аналізу доходів, оцінки рівня доходності з позицій мінімального порога рентабельності та забезпечення економічної безпеки аграрних формувань. Слабкою ланкою системи обліково-аналітичного забезпечення управління доходами агроформувань сьогодні є аналітична підтримка, яка стосується маркетингового супроводження процесу формування доходів, діагностики ринку та систематизації відповідних індикаторів ринкового середовища.

Проблемними й досі залишаються питання оцінки доходів від реалізації сільськогосподарської продукції за нормативними рекомендаціями П(С)БО 30 «Біологічні активи». Практична відсутність об'єктивних економічних та маркетингових умов для імплементації у практику обліку даного стандарту призводить до унеможливлення оцінки доходів від реалізації продукції сільського господарства за справедливою вартістю.

Актуальною проблемою сьогодення в системі обліково-аналітичного забезпечення управління доходами залишається організація дієвого внутрішнього контролю за процесом формування доходу на всіх його етапах, контролю за всіма

видами втрат, які визначають кінцевий фінансовий результат діяльності бізнес-суб'єктів аграрного сектору.

Література.

1. МСБО 18 «Дохід». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. П(С)БО 15 «Дохід» від 29.11.99 N 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*Рижикова Н. І., д.е.н., професор,
Колодяжна Н. С., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

У сучасних умовах господарювання підприємств виникає необхідність перегляду існуючої практики організації обліку запасів, бо на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи обліку виробничих запасів до вимог діяльності суб'єктів господарювання в умовах нестабільної економіки, мінливості законодавства, непостійного апарату управління держави. Запаси підприємства становлять значну частку в його активах і мають істотне значення при визначенні результатів господарської діяльності.

Багатьох економістів турбують проблеми удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Даній тематиці присвятили свої наукові праці такі відомі вчені, як Бутинець Ф. Ф., Валуєв Б. І., Голов С. Ф., Жилкіна Л. В., Гуцайлюк З. В., Кужельний М. В., Лінник В. Г., Рудницький В. С., Ткаченко Н. М., Сопко В. В., Смоленюк П. С. Проте, у процесі реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів змінюються вимоги до обліку виробничих запасів на підприємствах України. Слід підкреслити відсутність єдиного підходу щодо визначення поняття «виробничі запаси» у національних стандартах. Ця проблема посилюється з переходом України на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [1].

Виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркових перевірок, які мають велике значення у збереженні запасів.

Для забезпечення збереження виробничих запасів, правильного приймання, зберігання та відпуску велике значення має наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями.

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [2]. Управління запасами полягає в тому, щоб зменшити запаси до розумного мінімуму, який забезпечує безперервність процесу виробництва або торгівлі. Мета контролю запасів полягає в тому, щоб визначена величина запасів з одного боку, не створювала зайвих витрат на їх зберігання, не відволікала гроші з обігу, а з іншого – забезпечувала безперебійність виробництва [3, с. 138].

Основними напрямками удосконалення обліку виробничими запасами є: узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю; проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [4, с. 321].

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових

уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [4].

Література.

1. Van Greuning H. International Accounting Standards / Van Greuning H, Koen M. // A practical guide. Washington: ICAR Publishing. – 2000.
2. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки запасів в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.
3. Рижикова Н. І. Управління витратами : навчальний посібник / Н. І. Рижикова, О. В. Накісько. – Харків: ХНТУСГ, 2016. – 198 с.
4. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. В. Сопко. – Тернопіль: Астон, 2009. – 496 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – [8-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
6. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – К. : НикаЦентр, Эльга, 2013. – 528 с.
7. Новодворский В. Д. Бухгалтерский учет производственных ресурсов (Вопросы теории и практики) / В. Д. Новодворский. – М. : Финансы и статистика, 1989. – 284 с.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*Романашенко І. О., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Динамічний розвиток національної економіки безперечно здійснює вплив на стан національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в країні, що обумовлює необхідність оцінки адекватності механізмів її регулювання та розвитку сучасним ринковим умовам господарювання. Однак сьогодні результати реформування системи бухгалтерського обліку в Україні ще недостатньо якісні, а показники фінансової звітності непридатні для прийняття рішень, не відповідають повною мірою інформаційним потребам користувачів та якісним характеристикам звітної інформації.

Проблеми якості фінансової звітності та необхідність і методи регулювання системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності розглядали у своїх працях ряд вчених, зокрема: Голов С. Ф., Єфименко В. І., Пушкар М. С., Рожелюк В. М., Щирба М. Т. та інші. Однак питання щодо сучасного розвитку правового регулювання фінансової звітності залишаються дискусійними та актуалізують необхідність подальших досліджень.

В Україні склалася багаторівнева система регулювання обліку та звітності, на формування якої значно вплинули економічні перетворення в країні, а також активне впровадження МСФЗ. Під час дослідження нормативно-законодавчого регулювання низка вчених [1] виокремлює чотири рівні нормативно-правового забезпечення: законодавчий, нормативний, методичний та організаційно-розпорядчий. Водночас інші науковці класифікують регулювання на три рівні: національний; регіональний; міжнародний. В. М. Рожелюк вважає, що доцільно виокремити ще й рівень підприємства, враховуючи, що важливі нормативні акти приймаються і на

** Науковий керівник – Маренич Т. Г., д.е.н., професор*

мікрорівні, зокрема у сфері організації бухгалтерського обліку [6]. Нормативно-правова база включає закони, положення, стандарти, кодекси, вимоги та керівні принципи, які становлять сукупність вимог, яким повинні слідувати всі учасники фінансової звітності для надання правдивої, достовірної інформації у високоякісних звітах, включаючи інформацію фінансову та нефінансову.

Правові засади державного регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні здійснюються відповідно до статей 6 та 7 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Його основна мета визначається створенням єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності та їх удосконаленням, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів [3].

Входження України до європейського політичного, економічного і правового простору та набуття повноправного членства в Європейському Союзі (ЄС) потребує адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Саме тому Законом України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» бухгалтерський облік компаній визначено однією з пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України [4].

Фінансова звітність, як основна складова системи бухгалтерської звітності, є основним джерелом інформації про діяльність підприємства та пов'язує його з суспільством (зовнішніми користувачами), зацікавлена частина з яких приймає відповідні рішення. Тобто важливість фінансової звітності в даному випадку важко переоцінити на фоні її низької практичної здатності виконати свої основні функції – комунікаційну та інформаційну.

Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності тісно пов'язана з глобалізацією економічних процесів та економіки у цілому в світовому масштабі. Однією з важливіших форм або підходів для здійснення гармонізації систем обліку є стандартизація як метод унормування, визначення норм, у межах яких повинні вирішуватися облікові проблеми [2]. У зв'язку із

цим розроблення нормативно-правового регулювання стала об'єктивною необхідністю. Питання розвитку нормативно-правового регулювання фінансової звітності, як інформаційного джерела прийняття управлінських рішень, постійно перебуває у центрі наукової дискусії. Проте позиція вітчизняних учених щодо порядку регулювання різна. Зокрема, С. Ф. Голов наголошує, що в Україні переважає континентальна модель обліку, яка характеризується державним регулюванням обліку, уніфікованими формами звітності та централізованим планом рахунків. З іншого боку, застосовуються інтегрована система рахунків і функціональний підхід (на основі реалізації) до визначення фінансового результату (крім суб'єктів малого підприємництва), що притаманно англосаксонській системі [1].

М. С. Пушкар та М. Т. Щирба, аналізуючи розвиток національних економік та ступінь регулювання фінансового обліку, стверджують, що існує закономірність, відповідно до якої чим більший рівень економічної свободи, тим менший рівень державного регулювання обліку. Україна належить до країн із найнижчим рівнем економічної свободи, тому й державне регулювання обліку жорстке [5].

Через значну кількість підприємств різних організаційно-правових форм урегулювати все одним нормативно-правовим актом не вдається, тому на законодавчому рівні поряд із Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є Цивільний, Податковий, Бюджетний та Господарський кодекси, Закони України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», «Про банки і банківську діяльність», «Про страхування» та ін., які закріплюють як загальні положення, так і специфіку кожного окремого виду підприємства. Крім того, важливими складниками нормативного регулювання залишаються Положення (стандарты) бухгалтерського обліку (П(С)БО), плани рахунків бухгалтерського обліку (повний і спрощений), Положення «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», які регулюють організаційно-методичні засади бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності відповідно до вимог національних стандартів. Міністерства, інші органи виконавчої влади в межах своєї компетенції на основі національних П(С)БО розробляють методичні рекомендації з урахуванням галузевих особливостей.

Окрім кодексів, законів, П(С)БО, існує низка інших нормативних актів, які регулюють здійснення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні: укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, документи (методичні рекомендації, постанови, інструкції, рекомендації, накази), що розробляються Міністерством фінансів, Національним банком, Державною казначейською службою, Державною службою статистики та іншими відомствами, яким надано право регулювання бухгалтерського обліку.

Важливу роль відіграють робочі документи, що формують облікову політику підприємства: накази, вказівки, інструкції для системи внутрішнього регулювання господарської діяльності підприємства.

Сучасні глобальні зміни в економіці вимагають змін у системі регулювання бухгалтерського обліку і звітності та оновлення законодавчої бази задля досягнення її гармонізації як на національному, так і на міжнародному рівні. У результаті дослідження можна виділити фактори, які впливають на нормативно-правове регулювання порядку формування звітності: правова система країни; зовнішнє середовище та стан підприємництва; розвиток економіки; податкова політика; рівень компетентності державних службовців та фахівців бухгалтерського обліку.

Прагнення України до конкурентоспроможності у світовій економіці сфокусувало особливу увагу на ролі та значенні міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативно-законодавчих актів для вітчизняних підприємств. Для впорядкування фінансової інформації, наданої компаніями різних країн, а також для забезпечення високого ступеня прозорості і порівняння фінансових звітів необхідно вдосконалювати нормативно-правове регулювання.

Література.

1. Голов С. Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні : автореф. дис. док. екон. наук : спец. 08.00.09; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. Київ. 2009. С. 12-35.

2. Єфіменко В. І. Напрямки гармонізації бухгалтерського обліку та звітності в Україні. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. № 18. С. 278-284.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV URL: www.rada.gov.ua.

4. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004р. № 1629-IV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

5. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш. 2010. С. 38-50.

6. Рожелюк В.М. Нормативно-правове регулювання ведення бухгалтерського обліку як визначальний чинник його організації. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 225-229.

ПЛУТАНИНА В ДЕФІНІЦІЯХ «СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК» І «СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК»

Романашенко І. О., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Починаючи із середини ХХ ст. все більше науковців досліджували вчення про філософію стратегічного управління. Результатом цих досліджень стало підвищення імовірності досягнення конкурентних переваг, формування позитивного іміджу підприємства, збільшення довіри з боку інвесторів і партнерів.

На сучасному етапі розвитку облікової думки в Україні серед вчених відсутня єдина і однозначна позиція щодо того, яке значення доречніше використовувати – стратегічний облік або стратегічний управлінський облік. Існування такої ситуації зумовлене наступними причинами:

- відсутністю однозначної позиції вітчизняних дослідників стосовно розуміння сутності управлінського обліку, його співвідношення з традиційною концепцією бухгалтерського обліку;

* Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент

- відсутністю сталого термінологічного апарату, що породжує виникнення значної кількості безпредметних дискусій та шкодить подальшому розвитку даного напрямку наукових досліджень в сфері бухгалтерського обліку та аналізу.

Сутність та особливості визначення поняття «стратегічний облік» та «стратегічний управлінський облік» розкривають такі вчені: Атамас П. Й. [1], Голов С. Ф. [2], Кундря-Висоцька О.П. [3], Райан Б. [7], Сатмурзаев А. А. [8], Семанюк В. З. [9], Уорд К. [10], Чиркова М.Б. [12].

Метою дослідження є осмислення понять «стратегічний облік» та «стратегічний управлінський облік», яке з визначень доречніше використовувати в реаліях сьогодення.

Думка сучасних вітчизняних та закордонних вчених, щодо правильності вживання поняття «стратегічний облік» або «стратегічний управлінський облік» розділилася. Отже, на основі проведеного аналізу спеціальної літератури можна стверджувати, що серед науковців відсутня єдина думка щодо визначення сутності стратегічного управлінського обліку. Визначення сутності стратегічного обліку та стратегічного управлінського обліку в наукових джерелах представлено в табл. 1, 2.

Таблиця 1

Визначення сутності стратегічного обліку в наукових джерелах*

Визначення	Науковці
1	2
Стратегічний облік повинен зосередитися на зовнішніх факторах (таких як прибутковість конкурентів, частка на ринку і т. ін.), тоді як для традиційного обліку характерна зосередженість на внутрішніх процесах і явищах.	Атамас П.Й. [1, с. 387]
Стратегічний облік допускає інтеграцію прогностичних, планових і обліково-аналітичних функцій; оцінку результатів поточної та майбутньої діяльності, фінансового стану і виробничого потенціалу підприємства; розробку декількох варіантів стратегії розвитку підприємства і вибір найбільш раціональної із них; врахування факторів часу, капіталу, доходності і ризику. Основною ціллю стратегічного обліку є забезпечення ефективного функціонування підприємства на порівняно довготривалу перспективу.	Івашкевич В.Б. [12, с. 28]

Продовження табл. 1

1	2
Стратегічний облік – це система обліку, спрямована на прийняття стратегічних управлінських рішень.	Голов С.Ф. [2, с. 508]
Стратегічний облік формує свої власні інформаційні ресурси прогнозного характеру. Інформаційні ресурси стратегічного обліку мають зв'язок з традиційним обліком, але ним не обмежуються. Зокрема, для стратегічного управління необхідні дані не лише про діяльність підприємства, а й про зовнішнє середовище, яке має надзвичайно важливе значення для передбачення траєкторії розвитку підприємства.	Пушкар М.С. [6, с. 282]
Стратегічний облік – це забезпечення і аналіз даних управлінського обліку компанії та її конкурентів для використання їх при розробці і контролі за виконанням економічної стратегії, особливо що стосується рівня та тенденцій в реальних затратах і цінах, об'ємі та частки ринку, потоку грошових коштів та частки загальних ресурсів фірми.	Сіммондз К. і Бромвіч М. [12, с. 27]
Стратегічний облік поєднує в собі управлінський та фінансовий облік, які повинні розглядатися в цілому. Сферою його застосування є межа функціонування різних фінансових функцій. Стратегічний облік – визначений спосіб відображення фінансових і облікових проблем підприємства. Стратегічний облік відноситься до фінансового аналізу проблем, пов'язаних з наступними факторами: зобов'язаннями, контролем, затратами та потенціалом.	Райан Б. [7, с. 162]

* Складено автором на основі групування

Таблиця 2

Визначення сутності стратегічного управлінського обліку в наукових джерелах*

Визначення	Науковці
1	2
Стратегічний управлінський облік – це аналітична система для співвідношення необхідної бухгалтерської інформації зі стратегією фірми, яка тісно взаємопов'язана із системою стратегічного планування.	Кундря- Висоцька О.П. [3, с. 137]
Стратегічний управлінський облік – це комплексний напрям управлінського обліку, орієнтований на процес прийняття довгострокових стратегічних рішень, передбачає ретельний аналіз бізнес-середовища, де підприємство здійснює свою діяльність.	Ніколаєва О.Є., Алексєєва О.В. [4, с. 205]

Продовження табл. 2

1	2
Стратегічний управлінський облік – це облік, спрямований на підтримку стратегічно орієнтованих рішень, тісно пов'язаний з ринковою орієнтованою зовнішньою інформацією, яка має як фінансовий, так і нефінансовий характер, спрямований не тільки на фіксацію конкретних фактів, а більше на відстежування трендів, тенденцій, або суттєвих змін, оперує плановими і прогнозними даними довгострокового характеру.	Панков В.В., Несветаїлов В.Ф. [5, с. 2]
Стратегічний управлінський облік – це система, яка забезпечує інформацією управління. В теорії стратегічного обліку увага акцентується на зобов'язаннях компанії й альтернативних шляхах їх вирішення.	Сатмурзаєв А.А. [8, с. 195]
Стратегічний управлінський облік – це підсистема обліку, функція стратегічного управління, яка забезпечує менеджерів інформацією про внутрішнє середовище діяльності підприємства для прийняття стратегічних рішень.	Семанюк В.З. [9, с. 59]
Стратегічний управлінський облік – це облік стратегічного менеджменту.	Уорд К. [10, с. 333]
Стратегічний управлінський облік – це форма управлінського обліку, де основна увага приділяється інформації, пов'язаній з зовнішніми чинниками, які впливають на фірму. Проте відповідна увага приділяється і внутрішній інформації (у т.ч. нефінансовій).	PIMMA, Official Technology, 2000 [11, с. 100]

* *Складено автором на основі групування*

На нашу думку, визначення «стратегічний управлінський облік» є комплексним, ніж поняття «стратегічний облік». Стратегічний управлінський облік є складовою системи управлінського обліку, він є важливою проміжною ланкою між обліковою системою підприємства та системою стратегічного менеджменту, формалізуючи інформаційні запити стратегічного характеру в систему показників стратегічно управлінської звітності для прийняття відповідних рішень. До складу його предмету входить внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, він використовує власний методологічний інструментарій для формування і представлення інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Ми пропонуємо закріпити на законодавчому рівні в Україні наступне визначення «Стратегічний управлінський облік – це система ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, витрати та результати діяльності підприємства (стратегічної бізнес-одиниці) в певному бізнес-середовищі, що необхідна для цілей стратегічного менеджменту». Це дало б можливість закріпити однозначну позицію вітчизняних дослідників стосовно розуміння сутності стратегічного управлінського обліку і припинило б виникнення значної кількості безпредметних дискусій, які шкодять подальшому розвитку даного напряму наукових досліджень в сфері бухгалтерського обліку та аналізу.

Література.

1. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. пос. К.: Центр навч. літератури. 2015. С. 13-25.
2. Голов С. Ф. Управлінський облік. К.: Лібра. 2016. С. 111-150.
3. Кундря-Висоцька О. П. Змістовні характеристики стратегічної парадигми обліку. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2010. № 3. Ч. 2. С. 137-139.
4. Николаева О. Е., Алексеева О. В. Стратегический управленческий учет. М.: Едиториал УРСС. 2013. С. 205-210.
5. Панков В. В., Несветайлов В. Ф. Базовые принципы и допущения стратегического управленческого учета. Международный бухгалтерский учет. 2012. №7. С. 2-7.
6. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): монографія. Тернопіль: Карт-Бланш. 2016. С. 15-25.
7. Райан Б. Стратегический учёт для руководителей. Пер с англ. под ред. В. А. Микрюкова. М.: Аудит. ЮНИТИ. 1998. С. 162-170.
8. Сатмурзаев А. А. Концепция стратегического учета в новых экономических структурах: теоретический аспект Економіка та держава. 2010. № 12. С. 195-198.

9. Семанюк В. З. Формування підсистеми стратегічного обліку в умовах ринкових відносин. Формування ринкових відносин в Україні. 2010. №11. С. 59-64.

10. Уорд К. Стратегический управленческий учёт: пер. с англ. М.: ЗАО «Олимп-бизнес». 2002. С. 333-350.

11. Управленческий учет: официальная терминология СИМА. Пер. с англ. О. Е. Николаевой, Т. В. Шишковой. М.: ИД ФБК-ПРЕСС. 2004. С. 100-120.

12. Чиркова М. Б. Стратегический учёт амортизации основных средств в сельскохозяйственных организациях: монография. Мичуринск: Изд-во Мичуринского государственного аграрного университета. 2009. С. 130-145.

НЕОБХІДНІСТЬ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Романашенко М. О., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Останнім часом для успішного вирішення проблем управління, які виникають перед менеджерами вищого і середнього рівнів, недостатньо лише інформації бухгалтерського обліку, тому все більшу актуальність здобуває управлінський облік.

На практиці лише деякі вітчизняні підприємства застосовують систему управлінського обліку для ефективного рішення питань і проблем ведення бізнесу. Основне пояснення цього - відсутність достатнього обсягу знань у керівництві.

Відповідно ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-ХІV управлінським (внутрішньогосподарським) обліком є система обробки і підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі керування підприємством. Предметом управлінського обліку є виробнича і комерційна діяльність організації в цілому і її окремих структурних підрозділів у процесі всього циклу керування [1].

* Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент

Хоча управлінський облік має рекомендаційний характер і про його необхідність не йде мова ані в законодавчих актах, ані в нормативних документах, все ж таки багато науковців схиляються до думки щодо обов'язкового ведення управлінського обліку на підприємствах, з метою ефективної діяльності підприємства.

Серед науковців, які відстоюють позицію необхідності управлінського обліку, є Нападовська Л. В. [2]. У своїй роботі вона відзначає основні переваги його запровадження на підприємствах, до яких відносить такі:

- досягнення прозорості при формуванні собівартості продукції та оптимізації асортименту продукції, що дасть змогу поступово збільшити частку найвигідніших видів продукції в продуктовому портфелі;

- реальну можливість формування гнучкої цінової політики, вигідної не лише підприємству, а й покупцям;

- поява можливості оцінки ефективності витрат за всіма видами продукції, функціями, процесами, проектами, відповідальними особами, регіонами. А отже, підвищення ефективності контролю та управління [2].

Організація управлінського обліку є внутрішньою справою самої організації. Ведення управлінського обліку не є обов'язковим для підприємства, але його наявність забезпечує ефективність управління діяльністю. Тому, рішення про доцільність ведення управлінського обліку керівник організації ухвалює виходячи з оцінки витрат і вигід від його функціонування. Вирішальне значення при цьому мають відігравати розміри підприємства, потреби щодо забезпечення інформацією всіх рівнів управління та методики збору й опрацювання даних [3].

Інформація, що надається управлінським обліком, орієнтована на задоволення потреб як стратегічного, так і поточного управління, оптимізацію використання ресурсів, забезпечення оцінки ефективності діяльності підрозділів і окремих менеджерів, підприємства в цілому. Управлінський облік забезпечує об'єктивну оцінку слабких і сильних сторін і загальної ефективності ведення підприємством [4].

Але, в сучасний період на переважній більшості підприємств України управлінський облік ще не сформувався як цілісна система збору, аналізу, інтерпретації, представлення корисної інформації менеджерам підприємства з метою прийняття на її основі рішень. Відсутня єдина методична база формування управлінського обліку як системи.

Таким чином, у сучасному діловому світі, де існує велика конкурентна боротьба між підприємствами за сегменти ринку, управлінський облік відіграє головну роль у скороченні витрат і збільшенні прибутку підприємства, що здійснюється за рахунок елементів управлінського обліку. Тому Україна, як держава що розвивається, повинна переймати позитивний досвід закордонних країн і впроваджувати управлінський облік не тільки в теорії, але і на практиці.

Література.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»: URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Нападовська Л. В. Управлінський облік: значення та застосування у практичній діяльності вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин: журнал Бухгалтерський облік і аудит, 2009. № 8-9. С. 78-93.
3. Михальська О. Л., Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат: підручник. К., 2018. – 228 с.
4. Гаррісон Р., Норін Е., Брюер П. Управлінський облік: підручник 11-е видання пер. з англ. Чумаченко О. В.: К., Companion Group, 2011. – 1024 с.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОГОВІР В ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ

Романченко Ю. О., к.е.н., доцент,

Черненко Л. В., к.е.н.,

Яловега Л. В., к.е.н.,

Полтавська державна аграрна академія

«У майбутньому на ринку залишаться два види компаній: ті, хто в Інтернеті й ті, хто вийшов з бізнесу» – такий прогноз розвитку світових економічних процесів зроблено Білом Гейтсом

ще у далекому 1999 р. Сьогодні без Інтернету неможливо уявити собі багато сфер життя, в тому числі придбання товарів та послуг, що необхідно відображати в обліку відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до ст. 3 Закону про електронну комерцію [4] та ст. 626 Цивільного кодексу України [9] електронним договором вважається домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній формі договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Ключовим моментом у визначенні поняття є електронна форма, що вказує, що створення, запис, рух та збереження інформації відбувається у цифровій формі шляхом використання електронних, магнітних, електромагнітних або інших засобів, здатних до відтворення інформації.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами чи на папері у формі, яку здатна сприймати людина шляхом візуального перегляду та укласти за допомогою електронних та інших подібних засобів.

Відповідно до ст. 205 Цивільного кодексу України [9] електронна форма правочину одним з різновидів письмової. Наприклад, у разі придбання арештованої нерухомості на електронних торгах підставою для виникнення права власності на придбане майно є свідоцтво про придбання нерухомого майна з прилюдних торгів, яке нотаріус видає на підставі акта про проведенні електронні торги.

Норми Закону про електронну комерцію застосовуються у разі якщо однією зі сторін електронного правочину є іноземець, особа без громадянства або іноземна юридична особа, з урахуванням положень Закону України «Про міжнародне приватне право» [7], а до діяльності іноземних суб'єктів електронної комерції в частині реалізації ними товарів, виконаних робіт, надання послуг покупцям (замовникам, споживачам) на території України.

Основою для укладання електронного договору виступає оферта (пропозиція), яка повинна включати істотні умови,

передбачені законодавством для відповідного договору, і виражала намір особи, яка її зробила, вважати себе обов'язаною в разі її прийняття другою стороною.

Як і в інших цивільно-правових договорах, першою стадією виступає оферта, яка обов'язково містить істотні умови договору та виражає намір оферента (особи, яка зробила пропозицію укласти електронний договір) вважати себе зобов'язаним у разі її прийняття. Дана оферта має відповідати вимогам Закону України «Про рекламу» [8] та може здійснюватися шляхом направлення комерційних електронних повідомлень, розміщення пропозиції в мережі Інтернет або інших інформаційно-телекомунікаційних системах. Зовнішньо-економічний договір на експорт послуг (крім транспортних) може бути укладений шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти), або обміну електронними повідомленнями, або виставлення інфойса (у тому числі у електронній формі).

Електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію, акцепту іншої сторони. Акцепт може бути надано в формах:

- передачі оференту електронної пошти;
- заповнення формуляра про прийняття оферти
- вчинення дій, які вважаються акцептом, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій знаходиться така пропозиція, та ці роз'яснення логічно пов'язані з нею.

Перша і друга із зазначених форм акцепту повинні бути підписані:

- за допомогою електронного підпису або електронного цифрового підпису [3] (при використанні засобу електронного цифрового підпису всіма сторонами електронного правочину);

- за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором, що визначається Законом (дані в електронній формі у вигляді алфавітно-цифрової послідовності, які необхідно вводити «при кожному вході в інформаційну систему підприємства електронної комерції»);

- за допомогою аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) – за письмовою згодою сторін.

Способи розрахунків у сфері електронної комерції

визначаються в електронному договорі з урахуванням вимог законодавства з використанням: платіжних інструментів; електронних грошей; шляхом переказу коштів; оплати готівкою; іншим способом.

Якщо ж покупець протягом терміну для оплати не здійснив розрахунок, то оферта вважається неприйнятною. Якщо ж покупець оплатив товар, проте не виконав інших умов, зазначених в оферті, така оплата визнається неналежною та повертається акцептантові.

У разі ненадання документа на підтвердження укладання електронного договору споживач може повідомити продавця про недійсність такого електронного договору відповідно до ст. 12 Закону про захист прав споживачів [6].

Виконання електронних договорів зазвичай часто відбувається в режимі офлайн. У випадку купівлі / продажу майнових цінностей, обов'язок продавця буде виконано у разі вручення покупцю товару за місцезнаходженням (на складі, у магазині, в офісі тощо).

Інша справа, якщо предметом торгівлі предметом виступають нематеріальні речі, які потім можна отримати на електронну пошту чи завантажити відразу з електронної системи продавця. Якщо придбаваються комп'ютерні програми, відеоігри в цифровому вигляді, то споживач (покупець), завантажуючи їх на свій комп'ютер, отримує у власність лише право користування на умовах, визначених угодою.

Якщо в ході виконання електронного договору порушено права споживача, то він має право пред'явити позов до продавця (виконавця) в місцевий суд за своїм зареєстрованим місцем проживання чи перебування або за місцем заподіяння шкоди чи виконання.

Для забезпечення прав і свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб при здійсненні своєї фінансово-господарської діяльності потрібно подальше удосконалення законодавства, що регулює діяльність у сфері Інтернет.

Література.

1. Єфімов О. Електронний договір в е-комерції: стислий юридичний аналіз. *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content

&view=category&layout=blog&id=81&Itemid=415.

2. Порядок реалізації арештованого майна наказ Міністерства юстиції України 29.09.2016 р. № 2831/5 *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 2155-VIII від 13.02.2020 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

4. Про електронні документи та електронний документообіг»: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV *Верховна Рада України*. URL : <http://www.rada.gov.ua>

5. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VII *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

6. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

7. Про міжнародне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

8. Про рекламу: Закон України від 13.08.2020 р. № 270/96 ВР. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.rada.gov.ua>

9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.02.2003 р. № 435-IV *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ У ЗЕРНОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ

***Рудь С.О. студент*,
Одеський державний аграрний університет***

Зерновий сектор сьогодні є базовою галуззю аграрного виробництва України та потужним інструментом формування її конкурентоспроможного експортного потенціалу. Подальший розвиток зернового господарства об'єктивно потребує повного та якісного облікового забезпечення всіх бізнес-процесів. У

* Науковий керівник – Крюкова І. О., д.е.н., професор

вітчизняній системі облікового забезпечення аграрні формування мають можливість вибору системи обліку: або за П(С)БО 16 «Витрати» або за П(С)БО 30 «Біологічні активи». Дискусійність порядку оцінки витрат і біологічних активів зернових культур та відображення доходів від їх реалізації у звітності за справедливою вартістю сьогодні змушує більшість аграрних підприємств використовувати національну методику планування, обліку і калькулювання собівартості продукції.

У системі міжнародних стандартів обліку порядок визнання біологічних активів регламентується МСБО 41 «Сільське господарство». У практиці США в межах системи GAAP існує стандарт ASC Topic 905 «Сільське господарство». Обидва стандарти передбачають оцінку біологічних активів рослинництва за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж [2].

Значно ширшою за міжнародними стандартами обліку та у межах системи GAAP є практика відображення інформації про біологічні активи рослинництва у фінансовій звітності. Так, обов'язковому розкриттю належить інформація про: 1) кожен групу біологічних активів; 2) фінансові показники кожної групи біологічних активів; 3) балансову вартість активів у разі передачі їх під заставу; 4) стратегію управління фінансовими ризиками, пов'язаними з управлінням біологічними активами; 5) розмір сукупного прибутку, який виникає протягом звітного періоду при первісному визнанні біологічних активів (сільськогосподарської продукції) або в результаті зміни їх справедливої вартості. У вітчизняній практиці відображення облікової інформації у звітності такі індикатори на сьогодні практично відсутні. Відсутність економічних та маркетингових умов визначення справедливої вартості біологічних активів у зерновому господарстві практично унеможливує імплементацію світового досвіду обліку та доповнення фінансової звітності у національну практику.

Бухгалтерський облік у зерновому виробництві має ґрунтуватись на таких принципах: 1) об'єктивність та повнота бухгалтерських документів; 2) необхідність визначення справедливої вартості активів; 3) врахування здатності біологічних активів до трансформаційних змін; 4) необхідність

вимірювання якісних і кількісних змін в процесі трансформації біологічних активів; 5) ступінь зміни біологічного активу може бути визначена за різними параметрами: зрілості, розмірам тощо [1].

Реалії вітчизняного аграрного ринку та національної системи облікової підтримки сьогодні не спроможні в повній мірі забезпечити врахування всіх цих принципів бухгалтерського та управлінського обліку. Це ще раз свідчить, що, незважаючи на постійні процеси уніфікації та гармонізації національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, в Україні у сфері обліково-аналітичного забезпечення управління зерновим господарством сьогодні більш доречними є вітчизняні методики оцінки витрат і результатів бізнес-процесів аграрного виробництва.

Література.

1. Кадацька А. М. Готова продукція рослинництва як об'єкт обліку витрат. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 414-421.
2. МСБО 41 «Сільське господарство». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ОФОРМЛЕННЯ, ОБЛІК

Сирцева С. В., к.е.н., доцент,

Пісоченко Т. С., к.е.н., асистент,

Миколаївський національний аграрний університет

Суб'єкти господарювання відповідно до чинного законодавства зобов'язані сплачувати загальнодержавні та місцеві податки, котрі у свою чергу чинять вплив на фінансові результати. Тому відповідний контроль щодо правильності нарахування і сплати податків, своєчасності складання податкової звітності сприяє уникненню помилок при організації обліку податкових платежів, застосування фінансових санкцій, стягнення штрафів, нарахування і сплату пені з боку платників

податків. При цьому керівництво більшості підприємств не надає належної уваги такому, давно відомому, методу фактичного контролю як інвентаризація.

Інвентаризація розрахунків з бюджетом є обов'язковою. Відповідно до п. 10 розд. I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 інвентаризація розрахунків із бюджетом проводиться протягом двох місяців до дати річного балансу [1]. Це значить, що починаючи з 1 листопада необхідно провести звіряння з органом Державної податкової служби за податками, зборами, єдиним соціальним внеском. Дата проведення такої інвентаризації вказується у відповідному наказі, який видається на підприємстві.

Найважливіша складова процесу інвентаризації розрахунків – це документальна перевірка. На сьогодні таке звіряння можна провести в режимі онлайн за допомогою Електронного кабінету платника податків (ЕК). Причому в ЕК можна не тільки звірити розрахунки з бюджетом у режимі реального часу, але й отримати документ, який формується автоматично шляхом вивантаження відповідної інформації з ЕК і накладення кваліфікованого електронного підпису (КЕП) посадової особи податкового органу та печатки податкового органу (п. 421.2 Податкового кодексу України) [2].

Алгоритм дій при звірянні розрахунків із бюджетом складається з наступних кроків [3]:

Крок 1. Зайти до приватної частини ЕК (за адресою <https://cabinet.tax.gov.ua> або через офіційний вебпортал ДПС) за допомогою свого КЕП.

Крок 2. У приватній частині ЕК вибрати розділ «Стан розрахунків з бюджетом».

Крок 3. Подивитися детальну інформацію з конкретного податку в розрізі проведених операцій.

Якщо підприємству потрібен письмовий документ від податкової (з підписом і печаткою), який підтверджує проведення такого звіряння, то для його отримання слід звернутися до податкового органу. Це можна зробити також через ЕК. Щоб направити запит, треба скористатися розділом «Листування з ДПС».

Лист, який складається для отримання письмового документа, повинен бути у форматі pdf і розміром не більше 2 МБ. Якщо лист складено в програмі Word, то для перетворення у формат pdf його можна відсканувати або скористатися спеціальною програмою, яка перетворить документ у потрібний формат.

Оскільки підтвердження звіряння розрахунків із бюджетом не потребує додаткового вивчення, письмовий документ із даними про стан розрахунків із бюджетом податкова повинна надати не пізніше 15 днів із дня отримання звернення від платника податків.

Після отримання інформації про стан розрахунків із бюджетом її потрібно звірити з даними бухгалтерського обліку. Розбіжності між даними органу ДПС і платника податків можуть виникати, зокрема:

- через помилку платника податків;
- помилки органу ДПС, а також технічні збої у програмі;
- виникнення спірних ситуацій (наприклад, при відображенні неузгоджених сум);
- різницю в строках нарахування податків в обліку платника та в ІКП і т. д.

Форму документа, яким можна було б оформити результати інвентаризації розрахунків із бюджетом, законодавчо не затверджено. Тому при документальному оформленні інвентаризації використовується документ довільної форми.

Таким чином, у проведенні інвентаризації розрахунків із бюджетом зацікавлений насамперед сам платник податків. У ході звіряння можна виявити помилки, які призвели до неправильних нарахувань як з боку платника, так і з боку податкової. Також можуть бути виявлені переплати, за якими наближається закінчення строку в 1095 днів і які можна повернути на розрахунковий рахунок або на електронний рахунок у СЕА.

Для проведення інвентаризації не потрібно звертатися до податкової, досить скористатися даними ЕК.

Література.

1. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від

02 вересня 2014 р. №879 / Міністерство фінансів України.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата
звернення: 13.10.2020).

2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р.
№ 2755-VI із змінами і доповненнями. URL:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html (дата
звернення: 13.10.2020).

3. Дубровіна М. Інвентаризація розрахунків за податками
та зборами. URL: [https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-
xozyajstvennye-operacii-9-inventarizaciya-raschetov-po-nalogam-i-
sboram-1](https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-xozyajstvennye-operacii-9-inventarizaciya-raschetov-po-nalogam-i-sboram-1) (дата звернення: 13.10.2020).

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ПОЛЬЩІ ТА В УКРАЇНІ

Сусарова І. П., студентка,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»*

Кардинальні зміни у системі обліку активів і пасивів відбулися в Польщі 29 вересня 1994 року, коли був прийнятий закон «Про бухгалтерський облік». Реформи торкнулися способів оцінки активів та їх ліквідності з урахуванням реалій ринкової економіки, але не змінили того факту, що реєстрація ведеться в системі подвійного запису. Цей закон концептуально відповідає положенням Директив ЄС, зокрема Директиви 2013/34/ЄС. На рівні підзаконних актів в Польщі використовують затверджені Міністерством фінансів національні стандарти бухгалтерського обліку (Krajowe Standardy Rachunkowosci) – аналогічно тому, як це прийнято в Україні. Розробку стандартів покладено на комітет зі стандартів бухгалтерського обліку (Komitetu Standardów Rachunkowości). Крім того, компанії за власним бажанням можуть засовувати МСФЗ.

Основний принцип ведення обліку бухгалтерських операцій – точна, повна, своєчасна і послідовна фіксація подій шляхом використання подвійних записів на аналітичних і

* Науковий керівник – Козлова В. Я., к.е.н., доцент

синтетичних рахунках. Він залишається незмінним у більшості країн світу, і Польща не стала винятком.

Оскільки ні в Україні, ні в Польщі немає жорсткої вимоги користуватися тільки міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСФЗ), в обох країнах прийняті національні правила.

Якщо якісь питання не врегульовані в МСФЗ, то консолідована звітність спирається на дані, складені за принципами цих положень.

Польські законодавці подбали про прийняття типового плану рахунків для підприємств усіх видів власності, але залишили кожному з них вибір: використовувати чинний або розробити свій перелік облікових реєстрів. Для реалізації даного права досить закріпити цю норму в наказі про облікову політику підприємства.

Польський типовий план рахунків відрізняється від українського не тільки номерами, але і принципом побудови: Якщо в Україні класи рахунків йдуть послідовно, повторюючи розділи балансу, то в Польщі прийняли принцип МСФЗ і на перші місця винесли найбільш ліквідні активи. Польські бухгалтерії не пов'язані зобов'язаннями використовувати резерв сумнівних боргів для того, щоб скорегувати податкові витрати на суму неповернутої заборгованості. З цією метою вони вдаються до інструменту відкладеного податку, не враховуючи суму боргу, а сплачене за незавершеної операції фіскальне зобов'язання. Для виправлення помилок у нарахуванні та внесення змін у Польщі заведено використовувати метод «чорного сторно» або зворотної проводки (збільшення оборотів за дебетом або кредитом).

В Україні найчастіше вдаються до способи «червоного сторно» (зменшення обороту). І в цьому відношенні польські бухгалтерії солідарні з МСФЗ, в яких заборонено використовувати мінусові операції. Отже, в Польщі не відмовляються від національних стандартів, як методичної бази бухгалтерського обліку і фінансової звітності, що є аналогом ситуації в Україні. Кількість польських стандартів менша за українську (10 проти 30), проте, це не означає їхню меншу значущість для облікового процесу підприємств Польщі. На відміну від українських, польські стандарти більш детально прописують порядок обліку і звітності певного розділу.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

*Храпунова Т. Є., студентка,
Пристемський О. С., д.е.н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

Сучасний стан організації бухгалтерського обліку в Україні не можна вважати досконалим, оскільки він потребує значної модернізації. Серед основних проблем організації бухгалтерського обліку можна виділити такі:

- Галузева специфіка обліку та звітності. Існують ґрунтовні відмінності у застосуванні вимог національних стандартів підприємствами різних галузей. І хоча держава в особі Міністерства фінансів встановлює певні вимоги і стандарти фінансової звітності, контроль за виконанням цих вимог знаходиться на неприйнятно низькому рівні.

- Недосконалість законодавчого регулювання. Досить вагомим є визначення переваг ведення бухгалтерського обліку за національними чи міжнародними стандартами. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає перелік суб'єктів господарювання, які за тим чи іншим критерієм повинні вести бухгалтерський облік за МСФЗ.

- Підготовка бухгалтерських кадрів. В Україні потрібно створити систему постійного підвищення бухгалтерських кадрів, яка б відповідала міжнародним вимогам, а саме стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів. Мета такої системи – кваліфікаційний рівень нашого професійного бухгалтера як загальноприйнятий у міжнародній практиці має відповідати європейському рівню.

Сьогодні відбувається активний розвиток недержавних форм власності та різних організаційних форм бізнесу. Разом з цим повинен розвиватися і бухгалтерський облік, адаптуючись до реалій господарювання.

Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є:

- диференціація вимог до фінансової звітності. Так, суб'єкти господарської діяльності повинні застосовувати єдині

принципи оцінки та розкриття інформації, але обсяг інформації визначається винятково потребами користувачів;

- перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку з урахуванням ускладнення управління, зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника конкурентоспроможності, сучасних інформаційних технологій тобто вивчення сучасних теорій, перегляд предмета й методу бухгалтерського обліку;

- безперервна професійна освіта, сертифікація бухгалтерів, що сприяє зростанню кваліфікації бухгалтерів і престижу професії;

- реуніфікація обліку та звітності, що передбачає відмову від жорстких форм фінансової звітності з обов'язковими кодами рядків, і збереження лише загальної структури фінансових звітів і мінімальних вимог до розкриття інформації тощо;

- формування сучасної парадигми обліку та звітності, метою якої є створення інформаційної інфраструктури, адекватної вимогам ринкової економіки в інтересах усіх членів суспільства.

Таким чином, для зменшення усіх існуючих ризиків, рішення про зміни в бухгалтерському обліку повинні прийматися враховуючи його роль в суспільному житті країни та поточних і перспективних завдань, історичні, соціальні та економічні особливості розвитку України. Сьогодні необхідна інституційна перебудова системи регулювання бухгалтерського обліку та звітності, де держава буде відігравати провідну роль за активної участі професійних громадських бухгалтерських організацій.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ДЕФІНІЦІЙ «КРИПТОВАЛЮТА» І «КРИПТОАКТИВИ»: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Цимбалістий О. Я., аспірант,*

Західноукраїнський національний університет

Термінологія, імплементована криптографічною індустрією, сформована хаотично і безсистемно, при ідентифікації більшості дефініцій реалізує принцип

** Науковий керівник – Бруханський Р. Ф., д.е.н., професор*

взаємозамінності, не враховуючи їх змістового наповнення та специфіки взаємозв'язку. Найбільш поширеною є хибність визнання і взаємозамінність використання термінів «криптовалюта» і «криптоактиви», що в результаті дезорієнтує потенційних користувачів і регуляторів, не сприяючи правильному розумінню їх сутності, взаємозв'язку цих понять і обліковому відображенню таких об'єктів.

Принципово важливим є те, що криптовалюту доцільно ідентифікувати лише як один із прототипів криптоактивів, а криптоактив – як загальний термін, що стосується більшості аспектів застосування технології blockchain. За відсутності чітко сформульованого та офіційно визнаного трактування, вважаємо прийнятним стверджувати, що криптоактив є цифровим активом, що застосовує криптографію, однорангову децентралізовану мережу та публічний реєстр для регулювання спектру процесів без втручання будь-якого посередника.

Незважаючи на те, що криптоактиви працюють у вимірі, який не є фізичним і може існувати лише в цифровому форматі, вони внаслідок процесів первинного розміщення віртуальних активів можуть стати фінансовим інструментом.

Криптографічний актив може бути описаний або як «токен» (жетон, маркер), або як «коїн» (монета). У даний час термін «коїн» зазвичай застосовують до криптографічного активу, який має виражене призначення використовуватися переважно як засіб обміну, тоді як термін «токен» стосується активу, який надає власнику додаткову функціональність або корисність.

На даний час налічується понад 2000 значних криптоактивів, проте, згідно з доповіддю KPMG, чимало з поміж них фактично не мають пов'язаного функціонального продукту [1].

Бруханський Р. Ф і Спільник І. В. з огляду на різноманітність таких об'єктів, пропонують їх класифікувати за спектром ознак, при цьому, найсуттєвішими з них визнати наступні: призначення криптографічного активу і те, яким чином формується властива йому цінність (вартість) [2, с. 385-386].

У зв'язку з відсутністю спеціальних директив (стандартів бухгалтерського обліку), які б безпосередньо стосувалися криптографічних активів, і чіткої галузевої практики, необхідно

звернутися до чинних Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і Міжнародних стандартів фінансової звітності й застосувати закладені ними принципові підходи [3].

Хоча Міжнародні стандарти фінансової звітності прямо не вказують на криптоактиви, відповіді на питання щодо обліку криптоактивів, які демонструють схожі ознаки до ознак традиційних активів слід шукати у стандартах, що описують такі активи. Тобто дія чинних Міжнародних стандартів фінансової звітності може поширюватися на криптооб'єкти відповідно до пункту 7 Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», який вимагає використання конкретного стандарту МСФЗ, якщо такий може бути застосовуваним.

Література.

1. KPMG report: cryptoassets are now impossible to ignore but there are still challenges facing institutionalization URL: <https://www.theblockcrypto.com/2018/11/19/kpmg-report-cryptoassets-are-now-impossible-to-ignore-but-there-are-still-challenges-facing-institutionalization/>.

2. Brukhanskyi R., Spilnyk I. Cryptographic Objects in the Accounting System. Proceedings of 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2019, pp. 384-387.

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

***Чайка О. В., Стренадко В. Р., Остапенко Ю. І., студенти*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Нові економічні реалії спонукали підприємства переглянути свою господарську політику. При розробці стратегії розвитку підприємства важливо розуміти можливості і загрози на

* Науковий керівник – Бірченко Н.О., к.е.н., доцент

різних ринках. Також велике значення має відповідність організації бухгалтерського обліку законодавству і потребам підприємства. Саме тому для ефективної роботи підприємства велике значення має якість і актуальність облікової політики.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [1].

У МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» зазначається таке визначення: облікові політики – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності [2].

Т.Г. Маренич зазначає, що якісно розроблена облікова політика є основним законодавчим актом підприємства щодо порядку ведення бухгалтерського обліку в умовах виробництва. Грамотно обрані елементи облікової політики допоможуть зробити облік «прозорим», зменшити кількість можливих помилок та штрафних санкцій, одержати найбільш корисну інформацію, яка дійсно необхідна користувачам для прийняття правильних висновків про діяльність підприємства та порівняння показників фінансових звітів з показниками інших підприємств [3].

Основною метою облікової політики підприємства є розкриття тих методів ведення та організації бухгалтерського обліку, які могли б впливати на прийняття тих чи інших управлінських рішень зацікавленими користувачами інформації.

Вибір конкретного варіанту обліку може зробити істотний вплив на обсяг облікової роботи, розмежування відповідальності за ті чи інші облікові процеси, поява нових процедур, збільшення кількості створюваних і оброблюваних документів.

Велике значення при розробки ефективної облікової політики надає і аналіз сильних і слабких сторін підприємства, сформована корпоративна культура фірми і специфіка політики власників. Так як саме ці фактори визначають обмеження і можливості при виборі напрямків розвитку.

На сьогоднішній день підприємству, що б активно розвиватися необхідно створити таку облікову політику, що б вона повністю включала в себе організацію правил облікового процесу всіх сфер діяльності юридичної особи. Зокрема, регулювала організацію облікового процесу виробничих запасів, враховуючи специфіку виробництва та класифікацію запасів, взаєморозрахунки з персоналом і облік персоналу, систему оподаткування, питання організації бухгалтерського обліку на підприємствах в рамках договорів соціального партнерства, якщо дані проекти плануються і т. д.

Облікова політика підприємства формується головним бухгалтером або іншою особою, на яку відповідно до законодавства покладено ведення бухгалтерського обліку, та затверджується керівником підприємства (наказом, розпорядженням) і застосовується всіма структурними підрозділами, включаючи виділені на окремий баланс.

При цьому затверджуються:

- робочий план рахунків, що включає в себе синтетичні і аналітичні рахунки, які можуть бути використані при веденні бухгалтерського обліку;

- форми первинних облікових документів, розроблені з урахуванням специфіки діяльності підприємства, за якими не передбачені типові форми первинних облікових документів, а також форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;

- порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань;
- методи оцінки активів і зобов'язань;
- правила документообігу і технологія обробки даних;
- порядок контролю за бухгалтерськими операціями;
- інші рішення, необхідні для організації обліку.

Облікова політика повинна застосовуватися послідовно з року в рік.

Якщо на підприємствах, суб'єктах малого і середнього бізнесу, керівник самостійно виконує обов'язки головного бухгалтера, то він несе відповідальність за організацію і дотримання облікової політики. При цьому фахівці рекомендують в даному випадку звертатися в спеціалізовані центри з надання бухгалтерських послуг для розробки облікової політики, так як керівник, якщо він не має практичного досвіду в

бухгалтерському обліку та освіти, може не приділити достатньої уваги певним аспектам облікової політики.

На підставі вищесказаного можна зробити висновок, що облікова політика є важливим елементом успішного функціонування підприємства. Підприємствам варто приділяти особливу увагу до розробки даного документу, що значно підвищить якість організації бухгалтерського обліку на підприємстві й знизить ризики порушення законодавства.

Література.

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/996-14>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

3. Маренич Т. Г. Реалії формування облікової політики. *Сучасний стан і перспективи розвитку обліку, аналізу та фінансового забезпечення підприємств агропромислового виробництва*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 9-10 листопада 2017 р. / Харк. нац. аграр. ун-т. Харків: ХНАУ, 2017. С. 48-52.

СКЛАДОВІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У МІЖНАРОДНІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ

Чіп Л. О., к.е.н., доцент,

Чеверда Р. В., студент,

Полтавська державна аграрна академія

Власний капітал завжди вважався основним джерелом засобів для створення, існування і розвитку будь-якого підприємства. Планування капіталу в ринкових умовах вимагає нових підходів до бухгалтерського обліку та економічного аналізу його формування, раціонального і ефективного використання з метою забезпечення його приросту в інтересах власників (винагорода), держави (формування бази оподаткування), створення стабільності діяльності (формування резервів з прибутку), розвитку і розширення виробництва (за

рахунок капіталізації прибутку).

Саме сума власного капіталу демонструє забезпеченість підприємства особистими джерелами фінансування, а не запозиченими коштами. Інформація, що наводиться у фінансовій звітності про стан та зміни власного капіталу, дає змогу управлінському персоналу проаналізувати фінансову незалежність підприємства та визначити подальші управлінські рішення. Користувачі такої звітності можуть визначити рівень майстерності менеджерів розпоряджатися ресурсам підприємства. Недостатня розробленість методології бухгалтерського обліку елементів власного капіталу негативно впливає на результати формування і реалізації інвестиційних програм, ускладнює процес накопичення та інвестування, ускладнює формування достовірної інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Необхідність в удосконаленні методики обліку власного капіталу виникає при переході до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Тому доцільним є проведення аналізу відмінностей у методичному забезпеченні обліку елементів власного капіталу підприємства за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності.

У Міжнародних стандартах фінансової звітності не міститься окремого стандарту, присвяченого саме питанням визнання та відображення у звітності власного капіталу та його складових. Методологічні засади обліку та відображення у звітності капіталу регулюються Концептуальними основами складання фінансової звітності (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements) [1].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає власний капітал, як частину в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [3].

На відміну від національних стандартів, Концептуальні основи складання фінансової звітності трактують власний капітал, як чистий капітал або чисті активи суб'єкта господарювання (п. 4.4 Концептуальної основи) [1]. Отже, в

міжнародних стандартах бухгалтерського обліку є поняття «чисті активи» (netassets), а термін «власний капітал», не використовується.

Відмінними є також складові власного капіталу у міжнародних стандартах. Так, з позицій НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» власний капітал складається з таких складових: зареєстрований (пайовий) капітал; капітал у дооцінках; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); вилучений капітал; неоплачений капітал [3]. До складу ж власного капіталу згідно п. 4.20-4.23 Концептуальної основи відносяться: кошти, внесені акціонерами (зареєстрований або статутний капітал), нерозподілений прибуток, резерви, які відображають асигнування нерозподіленого прибутку.

У міжнародній практиці також виділяють:

- нормативні резерви, ті що передбачені законодавством, а в Україні це резервний капітал;
- ненормативні, ті що створені на основі рішення власників підприємства, наприклад, фонди соціального чи виробничого розвитку підприємства;
- резерви, які відображають коригування збереження капіталу (до них можуть належати суми дооцінок або сума емісійного доходу) [1].

Складові власного капіталу підприємства встановлюються обліковою політикою, що втілюється в рішеннях власників про створення різноманітних фондів розвитку (додатковий капітал), напрямів розподілу прибутку, операцій із власними акціями.

У результаті змін, внесених в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] у вітчизняному бухгалтерському обліку розширилася сфера застосування МСФЗ, тому висвітлені відмінності є необхідними при складанні фінансової звітності за МСФЗ в частині власного капіталу.

Література.

1. Концептуальна основа фінансової звітності Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 Загальні вимоги до фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

*Шахман К. Г., студент,
Пристемський О. С., д.е.н., професор,
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

Швидкий розвиток інформаційних технологій при формуванні постіндустріального суспільства стає можливим завдяки реалізації потенціалу транснаціонального капіталу, який набирає форми іноземних інвестицій, стирає державні кордони, встановлює контроль над національними ринками і сировиною. Прискорення обміну капіталу призводить до виникнення глобалізаційних процесів у всіх сферах життя суспільства. Згідно даним Глобального звіту про конкурентоспроможність, за показником Глобалізаційні процеси зумовили стандартизацію бухгалтерського обліку та уніфікацію національних систем обліку з міжнародними стандартами. Важливим наслідком глобалізованої економіки є потреба розширення об'єктів обліку та показників звітності. На переконання вчених облік повинен формувати окрему інформацію про земельні ресурси, екологічні витрати, нематеріальні активи компаній. Інтелектуальний і організаційний капітал, людські ресурси також слід вважати ключовими факторами виживання та успіху, а тому вони теж повинні відображатися в бухгалтерському обліку.

Підтримання економічної безпеки та стійкого розвитку підприємства відбувається завдяки інтеграційним процесам.

Розвиток функції обліку в умовах, з одного боку має сприяти організаційній інтеграції обліку з іншими функціями управління, а з іншого, - створювати умови для розширення інформаційних можливостей облікових моделей, які повинні максимально задовольнити процес прийняття управлінських рішень. Для цього існують такі принципи обліку як автономність та принцип діючої організації, в яких стверджується, що суб'єкт, який господарює повинен існувати як самостійна автономна особа, майно якого відокремлено від майна співвласників, а також повинен зберігати життєдіяльність підприємства та його позицій на ринку шляхом виконання зобов'язань перед партнерами. Також є принцип об'єктивності та обачності, за якими усі проведені господарські операції мають реєструватися й документально підтверджуватися довіреною особою і необхідно повністю уникати викривлення даних про активи, доходи, витрати та зобов'язання. Принципи нарахування, періодичності, конфіденційності, грошового виміру та наступності передбачають: данні повинні вноситися по мірі їх виникнення, фінансове узагальнення повинне періодично повторюватися, усі факти господарської діяльності та виробництва кількісно вимірюються у валюті даної країни та обов'язково треба дотримуватися традицій та досягнень держави.

Методи бухгалтерського обліку також є базовими складовими, які необхідні для раціональної організації фінансового контролю в компанії. Вони є інструментами та прийомами, за допомогою яких здійснюється безпосередньо облік, а також систематизується інформація, необхідна для управління підприємством, аналізу його господарської діяльності та перспектив розвитку. Мета розробки методів - зробити фінансову інформацію достовірною, повною та зрозумілою. В основу бухгалтерського обліку покладені наступні методи: документування, інвентаризація, оцінка, калькуляція, бухгалтерські рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс та звітність. Застосування методів, які покладені в основу бухгалтерського обліку, дозволяє вибудувати зрозумілу та функціональну систему ведення виробничої діяльності. Також вони відображають дійсну картину фінансових справ, що допомагає у прийнятті важливих питань та рішень на підприємстві.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОРЕНДИ ТА ЇЇ УМОВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*Яресько М. М. студент,
Єдинак Т. С. к.н. з держ. упр., доцент,
Університет митної справи та фінансів*

Процеси глобалізації світового досвіду в сфері обліку значно впливають на національний підхід до обліку основних засобів. Актуальність дослідження інтеграції національного обліку оренди основних засобів спричинена важливістю економічного потенціалу підприємств, які вони формують. Оренда основних засобів дозволяє швидко забезпечити необхідну матеріальну основу продуктивних сил при різкому зростанні навантаження на виробництво підприємства. Актуальними питаннями є визначення проблемних аспектів обліку оренди основних засобів в ході інтеграції національного обліку до міжнародного досвіду, а також надання практичних рекомендацій з їх вирішення.

На нашу думку, глобалізація повинна сприяти спрощенню та загальній уніфікації принципів та методів обліку оренди основних засобів, а також його систематизації.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV регламентує розробку національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського союзу у сфері бухгалтерського обліку [1]. Методику обліку оренди та розкриття інформації щодо оренди основних засобів у звітності підприємства орендодавця та орендаря визначають МСБО 17 та П(С)БО 14 «Оренда». Головним міжнародним стандартом з регулювання обліку основних засобів є МСБО 16 «Основні засоби». Також при розгляді міжнародного досвіду обліку оренди основних засобів варто розглянути МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 23 «Витрати на позики» та МСБО 36 «Зменшення корисності активів» [2].

МСБО 17 «Оренда» визначає для орендодавців та орендарів облікові політики та порядок розкриття інформації, яку слід застосовувати в угодах про оренду [3].

Відповідно до Міжнародного стандарту 17 оренда основних засобів розглядається як угода, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування основним засобом протягом погодженого періоду часу. Національний стандарт 14 визначає оренду основних засобів як угоду, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку. Перелік і вартість об'єктів основних засобів, розмір оплати та тривалість оренди зазначається в договорі оренди, яким регулюються відносини орендодавця та орендаря.

Під час аналізу міжнародних та національних стандартів також виявлено відсутність у національному стандарті понять «валові інвестиції» та «чисті інвестиції в оренду», які визначені міжнародним стандартом.

Суттєвими умовами договору оренди є: перелік і вартість основних засобів, орендна плата, термін дії договору, порядок використання амортизаційних відрахувань, умови повернення орендованих основних засобів.

Національний стандарт розглядає початок строку оренди лише як дату, яка настала раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду [4]. Залежно від умов, за якими відбувається передача орендодавцем права користування орендодавцю, за міжнародними стандартами на дату початку оренди вона має бути класифікована або як операційна, або як фінансова. Поняття «фінансової оренди» національним стандартом визначається як передача орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. МСБО 17 містить схоже поняття, але вводить право власності на актив, яке може з часом передаватися або не передаватися. Отже, МСБО вказує природу виникнення вигід та ризиків, які є важливою передумовою класифікації оренди як фінансової.

За нормами П(С)БО 14 орендар відображає об'єкт операційної оренди на позабалансовому рахунку за вартістю, яка зазначена в договорі оренди. У той час як МСБО 17 не вимагає жодних вимог відображення об'єкта операційної оренди на рахунках орендаря. Така різниця у трактуванні є важливою у

відображенні оренди основних засобів за МСБО та національними П(С)БО.

У міжнародній практиці передбачається можливість оренди обох елементів – земельної ділянки та будівлі, у такому разі суб'єкт господарювання має оцінити класифікацію оренди за кожним елементом. Враховуючи положення, що земля, зазвичай, має невизначений строк корисної експлуатації, та у разі не суттєвості первісної вартості земельної ділянки, земельну ділянку та будівлю дозволяється розглядати як єдину статтю класифікації оренди. Національним стандартом питання оренди будівлі разом з земельною ділянкою взагалі не регламентовано.

Таким чином, необхідно узгодити трактування термінів «операційна оренда» та «фінансова оренда», передбачити у П(С)БО 14 «Оренда» методику відображення в обліку оренди цілісних майнових комплексів, ввести до національного стандарту визначення «валові інвестиції» та «чисті інвестиції в оренду», а також визначити можливість оренди земельної ділянки та будівлі як єдиної статті оренди.

Література.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 28.09.2020).

2. Кучеркова С. О. Облік оренди земельних ділянок і земельні відносини у соціально-економічному середовищі. *Молодіжний економічний дайджест*. КНЕУ. 2015 №2-3 (5-6) С. 235-241.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17) «Оренда» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018 (дата звернення 28.09.2020).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: завт. наказом М-ва фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення 28.09.2020).

Секція 2

*Міжнародний та
національний
досвід розвитку
аудиту та інших
видів контролю*

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ

*Бірченко Н. О., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

В умовах якісної зміни в нашій країні правового регулювання всіх ланок фінансової системи особливе значення набуває розробка і осмислення поняття, сутності, цілей, задач, видів, форм і методів фінансового контролю, який виступає найважливішим засобом підтримки законності та сталого розвитку.

При відсутності або неналежній якості заходів фінансового контролю існує висока ймовірність того, що суб'єкти фінансової діяльності здійснюватимуть свої функції неефективно, що може поставити під загрозу економічну безпеку всієї держави. Дієвий фінансовий контроль сприяє успішній реалізації фінансової політики будь-якого рівня, охороні власності та ефективному, правильному й економному використанню публічних і приватних фінансових ресурсів.

Фінансовим контролем називається сукупність дій, що проводяться компетентними посадовими особами, з метою контролю за дотриманням бюджетними установами та комерційними підприємствами законодавчих норм в процесі формування, розподілу і використання матеріальних ресурсів для своєчасного отримання повної і достовірної інформації про рух грошових коштів.

Сутність фінансового контролю на підприємстві полягає:

- в забезпеченні фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- у виконанні суб'єктів господарювання своїх фінансових зобов'язань;
- в поліпшенні економічного стану всіх елементів фінансової системи і його раціональне, ефективне та законне застосування;
- в дотриманні фінансових інтересів суб'єктів господарювання, посилення їх відповідальності за результати своєї діяльності;

- в підвищенні ефективності економічної політики.

Об'єктами фінансового контролю підприємства є процеси формування, упорядкування та використання фінансових ресурсів суб'єктами господарювання, засобами вираження яких є різні показники (виручка, інвестиції в розвиток підприємства, податкові відрахування і т.д.).

Найважливішим елементом системи фінансового контролю на підприємстві є суб'єкти контролю, оскільки саме на них покладено обов'язки по інспектування суб'єктів господарювання відповідно до діючих нормативно-правових актів.

До суб'єктів фінансового контролю відносять:

- державні органи;
- структурні підрозділи суб'єктів господарювання, органів державної влади, місцевого самоврядування;
- недержавні спеціалізовані організації;
- кваліфікованих фахівців, які здійснюють свою діяльність відповідно до правових норм.

Діяльність вище перелічених суб'єктів полягає у виконанні конкретних дій (функцій), які реалізуються відповідно до їх компетенцій, встановлених законодавством.

Успішність і ефективність здійснення будь-якого виду фінансового контролю на підприємстві визначається наявністю таких важливих факторів, як: документально-правова база, необхідні ресурси, відповідні повноваження у співробітників контролюючих органів.

До структурних складових системи фінансового контролю підприємства входить робота з документальною базою, з різними напрямками фінансової діяльності, з співробітниками.

Дії з інспектування документальної бази підприємства включають її вивчення з метою перевірки правильності складання, внесення коректних і підтверджених іншими джерелами офіційних даних про рух матеріальних засобів підприємства, вивчення на предмет повноцінності, порівняльний аналіз документів підприємства з оригінальними зразками джерел.

Робота з різними напрямками фінансової діяльності підприємства включає в себе:

- аналіз ефективності фінансових вкладень підприємства;
- вивчення продуктивності основних фондів і праці;
- оцінка рівня економічної стабільності підприємства, його платоспроможності за кредитами та іншими зобов'язаннями.

Робота зі співробітниками підприємства в рамках здійснення діяльності з фінансового контролю передбачає:

- оцінку досвіду і професіоналізму працівників підприємства, на яких покладено обов'язки по розподілу матеріальних ресурсів;

- виявлення фактів несумлінного ставлення фахівців підприємства до реалізації функцій, пов'язаних з управлінням фінансового стану підприємства;

- розробку заходів мотивації для співробітників, які займаються розподілом і перерозподілом бюджету підприємства, спрямованих на регулярне підвищення рівня знань і поліпшення професійних якостей, а також розвиток підвищеного почуття відповідальності у персоналу підприємства щодо виконання своїх посадових обов'язків.

Фінансовий контроль підприємства класифікується на види залежно від способу організації та проведення.

Заходи по зовнішньому фінансовому контролю проводяться зовнішніми, незалежними по відношенню до підконтрольного підприємства органами. До них відносяться спеціалізовані суб'єкти, уповноважені на здійснення своєї діяльності державою.

Внутрішній фінансовий контроль здійснюється внутрішніми підрозділами, які функціонують на підприємстві. Він є невід'ємною частиною управління і являє собою сукупність взаємопов'язаних дій, а саме регулярне спостереження та інспектування основних напрямків діяльності підприємства з метою оцінки обґрунтованості та ефективності прийнятих рішень, виявлення відхилень і несприятливих ситуацій, своєчасного повідомлення керівництва для попередження, ліквідації і зменшення фінансових ризиків.

За допомогою внутрішнього фінансового контролю керуюча структура підприємства отримує об'єктивні відомості про реальну ситуацію в частині розподілу матеріальних ресурсів,

що склалася на підпорядкованому об'єкті, і реалізації прийнятих управлінських рішень.

Основними цілями внутрішнього контролю підприємства є:

- оцінка відповідності роботи підрозділів затвердженої на підприємстві стратегії розвитку;
- підтримання фінансово-економічної, ринкової та правової стійкості підприємства;
- оцінка ефективності поточної фінансово-господарської діяльності;
- забезпечення збереження майна підприємства;
- інспектування документальної бази підприємства на предмет повноти, точності первинних документів та якості відомостей, що містяться в них, для ефективного керівництва і прийняття правильних управлінських рішень.

Метою контрольних заходів є реалізація затвердженого фінансового плану підприємства. Фінансовий контроль повинен бути нерозривно пов'язаний з таким параметром, як стратегічність, тобто бути спрямованим на задоволення основних інтересів підприємства.

Отже, своєчасно проведений фінансовий контроль за діяльністю суб'єктів господарювання сприятиме зростанню ефективності діяльності окремого економічного суб'єкта та економічної безпеки держави в цілому.

ПРОБЛЕМИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

*Глазкова Д. С., Сідельнікова А. В., Кізіченко В. О., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Безготівкові грошові кошти є одним з основних засобів розрахунку між організаціями, підприємствами і установами [1]. Проблемам інвентаризації безготівкових розрахунків

** Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент*

присвячували свої праці зарубіжні та вітчизняні вчені: Грабова Н. Н., Гуцаленко Л. В., Дерев'янка С. І., Завгородній В. П., Кузьміна Д. Л., Олійник С. О., Ткаченко Н. М., Шеремет А. Д. та інші. Однак, постійні зміни в законодавстві з бухгалтерського обліку потребують удосконалення інвентаризації безготівкових розрахунків, що зумовлює необхідність подальшого вивчення цієї проблеми.

Порядок здійснення безготівкових розрахунків суворо регламентований законодавством України. Загальні принципи проведення інвентаризації, а також правила документального оформлення її результатів регламентує Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів від 02.09.2014р. №879 (далі – Положення №879) [2]. Ним мають керуватися всі юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форм власності, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Інвентаризацію коштів на розрахункових, поточних, валютних, реєстраційних й інших рахунках, а також на акредитивах проводять шляхом звірки залишків сум за даними бухгалтерського обліку підприємства з даними виписок банку.

Однією з проблем проведення інвентаризації на вітчизняних підприємствах є сама процедура проведення інвентаризації. Так, для правильної організації бухгалтерського обліку об'єкти, періодичність та строки проведення інвентаризації у звітному році повинні бути затверджені розпорядчим документом керівника підприємства. Для того, щоб провести інвентаризацію, підприємство має послідовно дотримуватись всіх передбачених Положенням № 879 дій. Для цього всю процедуру інвентаризації ми поділимо умовно на такі етапи:

I етап. Створення інвентаризаційної комісії. Керівник підприємства повинен видати розпорядчий документ про створення інвентаризаційної комісії та робочих інвентаризаційних комісій (за наявності великого обсягу робіт проведення інвентаризації);

II етап. Підготовка до проведення інвентаризації. На підприємстві перед початком інвентаризації потрібно здійснити наступні дії: завершити обробку всіх документів щодо руху

активів; сформувати останні на момент інвентаризації реєстри прибуткових та видаткових документів (або звіти про рух активів); визначити залишки активів на дату інвентаризації.

Голова інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) повинен візувати всі прибуткові та видаткові документи, що додаються до реєстрів (звітів), із зазначенням «До інвентаризації на (дата)». Для бухгалтерської служби ці документи будуть підставою для визначення залишків активів на початок інвентаризації за даними обліку. Матеріально відповідальні особи мають надати розписки про те, що до початку інвентаризації всі прибуткові та видаткові документи на активи здані в бухгалтерію;

III етап. Перевірка фактичної наявності активів та зобов'язань. Інвентаризаційна комісія шляхом обов'язкового підрахунку, встановлює наявність: грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості; витрат і доходів майбутніх періодів, забезпечень та резервів;

IV етап. Перевірка та оформлення результатів інвентаризації. Відомості, що будуть отримані під час проведення інвентаризації, треба заносити до інвентаризаційних описів та актів інвентаризації. Правильно оформлені й підписані всіма членами комісії інвентаризаційні описи (акти інвентаризації) потрібно здати до бухгалтерської служби для перевірки, виявлення і відображення в обліку результатів інвентаризації. Бухгалтерська служба повинна скласти звіральні відомості, у яких відобразити виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку і даними інвентаризаційних описів (актів інвентаризації). Висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань і даними бухгалтерського обліку, які будуть наведені в звіральних відомостях, інвентаризаційна комісія повинна відображати у протоколі. Протягом 5 днів після завершення інвентаризації протокол інвентаризаційної комісії мусить затвердити керівник підприємства. Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії потрібно відображати у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація.

Слід зауважити, що на відміну від актів звірки розрахунків з дебіторами та кредиторами, в яких за виявлення

розбіжностей дозволяють залишати сальдо, що впливає з обліку підприємства, сальдо за банківськими рахунками має бути обов'язково погоджено з банком.

Бухгалтерам важливо знати такі нюанси, що операції та розрахунки іноземною валютою на субрахунках 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» обліковують у гривнях у сумі, яку визначають шляхом перерахунку іноземної валюти за курсом НБУ. Одночасно грошові кошти відображають у тій валюті, в якій здійснюють розрахунки й платежі. Курсові різниці від перерахунку іноземної валюти узагальнюють на субрахунках 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці». На субрахунках 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» та 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» обліковують грошові суми, унесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства.

Важливо розуміти, що кошти, які були перераховані в останні дні місяця і будуть зараховані на рахунки в наступному місяці, потрібно інвентаризувати як кошти в дорозі. Інвентаризацію грошових коштів у дорозі треба здійснювати методом порівняння сум на субрахунках бухгалтерського обліку з даними квитанцій банківських установ, поштових відділень тощо. Якщо під час звірки будуть встановлені розбіжності, що підтверджують засвідчені довідки банку, їх треба відображати в акті із зазначенням причин.

Треба наголосити, що типової форми акту інвентаризації безготівкових коштів не затверджено на законодавчому рівні. Підприємство може самостійно розробити та використовувати свою форму такого акту.

З наведеного вище можна зробити висновок, що процес проведення інвентаризації безготівкових розрахунків не є досить трудомістким, але пов'язаний з уважністю інвентризаційної комісії на підприємстві.

Подальші перспективи досліджень варто спрямувати та наукове обґрунтування методики перевірки руху грошових коштів на рахунках в банку (зокрема, внаслідок здійснення безготівкових розрахунків) на сільськогосподарських підприємствах з урахуванням особливостей їх діяльності.

Література.

1. Костюнік О. В., Побережна В. В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 51-55.

2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

Греченко Р. І, студент,

Сахно Л. А., доцент,

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Виникнення, становлення й подальший розвиток аудиторської діяльності в Україні зумовлені необхідністю незалежного об'єктивного контролю господарської діяльності підприємств усіх форм власності та професійного підтвердження достовірності звітності, яка надається користувачам і зацікавленим сторонам. Необхідність дослідження пояснюється наявністю проблем у сфері нормативно-законодавчого регулювання для України, тому що міжнародні стандарти всебічно вивчаються в різних країнах світу і в нашій державі також.

Дослідженням розвитку аудиторської діяльності в Україні та адаптації до міжнародних стандартів аудиту займається ряд вітчизняних спеціалістів, а саме Столярова С.О., Огійчук М. Ф., Галкін В. В., Жук В. М., Голов С. Ф., Канигін С. Л., Прозоров Ю. В. та інші.

Аудиторська палата України рішенням від 08.06.2018 р. № 361 затвердила для обов'язкового застосування при виконанні завдань з 1 липня 2018 року в якості національних стандартів аудиту Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016 – 2017 років), перекладені на українську мову.

Країни з досить високим рівнем розвитку аудиту, такі як Канада, Великобританія, Ірландія, США лише приймають до

відома положення Міжнародних стандартів аудиту. Аудитори ряду країн, у число яких входять Австралія, Бразилія, Індія й Голландія, використовують МСА для розробки національних стандартів аудиту. Країни, що не розробляють власні стандарти аудиту, такі як Малайзія, Нігерія, Фіджі й інші, застосовують Міжнародні стандарти аудиту в якості національних. Україна також перейшла на використання Міжнародних стандартів аудиту в якості національних.

Основна місія МСА полягає не в тому, щоб замість національних стандартів запровадити міжнародні. Навпаки, МСА повністю визнають наявність різноманітних національних стандартів. У зв'язку з цим вони ставлять за мету здійснювати заходи щодо їх гармонізації шляхом визначення суттєвих і найактуальніших аспектів, яких доцільно дотримуватися в сфері аудиторської діяльності. За своєю правовою природою МСА покликані гармонізувати нормативне регулювання аудиторської діяльності на міжнародному рівні, а не регламентувати порядок проведення аудиту в конкретних країнах. У зв'язку з цим застосування МСА в якості національних потребує обов'язкового визначення певних уточнень та обмежень за окремими МСА.

Ще одним недоліком МСА є їх переклади які містять цілу низку помилок та довільних тлумачень. Перекладені українською мовою тексти МСА ніким не визнані як офіційні переклади.

Як позитивний момент розвитку аудиту в Україні необхідно відмітити можливість отримання міжнародного сертифікату бухгалтера та аудитора.

Проведення аудиту за міжнародними стандартами дає можливість вітчизняним аудиторам покращити свої професійні навички та працевлаштуватися в аудиторські фірми міжнародного значення. Цей процес активізував роботу бухгалтерів та аудиторів України, надавши їм можливість працювати не лише в правовому полі нашої держави, але і з орієнтацією на закордонних замовників.

Перехід України до Міжнародних стандартів аудиту можна пов'язати з наступними причинами: перш за все, ними користуються усі країни Євросоюзу, до якого ми прагнемо вступити; по-друге, українським підприємствам, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій, необхідно представляти

фінансові результати своєї діяльності відповідно до міжнародно-визнаних стандартів. Процес застосування Міжнародних стандартів аудиту повинен бути поступовим та цілеспрямованим. Необхідно розробити такі нормативно-правові засади та методологічні підходи, які б давали змогу усунути недоліки вітчизняної системи аудиту, а також удосконалювали б та модернізували основні аспекти проведення аудиту в Україні. Тому Україні слід запровадити національні стандарти на основі міжнародних.

Література.

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (частини I, II та III). – Видання 2016-2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditufbclid=IwAR3PCFlqK2h2JWyybx2-JJ9vO4QSapwhA_FghfUYeBhHzZDfoDiXZn5NzKI_

МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ АУДИТУ ЯК ВИДУ КОНТРОЛЮ

Захарченко Т. С., студент,

Пристемський О. С., д.е.н., доцент,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Слово «контроль» має французьке походження: controle-перевірка або спостереження з метою перевірки. Під терміном контроль розуміють багато понять: контроль як один із головних принципів управління, контроль як стадія процесу управління і контроль як функція управління. Це пояснюється тим, що кожен виробничий цикл або соціальний процес відрізняється певними характеристиками і потребує управлінських впливів, які забезпечують досягнення наміченої заздалегідь мети.

За історіографічними джерелами можна стверджувати, що контроль фінансової сфери країни має багатовіковий період розвитку. Розвиток контролю господарської діяльності пов'язаний з виникненням обліку у державах, розташованих у долинах річок Ніл, Тигр та Євфрат, де облік вели на папірусі, а в

подальшому – на папері. А у Стародавньому Єгипті (3400-2980рр. до н.е.) навіть проводилися інвентаризації рухомого і нерухомого майна через кожних два роки.

В умовах формування ринкових відносин та різноманітних форм власності виникла необхідність удосконалення функцій управління процесом виробництва, що викликало потребу створення госпрозрахункових органів фінансового контролю, тобто аудиту. Аудит – це вид діяльності, що полягає в зборі й оцінці фактів незалежним способом, що стосується функціонування і положення економічного об'єкта. Головна його мета полягає у визначенні достовірності та правдивості фінансової звітності суб'єкта перевірки. У світовій практиці аудит набув значного поширення. Основною передмовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства в особі його власників, держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності і достовірності обліку і звітності.

Аналізуючи сучасну вітчизняну економічну літературу можна помітити, що низка економістів ототожнює аудит з ревізією. Це ототожнення ґрунтується на наявності загальних рис і елементів у їх організації та методології. Офіційною датою виникнення аудиторської діяльності вважається 1853 рік – дата реєстрації перших у світі професійних організацій аудиторів. Самостійний початок розвитку аудиту в Україні почався в 1991 році після здобуття Україною незалежності. Розвиток аудиту в Україні має три етапи:

- перший-1987-1992рр.– створення перших аудиторських структур;

- другий – 1993-1998рр.– формулювання нормативно-правової бази аудиту в Україні ;

- третій – 1999-дотепер – діяльність аудиту на новій нормативно-правовій базі;

За весь цей час термін аудит перетворився на невід'ємний елемент трудових відносин.

Загалом, виділяють поняття зовнішнього і внутрішнього аудиту. Зовнішній аудит здійснюють незалежні аудиторські фірми. Внутрішній аудит виконують штатні працівники підприємства з метою надання допомоги керівництву в прийнятті

управлінських рішень. Управлінський аудит є різновидом внутрішнього аудиту і здійснюється з метою розробки рекомендацій щодо економічно ефективного використання ресурсів для досягнення кінцевого фінансового результату.

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ В РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ

*Мальченко М. Ю., студент,
Сахно Л. А., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

У сучасних умовах реформування економіки України до ринкових умов господарювання та трансформації бухгалтерського обліку на Міжнародні стандарти фінансової звітності з особливою гостротою постає проблема достовірності облікової інформації як на рівні підприємства, так і на рівні зовнішніх, по відношенню до підприємства, суб'єктів ринку. Посилити дієздатність системи економічного контролю покладено на аудит. В регулюванні аудиторської діяльності важливу роль виконують Міжнародні стандарти аудиторської діяльності, при цьому відчувається недостатність належної літератури з висвітлення цих питань. В дослідженні зроблено спробу охарактеризувати зміст та порядок використання міжнародних стандартів аудиторської діяльності.

Проблеми застосування міжнародних стандартів аудиту в практиці українських аудиторів розглянуті в роботах таких науковців, як: Ф. Ф. Бутинець, Н. І. Дорош, Т. В. Давидюк, В. П. Завгородній, С. В. Івахненко, І. І. Матієнк, М. П. Войнаренко, Т. А. Писаревська, Л. О. Терещенко, Т. В. Шахрайчук, В. І. Подольський.

Як відомо, видатна роль в розробці та затвердженні Міжнародних стандартів аудиторської діяльності належить Міжнародній федерації бухгалтерів. Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ) є міжнародним об'єднанням осіб бухгалтерської професії. МФБ була заснована 7 жовтня 1977 р.

з метою координації на світовому рівні діяльності професійних організацій в області обліку, фінансової звітності і аудиту. В даний час її членами є 156 професійних організацій з 114 країн [1, с. 121].

Стандарти аудиту – це документи, що формулюють єдині вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту і супутніх йому послуг. Міжнародні стандарти аудиту призначені для застосування при аудиті фінансової звітності, але їх можна адаптувати і для аудиту іншої інформації і надання супутніх послуг.

МФБ створила об'єднання фірм, що беруть участь в наданні аудиторських послуг в міжнародному масштабі. Мета утворення об'єднання фірм – нагляд за розробкою нового міжнародного режиму регулювання аудиту за допомогою нового глобального стандарту якості, створеної на основі існуючих Міжнародних стандартів аудиту і Етичного кодексу МФБ. У Форум фірм може вступити будь-яка міжнародна аудиторська компанія, яка готова дотримувати стандарти і періодично піддаватися зовнішньому контролю.

Для прискорення роботи над Міжнародними стандартами аудиту Рада Міжнародної федерації бухгалтерів схвалила виділення додаткових ресурсів, які прямують на фінансування роботи Комітету з міжнародної практики аудиту. Першочерговими завданнями визнані:

- перегляд окремих Міжнародних стандартів аудиту (МСА) і Положень про міжнародну аудиторську практику (ПМАП);

- розробка стандартів послуг, які передбачають видачу аудиторських гарантій (наприклад, складання висновку про систему внутрішнього контролю), що відображають перехід аудиторської практики з «підтвердження» на «гарантування»;

- перегляд рекомендацій відносно аудиторських перевірок комерційних банків;

- публікація МСА по похідних цінних паперах (фінансовим інструментам) [2, с. 303].

Відповідно до МСА 200 «Мета і загальні принципи аудиту фінансової звітності» аудитор повинен нести відповідальність за висловлювання думки про фінансову

звітність, а керівництво суб'єкта – за її підготовку і уявлення. Для досягнення мети аудиту відповідно до вимогам МСА, професійних організацій, нормативних актів і умов домовленості визначається об'єм аудиту, тобто аудиторської процедури, які вважаються необхідними при певних обставинах. Обов'язок аудитора – забезпечити достатній рівень упевненості в тому, що звітність не містить істотних спотворень.

На можливість їх виявлення можуть впливати обмеження, що виникають унаслідок:

- використання тестування, неможливості проведення суцільної перевірки, залежності думки аудитора від характеру, термінів, об'єму аудиторських процедур;

- недосконалість систем бухгалтерського уранішнього контролю суб'єкта;

- особливих обставин, зокрема наявності зв'язаних сторін операції із зв'язаними сторонами можуть бути направлені на спотворення дійсного стану справ повинен керуватися загальними етичними принципами, викладеними в «Кодексі етики професійних бухгалтерів», прийнятому МФБ.

З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Стандарти аудиту – єдині вимоги до порядку здійснення, оформлення, оцінки достовірності інформації, до порядку підготовки чи кваліфікації, а також регламентації наданих окремих супутніх послуг і підготовки результатів аудиту. Значення стандартів полягає в тому, що вони визначають методологічні засади проведення аудиту. Застосування Міжнародних стандартів аудиту в Україні забезпечує певний рівень гарантій достовірності аудиторської перевірки, що посилює діючу систему економічного контролю.

Література.

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит./ Ф. Ф. Бутинець Підручник – 2-е вид. доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2002.– 672 с.

2. Войнаренко М. П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту / М. П. Войнаренко К.: Центр учбової літератури, 2010. – 485 с.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Руденко С. В., к.е.н., доцент,

Накісько О. В., к.е.н., доцент,

Полукткова Л. В., студентка,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Сучасний етап розвитку фінансової системи України, а саме державних фінансів, характеризується рядом проблем, серед яких перманентно виділяється дефіцит державного бюджету, а також його залежність від зовнішніх та внутрішніх запозичень (треба також звернути увагу, що в останній час закордонні партнери все більше критично підходять до питання виділення кредитних траншів Україні). В той же час, якщо проблему дефіциту бюджетів можна вважати такою, що, в першу чергу, залежить від налагодження ефективних механізмів використання потенціалу економіки країни, тобто від нас самих, то є і такі проблеми, які складно мінімізувати, а саме додаткові глобальні виклики, як то пандемія коронавірусної інфекції COVID-19, що, у свою чергу, значно збільшує ризики невиконання дохідної частини бюджетів різних рівнів. У такій ситуації особливої актуальності набуває контроль видатків цих бюджетів.

Бюджетний процес включає ряд державних органів, на яких покладено функції фінансового контролю цільового і ефективного витрачання бюджетних коштів. У рамках нашого дослідження серед них необхідно виділити Державну казначейську службу України (ДКСУ), якій відповідно до Бюджетного кодексу України відведено ключову роль у державному фінансовому контролі, починаючи з етапу реєстрації зобов'язань і оплати рахунків розпорядників і одержувачів бюджетних коштів і завершуючи отриманням звітності. Таким чином, у поточних умовах описаних вище особливої уваги потребують питання щодо розробки ефективного та раціонального механізму контролю виконання бюджетів різних рівнів органами ДКСУ, зокрема в частині видатків розпорядників і одержувачів бюджетних коштів.

Аналіз сучасного стану організації та ведення діяльності органами ДКСУ, а також пророблення існуючих напрацювань науковців та практиків в галузі казначейського контролю, дав змогу розробити ряд пропозицій з його удосконалення, які були згруповані нами наступним чином:

1) удосконалення нормативно-правових засад фінансового контролю, яке має здійснюватися в напрямку забезпечення стабільності фінансового законодавства та встановлення єдиних нормативів для всіх суб'єктів державного контролю, чіткого розмежування їхніх повноважень шляхом прийняття відповідного закону;

2) підвищення координації ДКСУ з іншими суб'єктами державного фінансового контролю, у тому числі за рахунок створення єдиної інформаційної системи щодо правопорушень;

3) вироблення чіткої державної політики щодо правопорушень при нецільовому використанні коштів місцевими органами влади або завищенні вартості виконаних робіт чи наданих послуг, уточнення відповідальності посадових осіб за порушення при розпорядженні бюджетними коштами;

4) підвищення професіоналізму спеціалістів ДКСУ за рахунок їх якісної підготовки (перепідготовки);

5) розвиток матеріально-технічної бази ДКСУ шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій для паспортизації результатів контрольних заходів, контролю за реальним виконання санкцій по виявленим правопорушенням, а також забезпечення прозорості діяльності установ ДКСУ для суспільства [1, 2, 4].

Поряд з переліченими організаційними напрямками удосконалення діяльності ДКСУ треба також акцентувати увагу на превентивних заходах контролю, які здатні знизити кількість порушень і їх суми. Маємо на увазі роз'яснювальну роботу з боку органів ДКСУ щодо бюджетного законодавства, зокрема здійснення видатків бюджету розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, через проведення різних тренінгів, семінарів, круглих столів тощо, що сприятиме удосконаленню знань чинного бюджетного законодавства та змін до нього й підвищенню бюджетної дисципліни зазначених суб'єктів.

Вважаємо, що зазначені напрями удосконалення казначейського контролю в Україні повинні бути вписані в заходи реформування державних фінансів, що дасть можливість створити ефективну та раціональну фінансову систему України.

Література.

1. Голинський Ю. О. Організація казначейського обслуговування бюджетів в умовах реформування державних фінансів в Україні: дис... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів. 2015. 240 с.
2. Кравченко О., Духно О. Напрями удосконалення фінансового контролю в системі казначейства України. Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2017. № 2. С. 46-50.
3. Марченко Л. Ю. Фінансовий контроль в органах державної казначейської служби України. Теорія та практика державного управління. 2018. Вип. 1. С. 112-117.
4. Руденко С. В., Альохіна І. С. Казначейський контроль видатків бюджету в Україні: стан та напрями удосконалення. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 2. С. 40-46.
5. Харченко С. І. Повноваження органів Казначейства України з контролю дотримання бюджетного законодавства – запобіжник бюджетних правопорушень. Фінанси України. 2013. № 6. С. 7-17.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Селегей О. П., Ткаченко Ю. А., студенти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Важливе значення в умовах нестабільної економіки має фінансово-економічний контроль, зокрема аудиторські перевірки. Роль аудиту в економіці настільки важлива, що без

* Науковий керівник – Бірченко Н. О., к.е.н., доцент

нього практично неможливо прийняти правильні рішення, які дозволять в майбутньому ефективно вести бізнес. Вчасно проведена аудиторська перевірка дозволить об'єктивно оцінити діяльність підприємства та розробити необхідний план дій для його подальшого успішного розвитку.

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності – це аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [1].

Аудит виконує відразу декілька важливих функцій: експертну, аналітичну, управлінську, консультативну, виробничу та інформаційну. Завдяки цим функціям аудит сприяє не тільки поліпшенню фінансового стану будь-якого підприємства, але і уникненню різних ризиків, що можуть виникнути через помилки в бухгалтерській документації.

На думку Я.І. Мулик, для того, щоб аудиторська діяльність успішно розвивалась в Україні, передусім необхідно вирішити ряд проблем, що пов'язані з професійною діяльністю аудиторів та аудиторських компаній [2].

О.В. Томчук та Н.Г. Здирко виділяють декілька головних проблем та недоліків в розвитку аудиту в Україні:

- відсутність чіткого та однозначного термінологічного апарату, який є базою для розуміння сутності аудиту, його місця, завдань та ролі в системі господарського контролю; доопрацювання Кодексу професійної етики аудитора, особливо в частині відповідальності аудиторських фірм та аудиторів;

- відсутність чіткої бази регламентування організації та розвитку внутрішнього аудиту будь-якого українського підприємства;

- суперечність положень МСА українським принципам обліку;

- недостатнє нормативне та методологічне забезпечення; відсутність внутрішніх розробок щодо організації та методики внутрішнього аудиту на підприємстві;

- неефективність діючої нормативно-правової бази в питанні аудиту; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; відсутність типових форм документів з аудиту в цілому, відсутність методичних рекомендацій з питань автоматизації внутрішнього аудиту;

- недосконала система сертифікації;

- недостатній контроль за якістю вітчизняного аудиту [3].

Л.І. Прохорова та Є.С. Юхименко вважають, що основними проблемами розвитку аудиторської діяльності в Україні є:

- недостатня кількість спеціалізованих аудиторів і, як наслідок, неосвоєний ринок аудиторських послуг;

- відсутність стандартних форм контрольних документів;

- відсутність методичних рекомендацій щодо комп'ютеризації аудиту;

- відсутність розробленого економічного механізму регулювання аудиту;

- недостатня кількість методичних розробок у контрольній аудиторській перевірці [4].

Я.І. Мулик, розглядаючи проблеми аудиторської діяльності в Україні, виділяє і питання ціноутворення на аудиторські послуги [2].

Аналіз думок вчених щодо розвитку та реформування аудиторської діяльності в Україні, свідчить вони схожі та перекликаються між собою. Вони стосуються безпосередньо здійснення та організації аудиторської діяльності, роботи аудиторів та їх взаємодії із клієнтами, ефективного державного регулювання цього виду діяльності, міжнародної комунікації в сфері аудиторської діяльності.

Щоб вирішити вищеписані проблеми, необхідно використовувати різні шляхи подолання та перспективи розвитку в Україні, а саме:

- розробити механізм ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;

- зменшити обсяги «тіньового» бізнесу;
- підвищити престиж аудиторської професії;
- розробити внутрішньо-фірмові методики аудиту, робочої документації;
- удосконалити навчальні плани підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптувати їх знання до потреб практики реального життя [5].

Щоб підвищити якість аудиторських послуг в Україні потрібно введення якісної системи комп'ютеризації аудиту, надання якісних послуг, здійснення контролю над рівнем компетентності аудиторів і така система комплексних заходів, яка впливатиме на правовий розвиток аудиту.

Отже, аудиторські полуги в Україні мають свої проблеми, але помітно і їх розвиток. Проте, розв'язання поставлених проблем сприятиме майбутньому збільшенню аудиторів та підвищенню їх професійності.

Література.

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
2. Мулик Я. І. Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток. Агросвіт № 7. 2020. С. 37-47.
3. Томчук О. В., Здирко Н. Г. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4. С. 32-42.
4. Прохорова Л. І., Юхименко Є. С. Аналіз сучасного стану та проблеми реформування і розвитку аудиторської діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду. Молодий вчений. 2019. № 6 (2). С. 205-210. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6(2)_14).
5. Корягіна С. В., Корягін М. В. Маркетинговий аудит: навч. посіб. для студентів ВНЗ. М-во освіти і науки України, Львів. комерц. акад. Київ: Центр учб. літ., 2014. 320 с.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АУДИТ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Сусарова І. П., студентка,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»*

Необхідність аудиту в Україні зумовлена значними змінами економічного ладу. Юридично аудиторську справу в нашій країні було розпочато у 1993 р. з прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність». З цього часу активно почав розвиватися ринок аудиторських послуг суб'єктів підприємницької діяльності – спеціалізованих фірм та сертифікованих аудиторів, суб'єктів малого бізнесу.

Міжнародні стандарти аудиту (МСА) – це документи, що формулюють однакові вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту й супутніх йому послуг. МСА діляться на 8 груп і мають тризначну нумерацію. Допоміжна група являє собою Положення Міжнародної Практики Аудитора (ПМПА), що мають чотиризначну нумерацію. У першу групу стандартів 100-199, яка іменується «Вступ», входять такі розділи, як передмова, глосарій та концептуальна основа МСА. Стандарти другої групи 200-299 «Обов'язки» об'єднані тим, що в них розкриваються обставини, при яких на аудитора й керівництво особи, що перевіряється, покладають певні обов'язки і відповідальність. Стандарти третьої та четвертої груп 300-499 «Планування» та «Система внутрішнього контролю» присвячені порядку вибору стратегії аудиту, вивчення діяльності клієнта, визначення рівня суттєвості й аудиторських ризиків.

Стандарти п'ятої й шостої груп 500-699 «Аудиторські докази» й «Використання роботи інших фахівців» містять стандарти й рекомендації з одержання аудиторських доказів, у тому числі із залученням результатів роботи аудиторських підрозділів, внутрішніх контролерів й експертів.

Використовувати МСА в якості національних можуть лише ті країни, які є членами Міжнародної федерації бухгалтерів.

** Науковий керівник – Козлова В. Я., к.е.н., доцент*

Відомо, що країни з досить високим рівнем розвитку аудиту – Канада, Великобританія, Ірландія, США – лише приймають до відома положення Міжнародних стандартів аудиту. Аудитори ряду країн, у число яких входять Австралія, Бразилія, Індія й Голландія, використовують їх для розробки національних стандартів аудиту. Країни, що не розробляють власні стандарти аудиту, такі як Малайзія, Нігерія, Фіджі й інші, застосовують Міжнародні стандарти аудиту в якості національних. Україна також перейшла на використання Міжнародних стандартів аудиту в якості національних.

Перехід до Міжнародних стандартів аудиту можна пов'язати з наступними причинами: перш за все, ними користуються усі країни Євросоюзу, до якого ми прагнемо вступити; по-друге, українським підприємствам, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій, необхідно представляти фінансові результати своєї діяльності відповідно до міжнародно-визнаних стандартів; по-третє, для підготовки фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів необхідне глибоке знання як українських, так і міжнародних принципів бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності.

Безпосередньо міжнародними стандартами аудиту займається Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ).

Проведення аудиту за міжнародними стандартами дає можливість вітчизняним аудиторам покращити свої професійні навички та працевлаштуватися в аудиторські фірми міжнародного значення.

Як позитивний момент розвитку аудиту в Україні необхідно відмітити можливість отримання міжнародного сертифікату бухгалтера та аудитора.

Сертифікат професійної організації – унікальний інструмент, що підтверджує роботодавцеві, що його носій володіє:

- 1) достатніми знаннями. Підтвердженням необхідного рівня знань служить успішна здача незалежних екзаменів та наявність диплома про вищу спеціальну освіту;

- 2) досвідом роботи за фахом. Для отримання сертифікату необхідно підтвердити перед професійною організацією стаж роботи за фахом;

3) доброю репутацією. Додержання кодексу професійної етики – необхідна умова членства в професійній організації та отримання сертифіката.

Отже, перехід України на правові засади регулювання аудиторської діяльності, визначені Міжнародною федерацією бухгалтерів, став одним з логічних кроків, синхронних з порядком виконання стратегічних завдань по переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

ВИЯВЛЕННЯ ШАХРАЙСТВА УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В АУДИТІ

*Сахно Л. А., доцент,
Ельцова Ю. Ю., студентка,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

У результаті шахрайських дій фінансова звітність підприємства може бути суттєво викривлена. Тому виникає потреба в її незалежній перевірці. Аудит в таких умовах дозволяє за допомогою економічних засобів забезпечити правильність та достовірність фінансових показників.

В економічній літературі питання щодо шахрайства на підприємствах розглядали відомі фахівці з питань аудиту, а саме: М. Білуха, Ф. Бутинець, Г. Давидов, Н. Дорош, Л. Кулаковська, Я. Петраков, О. Петрик, О. Редько, А. Шеремет, Дж. Робертсон, В. Суйц.

Під шахрайством у визначенні МСА 240 розуміються умисні дії, вчинені особою або групою осіб як керівного складу, так і рядових працівників економічного суб'єкта, а також третіми особами, які потягли за собою перекручене подання результативних показників фінансової звітності [1].

Список відомих іноземних організацій, в яких виявили шахрайство управлінського персоналу в останні роки досить великий. Найбільше відомі з них – Nissan, Uber, Wells Fargo, Papa John's, Tesla.

Шахрайство з боку керівників підприємства є серйозною формою зловживання, тому що здійснюється особою, яка

володіє владою. Перерахуємо деякі основні причини зловживань з боку управлінців:

1. Керівник прийняв помилкове управлінське рішення, після чого він вже не може виправити проблему, діючи законним шляхом;
2. Некомпетентні керівники можуть йти на фальсифікацію, щоб зберегти за собою посаду;
3. Результати діяльності можуть спотворюватися заради можливості отримання більших бонусів;
4. Деяких керівників може штовхати на обман прагнення домогтися успіху;
5. Наявність у керівників конфлікту інтересів.

Модель корпоративного управління передбачає тісну взаємодію чотирьох ключових компонентів: рада директорів, вище керівництво, зовнішній аудит та внутрішній аудит. Це взаємодія схематично подана на рисунку 1.

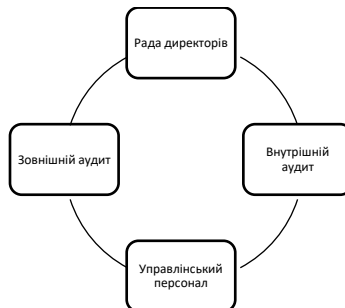

Рис. 1. Ефективна модель корпоративного управління

Коли потрібно провести аудит дій якого-небудь керівника, необхідно максимально чітко сформулювати цілі та завдання аудиту. Насамперед зовнішній аудитор повинен поставити перед собою такі питання:

1. Які дії управлінського персоналу мають високий ризик?
2. Які питання слід проаналізувати – питання етики та ділового спілкування, взаємовідносин з підрядними організаціями, з контрагентами, працівниками?

3. Чи не використовується майно підприємства у власних цілях управлінського персоналу?

4. Чи є суттєві викривлення у фінансовій звітності помилкою або обдуманими діями?

5. Забезпечення заниження / завищення планів для подальшого маніпулювання фактом виконання цих планів.

6. Ефективність діяльності управлінського персоналу. Ефективність або неефективність управління підприємством, філіалом, підрозділом.

Для того, щоб аудитор зміг отримати всі необхідні докази про здійснення шахрайства на підприємстві, він може застосовувати стандартні методи збору доказів, які наведені в Міжнародних Стандартах Аудиту. Серед методів для аудиту управлінського персоналу можна виділити: 1. Опитування керівників, підлеглих. Такий метод може бути у вигляді анонімних анкет, чек-листів, збірників питань, інтерв'ю. 2. Аналітичне спостереження. У випадку з аудитом управлінського персоналу, спостереження можна охарактеризувати не тільки як візуальний нагляд за діями, а й деталізація окремих дій, вивчення дзвінків та електронної пошти. 3. Документальний аналіз. Під цим методом розуміється вивчення детальної інформації в первинних документах, організаційної та розпорядчої документації. 4. Звітність. Аудитор для того, щоб зробити висновок, повинен зібрати аудиторські докази у вигляді документів та зробити звіт про свою діяльність для подання його вищому керівництву.

Шахрайство є негативним феноменом розвитку людства. Його існування не обмежується певним етапом розвитку ринків, а поступово трансформується, набуваючи нових форм та видів. Незалежні аудитори повинні добре розбиратися у виявленні і запобіганні випадкам шахрайства на додаток до своїх основних обов'язків у галузі бухгалтерського обліку та аудиту.

Література.

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolu-yakosti-2016-2017>.

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

*Ткаченко О. С., Шипілова О. А., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Ринкова економіка базується на матеріальних інтересах її учасників. Ринок спонукає до раціонального господарювання, досконалого ведення обліку і фінансово-господарського контролю витрат і прибутків. При цьому суб'єкт господарювання має виконувати ефективні заходи щодо створення і реалізації продукції за даними обліку і контролю.

Контроль має своєчасно виявляти якість управлінських рішень ще до виникнення втрат, оскільки перевищення витрат виробництва або відставання в оновленні продукції призводить до втрат ринку збуту її на користь конкурентів. Звідси неминуче падіння прибутків, неплатоспроможність, неконкурентоспроможність, банкрутство [1].

Ринкова економіка ставить перед підприємцями, незалежно від форм власності і господарювання, запитання: яку продукцію необхідно випускати і в якому обсязі, щоб мати найбільший прибуток; наскільки ця продукція буде конкурентоспроможною на ринку за якістю і собівартістю; який життєвий цикл виробленого товару; який товар вигідніше реалізувати на внутрішньому чи зарубіжному ринку? Відповіді на ці запитання власникам капіталу, який вони вклали у підприємницьку діяльність, разом з іншими функціями, зокрема дає незалежний аудиторський контроль.

Одночасно з контрольними функціями аудит виконує економічну експертизу щодо залучення підприємцями капіталу – доцільності використання позичкового капіталу, розвитку інвестицій, впровадження ноу-хау тощо.[2]

Ринкова економіка зумовила виникнення підприємця і підприємництва, які є сукупністю економічних, юридичних, політичних, історичних і психологічних відносин. Інтерес,

** Науковий керівник – Бірченко Н. О., к.е.н., доцент*

вигоду як невід’ємний атрибут підприємця не можна вважати єдиною мотивацією його діяльності, адже в умовах ринкового середовища суб’єктів підприємницької діяльності багато і між ними йде конкурентна боротьба за отримання прибутку.

В умовах ринку партнерів у бізнесі визначає власник капіталу. Відбувається це за допомогою товарних бірж, оптової торгівлі. Такий порядок змінює характер партнерських відносин, які ґрунтуються на чіткому додержанні виконання господарських договорів. Звідси виникає потреба контролю, виконання договірних зобов’язань у бізнесовому партнерстві.

Ринкова економіка сприяє вивільненню із виробництва зайвої робочої сили, оскільки вона впливає на збільшення собівартості продукції. Тому підприємство шукає резерви зменшення трудомісткості виробництва та запобігання безробіттю завдяки розвитку виробництва, впровадженню нової техніки і технології. Внаслідок цього виникають нові завдання контролю продуктивності праці і впровадження нових прогресивних технологій виробництва.

Контроль сприяє ліквідації байдужості і безвідповідальності працівників до якості виробленої продукції, постійного впровадження нових технологій у виробництво дешевої і конкурентоспроможної продукції, задоволенню споживчих потреб населення, зростанню прибутку від виробництва якісних товарів (для реалізації на внутрішньому і зарубіжному ринках). Тому фінансово-господарський контроль набуває виховних і соціальних функцій.

Отже, фінансово-господарський контроль, зокрема незалежний аудиторський, в умовах ринкових відносин виконує функції каталізатора зростання виробництва конкурентоспроможної продукції за якістю і кількістю для задоволення соціальних і економічних потреб населення.

Література.

1. Дікань Л. В. Фінансово-господарський контроль: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 395 с.

2. Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г., Остапенко Т. М., Лега О. В., Яловега Л. В. Теорія фінансово-господарського контролю. Практикум. Навчальний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2009. 200 с

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Фащук Ю. О., студентка,
Сумський національний аграрний університет*

У наш час економічна діяльність суб'єктів господарювання потребує посилення фінансово-економічного контролю. Проведення аудиту необоротних матеріальних активів є відповідальним етапом діяльності підприємства, зумовлений складністю та важливістю обліку складових таких активів, їх значним впливом на фінансові показники підприємства.

Аудиторська перевірка передбачає перевірку ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності для прийняття повної, правдивої інформації та надання результатів перевірки щодо підтвердження достовірності відображення необоротних матеріальних активів.

Основні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, порядок розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92.

Мета аудиту це об'єктивний збір та перевірка фінансової інформації, встановлення ступеня відповідності аудиторських тверджень прийнятим обліковим нормам та надання результатів перевірки щодо підтвердження достовірності відображення необоротних матеріальних активів в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності.

В працях багатьох вчених, науковців та фахівців об'єктом дослідження виступає аудиторський контроль. Серед вітчизняних вчених можна зазначити напрацювання Баранова П. П., Петрик О. А., Давидова Г. М., Дорош Н. І., Редька О. Ю., Рядської В. В., Шалімової С. С.

Першим етапом проведення аудиту – є перевірка ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, а саме облікової політики підприємства (яку підприємство обирає самостійно).

** Науковий керівник – Назаренко О. В, д.е.н., професор*

Наказ виступає документом, в якому засвідчується ведення облікової політики підприємства. Стосовно необоротних активів у наказі мають бути зазначені:

- методи амортизації необоротних активів;
- для бюджетних установ, нарахування зносу необоротних матеріальних активів;
- вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів;
- питання щодо переоцінки необоротних активів.

Наступним етапом – є перевірка первинних документів на придбання необоротних активів, введення їх в експлуатацію та подальший рух, заповнення первинних документів та облікових регістрів. На даному етапі слід перевірити:

- правильність заповнення документів, наявність усіх підписів;
- відповідність наказів про введення в експлуатацію в частині дати, найменувань необоротних активів, їхньої кількості та відповідальних за їх використання.

Перевірці підлягають об'єкти, на які не заводилась окрема інвентарна картка та не присвоювались інвентарні номери. Також, проводиться перевірка рахунків, на яких ведеться облік необоротних активів, на випадки їх невірного застосування.

Для достовірності даних перевіряється наявність постійно діючої приймальної комісії по введенню в експлуатацію необоротних матеріальних активів, наявність інвентаризаційної комісії та проведення інвентаризації, перед складанням річної звітності (об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником підприємства, крім випадків проведення обов'язкової інвентаризації, згідно з чинним законодавством).

Необхідна аудиторська перевірка на підприємстві:

- для визначення правильності віднесення об'єктів до складу малоцінних необоротних матеріальних активів, рахунків їх обліку, правильність нарахування амортизації. Потрібно звірити первісну, залишкову вартість та наховану амортизацію за рахунками обліку необоротних активів з вартістю, відображеною в балансі, щоб переконатись у відсутності розбіжностей;

- для бюджетних установ нарахування зносу, на необоротні матеріальні активи, є показником того, через який час необоротний актив втрачає свою вартість і повинен відповідати строку фізичного зношення.

Дослідження всіх аспектів ведення обліку на підприємстві дозволить після завершення перевірки сформувати звіт та надати незалежний висновок про достовірність даних у введені обліку необоротних матеріальних активів, що сприятиме прийняттю оптимальних та вірних рішень у сфері управління підприємством.

Секція 3

*Фінансово-
кредитна система
забезпечення
інноваційного
розвитку суб'єктів
господарювання*

БІГОВА ТЕХНОЛОГІЧНА ДОРІЖКА КОКРЕЙНА – ПОГЛЯД В МАЙБУТНЄ ЕКОНОМІКИ

Антощенкова В. В., к.е.н., доцент,

Бабан Т. О., к.е.н., доцент,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Після Другої світової війни, коли Європа почала відновлювати свої розірвані війною землі, вона звернулася до США, щоб ті забезпечили Європу продуктами харчування. Зросло інвестування в сільськогосподарські дослідження, щоб задовольнити прохання урядів країн Європи в забезпеченні сільськогосподарською сировиною та готовою продукцією. Як наслідок науково-технічних розробок, з'являються нові технології вирощування продукції рослинництва (з використанням ефективних добрив та пестицидів). У поєднанні з попередньою революцією в галузі сільського господарства – появою новітньої техніки, ці нові хімічні речовини дозволяли одній людині обробляти більше землі, ніж будь-коли раніше, при цьому досягати значного зростання врожайності культур і зменшення втрат при зборі врожаю. Поєднання техніки та технологій дало світові надію, що за допомогою такої сильної технології в світі ніколи не виникне дефіцит продовольства [1]. Однак кожен науково-технічний прогрес (що є двигуном економіки) має і свої негативні тенденції і наразі це відчувається у всіх країнах з розвиненим сільським господарством: екологічні та техногенні катастрофи, зашкалюючий вміст заборонених хімічних речовин в сільськогосподарській продукції, використання генно-модифікованих організмів.

Починаючи з періоду «Зеленої революції» та значного технологічного прориву, значно зросла урожайність та продуктивність. Адже головне завдання кожного виробника сільськогосподарської продукції полягало в збільшенні обсягів виробництва продукції, застосовуючи нові технології, сучасну техніку, сучасні добрива, пестициди. І ті фермери, які не встигали оновлювати засоби виробництва та використовувати високопродуктивні предмети праці, розміщувалися на «біговій доріжці Кокрейна». Віллард Кокрейн (Willard W. Cochrane)

запропонував бігову доріжку сільськогосподарських технологій у 1958 р., проводячи оцінку наслідків «Зеленої революції», щоб пояснити зростаюче домінування технологій у сільському господарстві [2;3]. Сьогодні його бігова доріжка дає можливість пояснити зростаючу індустріалізацію американського землеробства. Сільськогосподарські технології продовжують розвиватися. Це не припинилося «Зеленою революцією», і тому бігова доріжка продовжує рухатися. А точніше вона навпаки прискорилося. Автоматизація, роботизація, комп'ютеризація, інноваційні технології та процеси тільки прискорили її рух. Інвестувати в нові технології вигідно лише для великих фермерських господарств, які зараз є основним джерелом продовольства в США. «Бігова доріжка Кокрейна», має чотири основні кроки: Крок 1: Фермер застосовує нові технології, техніку для збільшення обсягів випуску продукції; Крок 2: Збільшене виробництво продукції фермерами, які застосовують нову технологію, призводить до підвищення врожаїв, продуктивності та надвиробництва і як результат зростаючої пропозиції – зниження закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію; Крок 3: Замість того, щоб отримувати більший дохід від зростання обсягів виробництва, фермери заробляють менше грошей через низькі закупівельні ціни. Вони продовжують вкладати кошти в підвищення врожайності, продуктивності та збільшувати обсяги виробництва, щоб хоч якось мінімізувати собівартість виробництва одиниці продукції та сплатити борги; Крок 4: понадвиробництво виснажує їх ґрунти; фермери потребують більше добрив, пестицидів, щоб підтримувати свою ферму на рівні, як і раніше і вони повертаються до Кроку 1.

Прогнози та висновки В. Кокрейна підтверджуються результатами, які розвинені країни світу вже відчувають на собі протягом останніх десятиліть: жорстка конкуренція, надвиробництво, банкрутство численних фермерських господарств та їх поглинання, зниження біологічної якості продукції, занижені закупівельні ціни на сировину. Доки одні країни переживали понадвиробництво продукції, перевищення обсягів пропозиції над попитом, інші, особливо колишні постсоціалістичні країни із задоволенням відкривали ринки для імпоротної продукції, задовольняючи дефіцитний внутрішній

ринок і поступово знищуючи власне виробництво. І варто зауважити, що наразі на цій біговій доріжці вже не можуть утриматися навіть великі підприємства. Кількість ферм у США в 2018 році скоротилася на 12 800 – до 2 млн. А в 2019 році кількість банкрутств фермерських господарств зросла на 20% і досягла свого критичного максимуму за останні 8 років.

Незважаючи на збільшення виробництва, реальні прибутки в американських господарствах протягом десятиліть зменшувалися. Наприклад, американське виробництво пшениці вдвічі збільшилося з 1960 по 2000 рік, але американська частка на світовому ринку пшениці зменшилась, оскільки інші країни також почали використовувати нові технології та приєдналися до конкуренції, запустивши вже світову «бігову доріжку Кокрейна». Це проблема, з якою стикаються багато окремих фермерів. Якщо вони не зможуть постійно удосконалювати виробництво та утримувати конкурентоспроможність, їхні прибутки повільно зникають, як і самі підприємства (тобто вони «злетіли» з бігової доріжки не витримавши навантаження). Сільськогосподарська техніка та технології постійно удосконалюються, хоча і не так швидко як рухається «бігова доріжка». Наразі черга соціально-науково прогресу в аграрному секторі, в системному осмисленні функціонування фермерських господарств чи проектів нового рівня, які зможуть себе підтримувати, досягати екологічного, економічного, соціального ефекту та бути поза конкуренцією на своїй ніші ринку.

Література.

1. Дахно І. І., Міжнародна економіка. Навч. посіб. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: МАУП, 2006. 248 с.

2. Levins, Richard A., and Willard W. Cochrane. «Revisiting the Treadmill» *Land Economics* 72.4 (1996): 550-53. URL: https://www.dartmouth.edu/~iispace/Education/EARS18/Agriculture_2011/cochrane-agricultural-treadmill.html.

3. Berlan, Jean-Pierre, and Richard Lewontin. «Technology, Research, and the Penetration of Capital: the Case of U.S. Agriculture» *Libcom.org. Monthly Review*, July-Aug. 1986. Web. 28 Nov. 2011. URL: <http://libcom.org/library/technology-research-penetration-capital-case-us-agriculture>.

ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ НА АКТИВІЗАЦІЮ ЛЮДСЬКОГО ЧИННИКА ПІДПРИЄМСТВА

*Варавіна Ю. В., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Людський чинник – це все те, що йде від людини, від її можливостей, бажань, здібностей і т.п. Важливість людського чинника визначається тим, наскільки зростає роль людини і його можливостей у процесі управління різними об'єктами, від малого підприємства до великого концерну або корпорації. Чим складніше управління, тим вищі вимоги до інтелектуальних функцій людини – до відповідальності за людські життя. Недооцінка людського чинника, звичайно призводить до того, що на виробництві збільшується число виробничих конфліктів, підвищується плинність кадрів, збільшуються збої в роботі, наслідком чого є зниження продуктивності та якості праці.

Людський чинник визначає науково-технічний і соціальний прогрес. Так, в США є прикладом ті фірми, які відомі не тільки економічною стабільністю, але й чіткою організацією мотиваційного впливу на людей, їх запити й інтереси. У Японії в роботі з персоналом пріоритет віддається працьовитості співробітників і задоволенню їх різносторонніх потреб, інтересам справи у виборі складних виробничо-технічних задач [1].

Роль людського чинника всім зрозуміла, а ось як його активізувати, зробити головним в управлінні людськими ресурсами, дотепер переважна більшість керівників не знає і не уміє, а нерідко навіть не хоче і не намагається. Суть же цієї проблеми полягає у тому, що, на наш погляд, потрібно перш за все, змінити погляд на саму людину і на роль підприємства в активізації людського чинника.

Тому людський чинник означає здатність людей здійснювати свою функцію як головну продуктивну силу суспільства, як основний суб'єкт у всіх змінах суспільного життя.

Однією з характеристик людського чинника є трудовий потенціал людини, підприємства, держави. Виходячи з природи категорії «людський потенціал», його поняття наближене до поняття

** Науковий керівник – Антощенкова В. В., к.е.н., доцент*

«трудовий потенціал» і, відповідно, «економічний потенціал», що характеризує можливості економіки у виробництві матеріальних благ, наданні послуг, задоволенні економічних потреб суспільства. Рівень економічного потенціалу залежить від можливостей усіх фаз суспільного відтворення – виробництва, розподілу, обміну та споживання.

Трудовий потенціал – поняття ширше і глибше, ніж трудові ресурси. Це узагальнюючий підсумковий показник особового чинника виробництва. Успішне підприємство прагне максимально ефективно використовувати потенціал своїх робітників, створюючи всі необхідні умови для найбільш повної реалізації співробітників на роботі і розвитку їх потенціалу [2;3;4].

Практичний досвід показує, що тільки успішна реалізація на підприємстві філософії зближення потреб та інтересів, очікування працівника і потреб підприємства здатна створити здоровий і міцний колектив односторонців. Порівняємо інтереси і очікування підприємства і працівників (табл. 1).

Таблиця 1

Очікування працівника від підприємства

Елементи	Характеристики
Особисті очікування	Характер роботи на новому місці, вимоги до результатів, перспективи розвитку, винагорода, комфортні умови праці, справедлива оплата праці, гарантії на майбутнє
Групові очікування	Комфортність при роботі в групі, відособленість колективу від інших, значущість його в підприємстві, автономність в ухваленні рішень, ступінь відповідальності за роботу
Статусні очікування	Оцінка свого місця і ролі в колективі, значущість, визнання, пошана, манера спілкування, стиль керівництва, стиль управління конфліктними ситуаціями
Культурно-етичні очікування	Ступінь відповідності цінностей, цілей, етичних норм, стилю лідерства і інших елементів культури організації уявленням норми і культури працівника

Потреби і очікування працівників включають в першу чергу комфортні умови праці та справедливую оцінку результатів праці. Інтереси підприємства полягають в залученні компетентних та високопрофесійних працівників, які вміють продуктивно працювати і націлені на загальний економічний та соціальний результат [5]. Як видно з табл. 2 зі сторони

персоналу підприємство очікує позиції розуміння цих інтересів і загальної співпраці з метою їх здійснення.

Таблиця 2

Очікування підприємства від працівника

Елементи	Характеристики
Трудові очікування	Добросовісне виконання посадових обов'язків, прояв старанності, заповзятливості, ініціативи, творчого підходу, режиму самонавчання
Групові очікування	Комфортність, дружня безконфліктна робота в групі, лідерські якості, уміння працювати в команді
Очікування по забезпеченню безпеки	Лояльність, дисципліна, виконання всіх норм і регламентів, не належати до груп ризику, не розголошувати конфіденційну інформацію
Культурно-етичні очікування	Відповідність найважливіших параметрів культури працівника параметрам культури підприємства, її місії, цілям, цінностям, нормам і корпоративним кодексам

Формулюючи свої головні цінності, підприємство описує ідеальний образ, в якому знаходять віддзеркалення його стратегія, кадрова політика і принципи взаємин з партнерами, споживачами, конкурентами. Цей образ стає мотиваційним еталоном для формування співробітниками своєї індивідуальної та колективної поведінки.

Література.

1. Onegina V., Megits N., Antoshchenkova V., Boblovskyi O. Outcome of capital investment on labor productivity in agriculture sector of Ukraine Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR), 7(1), 12-25. URL: <https://ieeca.org/journal/index.php/JEECAR/article/view/355>.
2. Колот А. М. Мотивація персоналу: [підручник] / Київ: КНЕУ, 2002. 337 с.
3. Богиня Д. П., Семикіна М. В. Ментальний чинник у сфері праці: проблеми терії та практики. Київ: «Шторм», 2003. 382 с.
4. Афонин А. С. Основы мотивации труда: организационно-экономические аспекты : Учебное пособие. Киев: МЗУУП, 1994. 396 с.
5. Куликов Г. Т. Мотивация труда наемных работников Киев: Ин-т економіки НАН України, 2002. 339 с.

ФІНАНСОВІ РЕСУРИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ

Вербицька В. І., к.е.н., доцент,

Білов Л. О., студент,

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Виробничий розвиток підприємства, тобто приріст його основних і оборотних коштів, пов'язаний з виконанням господарських, фінансових операцій, різних форм інвестування, стимулювання працівників. Для цих цілей на підприємстві формуються фінансові ресурси. Фінансові ресурси – одна з визначальних сторін діяльності підприємства, так як вони представляють собою грошові кошти з різними джерелами формування, які перебувають в розпорядженні підприємства і призначені для виконання різних фінансових зобов'язань.

Управління фінансовими ресурсами передбачає не тільки залучення коштів та ефективне поєднання джерел їх надходження, а й раціональне витрачання наявних ресурсів в залежності від обраної фінансової політики підприємства. Специфіка вітчизняної економіки така, що підприємства стикаються не тільки з труднощами при формуванні фінансових ресурсів, а й з не менш складним завданням – як їх витратити, щоб не стати банкрутом.

Первісне формування фінансових ресурсів відбувається в момент організації підприємства, коли утворюється статутний капітал. Його джерелами залежно від організаційно-правових форм господарювання виступають: акціонерний капітал; пайові внески; довгостроковий кредит; бюджетні кошти; інші надходження. Величина статутного капіталу показує розмір тих коштів – основних і оборотних, які інвестовані в процес виробництва. Джерелами фінансових ресурсів також виступають: виторг від реалізації вибулого майна, стійкі пасиви, різні цільові надходження (пайові внески), мобілізація внутрішніх ресурсів в будівництві (прибуток і економія по будівельно-монтажним роботам, що виконуються господарським способом, та ін.). Основним джерелом фінансових ресурсів на

діючих підприємствах виступає вартість реалізованої продукції (наданих послуг), різні частини якої в процесі розподілу виручки від реалізації приймають форму грошових доходів і накопичень.

Важливими для підприємства є прибуток від реалізації товарів (робіт, послуг); амортизаційні відрахування; кошти, що мобілізуються на фінансовому ринку; кредитні ресурси; субсидії, що виділяються концернами, асоціаціями та ін.; бюджетні кошти органів державного управління; страхові відшкодування і т.д. Головним джерелом для формування фондів служить виручка від реалізації продукції (робіт, послуг).

Фінансові ресурси підприємства можуть формуватися і використовуватись в двох формах: фондовій і нефондовій. Велика частина коштів пов'язана з формуванням і використанням грошових фондів цільового призначення. Використання ж фінансових ресурсів на виплату податків, відрахувань, відсотків здійснюється в нефондовій формі.

Всі фінансові кошти суб'єкта господарювання складаються з декількох груп: власні, позикові і такі, що надходять в порядку перерозподілу.

У складі власних коштів головну роль грає прибуток. Перевагою даного джерела вважається те, що формування його обсягу здійснюється самим підприємством і також самостійне їх визначення і витрачання після сплати відповідного податку на прибуток. Істотну роль у формуванні власних ресурсів відводять амортизаційним відрахуванням. Ці кошти визначають щорічний амортизаційний фонд, що направляється на оновлення основного капіталу.

У складі залучених коштів основну роль відіграють банківські кредити і грошові кошти, що мобілізуються на фондовому ринку. Це, з одного боку, додатковий випуск цінних паперів, а з іншого – вкладення в високоліквідні і прибуткові акції і облігації. На даний момент це джерело все більше і більше приваблює вітчизняних підприємців. Одним з широко використовуваних джерел для покриття поточних витрат виступає кредиторська заборгованість. Це пов'язано з практикою попередньої оплати продукції, затримкою у виплаті заробітної плати, бюджетних платежів.

До позикових відносяться ресурси, що мобілізуються на фондовому ринку через продаж акцій, облігацій та інших видів емітованих підприємством цінних паперів. Випуск цінних паперів забезпечує капітальні вкладення в реконструкцію і розширення підприємства, однак такий варіант вимагає ретельного аналізу кон'юнктури фінансового ринку, попиту на різні види цінних паперів та реальної можливості реалізації цінних паперів свого підприємства.

Для підприємства завжди існує вибір з кількох альтернативних варіантів фінансування своєї діяльності. При цьому основними критеріями вибору виступають умови залучення позикових засобів, їх «ціна», ступінь ризику, можливі напрямки використання і т.д.

В даний час багато підприємств використовують емісійний метод нарощування капіталу. Однак при цьому часто єдиною підставою випуску нових акцій і облігацій служать саме поточні фінансові труднощі підприємства, а не об'єктивна необхідність збільшення статутного капіталу. Потрібно відзначити, що така можливість поведінки підприємства передбачена законодавчо, але тільки в певних випадках.

Фінансові ресурси – це основа ведення фінансово-господарчої діяльності суб'єктів ринкової економіки. Безперерйне формування фінансових ресурсів, їх раціональне використання багато важать для розвитку підприємства. Постійне зростання і вдосконалення виробництва, в свою чергу, сприяють і збільшенню фінансових ресурсів.

В свою чергу, обсяг і структура фінансових ресурсів безпосередньо пов'язані з рівнем розвитку виробництва, його ефективністю. В залежності від того, куди і в яких обсягах спрямовуються фінансові ресурси, формуються можливості створювати додаткові потужності.

Щоб забезпечити виробничо-господарську діяльність необхідними коштами, а також постійне розширене відтворення, освоєння і впровадження нової техніки, оновлення продукції, необхідно заздалегідь планувати і створювати фонди грошових коштів.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Гіржева О.М., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

На сьогодні основу стійкого економічного росту, як показує аналіз різних аспектів розвитку підприємницьких структур в Україні, забезпечує інтенсивний розвиток інноваційно-активних підприємств. Вирішальну роль в цьому процесі відіграє фінансування інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва.

Фінансування інновацій – це діяльність із забезпечення використання грошових коштів, що направляються на проектування, розробку і організацію виробництва нових видів продукції, на створення і впровадження нової техніки, технології, послуг, робіт [1].

Специфіка функціонування інноваційно-активного типу суб'єктів підприємництва полягає в тому, що на них діють імпульси із зовнішнього середовища, спонукаючи до формування нововведень, їх впровадження і розповсюдження, а внутрішнє середовище суб'єктів підприємництва відрізняється інноваційністю, тобто зовнішні сигнали сприймаються підприємцями і здійснюється інноваційна діяльність по певних напрямках [2].

Недостатність фінансування інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва характеризується найбільшою ціною впровадження та розвитку нововведень, довгим терміном окупності, недостатністю власних коштів і обмеженістю залучення фінансових коштів ззовні. Брак власних коштів є одним з головних факторів, які стримують інноваційну діяльність суб'єктів підприємництва.

Досить важливим фактором впливу на фінансове становище того чи іншого суб'єкта підприємництва є значне сповільнення розвитку науки і техніки. Проведені дослідження показали, що більшість вітчизняних підприємців неохоче впроваджують в практику свої діяльності наукові досягнення.

Це більше за все пов'язано із браком коштів, що досить вагомо впливає на прибутковість національного виробництва.

Умови, необхідні для організації ефективного процесу фінансування інноваційної діяльності наступні:

- різні джерела фінансування;
- обґрунтованість і комплексність системи фінансування;
- чітка цільова орієнтація системи фінансування – її ув'язка з завданням швидкого і ефективного впровадження інновацій;
- збереження і розвиток стратегічного потенціалу в пріоритетних напрямках розвитку економіки;
- створення необхідних передумов для її модернізації та успішного інноваційного розвитку [3].

Вважається, що саме залучені і позикові кошти дозволяють швидко здійснювати фінансування інновацій, підтримують конкурентоспроможність суб'єктів підприємництва, при цьому, не маючи достатніх власних коштів для інноваційної діяльності.

До основних проблем, що створює найбільш серйозні перешкоди для процесу фінансування відносять, як недостатність власних коштів, так і державної підтримки. Важливу роль в цьому процесі відіграє високий економічний ризик, підприємці вважають за краще займатися купівлею нового обладнання, ніж вкладати гроші в ризикову діяльність.

Для викорінення проблем фінансування інноваційної діяльності слід виробити результативну методику національно-технічної та соціально-економічної оцінки ефективності нової техніки, управління науково-технічним прогресом і ефективністю.

Методика фінансування інноваційної діяльності включає такі основні етапи, визначені в ході дослідження, які впливають на процес фінансування.

Перший етап характеризується формуванням потоку вхідної інформації: мета фінансування, параметри інноваційних проектів, фінансові плани підприємств.

На другому етапі аналізуються і оцінюються можливості організації по фінансуванню інноваційної діяльності. Важливе значення на даному етапі має формування оптимальної (цільової) структури капіталу.

На третьому етапі необхідно рішення завдання максимізації темпів зростання обсягів фінансування, що передбачає формування можливих сценаріїв фінансування і вибір оптимального з них.

На четвертому етапі відбувається побудова оптимального графіка потреб у фінансових ресурсах на кожному інтервалі фінансування.

Для активізації інноваційної діяльності на рівні суб'єктів підприємництва необхідно:

- надання сприятливих умов інвесторам (забезпечення стабільності законодавства, зменшення податкового навантаження і т.п.);

- створення банків зі спеціалізацією на кредитну підтримку новаторською діяльності;

- надання фінансової допомоги (рантів і субсидій) на комерціалізацію і покриття частини управлінських витрат.

Отже, потрібне використання комплексного підходу впровадження інновацій та їх фінансування у суб'єктів підприємництва, що призведе до динамічного їх розвитку, підвищенню конкурентоспроможності, зміцненню маркетингової політики.

Література.

1. Гринько Т.В., Єрмакова Г.В. Сутність інноваційної активності підприємства та її оцінка // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal//201/62-64.pdf>.

2. Логвиненко Є.І., Кузьменко О.М., Плетньов М.В. Визначення характеристик для опису діяльності інноваційно-активних підприємств // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./VSUN2/Logvinenko.pdf.

3. Омельчак Г.В. Концептуальні основи розвитку інноваційного потенціалу підприємств / Г.В. Омельчак // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2014. – № 2. – С. 113-118.

ДІЯЛЬНІСТЬ БІЗНЕС-АНГЕЛІВ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

*Гранько К. Б., викладач,
Харківський національний університет будівництва та
архітектури*

Формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками. Злагоджена та цілеспрямована діяльність засновників та управлінського персоналу у вирішенні питань використання фінансових ресурсів забезпечує збереження підприємства та його подальший розвиток, а відповідно подальші кроки у процесі формування та використання фінансових ресурсів.

Стрімкий розвиток мережі Інтернет дав поштовх появі та подальшому функціонуванню не лише нових форм підприємництва (стартапи, мережевий маркетинг та ін.), а й різноманітних форм електронного фандрайзингу.

Інноваційні форми фінансування проектів починають створювати істотну конкуренцію традиційним формам залучення фінансових ресурсів, таким як банківські кредити, державні позики чи емісія цінних паперів [1].

Крім того, завдяки глобалізації й розвитку інформаційних технологій виникли соціальні мережі та нові форми суспільних фінансів, що базуються не на державних гарантіях чи статутному капіталі, а на громадській участі. У різних видах спільнот з'являється розуміння, що найшвидший і найефективніший спосіб вирішити проблеми з пошуком ресурсів для власного розвитку – це не пошук дешевих кредитних ресурсів, а самофінансування [1].

Одним із способів фінансування підприємств є неформальний ринок венчурного капіталу, який представлено приватними інвесторами – бізнес-ангелами.

Бізнес-ангели (англ. business angel) – це приватні неформальні інвестори, що вкладають кошти в маловідомі молоді

компанії, як правило, без застави, в очікуванні зростання їх вартості. Окрім коштів, бізнес-ангели привносять в проект цінніший вклад – досвід у сфері її діяльності і управлінські навички, чого, як правило, не вистачає компаніям на початкових стадіях, а також свої зв'язки. Можна зазначити, бізнес-ангели корисні й тим, що додатково до безпосереднього фінансування можуть забезпечити підприємству кредитні гарантії [2].

Основна перевага бізнес-ангелів перед традиційним банківським кредитом полягає в тому, що приватні інвестори готові ризикувати. На відміну від банку, вони можуть надати як кредит на розвиток бізнесу, так і кредит на відкриття бізнесу. Крім того, вони приймають участь у бізнесі, надають професійні консультації, адже вони безпосередньо зацікавлені в успіху підприємства. Недоліком бізнес-ангелів є обмежені можливості порівняно з банками. Особливістю інвестування бізнес-ангелів є реінвестування отриманого прибутку для максимізації вартості компанії [1].

Серед найбільш вдалих проектів бізнес-ангелів можна виділити Google, Apple, Amazon.com. Слід зазначити, що кошти, отримані бізнес-ангелами при виході з проектів, перевищили початкові вкладення більш ніж у 1000 разів. Найбільша європейська мережа ангелів – European Business Angel Network (EBAN) – складається з 62 асоціацій інвесторів в 22 країнах Європи. Асоціація приватних інвесторів України – єдине об'єднання приватних і корпоративних інвесторів з усіх регіонів України, яке є повноправним членом European Business Angel Network (EBAN).

Структура «ангельської» спільноти в Україні відрізняється від структури в інших країнах. Активну роль в таких спільнотах відіграють державні чиновники, великі холдинги і фінансово-промислові групи. Зокрема, аналіз вітчизняної та закордонної діяльності бізнес-ангелів дає змогу виокремити основні параметри її відмінності від США та Європи.

Отже, діяльність бізнес-ангелів у США та Європі є більш розвиненою, а основним напрямом розповсюдження «ангельських» інвестицій є фондовий ринок. Більшість домогосподарств тримають свої заощадження не на депозитних

рахунках, а інвестують їх в акції, що котируються на фондовому ринку. Йому притаманні постійні коливання, тому частина таких заощаджень втрачається. Зважаючи на це, іноземні інвестори готові до подібних ризиків.

Слід вказати на позитивні та негативні риси співпраці з бізнес-ангелами. Позитивними рисами є: незалежні відносини; чіткість планування; якщо компанія вже має певний дохід, інвестиції можуть вивести діяльність на наступний рівень. Негативними рисами бізнес-ангелів є: передача іншим людям частини акцій компанії; інколи надто багато часу витрачається на пошуки інвесторів; як і в будь-якому іншому випадку, ризик того, що справа не піде; не підходить для стартапу, якщо планується зберігати контроль над бізнесом протягом тривалого часу або якщо власник хоче повної свободи дій у керівництві своєю компанією.

Проаналізувавши діяльність бізнес-ангелів в Україні, можна стверджувати, що розвиток приватних інвестицій є найбільш актуальним і перспективним, оскільки вирішує проблеми розвитку не тільки підприємницького сектору, але й активізує інвестиційну діяльність держави, яка має створювати певні гарантії задля мінімізації ризиків.

Література.

1. Марченко А. О. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів. *Фінанси України*. 2012. № 9. С. 102-108.
2. Музиченко А. О. Методи оптимізації структури фінансових ресурсів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2014. № 6. С. 12-15.
3. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2011. 432 с.
4. Тохтамиш Т. О., Ягольницький О. А., Гранько К. Б. Етапи управління формуванням фінансових ресурсів підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стабільність національної економіки: проблеми та шляхи забезпечення»*. Дніпро: НО «Перспектива», 2019. С. 59-61.

ЕМФІТЕВЗИС ЯК ФОРМА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

*Єрмолаєва М. В., к.е.н., доцент,
Гелей І. В., студент,
Полтавська державна аграрна академія*

Правова конструкція «право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис)» існує ще з римського права, за яким уважалось, що таке право є вічним, оскільки не обмежувалося жодними строками. У законодавстві України поняття емфітевзису з'явилося у 2004 році та визначено Цивільним кодексом України.

Відповідно до Цивільного кодексу України емфітевзис – це «довгострокове, відчужуване та успадковуване речове право на чуже майно, яке полягає у наданні особі права володіння і користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб з метою отримання плодів та доходів від неї із обов'язком ефективно її використовувати відповідно до цільового призначення» [1]. Суб'єктами емфітевзису є власник земельної ділянки та особа, яка виявила бажання користуватися останньою для сільськогосподарських потреб (землекористувач, емфітевта).

Плата за користування земельною ділянкою державної чи комунальної власності, визначена в договорах про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) [2].

Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб встановлюється договором і для земельних ділянок державної або комунальної власності і не може перевищувати 50 років [1].

Укладання договору емфітевзису відбувається в наступному порядку:

1. Пайовик подає фахівцю роботи з пайовиками виробничого підрозділу підприємства заяву – намір укласти договір емфітевзису, де вказуються дані земельного паю, терміни, підстава та бажана сума виплат.

Відповідальна особа земельного відділу підприємства узгоджує заяву з відповідальними особами підприємства:

- Керівником земельного відділу підприємства.
- Заступником керівника підприємства з земельних питань.

- Керівником підприємства.
- Фінансовим директором підприємства.

2. Після узгодження, фахівець по роботі з пайовиками виробничого підрозділу підприємства готує проект договору емфітевзису та подає на підпис керівнику підприємства. Один екземпляр передається пайовикові.

3. Договір емфітевзису підлягає нотаріальному посвідченню в обов'язковому порядку, а право користування земельною ділянкою, що виникло на підставі такого договору, підлягає державній реєстрації.

4. Договір є підставою для формування заявки на виплату коштів.

Найбільше договорів емфітевзису за останні 4 роки було укладено у Полтавській (3877), Херсонській (2476), Кіровоградській (2386) областях. Найменше – у Рівненській (12), Волинській (13), Львівській (18) областях [4].

Емфітевт може продати належне йому право користування земельною ділянкою приватної власності (не саму земельну ділянку) третій особі за умови дотримання переважного права власника земельної ділянки на придбання такого права. Для цього землекористувач зобов'язаний письмово повідомити власника земельної ділянки про продаж права користування нею з зазначенням суттєвих умов продажу. Якщо протягом місяця з дня такого повідомлення власник не надішле письмової згоди на купівлю, право користування земельною ділянкою може бути продане іншій особі.

Право відчужити саму земельну ділянку залишається у її власника, який може реалізувати це право безперешкодно в будь – який момент і без згоди емфітевта. Зміна власника земельної ділянки не припиняє дію договору емфітевзису. До покупця такої земельної ділянки переходять всі права і обов'язки власника за раніше укладеним договором емфітевзису.

При отриманні землі на умовах договору емфітевзису, користувач – платник єдиного податку 4 групи повинен включити площу таких ділянок до об'єкту оподаткування.

Відповідно до п. 292.1 Податкового кодексу України, об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування [3]. Платники єдиного податку 4 групи звільняються від нарахування і сплати земельного податку, в т. ч. і з земель, отриманих в користування за договором емфітевзису.

Аналіз нормативної бази надає можливість зробити наступні висновки:

- договір емфітевзису не такий «зарегульований» – немає обмежень щодо осіб, які можуть бути емфітевтами, та щодо сукупної площі земельних ділянок, які можуть перебувати в користуванні однієї особи та пов'язаних з нею осіб;

- емфітевт не має обов'язку сплачувати земельний податок. При цьому емфітевт має майже всі права власника щодо земельної ділянки: емфітевзис можна продати, передати в статутний капітал, передати в заставу.

Література.

1. Цивільний кодекс України за редакцією від 23.05.2020 р. № 590-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.09.2020).

2. Земельний кодекс України за редакцією від 07.06.2020 р. № 554-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 01.09.2020).

3. Податковий кодекс України за редакцією від 23.05.2020 р. № 590-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 08.09.2020).

4. Іщенко Я. П., Любар О. О. Використання земель на умовах емфітевзису: правовий та обліковий аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 3. С. 103-111. URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/5cCTDtx2bbXPNsiPnnPI.pdf>.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Келлер Ю. А., студент,
Пристемський О. С., д.е.н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання є однією з найважливіших складових розвитку економіки України загалом. Створення сприятливих умов для інноваційного розвитку підприємств має велике значення на сьогоднішній день. Саме фінансування та кредитування інноваційної діяльності є найважливішим напрямком її розвитку.

Глобалізаційні та інтеграційні процеси в економіці потребують використання інновацій в усіх сферах життя, в тому числі і в економіці. Отже, інновації – це новостворені і вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери [1]. В свою чергу, інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання здійснюється за рахунок [2]:

- 1) власних коштів;
- 2) коштів державного бюджету;
- 3) коштів місцевого бюджету;
- 4) кредитів;
- 5) коштів інвесторів
- 6) коштів інших джерел.

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності підприємств є самофінансування, державне фінансування та кредитування, оскільки саме ці джерела мають найбільший відсоток витрат на фінансування цієї сфери.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств

Показник	Роки					
	2016		2017		2018	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Усього, в т.ч. за рахунок:	23229,5	100	9117,5	100	12180,1	100
власних коштів	22036	94,9	7704,1	84,5	10742	88,2
державного бюджету	179	0,8	227,3	2,5	639,1	5,2
кредитів	626	2,7	594,4	6,5	473,9	3,9
коштів інших джерел	388,5	1,6	591,7	6,5	325,1	2,7

**Джерело: сформовано авторами за даними ДССУ [2].*

Проаналізувавши дані таблиці 1 про фінансування інноваційної діяльності підприємств, можна зазначити, що найбільша частка витрат припадає на самофінансування, а найменша – на державне фінансування. При цьому з кожним роком простежується динаміка зменшення відсотку самофінансування, та збільшення відсотку державного фінансування. Також можна зробити висновок, що фінансування інноваційної діяльності підприємств у 2017 та 2018 роках є значно меншим, порівняно з фінансуванням у 2016 році, але при цьому простежується незначна тенденція до його зростання.

Таким чином, для підвищення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання необхідно вирішити проблему недостатнього фінансування цієї сфери на державному рівні.

Література.

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» №40-IV від 4 липня 2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

***Кириченко Ю. О., студентка,
Пристемський О. С., д.е.н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет***

Фінансова стійкість підприємства – це динамічна інтегральна характеристика його спроможності до мобілізації фінансових ресурсів при мінімальному ризику для здійснення господарської діяльності, під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Найважливішою ознакою фінансової стійкості підприємства є його здатність функціонувати й розвиватися в умовах внутрішнього та зовнішнього середовища, які істотно змінюються [1].

У сучасній економічній літературі поняття фінансової стійкості підприємства розглядають за такими напрямками:

- як своєрідне перевищення доходів над витратами, що сприятиме наявності та стабільності джерел фінансування діяльності та розвитку підприємства;
- як стан підприємства, що характеризується мінімальним рівнем фінансового ризику, пов'язаного із структурою загального капіталу, що є в розпорядженні підприємства в певний момент часу і суттєво впливає на можливості його розвитку;
- як здатність підприємства в повному обсязі і у визначені строки виконувати фінансові зобов'язання, тобто ототожнюється з платоспроможністю та ліквідністю.

Якщо підприємство фінансово стійке, і відповідно платоспроможне, воно має перевагу перед іншими підприємствами в залученні інвестицій, отриманні кредитів, виборі постачальників та кваліфікованих кадрів. Чим вище фінансова стійкість підприємства, тим більш воно незалежне від несприятливої зміни ринкової кон'юнктури.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дає змогу оцінити здатність підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища та визначити ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Аналіз здійснюється за допомогою горизонтального, вертикального, порівняльного,

факторного методів дослідження економічних процесів та методу фінансових коефіцієнтів [2].

Аналіз фінансової стійкості передбачає проведення розрахунку таких груп показників:

- абсолютних, які відображають рівень забезпеченості запасів джерелами формування;

- відносних, які характеризують фінансову стійкість підприємства з точки зору структури і стану майна та джерел формування капіталу;

- порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості.

Основними джерелами інформації для аналізу фінансової стійкості є фінансова звітність підприємства, яка являє собою сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою представлення користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства для прийняття ними управлінських рішень. Користувачами інформації щодо результатів аналізу фінансової стійкості є власники, менеджери підприємства, потенційні інвестори, аудитори, постачальники та споживачі продукції.

Література.

1. Дегтярьова В.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник / В.М. Дегтярьова, К.Ю. Мамченко. – Донецьк: ДонДУУ, 2011. – С.186–187.

2. Аналіз фінансової стійкості підприємства. URL: https://87183/analiz_finansovoi_stiykosti_pidpriyemstva.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ГРОШОВО-КРЕДИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Коваленко М. М., професор,

Сікало М. В., аспірант,

*Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при
Президентіві України*

Протистояти глибоким економічним потрясінням можливо лише за умови здійснення грошово-кредитної політики, яка ґрунтується на внутрішньому управлінні та довгостроковій стратегії.

Як показали результати дослідження, проведеного М. Макаренком, лише комплексне застосування усіх інструментів грошово-кредитної політики у складі державного механізму регулювання економіки має дієвість. Так, наприклад, розвинені країни, які, не зважаючи на епізодичне застосування ліберальних механізмів регулювання, в умовах загрози економічній стабільності використовують такі результативні грошово-кредитні засоби протидії кризі, як «широке рефінансування комерційних банків і сприяння їх докапіталізації, емісійну підтримку центральним банком урядових видатків у контексті експансійної фінансової й підтримуючої боргової політики» [1].

Як зазначають експерти, серйозною проблемою українських підприємств агропромислового комплексу є неможливість залучення фінансування на прийнятних умовах та необхідність погашення існуючих боргів. На сьогодні, банківський сектор України дуже слабо кредитує виробничі підприємства реального сектора економіки, що значною мірою зумовлено відсутністю у банків економічних стимулів робити довгострокові та більш ризиковані інвестиції, у порівнянні із іншими сферами бізнесу, а з протилежного боку, відсутністю бажань виробничих підприємств брати кредити за такими високими процентами, які перевищували рівень їхньої рентабельності.

Треба відмітити, що останнім часом кредитні процентні ставки активно зменшуються, і в деяких державних банках вони можуть досягати навіть 5–7 % у національній валюті. Однак як свідчить практика, для активізації ділової активності у агропромисловому комплексі цього недостатньо. Потрібен системний підхід щодо підвищення ефективності адміністративного регулювання економіки з боку публічних органів влади та вдосконалення всієї регіональної інфраструктури з метою створення сприятливих умов для ведення і розвитку господарської діяльності.

Реальний сектор продовжує деградувати, втрачати свої конкурентні позиції, ринки, включаючи і внутрішній український ринок. Із року в рік зростає частка імпортованого обладнання і приладів. У структурі вітчизняного експорту частка сировинних товарів (товарів з низькою доданою вартістю) становить на сьогодні близько 86 % [2]. Фактично, економіка України стала сировинною та продовжує втрачати свій потенціал можливого зростання.

Одночасно із вищевказаним, в результаті домінування рецесивних тенденцій у світовій економіці, знижується попит і ціни на традиційну українську експортну продукцію. Це відповідним чином відображається на показниках соціально-економічного стану України.

Ефективність грошово-кредитного регулювання розвитку агропромислового комплексу, слід оцінювати, виходячи з трансформації економічного змісту та ролі банківського сектора в економіці країни та реалізації банківськими установами конкретних функцій.

Перша функція – це забезпечення суб'єктів економіки грошовими коштами, необхідними для поточних розрахунків і платежів (гроші як засоби передоплати, засобу обігу, засобу платежу, засобу для виконання податкових та інших зобов'язань), а також для розвитку економіки (грошові кредити і прямі інвестиції у формі придбання паїв або акцій господарюючих суб'єктів, включаючи державні). З цієї точки зору, акумулювання банками тимчасово вільних грошей підприємств, організацій і населення постає не як функція (мета, завдання), а як необхідний (для комерційних банків – єдино можливий) спосіб її виконання. Ця перша функція банків дозволяє розглядати банківський сектор як сукупність установ для фінансового посередництва.

Відповідно друга функція банківського сектора полягає у забезпеченні суб'єктів економіки специфічно банківськими продуктами (технологіями роботи з грошовими коштами).

В основу оцінки досягнення рівноваги стану банківського сектора, як його здатності ефективно виконувати вказані функції, закладається оцінка фінансової стійкості банківського сектора, для котрої доцільним є використання більш вдалої системи індикаторів [3, с. 156-158].

Україна, нажаль, не використовує таку ефективну модель сприяння фінансуванню інноваційної моделі розвитку агропромислового комплексу, як державні спеціалізовані банки розвитку. Банк розвитку – це установа, діяльність якої спрямована на реалізацію державної інноваційно-інвестиційної політики, що покликана сприяти підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та її диверсифікації на інноваційній основі. Використання

спеціалізованих державних банків розвитку мало позитивний вітчизняний досвід у минулому сторіччі, а також підтвердило свою важливість для інноваційного розвитку у багатьох зарубіжних країнах. Банки розвитку мають стати центрами розвитку механізму державно-приватного партнерства як засобу підвищення фінансової привабливості інноваційних проектів для приватних інвесторів.

Найважливішим чинником формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового комплексу є підвищення інноваційної активності. І тут без державної підтримки інноваційних процесів не обійтися. Перехід на нові форми вирішення економічних, екологічних і соціальних проблем регіонів, характерних для інноваційно-інвестиційної моделі суспільного відтворення, настійно вимагають від публічних органів влади зміни діючої політики стосовно управління і розвитку інноваційної діяльності в Україні та обов'язкового фінансового та правового її підкріплення.

Державний протекціонізм інноваційного розвитку має забезпечити стійкий попит на інвестиції, для чого можуть бути задіяні банківські установи та інші інвестиційно-фінансові структури. Формування ринку інновацій, у свою чергу, залежить від стимулювання попиту на засоби праці та імпортозаміщення шляхом пріоритетного інвестування виробництва наукомістких технологій, машин і обладнання. Необхідним є створення державної інституціональної системи, яка на єдиній науково-методологічній основі інтегрує стратегію і тактику реалізації інноваційно-інвестиційного процесу, його механізми й законодавчо-правову базу.

Залежно від засобів, які використовуються в конкретних механізмах публічного управління та адміністрування, вони можуть бути політичними, економічними, соціальними, організаційними та правовими, а також комплексними, відповідно до основних сфер суспільної діяльності.

Література

1. Макаренко М. І. Інфляційне таргетування і макроекономічна динаміка: посткризовий аналіз / М. І. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 11(137). – С. 73-79.

2. Держстат України: Товарна структура зовнішньої торгівлі у січні–липні 2020 р. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt_0720_u.htm, Дата останньої модифікації: 21.09.2020.

3. Коваленко М. М. Держава та банківський сектор: реалістична організація взаємодії : монографія / М.М. Коваленко. – Х. : Tim Publishing Group, 2015. – 332 с.

КІЛЬКІСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЦІЛЕЙ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ АСОРТИМЕНТНОГО ПОРТФЕЛЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Костриченко В. М., к.е.н., доцент,
Шандалюк І. О., студентка,
Національний університет водного господарства та
природокористування*

Покращення ділової репутації та успішне функціонування торговельного підприємства значною мірою залежать від раціональності його асортиментної політики. В умовах перманентних змін попиту споживачів і дій конкурентів актуальним стає вміння підприємства торгівлі вносити такі зміни в асортимент товарів, які забезпечать зростання його товарообороту та ефективний розвиток.

Товарний портфель торговельного підприємства – це сукупність товарів за визначеною ознакою на визначеному рівні їх класифікації, яка пропонується підприємством для продажу. Товарний портфель (товарний асортимент, товарна лінія) являє собою сукупність товарів, які призначаються для визначення: мережі використання чи споживання; продажів у відповідній ціновій категорії; реалізації в конкретному підприємстві; категорії споживачів [1]. В процесі аналізу товарного (асортиментного) портфеля торговельного підприємства використовується ряд показників, а саме: структура, ширина, глибина, повнота, стійкість, новизна та раціональність асортиментного портфеля [2].

На даний час існує багато методів для аналізу асортименту торговельних підприємств. Одним із таких є АВС-

аналіз та XYZ-аналіз, які часто використовуються в парі. Метою проведення ABC-аналізу та XYZ-аналізу є визначення, які групи товарів приносять найбільший прибуток та мають найбільший попит, а які займають значну частку всього асортименту підприємства (80%) та приносять найменше прибутку. Перевагами методів ABC- і XYZ-аналізу є простота, точність і наочність, можливість автоматизації розрахунків, а їхніми недоліками є те, що вони не дозволяють забезпечити правильність висновків при побудові складного, слабо структурованого товарного асортименту [3].

Саме формування раціонального асортиментного портфеля спонукає торговельне підприємство досліджувати його ефективність і приймати господарські рішення щодо вдосконалення такого портфеля.

Реструктуризація (від англ. restructuration) – зміна структури. Реструктуризація асортиментного портфеля – це сукупність операцій щодо кількісних та якісних змін набору товарів в результаті скорочення, розширення, оновлення, удосконалення або гармонізації асортименту.

Для торговельного підприємства завдання його розвитку кореспондується із визначенням цілей реструктуризації асортиментного портфеля, основними з яких мають бути такі: збільшення товарообороту (обсягу продажів); скорочення операційних витрат; вдосконалення політики розрахунків у напрямі їх прискорення, скорочення термінів погашення кредиторської заборгованості, що буде сприяти покращенню ділової репутації торговельного підприємства.

Для кількісної інтерпретації сформульованих цілей реструктуризації асортиментного портфеля важливим є визначення відповідних цільових індикаторів, а саме: максимізація товарообороту, мінімізація операційних витрат, мінімізація кредиторської заборгованості і підвищення її оборотності після проведення реструктуризації.

Зростання обсягу товарообороту на рівні торговельного підприємства можливе при виконанні таких умов ефективного управління: планування обсягів товарообороту відповідно до основної стратегії діяльності підприємства; формування ефективної політики товарного забезпечення товарообороту; формування

ефективної цінової політики торговельного підприємства; ефективна асортиментна політика підприємства [4].

Операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати [5]. Оптимізація та мінімізація таких витрат є метою кожного торговельного підприємства, оскільки це забезпечить збільшення торгового прибутку.

Мінімізація кредиторської заборгованості та підвищення її оборотності дозволяє не лише зменшити витрати торговельного підприємства за рахунок більш швидкого погашення такої заборгованості, а й забезпечить збереження підприємству хорошої репутації та іміджу перед кредиторами.

З точки зору максимізації товарообороту у сучасній торгівлі особливо актуальною є реструктуризація асортиментного портфеля за рахунок розширення частки товарів під власними торговими марками (або private label). Такий напрям розвитку є перспективним і активно використовується українськими підприємствами торгівлі протягом останніх 6–8 років. Реалізація товарів private label має переваги як для підприємств торгівлі, так і для покупців: дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємства торгівлі в умовах нестабільного зовнішнього оточення; забезпечує краще розуміння менеджерами потреб споживачів за рахунок більш тісних зв'язків із ними, що сприяє розширенню обсягів діяльності в торгівлі; дозволяє зменшити ціни на товари під власними торговими марками порівняно з аналогічними товарами відомих брендів виробників за рахунок економії витрат на рекламу та інші способи просування товару; скорочує кількість контрактів із постачальниками.

Звичайно, очевидні переваги реструктуризації асортименту в напрямку розвитку власних торгових марок не виключають необхідності підтримки інших товарних груп традиційного асортименту, оскільки, як зазначають зарубіжні фахівці, доцільним є обсяг товарів private label до 40%, щоб у споживача завжди був вибір.

Зважаючи на визначені переваги реструктуризації асортименту в напрямку розширення частки товарів під власними

торговими марками, необхідно чітко визначити її цілі та цільові індикатори, які будуть відповідати завданням розвитку торговельного підприємства. Оскільки інтенсивний або екстенсивний характер розвитку має забезпечувати розширення обсягу товарообороту, то саме збільшення продажів буде однією з ключових цілей реструктуризації асортиментного портфеля.

З іншого боку, пріоритетним характером розвитку справедливо вважається інтенсивний, тому скорочення операційних витрат в результаті реструктуризаційних заходів також можна вважати вагомим цільовим орієнтиром. Налагодження більш тісних контактів із виробниками власних торгових марок дозволить торговельним підприємствам забезпечити зростання ефективності політики розрахунків у напрямку скорочення термінів погашення кредиторської заборгованості. Тому важливим цільовим напрямом реструктуризації має бути прискорення розрахунків, що сприятиме підвищенню ділової репутації підприємства та його іміджу в цілому [6].

Таким чином, в умовах наростання кризових процесів та загострення конкуренції торговельні підприємства змушені регулярно визначати оптимальні цільові параметри зміни структури свого асортиментного портфеля, а також проводити моніторинг результатів власної маркетингової політики.

Література.

1. Асортимент товарів. URL: https://studopedia.su/5_28614_tema-asortiment-tovariv.html (дата звернення: 09.10.2020).
2. Сахненко А.С. Аналіз асортиментного портфеля на прикладі підприємства м'ясопереробної галузі, с. 487. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/101.pdf> (дата звернення: 09.10.2020).
3. Характеристика методів дослідження товарного асортименту підприємства. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/market/4358-kharakteristika-metodiv-doslidzhennya-tovarnogo-asortimentu-pidpriemstva.html> (дата звернення: 09.10.2020).
4. Чайка І. В., Плюта М. А. Підвищення обсягу товарообороту як показник ефективності діяльності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/35_NOBG_2013/Economics/10_152216.doc.htm (дата звернення 09.10.2020).

5. Жадан М. І., Котова І. В. Мінімізація операційних витрат підприємства на основі факторного аналізу на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий дом ММК». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/33.pdf (дата звернення 09.10.2020).

6. Краснокутська Н. С., Ков'ях Т. В. Умови ефективності розвитку торговельного підприємства за рахунок реструктуризації асортименту, Харків: Вид. ХДУХТ, 2012. С. 77–78. URL: [file:///C:/Users/xtfhn/Downloads/esprstp_2012_2_14%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/xtfhn/Downloads/esprstp_2012_2_14%20(1).pdf) (дата звернення: 09.10.2020).

АНАЛІЗ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

*Луценко О. А., к.е.н., доцент,
Поливана Л. А., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Страховий ринок є ключовим елементом національної економіки будь-якої країни. У розвинених західних країнах його питома вага становить 95% потенційних ризиків, а в Україні лише 10%. Проте, страховий ринок має значну привабливість та потенціал для подальшого розвитку і є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків.

Сьогодні ринок страхування чи не найменше постраждав від кризових явищ. Кількість діючих страхових компаній має тенденцію до скорочення, переважно через добровільну здачу ліцензій, що сприяє зниженню обсягу активів, а кількість договорів навпаки зростає, особливо на послуги в сфері медичного страхування як від фізичних, так і юридичних осіб.

Важливою характеристикою розвитку ринку, яка відображає ступінь виконання ним його специфічних функцій, пов'язаних із захистом, фінансуванням, забезпеченням впевненості та зменшенням ризиків є збільшення страхових премій і виплат у 2,2 р.

Структура страхових премій протягом останніх років залишається відносно сталою. Переважну частку формує автострахування (КАСКО та ОСЦПВ) – 36%. Премії зі

страхування життя, добровільного медичного страхування та страхування від нещасних випадків становлять у загальному обсязі 28%. Значні обсяги премій зібрано також за страхування майна та вогневих ризиків, фінансових ризиків[1].

Основну частку валових страхових премій – 98,1% – акумулюють 100 СК «non-Life» (47,6% всіх СК "non-Life") та 96,7% – 10 СК "Life" (43,5% всіх СК "Life"), при чому їх питома вага на ринку становить 15%, що свідчить про високу концентрацію на ринку страхування «Life». Коефіцієнт концентрації страхового ринку (CR-3) по страхуванню життя в Україні становить 57,6%, а по «non-life» страхуванню – 13,9%. У 2019 році премії зі страхування життя становили всього 0,14% відносно ВВП.

Стосовно розміру валових страхових виплат, то високий рівень валових страхових виплат спостерігався з таких видів страхування: медичне страхування – 58,2%; обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 45,0%, добровільне особисте страхування – 36,1%, недержавне обов'язкове страхування – 39%, страхування фінансових ризиків – 36,9%. Питома вага валових страхових виплат non-life страхування становила 94,7% та страхування життя – 5,3% відповідно [2].

Страховики non-life з кінця 2019 року демонструють невисоку ефективність. Сукупно страхові виплати, витрати на формування резервів та інші пов'язані з веденням страхової діяльності витрати на 23-25% перевищували премії.

Незважаючи на збільшення рівня виплат його показник залишається порівняно низьким у порівнянні із світовим рівнем 25% проти 75%, що пояснюється його штучним зростанням, адже ринок залишає низка компаній, які займалися переважно перестрахуванням та мають низький рівень виплат. Рівень виплат за non-life страхуванням зріс до 41%, тоді як для life він останніми роками знизився до 12.

Також на недопустимо низькому рівні знаходиться показник обсягу страхових операцій, значення якого становить 1,5% ВВП, що пояснюється низькою купівельною спроможністю страхувальників та невеликим платоспроможним попитом на страхові послуги.

Попри погіршення операційної ефективності частини страхових компаній, фінансовий результат залишався прийнятним, а рентабельність активів становила 1,7%. Так, обсяг загальних активів страховиків збільшився на 40%. У структурі активів страховиків non-life значну частину становлять неліквідні складові, а саме довгострокові інвестиції та дебіторська заборгованість. Детальний аналіз структури активів страхових компаній свідчить, що найбільшу питому вагу серед напрямів інвестування складають вкладення в цінні папери – 21,7% (в акції – 8,4% та цінні папери, що емітуються державою – 21,6%) та банківські вклади – 35,6%, що свідчить про слабкий розвиток фондового ринку і економічну нестабільність країни[3].

Показник збитковості ризикових видів страхування (loss ratio) за результатами 3 кварталів 2020 року становить 26%, для обов'язкових видів страхування – 37%. Зростання даного показника пояснюється формуванням резервів. Премії за ОСЦПВ становлять 68% премій за обов'язковими видами страхування і 23% – для добровільного. Страховики non-life наприкінці 2019 року демонструють невисоку ефективність.

Значно низьким є значення показника щільності страхування, який відображає ступінь поширеності страхового захисту і дає можливість оцінити рівень розвитку страхового ринку. Його рівень становить лише 65,4 дол.США, що принаймні менше рівня західних країни у 4р.

Важливим індикатором оцінки виконання страховим ринком його інвестиційної функції є частка довгострокового страхування у загальній сумі страхових премій. Але, в Україні питома вага страхування життя на ринку страхових послуг становить найменшу частку – 6,7% серед добровільних видів.

Варто зазначити, що на забезпечення стабільного функціонування ринку страхових послуг в значній мірі впливає якісний стан національного ринку перестрахування, завдяки якому забезпечується фінансова стійкість всіх суб'єктів ринку, додаткові можливості до інвестування страхових ресурсів, забезпечення рентабельної діяльності страховиків та ін. Так, операції вихідного перестрахування збільшились у 2019р.у порівнянні з 2011р. у 2,8р. як, за рахунок збільшення обсягу перестрахування всередині країни з 4723,5 у 2011р. до 13415,2 у

2019р, так і за рахунок операцій з перестраховування із страховиками-нерезидентами з 1182,7 у 2011р. до 3298,2 у 2019р. Але частка перестраховиків резидентів і нерезидентів залишається незмінною і становить 80 і 20% відповідно протягом усього досліджуваного періоду.

У структурі вихідного перестраховування за видами страхування станом на 31.12.2019 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – або 22,0; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – або 17,2%; страхування фінансових ризиків – 14,3%; страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – 9,2%; страхування наземного транспорту (КАСКО) – 8,4%; страхування відповідальності перед третіми особами – 6,2%; страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена карта») – 2,9% [1,2].

Частка вхідного перестраховування займає незначну частку на ринку за обсягами премій та виплат, становить від нерезидентів 0,10% у 2019р. і не перевищувала 2% протягом досліджуваного періоду, що пов'язано із значною економічною і політичною кризою і відмовою іноземних компаній працювати на вітчизняному ринку за несприятливих умов інвестиційного клімату, а також на низький рівень розвитку страхового ринку, відсутність довіри до вітчизняних страховиків і надійних механізмів перестраховування.

Варто зазначити, що сучасний вітчизняний ринок перестраховування гальмують висока вартість перестраховувальної послуги на суму брокерської комісії, низький рівень капіталізації, низька конкурентоспроможність вітчизняних перестраховиків, застосування факультативного перестраховування.

Проведене дослідження виявило, що ринок страхових послуг в Україні характеризується недостатньою розвиненістю, недостатністю структури, слабким розвитком інституту перестраховування, нестабільністю фінансового стану окремих страхових компаній та нерівномірністю їх розвитку. Проте, протягом останніх років спостерігається активізація даної галузі. Ринок страхових послуг в Україні знаходиться у процесі трансформації у міжнародний економічний простір.

Література.

1. Офіційний сайт національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.insa.com.ua/uk/blog/chto-zhdyot-strahovoj-rynok-ukrainy-v-2019-godu-osnovnye-trendy/>
2. Підсумки діяльності страхових компаній за відповідний рік рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_2019.pdf/
3. Якістю, а не кількістю: Фінансові показники українського страхового ринку зростають [Електронний ресурс]. URL: <https://www.business.ua/finances/4806-yakistiu-a-nekilkistiu-finansovi-pokaznyky-ukrainskoho-strakhovoho-rynkozrostaiut> (дата звернення 05.07.2019).
4. Приказюк Н. В. Страхування як механізм фінансування ризиків та інструмент страхового захисту держави / Н. В. Приказюк // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 1 (28). Том 2. – С. 236-247.

ОЦІНКА БІЗНЕСУ ПОЗИЧАЛЬНИКА ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

*Малій О. Г., к.е.н, доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Фінансовий стан позичальника і перспективи його зміни перебувають під впливом не тільки факторів фінансового характеру, що пов'язані з діяльністю позичальника, але й багатьох інших, які не мають вартісної оцінки. В їх числі: можливі зміни у законодавстві; політична, економічна ситуація в країні (рівень безробіття, рівень інфляції, розвиток галузі, форс-мажорні обставини тощо).

Для реалізації власної кредитної політики кожен банк розробляє внутрішнє положення про порядок оцінки фінансового стану юридичної особи, в якому зобов'язаний врахувати основні показники, встановлені Положенням НБУ, обґрунтовує і визначає методику врахування додаткових, суб'єктивних показників в оцінці кредитоспроможності

позичальників, необхідних для мінімізації кредитних ризиків від неповернення боргу через неплатоспроможність позичальників [1].

Під час оцінки кредитного ризику банк враховує усю наявну інформацію про боржника, у тому числі: інформацію щодо зловживань і шахрайства; репутацію боржника; якість менеджменту; відносини боржника з іншими банками, а також його кредитну історію.

В оцінках ризику кредитної заборгованості насамперед мають бути враховані ті фактори, що пов'язані з діяльністю позичальника, до яких належать: якість фінансового стану позичальника; рівень забезпеченості та якість забезпечення за кредитом; вид та якість продукції позичальника; показники комерційної ефективності проекту, що кредитується, тощо.

Кредитор вивчає усю інформацію, необхідну для здійснення адекватної оцінки кредитного ризику, у тому числі достовірну фінансову звітність боржника; схильність боржника до діяльності в нових, високоризикових сферах діяльності.

Враховує прогноз макро- та мікроекономічних факторів, ринкових умов, що впливають на майбутні умови діяльності боржника та можуть погіршити його здатність виконувати свої зобов'язання, зокрема, очікувані: підвищення процентних ставок, збільшення рівня безробіття, зміни в правовому, економічному або технологічному середовищі функціонування боржника, зниження попиту на товари або послуги [2, 3];

Кредитор також самостійно установлює оптимальні, економічно обґрунтовані значення показників оцінки фінансового стану боржника.

Банк визначає показник ризику кредитної заборгованості підприємства в межах установленого діапазону, з урахуванням всієї сукупності факторів, що впливають на ймовірність повного погашення такої заборгованості, а саме: динаміки фактичних значень інтегрального показника, коефіцієнта покриття боргу, оцінки якості менеджменту позичальника – юридичної особи, стану ринків збуту продукції, наявності бізнес-планів, визначених рейтингів позичальника – юридичної особи, інших подій та обставин, що можуть вплинути на своєчасність і повноту погашення боргу.

Таким чином, при визначенні ризику проблемної заборгованості необхідно правильно сформувати систему факторів, які можуть свідчити про виникнення проблемної заборгованості, щоб вона була достатньо репрезентативною, надавала можливість отримання достовірного результату, а процес оцінки при розрахунку показника ризику не був трудомістким.

Література.

1. Малій О. Г. Використання багатофакторного дискримінантного аналізу в процесі оцінювання кредитоспроможності. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. Харків: ХНТУСГ. 2017. Вип.185. С.259-268.

2. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33>.

3. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>.

4. Фінансовий аналіз. Навч. пос. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.]. К.: Центр учбової літератури, 2016. 368с.

СУБСИДІЇ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ – МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Олійник А. П., студент,*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

В умовах досконалої конкуренції зростання продуктивності є цілком природним і не потребує додаткової підтримки з боку держави. Країни з найсильнішим агросектором

* Науковий керівник – Антощенко В. В., к.е.н., доцент

вже не використовують пряме субсидіювання. Вони або взагалі не підтримують агросектор (Нова Зеландія), або надають допомогу у формі страхових платежів (США, Австралія) чи здешевлення кредитів (Канада), або підтримують науково-дослідну діяльність (Нідерланди).

Залишаючись одночасно найбільшим експортером сільськогосподарської продукції та країною з однією з найменших часток сільського господарства у ВВП, США продовжує активно підтримувати агросектор [1]. При цьому Департамент сільського господарства США почав поступово відмовлятися від прямого субсидіювання, надаючи перевагу таким програмам страхової підтримки: Price Loss Coverage program (Програма покриття цінових збитків). Ця програма спрямована на захист сільськогосподарських виробників від циклічних цінових коливань. Вона сплачується, коли фактична ціна на продукцію нижче за певну референтну, встановлену державою; Agriculture Risk Coverage program (Програма покриття сільськогосподарських ризиків), яка, на відміну від вже згаданої програми, ARC покриває різницю між фактичним доходом фермерів та мінімальним доходом, гарантованим для виробників даного товару. Загалом за останні 10 років частка страхової підтримки в загальному обсязі державних трансфертів ніколи не перевищувала 35 %. З одного боку, страхування ризиків є успішним у зниженні фінансових ризиків для фермерів та сприяє їх фінансовій стійкості. З другого боку, значна кількість емпіричних досліджень показали, що така форма підтримки викликає багато додаткових проблем: сприяння зростанню великих та одночасному зменшенню малих за розміром виробників; марне витрачання державних коштів на підтримку успішних виробників, які фактично не потребують державної підтримки; зниження врожайності та ефективності використання ресурсів.

Агросектор Канади є одним з найбільш технологічно розвинених у світі. Працівники сільського господарства, що складають лише 1,95 % від населення мають набагато більший за інших мешканців міст рівень освіти та капіталу та щороку приносять понад 50 тис. канадських доларів доданої вартості на кожного. Так, в середньому на одного сільськогосподарського

працівника припадає два трактори та 120 га сільськогосподарських угідь. Причина такої високої забезпеченості працівників основними засобами – політика пільгового кредитування, яку Канада застосовує ще від 1959 року [2]. Федеральний кредитний акт 1959 року та створений на його основі фонд Farm Credit Corporation дозволили сільськогосподарським виробникам брати довгострокові кредити на пільгових умовах. Починаючи з 60-х років XX століття цей фонд поглинає лівову частку коштів, спрямованих на розвиток аграрного сектора та відіграє ключову роль в фінансуванні його розбудови. Спрощений доступ до капіталу значно підвищив розмір капіталовкладень у галузі, постійно витісняючи неефективну зайнятість та сприяючи виходу Канади на п'яте місце серед сільськогосподарських експортерів. Єдиною проблемою такої підтримки залишається значна заборгованість агрофірм державі, що в 2017 році становила 29%. З кожним роком ця частка продовжує зростати, викликаючи все більшу стурбованість Банку Канади.

Ще одна цікава для України модель підтримки – це політика Нідерландів, які приділяють значну увагу підтримці наукових досліджень [3]. Отримання, накопичення нових знань та їхнє впровадження координують спеціальні органи, що одержують державне фінансування та безпосередньо контролюються урядом. В 2015 році через ці органи держава профінансувала 60 % усіх наукових розробок в країні. Державна підтримка досліджень сприяє запровадженню новітніх технологій в сільському господарстві Нідерландів. Ця модель підтримки могла допомогти агросектору Нідерландів вийти на друге місце за обсягами експорту після США та на одне з перших місць у світі за рівнем урожайності.

Серед ключових переваг обох моделей для України те, що і механізми пільгового кредитування, і державне фінансування науково-дослідної діяльності вже застосовувались та продовжують застосовуватись Україною. Проте, для досягнення таких високих результатів обом країнам знадобилося понад 50 років. Чи зможе Україна чекати так довго на прорив в аграрному секторі? Можливо, є спосіб пришвидшити розвиток сільського господарства іншими методами, уникаючи негативного досвіду

та орієнтуючись на позитивний досвід розвинених країн, досвід, який здатний принести кращий результат. Підтримка науково-дослідницької діяльності в агросекторі – це та модель сільськогосподарської підтримки, яка сприятиме високим темпам стійкого економічного зростання. На жаль, концентруючись на питаннях продовольчої безпеки та платоспроможності виробників, галузеве законодавство зовсім не ставить за пріоритет важливість економічного зростання. Така короткострокова спрямованість державної підтримки зручна для політиків та аграріїв, але дуже малоймовірно, що вона зможе допомогти Україні досягти життєвого рівня країн, політичні практики яких вона намагається застосовувати.

Література.

1. Яка модель субсидіювання аграрного сектора потрібна Україні. Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/Яка-модель-підтримки-сільськогосподарства-потрібна-Україні.pdf>.

2. Edwards, Chris; DeHaven, Tad. Save the Farms – End the Subsidies March 3, 2002. Washington Post. Cato Institute. <https://www.cato.org/publications/commentary/save-farms-end-subsidies>.

3. Онегіна В.М., Антощенкова В.В. Спільна аграрна політика та конкурентоспроможність продукції сільського господарства ЄС. «Аграрна політика ЄС: виклики і перспективи» кол. монографія. Житомир: 2019, С.152-163.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА СТРУКТУРА АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Онегіна В. М., д.е.н., професор,

Миргород А., студентка,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств має забезпечити зростання обсягів сільськогосподарського виробництва та його продуктивності, підвищення конкурентоспроможності та сприяти забезпеченню складників продовольчої безпеки з достатності, фізичної та

економічної доступності, стабільності пропозиції та якості продовольства.

Різні аспекти структури капіталу підприємства, формування та ефективності використання його активів розглядалися в працях В. Андрійчука, І. Бланка, С. Василішина, М. Дем'яненка, М. Огійчука та багатьох інших науковців [1-4,6]. Але вплив на структуру капіталу сільськогосподарського підприємства, його розподіл між необоротними та оборотними активами й їх складовими за інноваційної моделі його розвитку підприємства ще не знайшов висвітлення у наукових публікаціях.

Інноваційний розвиток підприємства потребує якісного оновлення засобів та предметів праці. Значного зростання має зазнати вартість необоротних активів у зв'язку з оновленням підприємствами парку сільськогосподарської техніки, високої вартості високотехнологічних засобів виробництва. Зокрема, за 2016-2018 рр. вартість основних засобів у сільському господарстві зросла на 50,8%. Ці зміни мають відображатися у збільшенні частки вартості необоротних активів у структурі активів підприємства.

У табл.1. наводяться дані щодо показників балансу та структури активів в економіці України в цілому та у сільському господарстві.

Таблиця 1

Показники балансу підприємств в Україні

Роки	В економіці				У сільському господарстві			
	Необ. активи, млрд. грн	Об. активи, млрд. грн	Необ. активи, %	Об. активи, %	Необ. активи, млрд. грн	Об. активи, млрд. грн	Необ. активи, %	Об. активи, %
2016	4212,8	5772,8	42,1	57,8	218,6	1318,7	14,2	85,8
2017	4303,3	5650,8	43,2	56,7	272,5	639,0	29,9	70,1
2018	4584,3	6285,1	42,1	57,8	329,3	654,2	33,5	66,5

Джерело: складено за даними Держстату України [5]

За останні три роки просліджується тенденція щодо збільшення вартості та частки необоротних активів підприємств в сільському господарстві. Але проведений аналіз структури

активів одного із сільськогосподарських підприємств Харківської області показав, що при використанні сучасної техніки частка необоротних активів у сукупній вартості активів підприємства не перевищує 10% (табл.2).

Таблиця 2

Структура активів ТОВ «Дельта» у 2017 -2019 рр., %

Активи	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Необоротні активи	5,6	5,5	5,2
Оборотні активи	94,4	94,5	94,8

Джерело: розраховано авторами за даними звітності підприємства

Результати дослідження виявили певний парадокс: в умовах оновленого парку сільськогосподарської техніки, яку підприємство використовує для виробництва сільськогосподарської продукції, вартість та частка необоротних активів, що обліковані та відображені у балансі підприємства, є дуже малими. Вирішення цієї суперечності лежить в площині урахування організаційної характеристики підприємства, яке входить до складу агрохолдингу та використовує у виробництві основні засоби іншого підприємства агрохолдингу.

Отже, інноваційний розвиток зумовлює збільшення вартості та частки у структурі активів підприємств необоротних активів. Але оцінка змін у зв'язку із запровадженням інновацій на основі структури активів окремого сільськогосподарського підприємства має відбуватися з урахуванням його розмірів, організаційно-правової форми та форми власності. У структурі капіталу підприємств, які входять до складу агрохолдингів, зміни в складі активів можуть бути відображені в балансах одного-двох підприємств, у той час, як в інших підприємствах, вартість основних засобів може залишатися малою та знос основних засобів бути значним. Для малих підприємств закупівля нової дорогої техніки може бути неефективною, оскільки обсяги виробництва не дозволять її окупити. Такі підприємства високо ймовірно будуть користуватися орендованою технікою або послугами спеціалізованих підприємств. Подібна практика вже набула поширення на фермах малого розміру в країнах Європейського Союзу. Найбільший вплив на зміни у структурі активів матиме запровадження інновацій у підприємствах

середніх та великих за розмірами, які не входять до складу агрохолдингів. При аналізі структури капіталу підприємств в цілому галузі вплив особливостей організаційної форми підприємства на структуру його активів буде нівелюватися, що дає можливість більш адекватно визначити тенденції в інноваційному розвитку.

Література.

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ: КНЕУ. 2013. 779 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. Киев: МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. 448 с.
3. Василішин С. І., Забезпеченість сільськогосподарських підприємств Харківської області оборотними засобами. *Зб. наук. праць Таврійськ. держ. агротехнолог. ун-ту (економічні науки)*. Мелітополь: тип. «Люкс». 2013. №1 (21). Т.3. С. 58-65.
4. Дем'яненко М. Я. Ефективність оборотних засобів у сільському господарстві: теорія, методологія, практика. Економіка АПК. 2013. №5. С. 44-52.
5. Діяльність суб'єктів господарювання. Статистичний збірник. За ред. М. Кузнецової. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_dsg_2018.pdf.
6. Огійчук М. Ф., Василішин С. І. Ефективність використання оборотних засобів, їх облік та оцінка: монографія. Київ: Алерта. 2014. 338 с.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

***Пристемський О. С., д е.н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет***

Змінність джерел фінансових ресурсів при оптимальній своїй концентрації дозволяє забезпечити фінансову безпеку розвитку суб'єктів господарювання. Крім того, структура фінансових ресурсів має тісний взаємозв'язок із ринковою вартістю господарюючого суб'єкта.

У структурі фінансових ресурсів найбільша частка належить власному капіталу підприємств як головному джерелу їх утворення. Безумовно, наявність власного капіталу має безліч переваг для забезпечення фінансової безпеки підприємства, але разом з тим має певний перелік обмежень, які стримують ефективно їх функціонування та розвиток. Особливо дане питання загострюється в умовах фінансової кризи країни, яка посилила інфляцію та дестабілізувала валютні курси.

Існуюча структура фінансових ресурсів, яка протягом останніх років є відносно стабільною, не здатна задовольнити в повному обсязі потреби галузі, а концентрація власного капіталу як пріоритетного джерела фінансування знижує мобільність та адаптивність господарюючих суб'єктів до світових тенденцій.

Традиційними джерелами фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є власний капітал, банківське кредитування, інвестиції, а також лізинг, який поєднує в собі ознаки оренди й кредиту.

Розвиток суб'єктів господарювання одночасно із розвитком ринкової економіки передбачає перш за все забезпечення високого рівня конкурентоздатності та фінансової безпеки, що вимагає залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів й ефективного управління ними.

Використання можливостей фондового ринку для розширення джерел залучення фінансових ресурсів для забезпечення високого рівня фінансової безпеки на сьогодні має високі перспективи.

Функціонування фондового ринку у Україні має безліч перепон та повну відсутність ліберальної підтримки державних органів, але найбільшого ускладнення зазнав даний процес саме для господарюючих суб'єктів після погіршення політичної ситуації в країні. Про це свідчать аналітичні дані обсягів залучення коштів через зарубіжні фондові біржі.

Значний вплив на фінансову безпеку суб'єктів господарювання здійснює доступність фінансових ресурсів, їх належний обсяг та стабільність надходження. Динаміка залучення фінансових ресурсів вітчизняними суб'єктами господарювання через міжнародні фондові біржі свідчить про те, що обсяги залучених коштів залежать від стану

макроекономічної ситуації в країні та світі. Зокрема, значне зниження активності підприємств на міжнародній арені пов'язані із втратою довіри до вітчизняних підприємств та посиленням фінансово-економічної й політичної кризи країни.

Обмеженість фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання викликає погіршення його фінансової безпеки. Найбільш гостро дане питання стосується матеріально-технічної бази виробництва, висока вартість якої є невід'ємною для малих та середніх підприємств. Це впливає на зниження якості виробництва, погіршення експортного потенціалу, оскільки зменшується парк нової високоефективної техніки та обладнання, а капітальний і поточний ремонт існуючих не проводиться через ціну запасних матеріалів.

Фінансове забезпечення розвитку сільського господарства реалізується шляхом розширення джерел фінансових ресурсів підприємств галузі. Серед пріоритетних джерел фінансових ресурсів варто віднести лізинг, компенсація кредитів, фондові біржі, іноземні інвестиції та благодійні фонди. Фінансова безпека розвитку суб'єктів господарювання потребує ефективного фінансового забезпечення, яке досягається шляхом залучення альтернативних джерел фінансування.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Сиволап Л. А., к.е.н., доцент,
Донецький державний університет управління*

Розвиток та тенденції сучасної світової та національної економіки вимагають від суб'єктів господарювання знаходити нові напрямки та механізми свого розвитку. Тому як сучасна політична, економічна та соціальна ситуація не дають можливість підприємствам працювати у звичайному (незмінному) режимі. Розвиток інноваційної діяльності на підприємстві є одним з головних факторів, який може допомогти підприємству утримати свої конкурентні позиції та мати змогу розвиватись відповідно сучасним вимогам.

На рівні підприємства результативність інноваційної діяльності можна оцінити через такі показники як:

- інноваційна активність підприємства;
- виробництво і випуск інноваційної продукції;
- забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Тут факторами, що сприяють отриманню результативності, служать:

- створення сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату на підприємстві;
- відповідність внутрішньої інноваційної політики підприємства регіональній та державній інноваційній політиці;
- інноваційний менеджмент;
- наявність стратегії інноваційного розвитку;
- наявність інтелектуального потенціалу [1].

Для того щоб ефективно впроваджувати та розвивати інноваційну діяльність на підприємстві необхідно мати відповідне фінансове забезпечення. Рівень та необхідний обсяг фінансового забезпечення прямо пропорційно залежить від масштабності інноваційних проектів, які впроваджуються на підприємстві, таким чином, виходячи з цього, підприємство не може задовольнити свої інноваційні потреби лише власними коштами. Це свідчить про необхідність розробки механізмів залучення фінансових ресурсів за рахунок інших джерел (держава, зарубіжні інвестиції та інше).

У таблиці 1 представлено інформацію щодо показників інноваційної діяльності підприємств в Україні за 2010-2018 рр.

Таким чином, виходячи з даних табл. 1 бачимо, що кількість підприємств які займаються інноваційною діяльністю у 2018 році зросла на 2,15% відповідно до 2010 р. Однак у 2018 р. частка збиткових підприємств, які займаються інноваційною діяльністю склала 26,1% проти 42,7% 2010 р. Це свідчить про те, що багато підприємств не спроможні займатися інноваційною діяльністю, зокрема через брак фінансового забезпечення.

Кількість можливих джерел фінансування інноваційної діяльності є дуже різноманітною за своїм характером, вартістю, строковістю та за потреби дозволяє обрати найбільш раціональний варіант для фінансового забезпечення того чи іншого проекту. Незважаючи на це, Україна посідає останні місця у різних міжнародних рейтингах. Наприклад, за даними

Всеукраїнського всесвітнього форуму, що проводився у 2018 році, Україна займає 81 місце серед 137 держав, які було досліджено на готовність до інновацій. Ще один рейтинг було складено у 2018 році агентством Bloomberg, в якому Україна зайняла 53 позицію серед 60 держав за рівнем інноваційного розвитку. Дійсно, величина загальної суми витрат на інноваційну діяльність підприємств є вкрай низькою – щорічно на неї витрачається менше 1% від внутрішнього валового продукту. Для порівняння, у Європейському Союзі орієнтир для визначення достатності фінансування інновацій становить не менше 3% від ВВП країни. До того ж, 2/3 фінансових ресурсів має бути залучено з підприємницького сектору [2].

Таблиця 1

Показники інноваційної діяльності підприємств в Україні за 2010-2018 рр. [2]

Рік	Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, од.	Власні кошти, млн. грн.	Витрати на дослідження, млн. грн.	Частка збиткових підприємств
2010	301406	4775,2	996,4	42,7
2011	275691	7585,6	1079,9	36,5
2012	278453	7335,9	1196,3	37
2013	289338	6973,4	1638,5	35
2014	311104	6540,3	1754,6	34,5
2015	341578	13427	2039,5	26,7
2016	352604	22036	2457,8	27
2017	292433	7704,1	2169,8	27,6
2018	307885	10742	3208,8	26,1

Таким чином, інноваційна діяльність для підприємства є можливістю ефективного функціонування в сучасних умовах. Однак вона потребує значного фінансового забезпечення. Сьогодні підприємства переважно за власний рахунок забезпечують цей вид своєї діяльності, але цього не достатньо, тому потребує розробки механізмів залучення додаткових коштів. У даній ситуації держава виступає як «основний партнер», підтримуючи підприємства за рахунок державних програм розвитку інноваційної діяльності на підприємствах та в країні в цілому.

Література.

1. Костецкий В. Вплив інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на інноваційний розвиток економіки держави. *Світ фінансів*. 2019. 1 (58). С. 132-144.

2. Гуща А.В. В.Г. Боронос, Ю.Ю. Романова Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств. *Ефективна економіка: електронне фахове видання* – 2019. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7445>.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

***Стренадко В. Р., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Будь-які зміни у банківській системі мають вплив на економічні процеси, що відбуваються в країні. Це спричинено тим, що всі процеси, які відбуваються впродовж економічного циклу, нерозривно пов'язані з діяльністю банківських установ.

Банківська система справляє значний, різнобічний вплив на життєдіяльність суспільства. Вона не тільки забезпечує акумуляцію вільних коштів та їх залучення в обіг, але є і механізмом перерозподілу грошового капіталу, важливим елементом розрахунково-платіжного механізму господарської системи України [4].

Розглянемо офіційні показники банківської статистики.

Станом на 01 вересня 2020 року ліцензію Національного банку України мали 74 банківські установи (з них 34 банка з іноземним капіталом). З початку 2020 року кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 3, а з 2017 року – на 14 установ [7].

Банківські активи станом на 01.09.2020 року становили 1651,6 млрд. грн. (на 01.09.2017 року вони складали 1251,0 млрд. грн.). Розмір кредитного портфеля на 01.09.2020 року становив 1062,7 млрд. грн. (на 01.09.2017 року він складав 974,2 млрд. грн.) [6].

* Науковий керівник – Малій О. Г., к.е.н., доцент

Серед найбільш прибуткових, за підсумками 6 місяців 2020 року були банки ПриватБанк (14,04 млрд. грн.), Ощадбанк (3,59 млрд. грн.), Райффайзен Банк Аваль (2,06 млрд. грн.), ПУМБ (1,25 млрд. грн.), УкрСиббанк (0,66 млрд. грн.), Альфа-Банк (0,58 млрд. грн.), ОТП Банк (0,58 млрд. грн.), Укргазбанк (0,43 млрд. грн.), Креді Агріколь Банк (0,39 млрд. грн.). Прибуток за період січень-червень 2020 року цих банків склав 26,26 млрд. грн. Банками-лідерами за обсягами прибутку за півріччя стали державні банки (68,8% всього банківського прибутку). Тоді як частка «дочок» іноземних банків в загальних прибутках системи складає лише 21,97% [3].

Збитковими, за результатами півріччя виявилися 16 банків, в основному, за рахунок формування резервів. Серед них – Укрексімбанк (-1,91 млрд. грн.), Банк Кредит Дніпро (-0,15 млрд. грн.), Промівестбанк (-0,219 млрд. грн.), Правекс Банк (-0,078 млрд. грн.), БТА Банк (-0,043 млрд. грн.) [3].

За прогнозами аналітиків [3] фінансові результати прибуткових банків за підсумками 2020 року очікуються вдвічі нижчі ніж у попередньому році.

Зниження ділової активності та згортання інвестиційних проектів багатьма підприємствами через коронокризис призупинили кредитування, і незважаючи на зниження відсоткових ставок за користування кредитами до 12-19% річних, надання кредитів відбувалося більш повільно.

За підсумками січня-червня 2020 року наростили кредитний портфель лише Ощадбанк (+3,1 млрд. грн.), Універсал Банк (+2,93 млрд. грн.), банк «Південний» (+2,74 млрд. грн.), ПроКредит Банк (+1,69 млрд. грн.), Таскомбанк (+0,89 млрд. грн.), А-Банк (+0,85 млрд. грн.) [3]. При цьому понад 80 % усіх кредитів банки надавали в поточну діяльність позичальників, а інвестиційна діяльність залишається поза увагою банків, про що свідчить мала частка довгострокових кредитів, спрямована в інвестиційну діяльність та у пріоритетні галузі економіки [5].

Основним джерелом формування банківських ресурсів є депозити фізичних та юридичних осіб.

За перше півріччя 2020 року більшість великих і середніх банків продемонстрували приріст обсягу депозитів. Лідерами виявилися – ПриватБанк (+21,57 млрд. грн.), Ощадбанк (+17,86

млрд. грн.), Універсал Банк (+5,29 млрд. грн.), Райффайзен Банк Аваль (+4,64 млрд. грн.), УкрСиббанк (+4,33 млрд. грн.), ПУМБ (+3,58 млрд. грн.), Альфа-Банк (+3,5 млрд. грн.), ОТП Банк (+1,9 млрд. грн.). [3]. Усього за шість місяців банки залучили 73,86 млрд. грн. на рахунки фізичних осіб [6].

Таким чином із залученням коштів у банків ситуація була значно краща, чим із наданням кредитів.

За даними Національного банку України на початку пандемії у березні-квітні 2020 року вкладники забирали свої кошти, однак в травні-червні спостерігалась інша тенденція – гроші поверталися до банків. В цілому, за підсумками півріччя обсяги депозитів фізичних осіб зросли на 13,38% [7].

Таким чином, банківська система України, в сучасних умовах макроекономічної нестабільності функціонує досить динамічно та має перспективний вектор свого розвитку, незважаючи на значну кількість чинників які цьому перешкоджають.

Література.

1. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження: монографія / [С. М. Аржевітін, Т. С. Шемет, Н. В. Циганова та ін.]; за ред. С.М. Аржевітіна. Київ : КНЕУ, 2017. 407 с.

2. Банківська справа: Центральний банк і грошово-кредитна політика. Банківські операції : у 5 т. / [В. О. Сичов, В. Т. Александров, В. В. Астапенко та ін.]; за ред. В. О. Сичова. Київ: НВП «АВТ лтд.», 2004. 628 с.

3. Деньги ua. Веб-сайт. URL: <https://www.dengi.ua>.

4. Малій О. Г. Методичний підхід щодо визначення ефективності банківського кредитування. *Економіка і управління. Науково-практичний журнал*. 2006. №5. С.102-106.

5. Малій О. Г. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Харків: Вид-во «Міськдрук», 2012. 354 с.

6. Міністерство фінансів Украни. Веб-сайт. URL: <https://minfin.com.ua>.

7. Національний банк України. Веб-сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

КРАУДФАНДИНГ ЯК МЕТОД ПІДТРИМКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ

*Тохтамиш Т. О., к.е.н., доцент,
Харківський національний університет будівництва та
архітектури*

В умовах глобалізації, розвитку мережі Інтернет та інформаційних технологій створюються нові форми підприємництва (стартапи, мережевий маркетинг тощо) та різноманітні форми електронного фандрайзингу. Основна ідея таких форм фінансування полягає у громадській участі у фінансуванні різного роду проектів як суспільних, так і комерційних, що створюють нову форму суспільних фінансів.

Сьогодні Україні необхідно подолати технологічне відставання, що, в свою чергу, неможливе без належного фінансування. Незважаючи на це, в нашій країні відносно нещодавно була сформована технологія залучення коштів в проекти на стадії зародження краудфандинг.

У сучасному світі розвиток суб'єктів економічної діяльності залежить від багатьох чинників, де важливе місце займає залучення фінансових ресурсів для розвитку інноваційних сфер економіки. Внаслідок розвитку інформаційних технологій створюються нові форми фінансування, які базуються на громадській участі. Потенційними інвесторами можуть бути пересічні громадяни, проте через складну економічну ситуацію, брак коштів та ризикованість, вони поки що утримуються від інвестування.

Для успішної діяльності та підтримки конкурентоздатності на ринку підприємства залучають кошти від індивідуальних та інституційних інвесторів через краудфандингові платформи.

У зв'язку з вищевикладеним, необхідно знайти інший механізм взаємодії між компанією, яка потребує інвестицій для реалізації бізнес-ідеї та фізичними особами, які мають вільні кошти та готові виступити в якості інвесторів. Такий механізм винайдено в розвинутих країнах, який отримав назву «краудфандинг», що дослівно перекладається як публічне інвестування.

Краудфандинг – залучення коштів на реалізацію проекту від багатьох фізичних осіб. У переклад з англійської (crowd – натовп, funding – фінансування) – це поняття означає «народне фінансування» [3].

Інвестори за допомогою різних видів фінансування підприємств через механізм краудфандингу отримують низку переваг, таких як можливість підтримки мистецтва і культури, а також генерування додаткового доходу для індустрії розваг; інноваційних рішень і стартапів, що дозволить знаходити успішних і талановитих людей [1].

Швальц В. [4] наводить п'ять ринкових переваг краудфандингу:

1. Реальна оцінка рівня попиту та зменшення ризиків.
2. Краудфандинг – одночасно є рекламною кампанією.
3. Довіра і додаткове просування. Публікація проекту на краудфандинговій платформі вселяє довіру до нього донорів.
4. Отримання контактної інформації, створення бази споживачів. Краудфандинг надає можливість спілкуватися з цільовою аудиторією, отримуючи її оригінальні відгуки.
5. Стратегічна відкритість новим можливостям. Краудфандинг створює передумови для швидкого розвитку: з'являються інвестори, готові фінансувати компанії поза рамками проекту, і нові бізнес-партнери

Найшвидшими темпами краудфандинг розвивається в США та Європі. Важливим кроком у поширенні краудфандингу в США стало підписання президентом закону «The Jumpstart Our Business Startups» («законопроект краудфандингу»). Цей закон був спрямований на зменшення регулювання малого бізнесу й узаконив краудінвестинг. Натомість повноцінна краудфандингова діяльність у Європі розпочалася лише у 2012 р., коли краудфандингове інвестування було апробовано в Нідерландах.

Краудфандинг поширений і в інших країнах світу. Наразі в Канаді зроблено спроби інституціоналізувати цей процес. У Мексиці проводять консультації з венчурними компаніями та бізнес-ангелами щодо краудфандингу. У Латинській Америці Бразилія лідирує в розвитку краудфандингового простору. В Азії

найбільший інтерес до таких платформ проявляють Гонконг, Республіка Корея, Бруней та Малайзія. Загалом кількість краудфандингових платформ постійно збільшується.

В Україні вже успішно реалізовані проекти за рахунок краудфандингу, але більшість цих проектів мають соціальний, а не бізнес напрямок. Краудфандинг в країні розвивається дуже повільно, але вже існує декілька платформ, на яких можна розмістити свої проекти і отримати фінансування, наприклад, Спільнокошт, Українська біржа благодійності, Na-Starte. За типом, краудфандингові платформи національні та відкриті, окрім Української біржі благодійності, яка є нішевою. За обсягами коштів вони поки що залишаються незначними у порівнянні з тенденціями розвинутих країн [2].

До ключових переваг краудфандингових платформ можна віднести можливість використання різних платіжних систем, соціальні складові наряду, безпосередній контакт з авторами проекту з приводу основних ідей, процесу реалізації проекту, особливостей його впровадження.

Отже, краудфандинг є високотехнологічним зручним інструментом для фінансування малих та середніх підприємств на ринку капіталу, являє собою перспективну технологію фінансування та інвестування діючих підприємств і нових бізнес-ідей.

Література.

1. Попович Д. В. Краудфандинг як новітній спосіб фінансування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. №5 (64). С. 283-294.
2. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2011. 432 с.
3. Рожкова Т. С. Міжнародна торгівля: підручник. К.: КиМУ, 2015. 665 с.
4. Швальц В. Пять нематериальных преимуществ краудфандинга. URL: <http://crowdsourcing.ru/article/fve-non-monetary-benefitscrowdfunding>.

ВИКОРИСТАННЯ КРАУДФАНДІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ

*Хаджинова М. С., студентка,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

За останні 10 років в світі активно змінюються і розвиваються «цифрові» технології, що відкриває нові потужні можливості для держави, суспільства та громадян. Цифровізація економіки сприяє трансформації методів фінансування проєктів. За умов розвитку інформаційних технологій особливого поширення набуває такий інструмент фінансування, як краудфандінг.

Краудфандінг – це інструмент, який формується як альтернатива традиційним формам фінансування. За його допомогою підприємці можуть зібрати кошти для реалізації своїх ідей. Краудфандінг (англ. crowdfunding, від crowd – «натовп» і funding – «фінансування») являє собою спосіб залучення капіталу невеликими розмірами від значного кола осіб з метою фінансування нового проєкту, використовуючи спеціальні краудфандінгові платформи, що об'єднують потенційних інвесторів і підприємців [1].

Однією з головних переваг цього інструменту фінансування є простота і зручність для інвестора при внесенні коштів, прозорість залучення та використання фінансових ресурсів. Організація фінансування через краудфандінг не призводить до великої кількості додаткових витрат. Більш того, є ідеї і проєкти, для фінансування яких, нерідко не підходить жоден з класичних способів залучення коштів.

Краудфандінг здійснюється за допомогою спеціальних краудфандінгових платформ, які виступають посередниками між суб'єктами, які потребують фінансування, і їх інвесторами. Краудфандінгова платформа – це інтернет-ресурс, призначений для інформаційного, організаційного і правового спілкування, використовувана задля розміщення і просування відповідних проєктів в інтернеті.

** Науковий керівник – Андрійченко Ж.О., к.е.н., доцент*

Краудфандінг сприяє створенню прозорого та ефективного механізму для народного фінансування проєктів. Тому кошти, зібрані на краудфандинговій платформі, як лакмусовий папірець дозволяють визначити потенційні можливості реалізації стартапу, віднайти його «слабкі» місця [6].

Світовий обсяг фінансування з використанням краудфандінга в 2019 році склав 13,93 млрд дол [2]. Світовими лідерами з краудфандінгу є такі платформи Gofundme, Kickstarter, Indiegogo. В останні роки з'явилося кілька українських краудфандингових платформ: «Спільнокошт», Na-Starte, GoFundEd. Але вони не отримали достатнього розвитку і орієнтовані в основному на соціальні, культурні і благодійні проєкти. Бізнес-стартапи та інноваційні проєкти з використанням краудфандінгу на сьогоднішній день поки не знайшли реалізації в нашій країні.

Причинами, що стримують розвиток краудфандінгу в Україні, є: відсутність ефективного державного регулювання, нерозвиненість краудфандингової інфраструктури, недостатній рівень доходів населення і, як наслідок, обмежений платоспроможний попит на фінансування проєктів, відсутність інтересу з боку потенційних вкладників, обумовлена низькою фінансовою грамотністю населення та ін.

Краудфандінг має значний потенціал розвитку в Україні внаслідок переваг, які отримує ініціатор реалізації проєкту, а саме: можливість реалізації проєкту, що не має коштів на фінансування; допомога в просуванні проєкту через засоби масової інформації; здатність централізувати й оптимізувати зусилля зі збору коштів; зростання довіри інвесторів, лояльності споживачів, іміджу підприємства; можливість оплати за користування фінансовими ресурсами після надходження позитивних грошових потоків від реалізації проєкту та ін.

Таким чином, з урахуванням стрімкого розвитку сфери інформаційних технологій, на сьогоднішній день ринок краудфандінгу є найбільш перспективним. Краудфандінг може стати альтернативною формою фінансування бізнес-проєктів на ранній стадії, основою фінансування інноваційних проєктів та стабілізації економіки.

Література.

1. What-is-crowdfunding? - URL: <https://www.fundable.com/learn/resources/guides/crowdfunding-guide/what-is-crowdfunding>.
2. Massolution Crowdfunding Industry 2015 Report. – Режим доступу: <http://crowdexpert.com/crowdfunding-industry-statistics/>.
3. Волосович С. В., Василенко А. В., Краудфандінг як інноваційний метод фінансування проєктів. Modern economics. 2017. № 5. С. 13-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2017_5_4.
4. Ковтуненко К. В., Використання краудфандінгу як інструменту фінансування інноваційних проєктів / К. В. Ковтуненко, О. В. Нестеренко // *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 15. С. 14-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_15_5.
5. Отливанская Г. А. Перспективы и возможности применения краудфандинга в инвестиционной деятельности предприятий Украины *Проблеми економіки*. – 2017. – № 2. – С. 276-281. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2017_2_38.
6. Рудь О. В. Краудфандинг: сутність, види та перспективи його використання в Україні / *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 6 (2). С. 28-33. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_6\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_6(2)_9).

ІСО ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

***Ягольницький О. А., к.е.н, доцент,
Харківський національний університет будівництва та
архітектури***

Роль фінансових ресурсів в підприємницькій діяльності важко переоцінити, оскільки вони здатні в короткі строки перетворюватися в будь-який інший вид економічних ресурсів і забезпечувати їх кругообіг. Темпи розвитку економіки, оздоровлення бюджетної системи й фінансів підприємств багато в чому залежать від раціонального використання джерел формування фінансових ресурсів, як на рівні підприємств, так і

на рівні держави, що складає одне з найважливіших завдань для підприємства.

Одним із сучасних способів залучення коштів є первинне розміщення токенів. ICO або Initial Coin Offering - це випуск компанією своїх власних віртуальних монет (токенів) і їх наступний обмін на інші криптовалюти або фіатні гроші з метою залучення інвестицій [1].

Позитивними рисами ICO є:

- швидкий і легкий механізм залучення коштів;
- інтернет-маркетинг. Токени можна продавати через Інтернет для великого кола користувачів;
- розрахунки через блокчейн [2].

До негативних рис ICO відносять:

- відсутність належної перевірки. Команда може документувати свої технології та бізнес-плани, але може бути мало доказів, що технологія може бути побудована, як зазначено, або що бізнес буде працювати, як очікується;

- екстремальна волатильність цін. Ціни на жетони є нестійкими. Наприклад, 41 із 100 найбільших криптовалют (за ринковою капіталізацією) мала 7-денну зміну ціни більш, ніж на 5%;

- відмивання коштів: ICO можуть використовуватися для фінансування терористичних організацій або відмивання грошових коштів, отриманих злочинним шляхом, та відновити їх у систему [3].

У разі, якщо підприємство є новостворюваним або новим та має інноваційний інвестиційний проект, що може забезпечити високу дохідність, то доцільно використовувати такий метод залучення як ICO. Автор бізнес-ідеї не має поступатися значною часткою в контролі та управлінні підприємством в майбутньому. Одним із найбільш стримуючих факторів для розвитку ICO в Україні виступає низький рівень розвитку організованого фондового ринку та корпоративної культури, що ускладнює вихід венчурних інвесторів із проекту.

Поняття ICO прямо пов'язане з блокчейн-технологією, яка представляє собою розподілений реєстр, адже одна з основних парадигм створення і застосування блокчейна – це чітке, надійне і безпечне функціонування віртуальної валюти.

Криптовалюта ICO є токенами. Токени випускаються шляхом додавання в блокчейн транзакції із зазначенням їх кількості, описом і присвоєнням унікального ідентифікаційного номеру. Кожний токен, що розміщується в ході ICO, отримує визначений запис в обліковій книзі для зручності обміну інформацією. Після випуску токени можуть бути відправлені на будь-який гаманець в блокчейн-системі.

Основна цінність ICO - це ідея. Саме для реалізації будь-якої бізнес-ідеї здійснюється збір інвестицій. Ця процедура має кілька етапів [4]:

1. Попередній анонс. Ініціатори ICO розповідають майбутнім інвесторам про особливості своєї ідеї. На цьому етапі вона існує тільки на папері або навіть в головах команди стартапа. Оцінюється рівень інтересу інвесторів до проекту, надаються відповіді на базові запитання. Анонси проводяться в електронних ЗМІ, соціальних мережах, а також у вигляді конференцій. Ведеться дискусія між інвесторами та авторами ідеї.

2. Оферта – пропозиція про співпрацю та майбутнє інвестування. Незважаючи на вільність форми ICO і відсутності регулювання, воно повинно бути прикріплено до будь-якої юридичної особи. Оголошуються терміни реалізації ідеї, необхідна сума для цього та відбувається емісія tokenів. Для цього створюється окремий сайт або презентація.

3. Маркетингова кампанія. На відміну від попереднього анонсу, на цьому етапі розкривається інформація про продукт або послугу, умови інвестицій, цілі та технічні деталі.

4. Старт продажу. Повноцінний запуск продажу tokenів ще називають краудсейлом або токENSEЙЛОМ. Стартап пропонує інвесторам придбати токен всередині своєї платформи (через сайт). Пізніше продаж запускається на загальнодоступних криптовалютних біржах.

ICO став одним з перших механізмів застосування блокчейн-технологій з боку бізнесу. ICO дають можливість запустити проект без зайвих витрат і тривалих переговорів з інвесторами, а також вирішують проблему дефіциту фінансування, з якою регулярно стикаються стартапи і приватні компанії.

Отже, можна зробити висновок, що для подолання технологічного відставання вітчизняним підприємствам необхідне належне фінансування. Інноваційні форми фінансування підприємств здатні створити конкуренцію традиційним формам залучення фінансових коштів. Їх вибір залежить від пріоритетів, які ставить перед собою кожне підприємство.

Література.

1. Буряк Л. Д., Вакуленко Є. В., Куліш А. П. та ін. Фінанси підприємств: навч.-метод. посібник. К.: КНЕУ, 2013. 165 с.
2. Іващенко А. І. Перспективи розвитку краудфандингу в Україні як інструменту залучення коштів для підприємств малого та середнього бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С.51-58.
3. Огородник В. О. Краудфандинг як інноваційний інструмент модернізації національної фінансово інвестиційної. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2014. № 3. С.47-52.
4. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 45-59.

Секція 4

*Сучасні проблеми
теорії та
практики
оподаткування в
умовах ринкової
економіки*

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Конкін Д. С., студент,

Дорошенко А. П., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Для суб'єкта господарювання будь-якого виду діяльності наявність основних засобів забезпечує його функціонування та процес виробництва. У зв'язку з цим зростає роль управління процесом обліку основних засобів. Оскільки правильний облік не лише забезпечує об'єктивну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, а й дає змогу забезпечувати відповідний рівень експлуатаційної ефективності відповідних елементів необоротних активів підприємства. Розглянемо визначення поняття «основні засоби», яке трактується у Податковому Кодексі України, що є основним нормативно-правовим документом у сфері податкового обліку.

Згідно з пп. 14.1.138 Податкового кодексу України основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень), вартість яких перевищує 20000 гривень (до 23.05.2020 – 6000 грн), невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, (до 23.05.2020 – 6000 грн) і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [2].

Тобто фактично вартісний критерій, що розділяє необоротні активи на основні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) для податкового обліку збільшився з 23.05.2020 р. При цьому, цей критерій необхідно застосовувати стосовно лише тих необоротних активів, що були введені в

експлуатацію після 22 травня 2020 р. Збільшення вартісного порога з точки зору податкового обліку для кваліфікації необоротних активів збільшить кількість активів, які можна буде кваліфікувати як малоцінні і швидше списувати на витрати.

Одночасно слід зазначити, що такий підхід одночасно обґрунтований поступовим зростанням цін (інфляцією) в результаті чого під категорію основні засоби (якщо використовувати вартісну оцінку 6000 грн) підпадали активи, які об'єктивно не відносяться до вищезазначеної категорії, а отже виникали проблеми з подальшим їх списанням чи виведенням з експлуатації.

У зв'язку з змінами до ПКУ, що набрали чинність з 23.05.2020 р. амортизація не нараховується в періоді невикористання (експлуатації) основних засобів у діяльності підприємства у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою, дообладнанням та консервацією [2]. Такий підхід частково знизить фінансове навантаження на суб'єкти господарювання в періоди, коли не відбувається експлуатація об'єкта, а підприємство не отримує економічної вигоди від його використання.

Ці зміни стосуються підприємств, які ведуть бухгалтерський облік згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ), так як П(С)БО вже забороняють амортизацію в даних випадках. Виходячи з цього у суб'єктів господарювання, які ведуть бухгалтерський облік по МСФЗ будуть розбіжності з податковим обліком, а у суб'єктів господарювання, які ведуть згідно П(С)БО не буде цих розбіжностей. Тобто з вступу цих змін в силу ті суб'єкти господарювання, що ведуть облік за МСФЗ і не зупиняють нарахування в бухгалтерському обліку амортизації, коли проводять модернізацію чи реконструкцію об'єкту основних засобів, будуть через використання податкових різниць збільшувати фінансовий результат на амортизацію, розраховану за МСФЗ, і повинні сплачувати більше податку. Фінансовий результат зменшити на податкову амортизацію за цей податковий період підприємці тепер не зможуть.

Строк корисного використання об'єкта основних засобів можливо призупинити на період його тимчасового виводу з

експлуатації керуючись документами, які свідчать про виведення таких об'єктів з експлуатації. Амортизація основного засобу здійснюється до досягнення залишкової вартості ліквідаційної вартості об'єкта [1].

Також слід відмітити платники податку на прибуток можуть прийняти рішення про застосування з II-IV кварталу 2020 року "виробничого" методу нарахування амортизації при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток до основних засобів, амортизацію яких розпочато за іншим методом. Такі платники податку зобов'язані провести інвентаризацію цих об'єктів основних засобів станом на перше число податкового (звітного) періоду 2020 року, в якому прийнято рішення про застосування "виробничого" методу [2].

Якщо за результатами інвентаризації все ж таки буде виявлено, що балансова вартість за бухгалтерським обліком менша, порівняно з податковим обліком, то така різниця амортизується як окремий об'єкт основних засобів прямолінійним методом нарахування амортизації протягом двадцяти податкових (звітних) кварталів. Така амортизація буде зменшувати рівень фінансових результатів до оподаткування за відповідний податковий (звітний) період. Якщо ж балансова вартість за бухгалтерським обліком основних засобів більша, ніж за податковим обліком, для використання виробничого методу амортизації в податковому обліку застосовується балансова вартість основних засобів за податковим обліком.

Отже, зміни до Податкового Кодексу України підвищили рівень зближення бухгалтерського та податкового обліку, але все одно залишаються певні розбіжності завдяки різним підходам, тому працівникам потрібно бути уважними при веденні обліку основних засобів. Застосування наданих рекомендацій на практиці відіграє в майбутньому позитивну роль у здійсненні підприємствами своєї діяльності та прийнятті відповідних управлінських рішень для покращення роботи підприємства та підвищення фінансового результату. Податковий облік потребує вдосконалення в методико-організаційних аспектах та законодавчо-нормативних актах з метою оптимізації роботи облікових працівників.

Література.

1. Максимова А. В., Бояр Е. М. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів в сучасних умовах: головні аспекти та Відмінності. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/50.pdf (дата звернення: 09.10.2020).

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями станом на 13 серпня 2020 року відповідно до Закону України № 821-IX). Дата оновлення 13.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.10.2020).

ВПЛИВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

*Коломієць Н. О., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Виникнення нових кризових явищ у функціонуванні національної економіки, що збіглась у часі з поглибленням світової економічної кризи, в черговий раз загострило проблему пошуку ефективних фіскальних інструментів подолання негативних тенденцій у соціально-економічному розвитку України. Як відомо, за допомогою податкової політики держава може, з одного боку, коригувати потоки ринкового переливу капіталу, а з іншого – ініціювати необхідні соціально-економічні зрушення шляхом формування фінансового забезпечення тих чи інших видатків бюджету. На сьогодні малодослідженими залишаються питання про те, як за допомогою податкової політики вирішити поточні економічні та соціальні проблеми в Україні, створивши одночасно сприятливі фіскальні умови для динамічного економічного розвитку на базі прогресивних інституційних і соціально-економічних трансформацій у перспективі [3]. Ефективною підмогою управління циклом ділової активності під час спаду економіки є узгоджена монетарна та фіскальна політики. У контексті фіскальної

політики важливо акцентувати увагу на оподаткуванні прибутку підприємств, оскільки саме він має найбільший вплив на ефективність і стабільність розвитку національної економіки. Більш того, нагального конструктивного розв'язання потребує проблема пошуку ефективних податкових інструментів під час світової економічної кризи, використання яких не тільки ґрунтувалося б на виконанні фіскальних завдань, але й забезпечило б досягнення пріоритетних регулюючих цілей.

Унаслідок кризового стану економіки України та кроків уряду до стійкого розвитку, недоліки чинної податкової системи стали ще очевиднішими. Тому було намічено шляхи її реформування з урахуванням найкращого світового досвіду. Сьогодні зрозуміло, що стійкого динамічного розвитку можна досягти тільки пройшовши етап «терпіння». Терпіння до відновлення фінансової системи України з ліквідацією «токсичних» активів, до боргових зобов'язань попередніх часів, до очікувань другої хвилі глобальної кризи, підвищення конкуренції на глобальних ринках. Враховуючи досвід Японії, Нідерландів, Польщі, багатьох інших країн світу, уряд намагається побудувати інноваційну модель системи державних фінансів, включаючи податкову складову, з метою істотного скорочення етапу «терпіння» в Україні та виходу на етап стійкого розвитку [5].

Чисельні зміни, спрямовані на вдосконалення податкової системи України, що перманентно вносилися до податкового законодавства, привели до прийняття великої кількості законів і підзаконних актів, якими сьогодні керується національна податкова служба. Безумовно, такий стан податкового законодавства потребує докорінних змін та створення єдиного закону, що гармонізував би всю систему.

Дискреційна фіскальна політика у кризовий період, поряд із свідомим скороченням податків та нарощуванням державних витрат, передбачає також проведення ефективної політики податкової амортизації (як правило, прискореної) [1]. Антициклічний ефект полягає в тому, що держава збільшує розміри норм списання основного капіталу, які значно перевищують його дійсне спрацювання, в результаті чого зростає попит на сучасне устаткування, розширюється місткість ринку продукції машинобудування та відбувається розвиток усіх

пов'язаних з ним галузей економіки. Політика прискореної амортизації належить до потужних інструментів стимулювання інвестиційної активності та зростання зайнятості населення в найбільш пріоритетних галузях національної економіки за умов складної та низької економічної кон'юнктури. Використовуючи прискорене амортизаційне списання основного капіталу, уряд фактично законодавчо дозволив фірмам приховувати в неоподатковуваних амортизаційних фондах значну частку одержаного ними прибутку(за мови подальшого направлення його на інвестицію, на інші цілі використовувати дані кошти забороняється). Держава при цьому практично відмовляється від чималих податкових надходжень до державного бюджету.

Досвід розвинутих країн показує, що саме амортизація є основним елементом формування капіталу в нестабільній економіці, де не працює ринок довгострокових кредитів та обмежені чисті капітальні вкладення. Для використання амортизаційної політики при стимулюванні капіталовкладень необхідно, щоб, по-перше, податкова амортизація значно перевищувала економічну, і по-друге, стимулювати використання амортизаційних відрахувань тільки на інвестиційні цілі. Для вирішення першої проблеми необхідно прийняти національний класифікатор груп основних фондів з визначенням нормативних строків їх служби і відповідно до цього встановити методи та норми податкової амортизації, виходячи з національних пріоритетів розвитку.

Сучасна політика уряду у сфері податкових пільг загострила кризу в економіці України, оскільки стимулювала виключно споживання, а не нагромадження капіталу. Внутрішнє споживання, з одного боку, задовольнялося за рахунок імпортової продукції, а стрімка девальвація гривні обмежила імпорт в Україну [2]. З другого боку, внутрішні виробники не здатні задовольнити попит населення конкурентоспроможною продукцією, оскільки відсутні конкурентні технології, потужна і сучасна технологічна база. Тому необхідно переорієнтувати політику надання податкових пільг із споживання на нагромадження капіталів та їх інвестиційне використання. Такий концептуальний підхід створить основу для податкового стимулювання модернізації та розширення виробничих потужностей, що у свою чергу сприятиме:

- збільшенню зайнятості;
- підвищенню економічної(особливо інвестиційної) активності бізнесу;
- зростанню продуктивності праці, що забезпечує базу для підвищення рівня заробітної плати;
- зниженню інфляційного тиску;
- поліпшенню конкурентної позиції економіки України на світовому ринку;
- прискоренню впровадження інноваційних технологій і виробничі процеси [4].

У середньостроковій перспективі переорієнтація бюджетної та позичкової політики держави на розв'язання стратегічних завдань розвитку національної економіки вимагає першочергового фінансування з позичкових джерел пріоритетних проектів загальнонаціонального значення в енергетичній та транспортній галузях, надання підтримки розвитку експортних і високотехнологічних виробництв. Така політика має стати невід'ємною складовою в системі заходів, спрямованих на структурну перебудову економіки і модернізацію виробництва на основі високих технологій, розширення внутрішнього ринку і створення інвестиційної системи, що спиратиметься на внутрішні джерела фінансування.

Література.

1. Варналій З. Вплив оподаткування прибутку на економічний розвиток України / З. Варналій, Д. Серебрянський // Фінанси України. – 2014 – № 5.
2. Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально-економічної системи України / А. Крисоватий, Т. Кошук // Фінанси України. – 2010. – № 7.
3. Піскунов О. В. Моделювання розвитку малого підприємства за різних форм державної фінансової підтримки / О.В. Піскунов // Фінанси України. – 2013. – № 8.
4. Богдан Т. П. Глобальна фінансова криза та виклики для економічної політики в посткризовий період / Т.П. Богдан // Фінанси України. – 2010. – № 7.
5. Папаїка О. Підґрунтя для подальших інновацій / О. Папаїка // Вісник податкової служби України. – 2015. – № 31.

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ОПОДАТКУВАННІ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

*Хорошилова І. О., к.е.н., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Світова економіка зазнала нищівного удару, пандемія Covid-19 загальмувала економічний розвиток в усіх країнах без винятку, а в деяких країнах взагалі паралізувала всі економічні процеси. Ситуація, що склалась, була охарактеризована як світова економічна криза, жодна країна світу виявилася неготовою до такого розвитку подій і нажаль наслідки цієї кризи не може передбачити ні один експерт. Вимушене призупинення усіх бізнес-процесів вже призвело до невиконання бюджетів, багато країн знаходяться на грані дефолту. А до того ж пандемія не відступає, а навпаки дедалі більше штовхає світову економіку в прірву, настала друга хвиля зростання захворювань, посилюються карантинні заходи, знов іде процес економічного гальмування. Все це вимагає негайної консолідації всіх державних інститутів і формування антикризового плану дій. Деякі кроки в цьому напрямку здійснені, але багато чого потрібно ще прорахувати, щоб попередити незворотні економічні процеси та підтримати економіку країни в цілому.

Визначимо основні напрямки стимулювання бізнесу в Україні в умовах що склалися, якими є:

- формування національного плану дій виходу економіки України з кризи в умовах пандемії;
- підтримання ліквідності усіх платників податків;
- підтримання малого бізнесу;
- збалансування податкового навантаження;
- втілення інших напрямків та заходів стимулювання бізнесу та створення нових робочих місць.

На наш погляд, задля підтримки платників податків доцільно взяти на озброєння практику інших країн світу, створити Фонд економічної стабілізації; спрямувати кошти на надання необмеженої кількості кредитів, доступних за допомогою різних

програм позики; підтримати суб'єктів обіговими коштами для покриття витрат протягом карантину; відтермінувати виплати платниками податків; заморозити виплати за кредитами та позиками; відкладення виплати податку на майно для компаній, які зазнають збитків; знизити ставки та відтермінувати сплати ПДВ тощо. Зокрема, виходячи з наших реалій найбільш дієвими для нашої країни будуть:

- відміна хоча б на період карантину, жорстких умов проведення податкових платежів;
- відстрочення дати сплати податків та інших податкових платежів у разі неможливості такої сплати;
- зменшення ЄСВ при збереженні усіх робочих місць роботодавцем;
- зменшення податку з прибутку підприємств при повному відновленні діяльності.

Втілюючи данні напрямки, зазначаємо, що найважливішим інструментом впливу на економіку в кризових ситуаціях є податкові пільги. На практиці податкові пільги можуть надаватись у формі зниження ставок оподаткування або у формі податкових кредитів. Наприклад, від 30 березня законом були внесені зміни в оподаткуванні, а чи матиме це відповідний результат покаже лише час. Збільшили пороги для спрощенців:

- для 1 групи єдиного податку з 300 тис грн до 1 млн грн;
- для 2 групи – з 1,5 млн до 5 млн грн на рік;
- для 3 групи – з 5 млн грн до 7 млн грн на рік.

Із статистичних даних знаємо, що на спрощеній системі працює більшість суб'єктів господарювання в Україні:

- 1 група - 196 тис. ФОП;
- 2 група 588 тис. ФОП;
- 3 група 545 тис. ФОП та 173 тис. юридичних осіб.

Логічно, що збільшення лімітів дозволить їм працювати, не ховаючи потоки в «тінь», а деякі компанії, що підпадають під 3-ю групу, за бажанням, перейдуть на спрощену систему оподаткування.

Наразі скасування штрафів за несплату ЄСВ подовжено, не каратиметься також невчасне подання звітності, зупиняються перевірки, звільнення від податків на землю та нерухомість також переглянути. Також строк сплати податків подовжено, наприклад

за квітень можна буде платити пізніше, до кінця червня. Дуже важливим є той факт, що органам місцевого самоврядування у 2020 році надали право приймати рішення про внесення змін до прийнятого рішення про встановлення місцевих податків та/або зборів щодо зміни ставок єдиного податку. Це означає, що кожна громада може встановлювати самостійно ставки єдиного податку для першої та другої групи ФОП на спрощеній системі, в межах лімітів, тобто 10% прожиткового мінімуму та 20% мінімальної зарплати відповідно.

Оскільки податки є одним з найважливіших важелів, через них відбувається наповнення бюджетів різних рівнів для реалізації життєво важливих функцій держави. Однак варто зазначити, що вплив податкових важелів на економіку потребує чіткої спланованості, системності та прогнозованості рішень, тому, насправді навряд чи місцеві органи будуть збільшувати ставки, бо це не дозволяє принцип юридичної визначеності. А зменшувати вони, напевно, не будуть, оскільки вони вже жаліються на падіння надходжень до місцевих бюджетів – в результаті як скорочення економічної активності, так і власне завдяки нормам антикризових законів. До того ж враховуємо, що надмірне податкове навантаження є негативним чинником державної податкової політики, яке відповідним чином впливає на розвиток національної економіки. Наприклад, витрати підприємств в Україні складають близько 60% прибутку, для порівняння, середній світовий показник складає 40%.

Для поліпшення становища нам потрібно поступово знижувати податкове навантаження, створювати умови, в яких непотрібно буде шукати можливість ухилитися від сплати податкових зобов'язань, а це поступово призведе до збільшення надходжень до державного бюджету. Лише за умови зниження податкового навантаження, на нашу думку, Україна може стати конкурентоспроможною на світовому економічному просторі.

Однак варто зазначити, що стимули потрібно надавати на чітко визначений час, що дасть можливість запуснути виробництво та вирішити інші проблеми, пов'язані з виходом з кризи.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЗМІНІ ЮРИДИЧНОЇ АДРЕСИ: СТАТУТ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ

Шийка К. І., Кришталь Т. О., студенти,
Полтавська державна аграрна академія*

У господарському житті підприємства відбуваються постійні зміни, в тому числі й організаційного характеру, що відображуються у порталах електронних сервісів державних інституцій. Зокрема, це може бути пов'язане із зміною адреси місцезнаходження. За таких умов інформаційна взаємодія між державними органами та підприємством переважно здійснюється в електронній формі, чим забезпечується ефективний обмін та оперативна реєстрація необхідних відомостей.

Тож, в епоху цифрових технологій організаційні аспекти операцій, пов'язаних з обліком і оподаткуванням, необхідно розглядати комплексно, враховуючи інституційну природу економічних подій [1, с. 32].

Перереєстрація підприємства вимагає чіткого алгоритму послідовних дій, що убезпечить його від негативних наслідків, таких як ідентифікація фіктивних операцій платника податків, що на практиці являє собою лише організаційну помилку документального характеру. Проте, фіскальний контроль в ході документальної перевірки таку помилку може кваліфікувати як порушення, і в результаті податкової перевірки та аналізу доказової бази певні господарські операції можуть бути визнані як нереальні, що призведе до відповідних податкових наслідків [2, с. 249].

Метою даного дослідження є з'ясування документальних та процедурних особливостей перереєстрації підприємства при зміні юридичної адреси.

В означеній ситуації важливою документальною особливістю є наявність фіксації місцезнаходження підприємства у Статуті. Згідно чинного законодавства це не є обов'язковою вимогою, тому у випадку якщо адреса вказана, статут доведеться викласти у новій редакції. При цьому експерти радять у новій

* Науковий керівник – Канцедал Н.А., к.е.н., доцент

редакції статуту не зазначати місцезнаходження юридичної особи для уникнення процедур перереєстрації з цієї ж причини у майбутньому [3, с. 20].

Подальший алгоритм дій зводиться до наступного:

Крок 1. Державна реєстрація змін відомостей про юридичну особу. На цьому етапі формується й подається уніфікована заява про внесення змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та сплачується збір у розмірі 0,3 прожиткового мінімуму (при поданні заяви у паперовій формі) або 75 % встановленої суми (при поданні заяви в електронній формі).

Крок 2. Переведення на обслуговування до іншого податкового органу у разі зміни податкової адреси. Ця процедура здійснюється автоматично, однак, до закінчення звітного податкового року підприємство проводить сплату податків та подає звітність за попередньою податковою адресою.

Крок 3. Врахування податкових особливостей.

3.1. Врахування особливостей дати взяття на облік платника ЄСВ. Слід звернути увагу на особливість податкового законодавства, згідно якого сплата та подання звітності по ЄСВ після державної реєстрації змін місцезнаходження сплачується за новою податковою адресою.

3.2. Врахування особливостей дати взяття на облік платника ПДВ. Для здійснення перереєстрації платник ПДВ протягом 10 днів після внесення змін до Єдиного державного реєстру подає до податкового органу додаткову заяву. До закінчення звітного податкового року підприємство проводить сплату податків та подає звітність за попередньою податковою адресою.

3.3. Врахування особливостей дати взяття на облік платника податку на спрощеній системі. Для здійснення перереєстрації таке підприємство має подати до податкового органу відповідну заяву про застосування спрощеної системи оподаткування із зазначенням змін. На цій підставі у день подання заяви вносяться зміни до реєстру платників єдиного податку.

Крок 4. Інформування Пенсійного фонду та фондів соціального страхування. Переведення в інший територіальний орган Пенсійного фонду й Фонду соціального страхування від

нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань відбувається автоматично. Однак, перереєстрація у Фонді соціального захисту інвалідів здійснюється виключно на підставі заяви встановленої форми, що надсилається рекомендованим листом протягом 10 днів після державної реєстрації змін.

Таким чином, урахування організаційних особливостей перереєстрації підприємства в зв'язку зі зміною юридичної адреси сприятиме уникненню помилок, пов'язаних з несвоєчасною сплатою податків і зборів за місцем реєстрації.

Література.

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. №1(83). С. 28-34. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34).

2. Канцедал Н. А., Лега О. В. Документальний контроль як спосіб ідентифікації фіктивних господарських операцій платників податків. *Розвиток бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (24 листопада 2017 р.: м. Київ) / Відпов. за вип. Ю. С. Бездушна. К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. С. 246-249. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/394>.*

3. Марікуца О. Підприємство переїжджає за іншою адресою: про що треба подбати. *Все про бухгалтерський облік*. 2020. №81. С. 20-23.

ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

***Шило Ж. С., к.е.н., доцент,
Національного університету водного господарства та
природокористування***

Податкова система в кожній країні є основою економічної системи держави. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає головним знаряддям реалізації її економічної політики. Саме тому побудова чіткої податкової

системи – це одна з головних умов ефективного функціонування економіки і фінансів держави в умовах трансформації економічних відносин.

Реформування податкової системи становить одну з найбільш актуальних проблем української економіки в умовах реінтеграції і світової глобалізації. Від її вирішення залежить розвиток підприємництва, інвестиційної діяльності, важливих галузей національної економіки та формування фінансової бази в цілому. Пріоритетним завданням держави в цьому напрямі є вирішення проблеми використання податку на додану вартість та усунення дисбалансу між надходженнями ПДВ до бюджету та його відшкодуванням суб'єктам підприємницької діяльності.

На сьогодні актуальною є проблема впливу ПДВ на фінансові результати та фінансовий стан суб'єктів підприємництва, що пов'язано зі сплатою податку у процесі придбання товарно-матеріальних цінностей, оплати виконаних робіт і отриманих послуг; надходженням цього податку на рахунки суб'єктів підприємства, які реалізують товари, роботи, послуги.

Метою дослідження є визначення проблем та недоліків механізму впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та шляхів вдосконалення його сплати.

Безпосередньо вивченням цієї проблематики займалися такі науковці як: Мартинюк П., Лобкова Т., Синчак В., Ступицький А., Завгородний В., Грачова Р., Дьоміна О. та інші. Але в наукових публікаціях щодо методики сплати ПДВ недостатньо уваги приділяється питанням впливу на фінансово-господарську діяльність платників вказаного податку, не до кінця розкривається механізм впливу або не розроблено дієвих заходів з мінімізації негативних наслідків такого впливу. Це зумовлює актуальність цієї проблеми та необхідність подальшого її наукового дослідження.

Податок на додану вартість виступає зручним податковим важелем, який допомагає державі наповнювати бюджет за рахунок технічно простого збирання і наявності широкої бази оподаткування. На сьогодні податок на додану вартість є основним джерелом доходів загального фонду Державного бюджету України. Починаючи з 2005 р., його питома вага в податкових надходженнях бюджету зросла з 23,2 % до 56,5 % у

2019 р. Це підтверджує вагому роль цього податку в формуванні доходів держави та наповненні Державного бюджету.

В Україні існують численні недоліки адміністрування ПДВ, спричинені недосконалістю податкового законодавства, що призводить до негативного впливу на фінансово-господарські рішення його платників. Також дедалі більше загострюється проблема відшкодування ПДВ. Держава не виконує своїх зобов'язань у цій сфері, зростає термін заборгованості уряду перед платниками податків. За таких умов ПДВ фактично перетворюється на додатковий податок з експортерів, через який зменшуються їхні ресурси. За браком прозорого механізму погашення державної заборгованості з відшкодування ПДВ платники податків перебувають у нерівних умовах. Несвоєчасне повернення ПДВ призводить до зниження економічної активності підприємств та обсягів їхнього виробництва, оскільки відволікання обігових коштів зменшує спроможність закупівлі сировини й інших матеріальних цінностей - виплати заробітної плати та здійснення інвестицій.

Впливас ПДВ і на діяльність підприємства-продавця, який одержує його у складі виторгу від реалізації товарів (робіт, послуг). За рахунок вказаних доходів платник компенсує суми ПДВ, який був ним раніше сплачений під час придбання запасів, товарів, робіт, послуг, необхідних для здійснення своєї діяльності. При цьому певний час, до перерахування в бюджет, ПДВ може залишатися в розпорядженні підприємства і використовуватись як своєрідна форма його кредитування.

В умовах реформування фінансового обігу податок на додану вартість перетворився на основне джерело доходів до держбюджету, так як серед усіх податкових надходжень до доходної частини бюджету саме він займає пріоритетне місце.

Отже, діючий в Україні механізм стягнення податку на додану вартість потребує вдосконалення у напрямку зменшення його впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єктів підприємництва та поступове зниження його загальної ставки.

Як один із способів усунення проблеми ПДВ висувається ідея замінити податок на додану вартість на податок з обороту, який існував до запровадження ПДВ, наприклад, у розмірі 5%. Але, на наш погляд, проблема експортного відшкодування цим не

вирішується. Оскільки, цей податок є також внутрішнім споживчим податком, тому нічого істотно не зміниться.

Для забезпечення нормального функціонування суб'єктів господарювання, які є експортерами і оподатковуються згідно закону за нульовою ставкою, потрібно розробити оптимальний варіант стягнення ПДВ. Для досягнення цієї мети нами пропонується наступне: базою для обчислення зобов'язань з ПДВ завжди має бути обсяг реалізації (при об'єкті оподаткування – операції з продажу, згідно існуючого законодавства), а базою для обчислення величини ПДВ до зменшення повинна стати частина придбаної вартості, яка на цей час виявилася реалізованою в товарі звітного періоду. Суть цієї розробки полягає у перетворенні ПДВ із загальнодержавного на місцевий податок. При цьому надходження по ПДВ мають залишатися в місцевих бюджетах. Але сьогодні це робити навіть за найбільшого бажання неможливо: один регіон (де зареєстрований постачальник) отримує, а інший (де зареєстрований покупець) – відшкодовує.

Отже, податок на додану вартість, попри неоднозначне до нього ставлення з боку як платників податків, так і тих, хто визначає податкову політику, – найбільш раціональний із усіх відомих на сьогодні. Тільки цей податок – якщо стягувати його не з «подій», як це робиться за нині чинними податковими законами, а нараховувати на ту частину вартості товару, що дійсно є доданою, – не лише забезпечить 100-відсоткове виконання бюджету в частині податкових надходжень, а й дозволить контролювати динаміку ВВП держави.

ЗМІСТ

Секція 1. Сучасні принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів

Вербицька В. І., Дєвочко О. А. ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	5
Вербицька В. І. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	8
Докуніна К. І., Крайник О. В. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	11
Глазкова Д. С., Стренадко В. Р., Юрченко Т. М. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	13
Ендрес В.С. ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ	16
Жураковська Г. ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВИМОГИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТИВ	18
Зюкова М. М., Вороніна В. Л. ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	21
Ільяшенко К. М. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ	24
Карпенко Є. А., Водоп'ян М. М. МІСЦЕ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	26
Карпенко Є. А., Скидан В. В. ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ	28
Карпенко Є. А., Циганок К. МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ORACLE E-BUSINESS SUITE ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	31
Кисіль К. О. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ	34
Кізіченко В. О., Юрченко Т. С. ЛІМІТ КАСИ: КОРОТКО ПРО ГОЛОВНЕ	37

Ковальова Т. В. ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ	40
Колісник А.І., Пулавська О.А. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	42
Колодяжна Н. С., Полуктова Л. В. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ	45
Кривич Н. В. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В ПОДАЛЬШІЙ ПЕРСПЕКТИВІ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ ВИРІШЕННЯ	48
Кривич Н. В. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ ЗАКУПІВЛІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	52
Кривошей М. О., Стренадко В. Р. ВИЗНАЧЕННЯ НАЙКРАЩОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХ НЕДОЛІКІВ І ПЕРЕВАГ	56
Крюкова І. О. ВНУТРІШНЯ УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ ТА ЇЇ ВІДПОВІДНІСТЬ ПОТРЕБАМ СУЧАСНОГО АГРОМЕНЕДЖМЕНТУ	59
Ксьонжик І. В., Дубініна М. В. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	61
Кулик В. А. ВИМОГИ ДО ФАХІВЦЯ З ДИДЖИТАЛ- ОБЛІКУ	64
Кулик О. В., Васильєва В. Г. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ Й АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	66
Ліба Н. С., Максименко Д. В., Головачко В. М. СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ	70
Ляшенко А. Р. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	72
Маренич Т. Г., Зайцев Ю. О. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	76

Обжа Т. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	82
Ольховська Т. СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	85
Онiщенко В. В., Юрко І. В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІСЛЯУРОЖАЙНУ ОБРОБКУ ЗЕМЛІ	88
Павловська Т. С. ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ ТА ЇХ ІНФОРМАЦІЙНА РОЛЬ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	91
Палаш А. В. ВЕКТОРИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	94
Пашинний А. В., Пристемський О. С. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	96
Петров П. П. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	98
Плиска О. Л. ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	101
Полтавська В. В. СУТНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА	104
Попова Л. М. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ ТА ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЇХ ОБЛІКУ	109
Пужанський І. М. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ	111
Рижикова Н. І., Колодяжна Н. С. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	113
Романашенко І. О. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	116
Романашенко І. О. ПЛУТАНИНА В ДЕФІНІЦІЯХ «СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК» І «СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК»	120
Романашенко М. О. НЕОБХІДНІСТЬ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	125

Романченко Ю. О., Черненко Л. В., Яловега Л. В. ЕЛЕКТ-РОННИЙ ДОГОВІР В ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ	127
Рудь С. О. ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ У ЗЕРНОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ	131
Сирцева С. В., Пісоченко Т. С. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ОФОРМЛЕННЯ, ОБЛІК	133
Сусарова І. П. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ПОЛЬЩІ ТА В УКРАЇНІ	136
Храпунова Т. Є., Пристемський О. С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	138
Цимбалістий О. Я. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ДЕФІНІЦІЙ «КРИПТОВАЛЮТА» І «КРИПТОАКТИВИ»: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ	139
Чайка О. В., Стренадко В. Р., Остапенко Ю. І. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ	141
Чіп Л. О., Чеверда Р. В. СКЛАДОВІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У МІЖНАРОДНІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ	144
Шахман К. Г., Пристемський О. С. СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	147
Яресько М. М., Єдинак Т. С. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОРЕНДИ ТА ЇЇ УМОВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	149
<u>Секція 2. Міжнародний та національний досвід розвитку аудиту та інших видів контролю</u>	
Бірченко Н. О. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ	153
Глазкова Д. С., Сідельнікова А. В., Кізіченко В. О. ПРОБЛЕМИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	156

Греченко Р. І, Сахно Л. А. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ	160
Захарченко Т. С., Пристемський О. С. МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ АУДИТУ ЯК ВИДУ КОНТРОЛЮ	162
Мальченко М. Ю., Сахно Л. А. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ В РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ	164
Руденко С. В., Накісько О. В., Полуктова Л. В. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	167
Селегей О. П., Ткаченко Ю. А. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	169
Сусарова І. П. НАЦІОНАЛЬНИЙ АУДИТ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	173
Сахно Л. А., Сльцова Ю. Ю. ВИЯВЛЕННЯ ШАХРАЙСТВА УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В АУДИТІ	175
Ткаченко О. С., Шипілова О. А. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	178
Фашук Ю. О. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ	180
<u>Секція 3. Фінансово-кредитна система забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання</u>	
Антощенкова В. В., Бабан Т. О. БІГОВА ТЕХНОЛОГІЧНА ДОРІЖКА КОКРЕЙНА – ПОГЛЯД В МАЙБУТНЄ ЕКОНОМІКИ	184
Варавіна Ю. В. ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ НА АКТИВІЗАЦІЮ ЛЮДСЬКОГО ЧИННИКА ПІДПРИЄМСТВА	187
Вербицька В. І., Білов Л. О. ФІНАНСОВІ РЕСУРИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ	190
Гіржева О. М. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	193
Гранько К. Б. ДІЯЛЬНІСТЬ БІЗНЕС-АНГЕЛІВ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ	196

Єрмолаєва М. В., Гелей І. В. ЕМФІТЕВЗИС ЯК ФОРМА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	199
Келлер Ю. А., Пристемський О. С. ФІНАНСОВО- КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	202
Кириченко Ю. О., Пристемський О. С. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»	204
Коваленко М. М., Сікало М. В. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ГРОШОВО-КРЕДИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ	205
Костриченко В. М., Шандалюк І. О. КІЛЬКІСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЦІЛЕЙ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ АСОРТИМЕНТНОГО ПОРТФЕЛЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	29
Луценко О. А., Поливана Л. А. АНАЛІЗ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	213
Малій О. Г. ОЦІНКА БІЗНЕСУ ПОЗИЧАЛЬНИКА ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	217
Олійник А. П. СУБСИДІЇ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ – МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	219
Онегіна В. М., Миргород А. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА СТРУКТУРА АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	222
Пристемський О. С. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	225
Сиволап Л. А. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	227
Стренадко В. Р. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	230
Тохтамиш Т. О. КРАУДФАНДИНГ ЯК МЕТОД ПІДТРИМКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ	233

Хаджинова М. С. ВИКОРИСТАННЯ КРАУДФАНДІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ	236
Ягольницький О. А. ІСО ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	238
<u>Секція 4. Сучасні проблеми теорії та практики оподаткування</u>	
<u>в умовах ринкової економіки</u>	
Конкін Д. С., Дорошенко А. П. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	243
Коломієць Н. О. ВПЛИВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ	246
Хорошилова І. О. НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ОПОДАТКУВАННІ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	250
Шийка К. І., Кришталь Т. О. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЗМІНІ ЮРИДИЧНОЇ АДРЕСИ: СТАТУТ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ	253
Шило Ж. С. ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	255

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Матеріали II Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ
ТА ФІНАНСІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

(30 жовтня 2020 року)

**Відповідальний за випуск – Т.Г. Маренич
Комп'ютерна верстка – В.Р. Стренадко**

Підписано до друку 30.10.2020 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 15,3
Наклад 200 прим. Зам. № 211073

Видавництво «Стильна типографія»
61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 28 А
Тел.: (057)754-49-42
e-mail: zebra-zakaz@mail.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК № 54933 від 22.08.2017 р.